

Klein Londen, Klein Berlijn

Rudy Geldhof

televisiefeuilleton in 7 afleveringen

Personages Charles Sierens, de "Canadees"
Margriet
Marc, zoon van Charly
Gerard, oudste zoon van Charly
Hilda, vrouw van Gerard
Edwin, zoon van Hilda
Antoine, oudste broer van Margriet
Jantje, jongste broer van Margriet
vader Meersman
moeder Meersman
Michel Meersman
Liesje Meersman
Poltje Meersman
Oscar, uitbater café "De Poezenhoek"
Cyriel, zijn zoon
Nand, zijn jongste zoon
Liliane, zijn dochter
Maria, buurvrouw van de Canadees
Elza, buurvrouw van de Canadees
oom van Margriet
tante van Margriet
banjospeler
pastoor
veldwachter
Jozef
veldebewoners
dorpsbewoners

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 1

Rudy Geldhof

Lente 1940

101 – Interieur woonkamer Charly

De ruime woonkamer straalt een vergane glorie uit. Liesje snijdt vlaggetjes uit vellen gekleurd papier. Maria en Elza bevestigen de vlaggetjes aan een lang touw. Liliane schildert opschriften op doeken. Naast haar ligt reeds een stapeltje klaar waarop staat: "FRITURE", "ALTIJD PRIJS", "BALLO-SMITTO".

De radio staat zacht aan, Josephine Baker zingt: "J'ai deux amours". De vrouwen neuriën de schlager mee. Ineens horen ze een mannenstem die het liedje luidkeels meezingt.

Charly J'ai deux amours, Maria en Elza...

Charly komt lachend binnen met en fles wijn en glazen. Hij schenkt in.

Charly Een vitamientje voor mijn hardwerkende buurvrouwtjes.

Maria Zo vroeg op de dag.
(Lachend tot Elza) Onze mannen zullen denken dat we naar café De Poezenhoek geweest zijn.

Charly Zeg hen maar dat je in het huis van een eerbaar weduwnaar gezeten hebt.

Elza (Plagerig) Eerbaar!

Charly heft het glas.

Charly Op de Vlaamse kermis!

Allen drinken.
Nand en Cyriel komen binnen met een groot bord.

Cyriel Juist op tijd, zie ik.

Charly schenkt hem in, terwijl hij het bord bekijkt.

Charly (Leest de tekst op het bord) "Op zondag 10 maart 1940. Grote Vlaamse kermis in de hovingen van Charly Sierens, de Canadees."
(Tot Cyriel, geveleid) Moest dat er wel bijstaan "de Canadees"?

Cyriel Hoe kennen de mensen je anders?

Nand We zetten er zo één in het dorp aan de kerk.

Liliane (Gniffelend) Ze zullen nogal opkijken, de dikke nekken van het dorp.

Liesje Waarom?

Charly knijpt in Liesjes wang.

Charly Omdat we hen voor zijn, schatje. De pastoor en de deftige heren van het dorp doen in hun parochiezaal ook iets voor hun gemobiliseerden... een revue! En tamtam dat ze daarover maken. Maar wij hebben onze eigen Vlaamse kermis voor onze soldaten.

Nand doet alsof hij gaat dansen met Liesje.

Nand En het zal er veel plezieriger aan toe gaan, bij ons.

Elza Dat er toch meer rap een einde komt aan die mobilisatie. Mijn zonen...

Cyriel Zal ik even telefoneren naar Hitler dat hij er eindelijk 'ns aan begint?

Elza Laat maar. Ik heb de Duitsers bezig gezien in 14-18. Eén keer is genoeg.

Cyriel drinkt zijn glas leeg.

Cyriel Bon. Wij zijn ermee weg. Ga jij mee Liliane?

Liliane Ik ga zover mee... Je zal voor meer doek moeten zorgen, Canadees. Ik zit zonder.

Charly OK. Ga ik straks even bedelen bij Gerard.

Cyriel, Nand en Liliane verlaten de kamer, ze botsen op Marc, die in soldatenuniform is.

Cyriel Hier zie, nog een verdediger des vaderlands met congé.

Marc Twee dagen! Zet mijn pint maar klaar in je café. Maar eerst moet dat kaki van mijn lijf.

Marc wil zich naar de hal begeven.

Charly En wij dan of kent ge geen mensen meer?

Marc Dag pa... oh ja. De chauffeur van Mr. Dumont vraagt naar je.

102 – Exterieur leerlooierij

Een chauffeur staat naast zijn bestelwagen. De knecht Michel laadt ongelooide koehuiden uit de bestelwagen. Charly stapt naar hem toe.

Chauffeur Twintig koevellen, mijnheer Sierens. Meer had je niet besteld, hé.

Charly Ja.

Chauffeur Ja, 't gaat overal slecht. Vooral in de "kleine" leerlooierijen.

Charly Slecht, slecht... Wie zegt dat je baas mijn enige leverancier is.

Chauffeur Mijn baas heeft gevraagd wanneer ge 'ns aan hem gaat denken...
(De chauffeur maakt het geldgebaar met duim en wijsvinger)
... Mijnheer Sierens staat al vijf leveringen achter met betaling, zegt hij.

Charly Zeg je baas dat ik geldzaken nooit bespreek met zijn chauffeurs. Ik regel dat wel met hem.

Charly gaat in de richting van zijn garage.

Charly Jij trekt je plan wel, hé, Michel. Ik moet naar Gerard.

Michel Ja, ja, baas.

Charly begeeft zich naar zijn garage.

Chauffeur Andere leveranciers?!

Michel (Niet onvriendelijk) Je kent de Canadees toch. Beetje grote mond.

Chauffeur Vroeger was dat hier anders.
Zo 'n schone leerlooierij. Ben jij de enige die hier nog werkt?

Michel Ja. Maar ik heb hier niet te klagen. De Canadees is de slechtste niet.

Charly rijdt zijn grote auto naar buiten. De chauffeur kijkt hem na.

Chauffeur Hij heeft ook niet te klagen. Tijdens de werkuren rondlopen in zijn schone kleren. Ik heb zijn vader nog gekend. Die loste zelf de vellen, samen met zijn knechten. En geen twintig, maar tweehonderd vellen per levering.

Charly wuift vriendelijk naar hen, vanuit zijn auto. De chauffeur heeft een misprijzend trekje om de mond.

103 – Exterieur – Woning Gerard

Charly parkeert zijn auto voor het statig herenhuis van Gerard, op de plaats. Hij begeeft zich via de inrijpoort die naar de naaiateliers leidt, naar binnen.

104 – Exterieur – Binnenkoer woning en ateliers Gerard

Hilda is, met de plannen van de verbouwwerken in de hand, druk uitleg aan het verschaffen aan haar man Gerard, die nog in soldatenuniform is. Hilda is het type van de ernstige zakenvrouw en is een stuk ouder dan Gerard.

Charly (Vriendelijk spottend, roept) Aha! Net met verlof, nog in uniform en reeds zwaar aan het werk.

Gerard Zwaar!? We gaan de werkplaats wat uitbreiden, dat is al... Dag pa... Er komen wat naaimachines bij.

Charly Dag Hilda...

Hilda knikt nogal koeltjes. Ze bestudeert de plannen.

Charly Pas toch maar op. Als den Dolf hier morgen binnenvalt, pakt hij u misschien alles af.

Hilda haalt de schouders op. Ze is niet gediend met de fratsen van Charly.

Hilda Jij met je Hitler altijd. België is een neutraal land.

Gerard ... kwam je voor mij, pa?

Charly (Quasi-ernstig) Nee... voor je welgeschapen echtgenote.
(Lachend) Nee, nee. Ik heb wat doeken nodig voor opschriften voor mijn Vlaamse kermis... Aan een vriendenprijsje, of misschien zelfs gratis voor niets, hé? Als de bazin er mee akkoord gaat natuurlijk. Het is voor de goede zaak. De opbrengst is voor pakjes voor onze gemobiliseerden.

Gerard Kom maar mee.

Hilda kan er niet mee lachen, ze keert Charly de rug toe en verdiept zich in haar plannen.

Hilda Trek het niet te lang, Gerard.

Gerard en Charly begeven zich naar de stapelruimte. Edwin, de tengere zoon van Hilda die in Dinaso-uniform is, komt binnen en botst tegen Charly aan.

Charly (Spottend) Pardon. Pardon. Ik heb je mooi pakje toch niet vuil gemaakt?

Charly wrijft de koppelriem van Edwin schoon.

Edwin Met je flauwe grappen.

Edwin begeeft zich naar zijn moeder. Charly blijft in de deuropening staan en bekijkt Hilda en Edwin, die hem een donkere blik toewerpen. Charly legt een arm om Gerards schouder.

Charly (Tot Gerard) Dat is nu het voordeel zie, van met een rijke weduwe getrouwd te zijn, je hebt er gratis een volwassen zoon bij. Stoere kerel... in zijn uniform.

Gerard (Niet onvriendelijk) Pa, wanneer wordt jij ooit eens volwassen?

Gerard en Charly gaan naar binnen.

105 – Interieur – Café de Poezenhoek

In een hoek van het café is een eenvoudig kapsalon ingericht. Oscar, de cafébaas, knipt het haar van een klant (Klant 1). Nand, zijn jongste zoon, zeept een andere klant in (Klant 2). Beide klanten hebben een glas bier voor zich staan. Achter de toog staan Cyriel, de oudste zoon van Oscar en Liliane, de dochter. Liliane is een sjaal aan het breiden. Marc staat aan de toog.

Klant 1 Liliane, doe ze nog eens vol.

Liliane reageert niet direct, en breid verder. Cyriel zorgt voor de gevraagde pilsjes.

Klant 2 Zie je niet dat ze aan 't breien is. Een warme sjaal voor een of andere, die onder de wapens is.

Liliane Het is voor mijn vader.

Klant 1 Ja, zo zal je geen koud hebben als je nog eens gaat stropen, Oscar...

Oscar lacht. Ondertussen wordt de aandacht van Nand getrokken door iets buiten. Hij maakt een veelbetekende beweging met het hoofd naar Marc. Beiden kijken door het raam.

Klant 2 ... Ik dacht dat 't voor uw Marcske was.

Klant 1 Marc ziet ze allemaal graag. Hij heeft dat van zijn vader. Kijk maar, ze hebben weer iets ontdekt.

Nand en Marc kijken naar buiten, naar een mooi meisje, Margriet, die haar fiets staat te inspecteren. Ze heeft een leuke band en kijkt hulpeloos rond. Op haar bagagerek heeft ze een grote zak. Nand fluit bewonderend en port Marc aan.

Nand Waw! Een filmster in het Veld. En met een leuke band. Dat is iets voor mij.

Marc Zeep jij maar verder in. Ik ga haar wel helpen.

Nand Dan zal je rapper moeten zijn.

Klant 2 Nand!!

Nand haast zich naar buiten. Marc volgt hem.

106 – Exterieur – Café de Poezenhoek

Nand en Marc gaan naar Margriet.

Nand Kunnen we je helpen, juffrouw?

Margriet Eh... ik heb een lekke band.

Nand Moet je nog ver?

Margriet De leerlooierij van iemand die ze de Canadees noemen.

Marc Kom maar mee. Ik ben de zoon van de leerlooier.

Margriet Oh.

Marc kijkt Nand triomfantelijk aan. Marc legt zijn hand op de zak op het bagagerek.

Marc (Tot Margriet) Konijnevellen!

Margriet (Verwonderd) Ja.

Marc begeleidt Margriet naar de leerlooierij. Nand blijft achter. Marc maakt achter de rug van Margriet een triomfantelijk gebaar in de richting van Nand, die zijn tong naar hem uitsteekt.

107 – Interieur – Werkplaats leerlooierij

Marc herstelt de fiets van Margriet, die toekijkt. Michel komt de konijnevellen halen en geeft Margriet een schrift en potlood.

Michel Binnen drie weken zijn ze klaar. Als je hier je naam en adres wilt schrijven.

Michel verwijderd zich. Margriet noteert naam en adres in het schrift.

Marc (Leest) Margriet. Mooie naam... Margriet, vergeet me niet. Wat ga je doen met de vellen? Een vestje maken?

Margriet Ja.

Marc Je zal mooi zijn. Als 't af is, moet je je eens komen tonen.

Margriet Het is niet voor mij.

Marc Voor je moeder.

Margriet Ik heb geen ouders meer. Het is voor de tante, bij wie ik inwoon.
(Marc werkt verder) Jij lijkt meer een fietsenmaker dan een leerlooier.

Marc Ik ben geen leerlooier. Ik werk in een bakkerij. Maar momenteel behoor ik tot de triestige bende gamellevreterers.

Margriet Gemobiliseerd?

Marc Ja. En het begint me de keel uit te hangen. De verveling, op die eeuwige strozak! En als je dan eens met verlof bent, is het dorp leeg. Al de vrienden zijn onder de wapens.

Margriet Maar... soldaten hebben toch ook plezier onder elkaar.

Marc Het enige plezier dat we hebben is 'ns een pakje krijgen met wat tabak of een brief. Voilà.

De fiets is hersteld. Margriet neemt de fiets vast. Marc legt zijn hand op de hare.

Marc Ik heb jou adres nu. Ik ga jou 'ns schrijven.

Margriet lacht onwennig.

Marc Of jij schrijft mij... Of heb je al iemand om naar te schrijven?

Margriet Nee.

Marc scheurt een blad uit het schrift en noteert zijn naam en het adres van zijn eenheid.

Marc Hier. Het adres van mijn eenheid. Gewoon een briefje. Beloofd? Anders demonteer ik je fiets.

Beiden lachen.

Marc En zoals wij soldaten zeggen: een briefje van jou, is een bezoekje van mij.

108 – Exterieur – Binnenkoer leerlooierij

Charly stapt uit zijn auto. Hij heeft stukken katoen bij. Marc en Margriet komen uit de werkplaats. Charly kijkt Margriet ongegeneerd bewonderend aan.

Charly Ah! Charming! Very charming!

Margriet is blijven staan en kijkt Charly onwennig aan.

Marc (Met tegenzin) Dit is Margriet. Mijn vader.

Margriet Mensen... nog 'ns bedankt.

Margriet springt op de fiets en rijdt weg.

Marc (Roept haar na) Niet vergeten te schrijven.

Marc wuift haar na. Margriet wuift terug.

Charly (Plagerig) In ere houden, want dat ziet er iets van kwaliteit uit, eigenlijk te veel kwaliteit voor een deugniet als jij.

Marc haalt nukkig de schouders op en begeeft zich naar de inrijpoort. Charly lacht.

109 – Interieur – Café de Poezenhoek

Oscar en Liliane, die nog steeds aan het breien is, staan achter de toog. Oscar schenkt net in voor twee nieuwe klanten. Aan een tafeltje wordt gekaart door Nand, Cyriel en de twee klanten uit scène 105. Marc komt binnen, fier als een pauw, negeert hij Nand, die benieuwt opkijkt, en Liliane.

Nand En...?

Marc (Tot Liliane) Een pintje!

Liliane (Na een poos en een beetje jaloers) Is ze weg?

Marc (Uit de hoogte) Wie? Margriet? Ja, maar ze gaat me schrijven, om een afspraakje te maken.

Nand Margriet hé. Direct intiem, direct afspraakjes maken. Opschepper!

Marc Bij mijn volgende congé heb ik een briefje van haar mee. Wedden?

Nand Ik geloof er niets van.

Marc Wed dan. Voor een tournee generale. Je durft niet.

Nand Nee? Voor gans 't café! Je toont ons de brief en wij lezen die. Het moet wel een liefdesbrief zijn.

110 – Interieur – Barak eenheid Marc te velde

Marc Ik heb gewonnen!

Een rij strobedden. Marc ligt aangekleed op zijn strobed. Hij bekijkt de inhoud van een pakje dat hij net heeft ontvangen. Het bevat een pakje sigaretten en een briefje van Margriet. Zijn twee burens kijken geamuseerd van op hun strobedden naar de uitbundige Marc. De buur links is een jonge kerel, de buur rechts een ouder, vaderlijk type, die een pijp rookt.

Buur rechts (Schertsend) Speel jij op de paarden, Marc?

Marc Op een nieuw raspaard, ja.

Buur links Heb je een nieuw lief?

Marc Volgende week placeer ik een wilde sortie met de mooiste meid van... West-Europa!

111 – Interieur – Woonkamer Margriet

Een eenvoudige, nette woonkamer. In een hoek staat een naaimachine. Een bescheiden interieur, dat warmte uitstraalt. Marc is in uniform en zit stijf rechtop met een kop koffie in de ene hand en een koekje in de andere. Hij voelt zich onwennig onder de vriendelijke blikken van de oom en tante van Margriet, die hem geamuseerd aankijken. Antoine en Jan, de broers van Margriet spelen paardenspel. Margriet zit recht over Marc.

Oom Ja, ja.

Tante Nog een koekje?

Marc Nee. Dank u.

Oom (Na een poos) Of een druppelke, bij de koffie?

Marc Nee, dank u.
(Na een poos) Misschien... zouden wij misschien even mogen gaan wandelen!

De tante kijkt naar Margriet, ze merkt dat Margriet wel zin heeft.

Tante Goed. Maar niet te lang...

De tante wijst naar de naaimachine van Margriet, er liggen een aantal blouses naast.

Tante ... Ze komen die blouses nog halen vanavond.

Margriet en Marc staan op.

Tante ... En neem Jantje mee.

Jantje Ik ben juist aan 't winnen.

Tante (Vriendelijk) Vooruit...

112 – Exterieur – Straat woning Margriet

Een stille straat met bomen. Marc kan een zucht van opluchting niet onderdrukken. Jantje loopt verveeld tegen stenen te schoppen.

Margriet Je voelde je niet op je gemak, hè. Het zijn anders lieve mensen, maar het is de eerste keer dat er een jongen aan huis komt. Heb je speciaal verlof genomen?

Marc Misschien heb ik wel de muur gedaan. Dan ben ik nu een deserteur. Voor jou riskeer ik de dood met de kogel.

Margriet lacht.

Marc (Speels) Geloof je me niet?

Margriet Nee.

Marc (Ernstiger) Ik wou je zo vlug mogelijk terugzien, Margriet. Ik...

Marc is geremd door de aanwezigheid van Jantje.

Jantje (Ineens) De banjospeler!

Jantje loopt naar de overkant van de straat, waar de banjospeler net om de hoek komt en aanbelt aan een huis. De banjospeler bemerkt Jantje en kijkt dan in de richting van Margriet. Hij wuift naar Margriet.

Banjospeler (Tot Jantje) Margrietje heeft zo 'n mooie soldaatje bij... Kent ze die al lang?

Jantje (Trekt de schouders op) Hij komt hier voor de eerste keer vandaag en 'k moest erbij blijven van tante.

Margriet knikt lachend en wandelt verder met Marc. Jantje blijft bij de banjospeler die een liedje begint te spelen, van zodra de deur geopend wordt.

Marc De banjospeler zie je ook overal.

Margriet Ik ken hem al van als ik een kind was. 'n Brave man.

Marc Ja, vooral nu hij ons van je broertje verlost heeft.

Ze zijn aan een verlaten hoekje gekomen, Marc blijft staan, tussen de bomen en met haar handen vast.

Margriet ... Waar is Jantje nu?

Marc Ik kom je eigenlijk uitnodigen voor de Vlaamse kermis, volgende week.

Margriet Ik zal vragen of ik mag.

Marc Ik kom je halen met de auto van mijn vader...

Margriet Welnee, ... we komen wel met de fiets...

Marc We?

Margriet Ik zal mijn broers moeten meenemen.

Marc Heb jij altijd je broers bij je?

Margriet (Zonder wrok) Sedert mijn ouders gestorven zijn, waakt mijn tante over ons als een klokken.

Marc legt zijn handen op haar schouders.

Marc (Speels) Ik zal nu wel over je waken.

Er passeren twee bekenden van Margriet.

Margriet Niet doen, Marc... Er passeren mensen.

Marc Ik zie niemand.

Margriet Ik ken je niet.

Marc Toch wel. Ik ben Marc... de beste fietsenmaker ter wereld, die morgen wordt gefusilleerd als deserteur.

Marc en Margriet lachen. Ineens kust Marc Margriet. Vooraleer Margriet zich uit de omarming kan losmaken, worden ze gestoord door Jantje, die aangelopen komt.

Jantje Ik heb een frank gekregen van de banjospeler.

Marc Die zal je kunnen gebruiken bij ons op de Vlaamse kermis. Ik nodig je uit, en je broer ook.

Jantje En mijn zuster niet zeker? Om met haar te lopen vrijen. Ik heb het wel gezien, Margriet.

Margriet Niets zeggen aan tante, hoor.

Jantje (Kompleet onverschillig) Pfft!

Jantje loopt terug in de richting van het huis, Margriet en Marc volgen hem.

Zo goed als alles is klaar voor de Vlaamse kermis. De laatste opschriften en vlaggetjes worden aangebracht door Charly, Oscar, Nand, Cyriel, Elza, Maria, Michel Meersman en een paar buurtbewoners. Marc is in burger, hij gaat naar zijn vader.

Marc (Nukkig) Pa, mag ik nu je auto gebruiken?

Charly Nee. Ik heb het je al gezegd.

Marc Maar ik heb beloofd haar af te halen!

Charly Nee.

Marc Voor je eigen zonen heb je niets over. Terwijl de burens je hele huis en hovingen op hun kop mogen zetten.

Charly Je staat in de weg.

Nand passeert met een kruiwagen met bakken bier, terwijl Gerard aankomt per auto. Gerard en Hilda stappen uit.

Nand (Spottend) Als je wil mag je mijn kruiwagen gebruiken om haar af te halen.

Marc Laat me met rust, jij!

Charly Steek liever een handje toe, Marc.

Marc Doe het zelf!

Marc loopt kwaad weg. Gerard en Hilda overhandigen Charly een grammofoonspeler.

Charly Ha! De muziek!

Hilda Draag er goed zorg voor hé.

Gerard Is er iets?

Marc Gerard, ik zou iemand moeten afhalen... mag ik jou auto voor een uurtje?

Gerard kijkt in de richting van Hilda. Hilda schudt het hoofd.

Gerard Ik denk dat Hilda de auto straks nodig heeft, Marc.

Marc Bedankt!

Oscar Auto's! Auto's! Hou liever die ladder eens vast, soldaatje.

Marc Ontplof!

Marc verlaat de hovingen, nukkig als een verwend kind.

114 – Interieur – Café de Poezenhoek

Marc zit stuurs uit het raam te staren. Liliane staat achter haar toog.

Liliane (Na een poos) Dat is nu al een uur dat je daar zo zit... Ben je je stem verloren...
(Pauze) Kom ik sluit, en we gaan samen naar de Vlaamse kermis... Ze komt toch niet meer.

Marc geeft geen antwoord.

Liliane De kermis moet in volle gang zijn nu.

Marc Het kan me niet schelen.

115 – Exterieur – Hovingen Charly

De Vlaamse kermis draait op volle toeren. Er is een drankhoek, waar Oscar dient. Er is een stand van de passieve luchtbescherming. Er zijn ballo-smitto en andere kramen, bediend door Nand, Cyriel, Elza, Maria en andere bewoners van 't Veld. Tientallen bezoekers waaronder ook Gerard, Hilda, Edwin en twee vrienden van Edwin lopen over en weer en spelen aan de kramen. Edwin en zijn twee vrienden zijn in Dinaso-uniform. Er weerklinken schlaggers. Charly flaneert tevreden, in gezelschap van Michel, door al dat volk.

Bezoeker 1 Een succes, hé. Proficiat.

Bezoeker 2 En het weer valt mee.

Charly knikt vergenoegd. Vader en moeder Meersman, hun dochtertje Liesje en Poltje komen eraan. Vader Meersman is een stuurs ouder man die lichtjes mank loopt. Hij behelpt zich met een wandelstok.

Charly Kijk daar, Michel! Zelfs je ouders zijn er.

Michel (Grinnikend) Ja, mijn vader wou Liesje niet alleen laten komen.

Charly (Verwelkomend) Welkom.

Moeder Meersman

Ik krijg Meersman moeilijk uit zijn stoel, maar de Vlaamse kermis daar wou hij bij zijn.

Liesje wordt snel omringd door een aantal jonge kereltjes, die haar op een kwajongensachtige manier het hof maken.

Jong kereltje 1

Liesje, er hangt iets aan je rok. Ja, kijk maar. Gras! Met wie heb je nu in de gracht gelegen?

Een andere jongen probeert haar aan het haar te trekken.

Jong kereltje 2

In je haar zit er ook. Kom morgen bij ons in de schuur, dan halen we het eruit.

Liesje Bij jou zit het groen achter je oren. Kom eens terug als je een baard hebt.

De jongens dringen plagerig tegen Liesje aan, die geniet van haar succes. Vader Meersman verjaagt ze met zijn wandelstok.

Vader Meersman

Weg, onnozelaars! Laat mijn dochter gerust.

Charly (Vergoelijkend) Het is kermis, Meersman.

Vader Meersman

Je kent haar niet. Ze is zo al zot genoeg.

De jongens maken zich uit de voeten. Liesje loopt hen achterna.

Vader Meersman

Liesje. Blijf hier!

Liesje doet alsof ze 't niet hoort en verdwijnt in de menigte.

Charly Trek het je niet aan, Meersman. Ze zijn jong. We gaan een druppel drinken, kom.

Vader Meersman

Seffens misschien.

Vader Meersman gaat op zoek naar zijn dochter, gevolgd door moeder Meersman. Charly kijkt hen lachend na.

Stem pastoor Moeilijkheden, Canadees?

Charly draait zich om en staat oog in oog met de oude pastoor.

Charly Mijnheer pastoor! Wat doe jij hier? Verdwaald?

Pastoor Ik dacht zo... die van het Veld komen nooit naar mijn kerk, ik ga ze zelf 'ns bezoeken.

Charly Ja, want je weet nooit hoe de herder een verloren schaap kan terugwinnen.

Charly en de pastoor lopen samen langsheen de kramen.

Pastoor Ik kom jou terug winnen. Je moet een sketch maken, voor mijn revue.

Charly In je parochiezaal? Slim gezien. Als ik meedoe aan je revue, vult het Veld de helft van je zaal.

Gerard en Hilda passeren. Ze groeten de pastoor.

Pastoor Die van het dorp zijn toch ook op jouw feest aanwezig!

Charly Ja... Mijn eigen zoon met zijn vrouw!
Veel anderen van het dorp heb ik hier niet gezien.

De zereeloper loot voorbij, schuddend met zijn collectebus.

Charly Allez, mijnheer pastoor. Ze geven altijd aan jou. 't Is nu eens jouw beurt.

De pastoor stopt iets in de collectebus van de zereeloper.

Zereeloper Dank u, mijnheer pastoor.

Charly God zal het u lonen.

Aan het drankkraam dreigt een handgemeen uit te breken. De jonge kerels die Liesje daarnet plaagden, staan op het punt te gaan vechten met Edwin en de twee andere Dinaso's.

Pastoor Ze gaan weer beginnen, zie.

Maar Oscar is al bezig de vechters uit elkaar te drijven.

Charly Jan, in 't Veld houden ze niet van uniformen.

Pastoor Ik ook niet.

Charly Je draagt er zelf één!

Pastoor Flauw hoor, Charly. Flauw.

Charly Ja, laten we nog 'ns goed ruzie maken...

Ze komen aan de kop van Jut, waar je je kracht kan meten.

Charly ... met de hamer deze keer.

Pastoor Daar zijn wij veel te jong voor.

116 – Interieur – Café Poezenhoek

Marc Ze is er! Ze is er!

Marc ziet dat Margriet, samen met haar broers, komt aangefietst en loopt naar buiten.

Marc (Tot Liliane, triomfantelijk) Ik betaal later wel.

117 – Exterieur – Hovingen Charly – Overdekte caféhoek

Charly, Gerard, Hilda en Maria en haar man zitten aan een tafeltje en drinken iets. Ook een aantal andere tafeltjes zijn bezet. Aan een ervan zitten vader en moeder Meersman en Liesje en Poltje. Oscar staat achter de tapkast. Nand helpt zijn vader. Marc en Margriet lopen langs, gevolgd door Antoine en Jantje. Nand bemerkt hen en fluit bewonderend.

Charly Marc! Je gaat toch niet doorlopen! Zo 'n charmant gezelschap mag je toch wel even voorstellen aan je familie.

Charly staat op en leidt Margriet naar zijn tafeltje. Hij schuift stoelen bij. Margriet is gecharmeerd. Marc volgt onwillig.

Charly Hoe heet jij ook weer, liefje?

Margriet Margriet. Dit zijn mijn broers Antoine en Jan.

Charly En je mag mij de verwekker van Marc noemen. Dit is mijn oudste zoon Gerard, zijn vrouw Hilda. En Maria, een buurvrouw en haar man.

Handen worden geschud. Charly laat Margriet naast hem plaats nemen, Marc gaat er verveeld bijzitten.

Charly En wat gaan we drinken?

Jantje Ik wil eerst eens rondkijken.

Antoine Ik ga mee...

Antoine en Jantje verlaten de tafel.

Oscar (Tot Nand) Nand, ga een paar flessen jenever halen. Ik zit zonder.

Nand Ik heb geen tijd. Ik moet terug naar mijn kraam, pa.

Oscar Ja maar zonder jenever kunnen we hier niet verder. Wie...?

Marc staat snel op en neemt Margriet bij de hand.

Marc Wij gaan de jenever halen, Oscar. Kom Margriet.

Charly De egoïst. Hij wil al dat schoons voor zichzelf houden. Dan gaan wij voorlopig limonade drinken, zonder mooi vrouwelijk gezelschap...
(Tot Hilda) ... niets verkeerd bedoeld, Hilda.

Hilda kan er niet mee lachen.

118 – Interieur – Garage Charly

Marc laat Margriet plaats nemen in de auto van zijn vader en rijdt snel en omzichtig uitkijkend naar buiten.

Margriet Ik heb nog nooit in zo een luxe auto gezeten... Mag jij die zomaar gebruiken van je vader?

Marc (Fier achter het stuur, liegt) Natuurlijk. Kom.

119 – Exterieur – Landweg

Margriet kijkt naar buiten.

Margriet Rustig dat het hier is.

Marc Te rustig!

Margriet Woon je hier niet graag?

Marc Ik geen enkel dorp woon ik graag, en zeker in dit niet. Met die dwaze vetes tussen het Veld en het Dorp.

Margriet Vetes?

Marc In het Dorp daar wonen de "burgers", die kijken op ons neer. Wij zijn maar gemeen volk in hun ogen.

Margriet Je vader ziet er alleszins niet "gemeen" uit.

Marc (Onvriendelijk) Ja, die waant zich een koning tussen al dat simpel volk van het Veld.

120 – Exterieur – Plaats

Ze zijn op de plaats beland, de auto passeert enkele gebouwen - o.a. café De Hert.

Marc Dit is het Dorp zie.

Marc wijst naar een groot, centraal gelegen herenhuis.

Marc Hier woont mijn broer Gerard. Dat is een slimme. Hij is handig getrouwd met een rijke weduwe en baat nu haar textielzaak uit.
En in die bakkerij werk ik. Maar dat is maar voorlopig. Ik wil een eigen zaak beginnen.

Margriet Wat dan?

Marc Weet ik nog niet. Mijn vader zal me financieel moeten helpen.

Margriet Moeten we die flessen jenever niet gaan halen?

Marc (Overmoedig) Nee, wij zijn niet hun boodschappenjongens. Wij zijn het soort dat plezierritjes maakt.

 Marc legt een arm om Margriets schouder.

Marc Zoals in de film. Het enige wat ik nog tekort heb is een vette sigaar tussen mijn tanden.

 Marc lacht. Margriet verwijdert zacht zijn arm.

Margriet (Lief) Zie maar dat je nergens tegenaan rijdt.

Marc Kan jij rijden?

Margriet Nee.

Marc Nee? Wacht maar.

 Marc geeft vol gas en rijdt de dorpskom uit.

121 – Exterieur – Landweg

 Margriet zit achter het stuur. Ze lacht van nerveuze opwindning. Marc zit dicht tegen haar aan.

Marc En nu in derde.

Margriet Ik durf niet! Ik ga stoppen, Marc!

Marc Nee! Je doet het goed!

Margriet Ik durf niet meer.

Marc Stop daar dan – aan die wegel... Ja. Duw op de rem! Goed.

 Marc wijst naar een stille wegel, aan de rand van een bos. Marc helpt Margriet. De auto houdt halt op een verlaten plekje aan de rand van een bos. Margriet slaakt een diepe zucht van opluchting. Marc neemt haar lachend in zijn armen.

Margriet Z... ze zullen zitten wachten op ons.

122 – Exterieur – Hovingen Charly – Caféhoek

Liesje schatert het uit, terwijl ze flirterig tegen een van de Dinaso-vrienden van Edwin aanleunt. Edwin en de andere Dinaso staan naast hen en kijken arrogant in de richting van de jonge veldbewoners met wie er reeds handgemeen dreigde in scène 115. Oscar en Nand, die achter de toog staan houden beide partijen scherp in het oog.

Aan een tafeltje verderop zitten Charly, Gerard, Hilda, vader, moeder en Michel Meersman.

Cyriel bestelt aan de tafeltjes.

Jong kereltje 1

Die van het Dorp moeten met hun poten van onze meisjes afblijven.

Dinaso 1 Poten? Waar ben jij naar school geweest? In de brousse in Kongo? Liesje vindt niet dat wij "poten" hebben, hé Liesje.

De Dinaso legt uitdagend zijn arm om Liesjes schouders.

Jongen Veld 1

Ik verwittig je, Degrelle!

Dinaso 2 (Spottend) Degrelle! Wij zijn Dinaso's. Wij hebben niets te maken met Degrelle. Joris Van Severen is onze leider.

Jongen Veld 2

Van Zeveren, wil je zeggen.

Een derde jongen morst met opzet bier op het uniform van Dinaso 1.

Stem vader Meersman

Liesje!

Liesje maakt dat ze wegkomt.

Dinaso 1 grijpt de jongen 3 vast en geeft hem een gemene trap tegen de schenen. Nand is vanachter zijn bar gesprongen. Ook Cyriel staat dreigend rond de Dinaso's.

Oscar (Tot de Dinaso's, dreigend) Nu is het genoeg. Was ik van jullie, ik ging verder paraderen in het Dorp.

Eén van de jongens van 't Veld geeft Dinaso 1 een duw en direct ontstaat er een kort gevecht in regel tussen de 3 Dinaso's en de jongens van het veld, die geholpen worden door Cyriel en Nand. Edwin valt neer op de grond, hij heeft duidelijk pijn aan een hand.

Stem Hilda (In paniek) Edwin!

De twee Dinaso's zijn teruggeweken en Hilda buigt zich neer over Edwin. Charly staat er ook bij.

Hilda (Tot Charly) Ga je daar niets aan doen! Dit is jouw Vlaamse kermis!

Charly Wat wil je dat ik doe? Ik kan ze moeilijk allemaal de gevangenis in draaien. Ik ben de veldwachter niet.

Hilda Vechters en stropers en leeglopers, dat is alles wat hier samenkomt in 't Veld. Succes met jullie Vlaamse kermis! Kom, Gerard!

Hilda helpt Edwin opstaan, en verlaat de hovingen, gevolgd door Gerard en de twee Dinaso's.

123 – Exterieur – Rand bos

Marc en Margriet zijn in de auto stevig aan het vrijen. Marc wordt hoe langer hoe ondernemender.

Margriet Nee, Marc, niet doen.

Marc Margriet...

Margriet We... we moeten terug, Marc!

Margriet gaat resoluut rechtop zitten.

Margriet Mijn broers... zullen zich afvragen, waar ik zolang blijf.

Marc Zij zullen niet de enigen zijn.

Margriet We moeten echt terug, direct.

Marc Als het niet anders kan.

124 – Interieur – Garage Charly

Marc parkeert de auto voorzichtig en wil met Margriet via een zijdeur de garage verlaten. Hij botst op zijn vader.

Charly Mijn sleutels...

Na een tijdje biedt Marc ze uitdagend aan. Charly rukt ze uit zijn handen...

Charly (Streng) Kom 'ns mee, jij.

Marc (Na een korte aarzeling) Nee!

Charly geeft Marc een oorveeg.

Marc loopt weg... Charly gaat terug naar het feest. Margriet is besluiteloos...

125 – Exterieur – Leerlooierij

Marc werpt zich nukkig op een stapel schapevellen. Margriet gaat bezorgd naast hem zitten.

Margriet Marc...

Marc Me vernederen in jouw bijzijn! Hij denkt dat hij alles mag in dit huis. Wat zei ik, dat hij zich een koning voelt in het Veld? Een God voelt hij zich, een tiran. Het is allemaal van hem hier: zijn huis, zijn Vlaamse kermis, zijn auto, zijn geld. Al moet ik nog de eerste frank zien van zijn fameuze geld. En maar de joviale uithangen tegen de burens, terwijl hij zijn eigen zoon behandelt als een knecht. Hij denkt aan niets anders dan feestvieren en achter de buurvrouwen aanzitten.

Margriet (Na een poos) Overdrijf je niet een beetje?

Marc Het is hier geen leven, Margriet.

Marc lijkt ontroostbaar. Margriet neemt hem teder in haar armen.

Margriet Marc...

Marc (Ineens) Hou je van me?

Margriet (Na een aarzeling, onzeker) Ja...

Marc Ik heb je zo nodig...

Marc neemt Margriet ineens in zijn armen. Hij begint haar wild te omhelzen. Ze vallen achterover in de stapel schaapsvellen.

Margriet Marc... nee...

Marc luistert niet naar haar en wordt hoe langer hoe ondernemender.

127 – Exterieur – Hovingen Charly – Hoek leerlooierij

Antoine en Jantje zoeken, met de fiets aan de hand, Margriet en gaan naar Charly toe.

Antoine Meneer, wij moeten terug... Weet je waar Margriet is?

Charly begeeft zich in de richting van de leerlooierij. Antoine en Jantje volgen traag.

128 – Exterieur – Leerlooierij

Marc en Margriet komen naar buiten. Charly kan duidelijk op hun gezichten lezen wat er gebeurd is, hij zwijgt.

Antoine Het is tijd, Margriet.

Margriet Ik... ik ga mijn fiets halen.

Margriet loopt snel weg. Het jonge Jantje merkt niets van de spanning die heerst tussen Marc, Charly en Antoine.

129 – Exterieur – Landweg

Margriet, Antoine en Jantje fietsen naar huis. Antoine kijkt bezorgd naar de stille Margriet. Jantje kakelt maar door.

Jantje En ik heb vier keer gewonnen met de ballo-smitto en op het rad der fortuin heb ik een zakmes gewonnen en een zak knikkers, maar die heb ik geruild voor een vergrootglas, en...

Antoine Ja, het is al goed, Jan.

Jantje Mag ik niet meer spreken? Omdat zij verliefd is? Dat weet ik toch allang.

Jantje kijkt naar Margriet.

Jantje Liefdesverdriet... flauw hoor.
Ik word nooit verliefd. Een beetje rapper kom!

Jantje neemt de leiding.

131 – Exterieur – Woning Gerard

Marc, die in uniform is, plaatst zijn valiesje in de auto van Gerard. Nand rijdt per fiets voorbij.

Nand Terug naar de strozak en de vlooiën, Marc?

Marc Ja! Zet je tournee generale maar klaar tot ik terugben.

Nand Ik weet van geen tournee.

Marc Ik wel, in verband met Margriet.

Nand (Doet alsof hij nu pas begrijpt) Ha, ja!

Nand rijdt lachend veder. Marc lacht triomfantelijk. Dan claxonneert hij ongeduldig.

132 – Interieur – Woonkamer Gerard

Hilda en Gerard, die in uniform is en zijn valiesje naast zich heeft klaarstaan, buigen zich over een stapeltje bestellingen. Ze horen het getoeter buiten. In het salon weerklinkt pianomuziek. Edwin speelt piano. Hij heeft een verband om de linkerpols.

Gerard Kunnen wij die bestelling wel aannemen! Zestig dozijn!

Hilda De naaisters zullen gewoon wat overuren moeten doen.

 Er is opnieuw getoeter hoorbaar. Gerard kijkt op zijn uurwerk.

Gerard Wij moeten weg, of we halen nooit de trein.

 Gerard gaat afscheid nemen van Edwin aan de piano.

Gerard Tot binnen veertien dagen, Edwin.

Edwin Ja... dag pa.

 Gerard haast zich naar buiten. Hilda even naar Edwin.

Hilda Ben over een half uurtje terug. Ik breng pa met de wagen naar 't station en ga op de terugweg even bij de Canadees langs.

Edwin Wat hebben wij daar verloren... hij had er maar wat plezier in, dat ik neergeslagen werd op zijn Vlaamse kermis.

Hilda (Teder begrijpend, hand op zijn schouder)
Ik ga onze doeken terug halen. Als hij dacht dat hij die mocht houden!

134 – Interieur – Woonkamer Charly

 Hilda ziet koeltje toe hoe Charly een paar stukken katoen voor haar klaarlegt.

Hilda Is dat alles?

Charly De andere stukken zijn gebruikt...
(Telefoon rinkelt)
... versneden en beschilderd...
Wil je echt niets drinken?
... Een druppeltje?

Hilda Dank je... Neem liever je telefoon op. Wie weet is het "de" bestelling van het jaar.

 Charly neemt de hoorn op.

Charly Hallo... maar nat... natuurlijk...
(Zich opwindend) Je kent me toch. Ik betaal toch altijd...
Geduld, geduld... Veertien dagen, drie weken... Ja... tot dan.

Hilda (Poeslief) Problemen? Toch geen financiële?

Charly Problemen? Iemand die jaren zijn plan heeft getrokken in de States, kent dat woord niet meer.
(Poeslief) Jij bent toch niet meer kwaad op mij, sedert mijn Vlaamse kermis?

Hilda Hoe kan iemand kwaad blijven op het soort mensen dat daar rondliep? Ze weten van niet beter.

 Maria komt zwierig binnen via de achterdeur. Ze is duidelijk op haar ongemak door de aanwezigheid van Hilda.

Maria Ik... ik kom wat schoonmaken, Canadees.

 Maria verdwijnt opnieuw.

Hilda Schoonmaken. Het zal hier schoon worden, ja.

Charly Echt geen drankje, Hilda...? Hier.

 Charly legt de stukken katoen in de armen van Hilda en doet de deur voor haar open. In de deuropening draait ze zich om terwijl zij naar haar auto gaat.

Hilda (Venijnig) Tot je nog eens iets nodig hebt.

Charly Ja. En nog 'ns van harte bedankt, in naam van al dat zielig volk, uit het Veld, dat van niet beter weet.

 Charly doet de deur dicht en haast zich naar Maria.

135 – Interieur – Slaapkamer Charly

 Maria maakt het bed op. Charly komt binnen met een stralende glimlach, twee flessen wijn en twee glazen.

Maria Mijn man heeft de laten.

Charly Ik ben altijd al voor ploegwerk geweest. Het brengt op en het bezorgt een mens meer vrijheid.

Maria (Quasiverontwaardigd) Charly!

 Maria begint lachend haar bloesje los te knopen, terwijl Charly een fles wijn opent.

Maria Twee flessen! Wat ben je wel van plan?

Charly Je mag er straks eentje meenemen naar huis. Kan je 't gezellig met je man opdrinken. Zo is iedereen happy.

 Charly en Maria klinken.

136 – Exterieur – Eenheid Marc te velde - Barakken

Marc is in uniform en leest wandelend, glimlachend, een briefje van Margriet.

Kamergenoot (Vriendelijk) Alweer een brief? Dat is bijna alle dagen. Dat is de grote liefde, hé.

Marc Ik mis je zo! Kom gauw... Gemakkelijk gezegd.

Kamergenoot Geduld, jongen... over 4 dagen heb je congé!

137 – Exterieur – Park dorp Margriet

Margriet en Marc die in uniform is, wandelen dicht gearmd, door het park. Margriet lijkt bezorgd. Marc denkt alleen aan vrijen.

Marc Wat heb je?
Problemen met je tante?

Margriet Nee, nee.

Marc (Na een pauze) Is er iemand anders?

Margriet Maar nee.

Marc lacht en neemt haar onstuimig in zijn arm.

Marc Wel dan...

Margriet maakt zich los uit de omhelzing.

Margriet Ik ben over tijd, Marc.

Marc kijkt haar verbijsterend aan.

Marc Godverdomme.

Margriet krimpt ineen door Marc's reactie.

Marc (Half beschuldigend) Van die ene keer.

De verwarring van Margriet wordt nu nog groter door het gebrek aan medeleven van Marc. Ze valt huilend in zijn armen.

Margriet Wat moeten we doen, Marc?

Marc staart bezorgd voor zich uit, alleen denkend aan zichzelf.

138 – Interieur – Eenheid Marc te velde

Marc en zijn twee burens liggen op hun strobedden. Marc zit te piekeren.
Zijn jonge kamergenoot wil een sigaret van Marc nemen.

Jonge kamergenoot
Mag ik?

Marc (Agressief) Blijf van mijn sigaretten af!
Koop er zelf!

Jonge kamergenoot
Oh, heb je de bons gekregen misschien? Of heb je niet gemogen?

Marc werpt met zijn gamel naar zijn buur.

Marc Laat me met rust!

Jonge kamergenoot
Al goed. Al goed.

De jonge kamergenoot staat op van zijn bed en gaat weg. De oudere kamergenoot blijft rustig zijn pijpje roken.

Oudere kamergenoot
(Na een poos, vaderlijk) Scheelt er wat, Marc?

Marc haalt de schouders op.

Marc (Na een poos, ineens) Ze denkt dat ze in verwachting is.

Oudere kamergenoot
Oh.
(Korte poos)
En... hou je van haar?

Marc Ja... maar...

Oudere kamergenoot
(Na een poos) Niet direct om te trouwen, wil je zeggen.

Marc knikt beamend.

139 – Interieur – Woonkamer Charly

Liliane en Maria zijn een ogenschijnlijk knappe dame aan het aankleden. De chique "dame" is een onherkenbare Nand, die met zijn rug naar de camera staat en zijn toneelkostuum voor de sketch in de parochiezaal past. Charly controleert de werkzaamheden. Op stoelen liggen nog meer vrouwenkleren.

Charly Je moet je rechthouden, mevrouw Pietermans. Schouders achteruit, dat je lijn goed uitkomt.

Charly keurt de "dame".

Charly Die sjaal doet het hem niet.
Geef 'ns die gehaakte sjaal, Maria.

Charly helpt de dame aankleden. Er wordt aangebeld.

Charly Kijk jij eens, Maria?

Maria verlaat de kamer.

Liliane Ik vind dat ze er goed uitziet.

Charly Hoe kan het anders? Mevrouw Pietermans heeft ook alles mee van moeder natuur, nietwaar mevrouw Pietermans?

Charly legt bewonderend zijn handen op de heupen van "Mevrouw Pietermans", die met haar handtas naar Charly slaat. Charly en Liliane lachen uitbundig. Maria komt binnen, gevolgd door de pastoor. Liliane houdt direct op met lachen. De pastoor keurt Nand in zijn vrouwenkieren.

Pastoor Wel, wel. Als ze in mijn parochiezaal evenveel zullen lachen als hier, wordt het een succes. Doe gerust verder.

Charly Dag mijnheer pastoor. Kom je 'ns kijken of de grenzen van het fatsoen niet overschreden worden.

Pastoor Ik heb vertrouwen in je goede smaak, Canadees.

Charly Wij niet altijd in de jouwe...

De pastoor kijkt Charly vragend aan.

Charly ... Het wordt tijd dat ge gemengd toneel toestaat. Getuigt dit nu van goede smaak! Kijk 'ns naar die mannelijke beharing onder die vrouwenrok.

Pastoor Alles op zijn tijd, Canadees.
Maar doe gerust verder.

Charly Zoals je zegt, alles op zijn tijd.
Kom mee naar het salon. We gaan een cognacske drinken!

140 – Salon woning Canadees

Charly en de pastoor zitten in de salonzetels, ze drinken een cognacje.

Pastoor Mm. Jij weet wat goed leven is, Canadees.

- Charly Nog eentje, kom. One for the road.
De pastoor kijkt op zijn horloge.
- Pastoor Nee, nee. Ik zit met mijn vespers.
- Charly Ik niet.
Charly lacht en schenkt nog eens in.
- Pastoor Nu. In elk geval bedankt dat je met je mensen van 't Veld wil meewerken aan onze revue.
- Charly Oh, ik ben altijd bereid om de goeie vrede te helpen bewaren. In het dorp, dan toch... wat op internationaal gebied niet kan gezegd worden, nu Duitsland ook Noorwegen en Denemarken binnengevallen is.
Nooit zou Hitler een hand uitsteken naar een neutraal land! Seffens staat hij in ons achterkeuken.
- Pastoor Ja, ja. Het einde van de mobilisatie is nog niet in zicht.
À propos. Je zoon Marc heeft serieus kennis met een meisje, hoor ik.
- Charly (Lacht) Serieus! Je kent Marc niet. Ik zou ze niet te eten willen geven, de meisjes die hij al achterna gelopen heeft.
- Pastoor Met zo 'n ernstige vader als voorbeeld...

141 – Interieur – Eenheid Marc te velde

Marc zit op zijn strobed. Hij leest een brief van Margriet.

Stem Margriet

Ik vrees het ergste. Ik denk dat ik nu volledige zekerheid heb. Kom toch gauw, liefste.

142 – Interieur – Woonkamer Margriet

Margriet zit aan haar naaimachine. Ze leest een brief van Marc.

Stem Marc Ik kan onmogelijk komen. Ik krijg geen verlof. Ik ben gestraft. Heb geduld.

143 – Exterieur – Eenheid Marc te velde

Marc leunt tegen een boom een brief van Margriet.

Stem Margriet

Ik voel me zo alleen, zo onzeker. Vraag alstublieft verlof aan, ik hou het niet meer uit.

144 – Interieur – Slaapkamer Margriet

Margriet leest een brief van Marc.

Stem Marc Eindelijk heb ik verlof gekregen. Volgende zaterdag kom ik!

Margriet drukt de brief dankbaar tegen haar borst.

Margriet (Bezorgd) Eindelijk!

145 – Interieur – Woning Margriet

Margriet zit aan haar naaimachine. Ze ziet er bekommerd uit.
De tante komt uit de keuken en merkt dat Margriet af en toe naar buiten kijkt.

Tante Komt Marc vandaag?

Margriet Normaal wel, ja.

Tante (Na een poos) Is er iets, Margriet?

Margriet Nee, nee.

Margriet naait verbeten verder.
De tante bekijkt de jurk die Margriet aan 't naaien is.

Tante Gaat 't?

Margriet Ja, ja.

De tante werpt Margriet een bezorgde blik toe en gaat naar de keuken. Margriet naait een korte poos als een bezetene verder. Dan laat ze het hoofd in de handen zakken. De tante komt terug uit de keuken, zonder dat Margriet dit merkt.

Tante (Zacht) Margriet...

Margriet wil doorgaan met werken.

Tante Hou even op.

Margriet houdt op met naaien.

Tante Wat is er toch, kind?

Margriet Niets.

De oom komt binnen. De tante doet teken dat hij zich moet verwijderen. De oom verdwijnt stilletjes.

Tante (Na een lange poos) Ben je zwanger, Margriet?

Margriet Ja...

Tante (Na een poos) Is het daarom dat hij niet meer komt?

146 – Interieur – Café de Poezenhoek

Marc is in burgerkleren en is zich in een hoek, compleet in zichzelf gekeerd, zwaar aan het bezatten.

Cyriel zeept in het "kapsalon" een klant in, Nand staat achter de toog. Verder zijn er nogal wat caféklanten aanwezig, die bediend worden door Liliane. Oscar komt binnen. Hij bemerkt Marc. Liliane komt eveneens achter de toog staan.

Oscar (Tot Nand) Wat scheelt er met Marc?

Nand haalt de schouders op.

Nand (Grinnikend) Een klein liefdesverdrietje, zeker.

Marc (Agressief) Breng me nog een pint!

Oscar (Tot Nand) Zeg maar een groot liefdesverdriet.

Liliane schenkt een pint in.
Charly komt binnen en begeeft zich naar de toog.

Charly (Tot Oscar) Een druppelke.

Charly kijkt rond en bemerkt nu pas Marc. Hij gaat naar hem toe. Hij ziet hoe dronken Marc is.

Charly Wat is er?

Marc (Arrogant) Ik ben zat.

Charly Ja, dat ziet een blinde ook.
Ik dacht dat je naar Margriet was.

Marc Ik zit hier. Of ben jij blind.
(In de richting van Liliane) Waar blijft die pint nu. En voor de champetter hier ook een.

Charly Niets van.

Charly helpt met forse hand de tegenstribbelende Marc opstaan en leidt hem naar buiten.

Charly Vooruit!

De paar aanwezigen in het café lachen.

147 – Interieur – Keuken Charly

Marc zit aan de keukentafel, het hoofd in de handen.

Charly Wat heeft die circus te betekenen?

Marc haalt de schouders op.

Charly Heb je ruzie met Margriet? Je moest toch naar haar vandaag.

Marc Ja, maar nu ben ik zat en durf ik niet meer gaan... en toch zal ik moeten gaan.

Charly OK. Dan ga je.

Charly plaatst resoluut de koffiekkan voor Marc's sneus.

Charly Drink die kan leeg. En eet wat. Wie zich kan bezatten, kan ook ontzuichten.
Ik kan je niet brengen met de auto, ik zit met die revue vanavond.
Gerard brengt je wel. OK?

Marc is overdonderd en kijkt zijn vader na die zich naar de woonkamer begeeft. Marc begint koffie te drinken.

149 – Interieur – Auto Gerard

De auto op weg naar het Veld.

Gerard is ongewild getuige van het onwennig, gefluisterd gesprek tussen Marc en Margriet op de achterbank.

Margriet Ik dacht dat je niet meer zou komen.

Marc Ik zat in een café en mijn vrienden lieten me niet los. Je weet hoe dat gaat...

Marc neemt Margriets hand vast, die zij met beide handen stevig vastgrijpt.

Marc Nog... geen verandering?

Margriet (Verwonderd) Nee.
(Na een poos) Naar waar gaan we nu?

Marc Naar het Veld.

Margriet Naar je vader?

Marc (Na een aarzelng) Ja.

Margriet (Na een poos) Weet hij het al?

Marc Wat? Eh... nee.
 Weet je tante het?

Margriet Ja.

 Marc kijkt sip door het raam.

Margriet Wanneer vertel je 't hem?

Marc (Aarzelend) Vanavond.

150 – Interieur – Kleedkamer parochiezaal

Charly en Nand, die zich getransformeerd heeft in mevrouw Pietermans staan klaar om zich op scène te begeven.
Een grappig uitzierend duo. Charly legt nog de laatste hand aan het toilet van mevrouw Pietermans.

Stem conferencier

Tot onze grote vreugde mogen wij u nu een sketch aankondigen gespeeld door Charles Sierens, beter bekend als Charly, de Canadees en Fernand Van De Voorde, beter bekend als Nand van de Poezenhoek. Ik zeg tot onze grote vreugde, omdat deze mensen van het Veld bereid waren aldus ook hun steentje bij te dragen tot deze revue, ingericht door de mensen van het Dorp, ten voordele van het pakket van de soldaat.

Charly en Nand willen de kleedkamer verlaten, maar botsen op Marc en Margriet.

Charly Ha! Margriet. Kom je onze talenten bewonderen?

Marc (Snel, ernstig) Pa, we moeten je spreken. Kan je direct komen naar de vertoning?

Charly (Luimig) Is 't zo serieus!

Marc Ja, het is serieus.

Charly Dan kan ik niet eens een pint pakken na afloop.

Nand 't Is tijd, Canadees.

Charly Ja, ja, mevrouw Pietermans en jaag me niet op, mevrouw Pietermans.

Charly en Nand begeven zich naar de scène.

151 – Interieur – Woonkamer Charly

Margriet zit aan tafel, ze kijkt naar Marc die nerveus in de weer is met het aanbrenge van koffie, koekjes etc. Marc is duidelijk bang voor een gesprek.

- Margriet (Na een poos) Waarom heb je 't nog niet verteld aan je vader, Marc?
- Marc Ja... zo 'n dingen...
- Margriet Ben je bang van hem?
- Marc Wel...
- Margriet Wat zal hij ervan zeggen?
- Marc Dat we moeten trouwen, zeker.
- Margriet (Na een poos, stil) We kunnen toch niet anders, Marc?
- Marc Nee.
- Margriet Maar... als we spreken van trouwen, dan wil ik dat het met je volledige goesting is.
- Marc (Niet zo overtuigend) Natuurlijk! Alleen... geef toe, het komt zo plots. We hadden nog al de tijd om aan trouwen te denken.
- Margriet kijkt erg ongelukkig.
Dan horen ze dat iemand het huis binnenkomt.
Charly komt binnen.
- Charly Wel, wel. Eén ding weet ik zeker, jullie zijn niet blijven kijken naar mijn sketch, anders zat je hier niet met zo 'n bedrukte gezichten.
Ha! En je hebt koffie gezet voor je meisje. Dat is ook de eerste keer dat hij hier huishoudelijk werk verricht, Margriet...
- Marc (Onderbreekt hem) Ik wil je spreken, pa.
- Charly Zeg maar.
- Marc Ik... ja... Margriet...
- Charly Z'is toch niet in verwachting?
- Marc (Verwonderd) Ja.
(Agressiever) Ja, ze is in verwachting.
- Margriet op en loopt naar buiten...
- Marc Wat moet ik doen?
- Charly Je zal moeten trouwen, jongen.

Marc Ik wist dat je dat zou zeggen.

Charly Heb jij een beter idee? Wil je er een ongehuwde moeder van maken? Daarbij je hebt je gat verbrand, je zal...

Marc (Uitschietend) Hou je idiote spreuken voor je. Ik wil van jou geen preken aan horen. Zelf leef je hier als God in Frankrijk. Rommelen met de buurvrouwtjes. Wijntje en trijntje. En als je zoon in de problemen zit, is het van: trouw en trek je plan.

Charly Je kan niet anders, jongen.

Marc En waar gaan we wonen? Waar gaan we van leven? Van wat ik verdien als bakkersgast, als er tenminste ooit een einde komt aan de mobilisatie?

Charly Je kan hier inwonen. Het huis is groot genoeg.

Marc Daar prai je me niet mee. Luister, pa. Je hebt er nu al jaren de mond van vol dat je me zou placeren in een of andere zelfstandige zaak, een bakkerij, de leerlooierij... Je hebt de kans, nu.

Charly Ik laat je niet in de steek.

Marc Ik wil iets concreets horen.

Charly Eerst ga je trouwen, dan zien we wel.

Marc Je belooft dus dat je me gaat helpen. Het zijn geen ijdele woorden, hé?

Charly Ik herhaal het, ik laat je niet in de steek.

Marc kijkt Charly in de ogen. Charly doet de deur van de gang open.

153 – Interieur – Gang Charly

Margriet staat in de gang te wenen.
Charly gaat met wijd open armen naar Margriet toe. Marc volgt hem.

Charly Welkom in de familie, Margriet.

Charly sluit Margriet in zijn armen.

Charly Het zal deugd doen, weer een vrouw in huis te hebben.

155 – Interieur – Hovingen Charly

Het bruiloftsmaal loopt ten einde. Aan tafel zitten Charly, Marc en Margriet, Gerard, Hilda, Edwin, de oom en tante van Margriet en haar broers Antoine en Jan. Verder een viertal verre verwanten. Maria en Elza schenken hier en daar

nog wat koffie of cognac bij. Iedereen is blijkbaar verzadigd. Charly is aangeschoten en amuseert zich kostelijk. De anders zo nuchtere Gerard is zo goed als stomdronken. Margriet is gelukkig, al zitten zij en Marc er wat stil en onwennig bij.

Gerard Ik kan niet meer. Ik moet even...

Gerard staat wankelend op, en strompelt onder de afkeurende blikken van Hilda naar de hal.

Verre verwant

Je ziet dat Gerard nooit mag drinken van zijn vrouw. Hij kan er niet tegen!

De andere verre verwanten lachen.

Charly Bedankt, Gerard! Zo kan ik eindelijk eens mijn mooi nichtje tegen me aandrukken.

Charly neemt plaats op Gerards stoel, naast het nichtje. Hij legt een arm om haar schouders en drukt haar tegen zich aan.

Nichtje Jij zal nooit veranderen.

156 – Exterieur – Ingang keuken woning Charly

Elza en Maria komen uit het huis met cognac en andere drank. Maria stopt en kijkt naar Charly.

Maria (Jaloers) Wel, wel. Nu heeft hij wat drank op en geneert hij zich voor niemand meer. En morgen weer achter mijn gat lopen zeker... dat zal niet waar zijn.

157 – Exterieur – Hovingen

Gerard komt binnen en wil zijn plaats innemen.

Charly (Schertsend) Kon je niet wat langer wegblijven, jij?

Maar Charly maakt plaats voor Gerard en bemerkt het kwade gezicht van Maria. Charly gaat naar zijn plaats, blijft rechtstaan en heft zijn glas.

Charly Silence please! Na de vele toasts die hier al uitgebracht zijn, wil ik speciaal het glas heffen op Maria en Elza, onze onovertroffen kokkinnen van vandaag. Maria, Elza! Kom eens hier!

Elza en de lichtjes mukkende Maria gaan naar Charly, terwijl Gerard dronken opstaan en het glas heft.

Gerard (Lallend) Op Maria! Op Elza! En hun welgeschapen koteletten!

De verre verwanten lachen. Hilda duwt Gerard nijdig terug op zijn stoel.

Hilda (Sissend) Hou je manieren, onnozelaar!

Charly trekt Maria en Elza dicht tegen zich aan.

Charly Op Maria! Op Elza!

Charly geeft Maria en Elza een hartelijke kus op de wangen. Maria kan weer lachen nu.

Verre verwant
Zeg Canadees, mogen wij de kokkinnen ook eens tegen onze gilet trekken?

Charly Dat moet je hen vragen!

Jantje Mijnheer, waarom noemen ze je toch allemaal de Canadees?

Charly Nooit mijnheer zeggen tegen mij. Iedereen zegt: Canadees. Jij ook.

Jantje Ben jij een Canadees?

Charly Ik heb er toch twaalf jaar rondgelopen, jongen.

Oom Margriet
Wat deed je daar?

Charly Geld verdienen, veel geld verliezen.

Jantje Je bent toch geen cowboy geweest?

Charly Toch wel. En ik heb auto's gemaakt, in Detroit. Ik heb bij een begrafenisondernemer gewerkt, lijken balsemen.

Zeer oude verwant
Lijken? Amerika, dat moet tof zijn.

Oom Margriet
Waarom ben je teruggekomen?

Charly Toen mijn vader stierf, heb ik zijn leerlooierij overgenomen. En ik was het zwerven een beetje moe.

Jantje Was jij een zwerver in Amerika?

Gerard Zwerver! Cowboy! Gangster in Chicago! Hou op met vragen stellen, jongen, of we zitten hier morgen nog. Als die begint te fantaseren!

Charly (Schertsend) Hola! Een beetje eerbied voor de patriarch, jij. Neem liever nog een slok koffie, dat je nuchter wordt, want straks gaan we dansen!

Hilda Dansen!

Hilda schudt het hoofd.

Charly Oh, Vlaamse volksdansen zijn ook toegelaten hoor, Hilda.

Gerard (Lachend, beetje uitdagend) Ja!

Gerard staat op en imiteert de eerste bewegingen van een Vlaamse volksdans, neemt Hilda op en doet enkele danspassen. Hilda maakt zich los en gaat zitten, dan neemt Gerard Charly als partner. Zij dansen onder algemeen gelach een parodie op volksdans. Allen lachen hard. Hilda en Edwin wisselen verontwaardigde blikken. Edwin staat zeer nadrukkelijk op - stoel omgooiend bv. en gaat weg... Er volgt een verveelde situatie. Koelte.

Charly heft armen pathetisch ten hemel.

Charly Is er nu niemand, die nog weet wat echt feestvieren is.

Gerard Ik! Ik heb dorst!

Gerard neemt een fles, Hilda neemt ze hem ruw af.

Hilda Je hebt genoeg gedronken, Gerard. We gaan naar huis!

Gerard Ik ga niet mee! Voor één keer dat ik goesting heb om te vieren! Het is vijf jaar geleden dat ik nog eens gevierd heb! Ga alleen naar huis!

Hilda (Tot Edwin) Zo heeft hij me nog nooit behandeld!

Hilda en Edwin staan op.

Charly (Hartelijk lachend) De grote vijfjaarlijkse opstand, Gerard?

Hilda werpt Charly een woedende blik toe en gaat met Edwin naar buiten.

158 – Exterieur – Terras Charly – Nacht

Valavond.

Charly en Gerard, die goed dronken is, komen uit de woning. Charly heeft een fles wijn en twee glazen bij.

Charly Voilà, Gerard, nu zijn de laatsten ook weg. Beetje frisse lucht...

Charly ademt diep en gaat met Gerard aan de terrastafel zitten.

Gerard Ja! Wij gaan nog niet naar huis!

Hilda! Niet dat ik haar niet respecteer, maar dat... politiek ge... gezever. Ja, dat durf ik zeggen: ge-ze-ver! In Duitsland is alles beter. Geen werk. Ik bedoel:

geen werkloosheid. Duitsland is een modelstaat, de Belgique, de demo...
democratie: allemaal zakkenvullers, gangsters!

Charly drinkt zijn glas leeg.

Charly Gerard, na twee liter wijn durf je zo over haar praten, maar morgen, als je
nuchter bent, durf je je mond niet opendoen tegen haar.

Gerard Politiek interesseert me niet. Ik ben een commercant, pa! Mijn portefeuille, dat
is mijn vaderland!

Gerard wil met zijn vuist op tafel slaan, maar mist.

Charly Bravo! Kom, ik voer je naar huis, held.

Gerard wil opstaan, maar wankelt en laat zich terug op zijn stoel zakken.

Gerard (Brommend) Het gaat niet...

Charly Slaap dan in de zetel. Ik breng je morgen.

Charly helpt Gerard opstaan en leidt hem naar binnen.

159 – Exterieur – Woning Charly – Dag

's Ochtends. Stralende zon.

Dreigend geluid van overvliegende vliegtuigen.

Hilda komt in haar auto in volle vaart aangereden. De auto houdt halt voor de
woning van Charly. Hilda stapt gehaast uit.

160 – Exterieur – Terras Charly – Dag

Hilda klopt hard en langdurig aan op de terrasdeur.

161 – Interieur – Woonkamer – Dag

Het geklop op de deur is hoorbaar.

Charly, die blijkbaar uit bed komt, doet zijn hemd verder aan. Hij loopt langs
de zetel, waar Gerard wakker wordt en verdwaasd opkijkt.

162 – Exterieur – Terras Charly – Dag

Charly komt buiten, Gerard staat achter hem.

Hilda (Hortend) De Duitsers zijn België binnengevallen. Ik heb het gehoord op de
radio. Je moet direct je eenheid vervoegen, Gerard.

Het geluid van de overvliegende vliegtuigen gaat crescendo.

Charly kijkt omhoog.

Charly (Mompelend, half tot Hilda) De Duitse vriendjes... Het is zover.
(Ineens) Marc moet dus ook weg!

Charly loopt naar binnen.

163 – Interieur – Hal Charly – Dag

Charly (Roept naar boven) Marc! Opstaan! Het is oorlog! Oorlog!

164 – Interieur – Slaapkamer Marc – Dag

Marc en Margriet zijn wakker geschoten en zitten rechtop in bed.

Margriet Oorlog!?!

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 2

Rudy Geldhof

Mei 1940

201 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Charly en Margriet luisteren naar de radio waar gemeld wordt dat op heden 10 mei 1940 Duitsland België is binnengevallen.

Er is af en toe afweergeschut hoorbaar.

Margriet kijkt naar de poppetjes van de bruid en bruidegom, van de huwelijkskaart die nu op een kast staan.

Ondertussen draait ze nerveus aan de trouwring aan haar ringvinger. Charly gaat naar de terrasdeur.

Opnieuw geluid van afweergeschut.

Charly Ik zou toch willen weten wat er hier buiten allemaal gebeurt!

Margriet Laat me hier niet alleen, a.u.b.

Charly Natuurlijk niet. Een Canadees gaat zijn kersverse schoondochter in de steek laten, zeker.

Heviger oorlogslawaai buiten.

Charly neemt zijn verrekijker en kijkt in de lucht.

202 – Exterieur – Veld – Dag

Belgische soldaten bedienen het afweergeschut.

In de lucht zijn de wolkjes van de ontploffende projectielen zichtbaar.

203 – Café de Poezenhoek – Dag

Oscar, Liliane, Maria, Elza, vader en moeder Meersman, Pol, en Liesje Meersman, een paar kinderen, oudere bewoners van het veld vormen samen

met de brouwer een groepje, dat naast de brouwerskar staat en naar de wolkjes van de ontploffingen in de lucht staart.

Oscar 't Is te hopen dat dit niet de laatste levering was.

Brouwer Ik blijf alleszins geen minuut langer. 't Is de moeite op de wegen, met de Franse troepen die toestromen. En uit de andere richting heb ik zelfs al een paar vluchtelingen gezien.

Oscar Dat zijn rappe.

Brouwer Die met centen, hè. In grote auto's, met matrassen op het dak, tegen de kogels. Salut!

De brouwerskar rijdt weg.

Vader Meersman

Hier is het toch nog veilig.

Oscar Voorlopig. Als het naar hier overwaait...

Maria ... dan kunnen we naar de Canadees. Die heeft stevige kelders.

Oscar Raar dat we die nog niet gezien hebben, hé.

Elza Die slaapt zijn roes uit van het trouwfeest.

Oscar (Schertsend) Misschien weet hij zelfs nog niet dat 't oorlog is.

204 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Geluid van veraf oorlogsgeweld.
Charly zet wat resten van het huwelijksmaal op de tafel.

Charly Eet wat, Margriet.

Margriet schudt het hoofd.

Charly Je hebt nog niets gegeten, vandaag.

Margriet Ik heb geen honger.

Charly Iets drinken?

Margriet schudt het hoofd en staart voor zich uit.

Charly Hitler heeft wel een mooie dag uitgekozen om oorlogje te spelen.

Margriet Marc loopt daar nu ergens buiten.

Charly neemt Margriet bezorgd bij de schouders. Margriet voelt zich niet op haar gemak bij haar kersverse schoonvader en trekt zich terug.

Charly Hij redt het wel.

Margriet Ik ben zo bang voor hem.

Charly (Bekommerd, zo luchtig mogelijk) Jij zal je trouwdag niet rap vergeten. De dag na je trouw ben je je man al kwijt. Oorlog! Maar ze trekken hun plan wel, mijn zonen. Fameuze broekvegers, zoals alle Belgen. Misschien zijn ze niet eens tot bij hun eenheid geraakt: zijn ze ergens veilig aan 't schuilen.

Oscar komt langs de keuken binnen en klopt aan.

Oscar Canadees, kunnen de mensen van 't Veld hier komen schuilen, als 't erger wordt...?

Charly Natuurlijk.

Oscar Mijn bierkelder is te klein voor iedereen... De brouwer zegt dat die Duitse vliegtuigen de Franse troepen nogal bestoken. Het schijnt dat het 't ergst is aan de overkant van het kanaal, daar zouden ook al enkele bommen gevallen zijn...

Margriet Mijn tante woont daar!
Mijn broers... Kunnen wij ze niet gaan halen met je auto?

Oscar Ge geraakt nooit door die warboel van troepen en vluchtelingen!

Margriet Alsjeblief, ik wil mijn broers bij me.

Charly Het is te gevaarlijk, Margriet.
We zien straks wel...

Margriet loopt naar buiten. Charly kijkt haar verwonderd na.

205 – Inrijpoort Charly – Dag

Margriet rijdt op haar fiets snel de straat op.
In de verte is gebulder van kanonnen hoorbaar.

206 – Exterieur – Tuin tante Margriet – Dag

In de verte bulderen de kanonnen.
Antoine, Jantje en een aantal buurmannen en buurvrouwen overleggen hoe zij een schuilloopgraaf gaan maken.
Aan de achterkant van het huis zijn nogal wat ruiten gesneuveld.
De tante komt uit het huis, gevolgd door Margriet.

Tante (Tot de oom) Etienne, Margriet is er. Ze wil de jongens meenemen.

- Margriet Hoe is het hier, tante?
- Tante Alleen wat ruiten gesneuveld. Maar we nemen onze voorzorgen, we gaan met de burensamen een schuilgracht delven!
- Intussen in oom genaderd.
- Tante Marc is vannacht opgeroepen, Etienne...
(Oom reageert even)
Is er bij jullie veel schade?
- Margriet Tot nog toe niet, maar daar zijn stevige kelders en ik denk dat Antoine en Jan daar veiliger zullen zijn.
- Jantje Toe tante, laat ons meegaan!
- Oom Het is te gevaarlijk op straat nu.
- Margriet We nemen de binnenwegen.
- Oom Haast je dan, nu het wat stiller is.
- Jantje En jullie?
- Oom Wij blijven hier.

207 – Exterieur – Landweg – Dag

Margriet, Antoine en Jan haasten zich per fiets in de richting van het Veld. Ze komen aan een kruispunt: op de hoofdbaan passeren Franse legervoertuigen. Margriet houdt halt.

Margriet Oppassen, jongens. Franse troepen.

Jantje Moeten wij daardoor?

Margriet Ja.

Alle drie zijn ze van hun fiets gestapt en begeven zich naar het kruispunt. Vóór hen uit lopen een oude vrouw en een jonge vrouw die een baby op de arm draagt.
Ineens worden de Franse troepen zwaar beschoten...

Margriet In de sloot!

Margriet, Jan, Antoine en de twee vrouwen laten zich in de sloot vallen.

208 – Exterieur – Inrijpoort woning Charly – Dag

Er wordt gebombardeerd in de omgeving.
Nand, Maria, Elza, een drietal kinderen die ook op de Vlaamse kermis aanwezig waren, vader en moeder, Liesje en Poltje Meersman en een aantal andere veldbewoners, die ook in scène 203 aanwezig waren, vluchten in paniek in de richting van de schuilkelder.

209 – Exterieur – Sloot – Dag

Er wordt gemitrailleerd door overvliegende vliegtuigen. Margriet, Antoine, Jan en de andere vluchtelingen maken zich zo klein mogelijk in de sloot.
Margriet neemt het bevende Jantje beschermend in haar armen. Jantje kijkt met grote ogen naar de jonge moeder die haar kind de borst geeft.

Margriet Goed plat liggen, Jan!
Als het over is... het is niet ver meer naar de Canadees.

210 – Kelder Charly – Dag

Er wordt hevig gebombardeerd.
In de kelder schuilen Nand, Maria, Elza, de drie kinderen, vader en moeder, Liesje en Poltje Meersman, een aantal andere veldbewoners en Charly.
Ook Margriet, Antoine en Jan, die naast Pol zit, zijn aanwezig.

Jantje (Tot Pol, opgewonden) Ze hebben op de Fransen geschoten, vanuit hun vliegtuigen. We zaten er met onze neus op, het scheelde niets of we waren eraan.

Charly (Naast Margriet) Ons Margriet durft, hé. Zo tussen de bombardementen met haar broers naar hier komen!
Niemand gekwetst, dat is het voornaamste.

Charly geeft vader Meersman de borrelfles door.

Charly Hier. Laten we hopen dat 't niet onze laatste wordt.

Nand Dat zei mijn vader ook al.

Charly Ja, waar zit Oscar?

Nand Hij blijft in ons café.

Charly (Grinnikend) Veel klanten zullen er anders niet komen, nu.

Het bombardement wordt heviger. Ook Charly bukt angstig het hoofd, nu. Elza begint te bidden.

Elza Onze Vader die in de hemelen zijt...

Moeder Meersman bidt stilletjes mee, Maria valt in, Liliane volgt...

211 – Exterieur – Straat naar de plaats – Dag

Een reclamebord van cichorei Pacha wordt van een zijgevel verwijderd door Poltje, die het bord bij een stapeltje andere Pachaborden legt in zijn kleine steekkar.

Een aantal huizen vertonen oorlogsschade.

Margriet en Jantje komen uit de richting van het Veld.

Margriet heeft een grote boodschappentas bij.

Jantje loopt direct naar Pol.

Jantje Wat doe je, Pol?

Pol Er staan richtlijnen van Duitse spionnen op al de Pachaborden.

Jantje bekijkt een bord.

Jantje Ik zie niets.

Pol Het zijn onzichtbare tekens. Ze hebben het gezegd op de radio. Help mij wat, kom!

Margriet begeeft zich verder in de richting van de plaats.

Jan Wij moeten om brood, naar het dorp.

Pol Ga jij nu op 't Veld blijven wonen?

Jan Wij zijn hier toch al vier dagen. Ik denk dat we blijven tot de oorlog voorbij is.

Pol Dat kan nog lang duren.

Margriet (Verderaf) Jantje... vooruit kom.

Jantje (Roept terug) Ik blijf bij Pol... 'k moet helpen.

Een priester passeert. Poltje doet teken aan Jan... Kijk eens...

Pol Mijn vader zegt dat de streek zwart ziet van de spionnen. Hij heeft het gehoord op de radio. Ze verkleden zich in paters en als non.

Er passeert een groepje vluchtelingen waaronder een boer en een boerin met hun koeien.

De priester praat met een paar vluchtelingen.

Jan Maar ze spreken toch Duits. Zo verraden ze zich toch.

Pol Ze hebben Vlaams geleerd in hun spionnenscholen, of ze doen alsof ze doofstom zijn.

212 – Exterieur – Bakkerij plaats – Dag

Margriet komt in de straat waar de bakkerij gelegen is. Ze ziet een stoet vluchtelingen voorbijtrekken, die zich behelpen met fietsen, karren, kinderwagens, etc. Ze komt bij de bakkerij, waar een kleine groep vluchtelingen staat te dringen om aan brood te raken.

Hilda komt uit de garagepoort naast de bakkerij. Ze heeft een boodschappentas bij.

Hilda Dag Margriet. Kom jij brood halen?
Ze zeggen dat ze uitverkocht zijn.

Margriet Maar mij zullen ze toch wel helpen, Marc heeft hier toch gewerkt.

Hilda Ga langs achter en betaal ze goed, dan toveren ze wel een brood tevoorschijn.

Margriet Bedankt Hilda.

De bakker komt uit zijn garage.

Bakker (Tot Margriet) Ga maar vanachter.
(Tot de wachtende vluchtelingen) Alles uitverkocht. Tout vendu. Plus de pain!

De morrende vluchtelingen begeven zich terug op de weg.

213 – Exterieur – Straat naar plaats – Dag

Pol Goed uitkijken, Jan. Ook tussen de vluchtelingen zitten vermomde spionnen.

Jan en Pol houden de vluchtelingen scherp in het oog. Een motor met zijspan verlaat de stoet vluchtelingen om de weg in te slaan naar het Veld.

De bestuurder is Raymond, die er vervaarlijk uitziet met zijn zware stofbril. Op de duozitting zit zijn dochtertje Els, dat een verband om het hoofd heeft, en een jongensachtig voorkomen heeft.

In de sidecar ligt bagage, die onder zeildoek is verborgen.

De motor rijdt langzaam langs Jan en Pol, die snel zijn Pachaborden verbergt, door voor zijn steekkar te gaan staan.

Jan Wat doe je?

Pol Die doet raar. Waarom slaat hij hier af?
Misschien gaat hij in de richting van het vliegveld...

Jan ... om te spionneren? We zouden best de Canadees verwittigen.

Margriet Kom Jan, we moeten naar huis.

214 – Exterieur – Straat woning Juffrouw Spanoghe – Dag

Margriet en Jan begeven zich naar huis. In een bocht botsen ze ineens op Raymond en Els, die naast hun motor staan.

Margriet loopt eerst door, maar blijft dan staan.

Margriet Kunnen we helpen?

Raymond Problemen met de motor.

Raymond duwt zijn motor met zijspan voort.

Margriet Help wat duwen, Jan.

Margriet en Jan helpen de motor duwen.

Raymond We moeten niet ver meer.

Margriet Ook op de vlucht?

Raymond Ja.

Jantje (Tot Els) Kom je van ver?

Els antwoordt niet.

Jantje (Tot Margriet, veelbetekenend, fluisterend) Ze verstaan niet goed Vlaams.

Jan kan het niet laten het zeildoek in de sidecar op te tillen. Er zitten schilderijen, drie vrouwenportretten voorstellend onder. Raymond doet direct het zeildoek terug over de schilderijen.

215 – Huis juffrouw Spanoghe – Dag

Raymond We zijn er Els.

Jantje (Verwonderd) Els? Ben jij een meisje?

Raymond en Els duwen hun voertuig op het erf van juffrouw Spanoghe.

Jan (Tot Els) Woon jij hier?

Els kijkt haar vader vragend aan.

Raymond We komen hier wonen, ja.
(Tot Margriet) Bedankt, juffrouw.

Margriet en Jan zien hoe Raymond en Els zich naar het huis van juffrouw Spanoghe begeven, die hen tegemoet komt. Ze is een waardige, oude dame. Ze sluit Els in haar armen. Els weent. Juffrouw Spanoghe troost haar.

216 – Interieur – Keuken Charly – Avond

Margriet ruimt de tafel af. Ze ziet er niet te best uit. Antoine gaat de krant lezen.

Charly en Jantje blijven aan tafel zitten.

Er wordt op de ruit getikt.

Jantje kijkt nieuwsgierig op.

Charly begeeft zich naar de achterdeur.

217 – Exterieur – Achterkant woning Charly – Nacht

Maria staat te wachten. Charly komt buiten.

Charly (Fluisterend) Kom wat later, Maria.

Charly ziet Jantje, nieuwsgierig door de ruit loeren.

Charly (Met gespeeld zelfbeklag) Zie je Maria. Alles wat ik doe, wordt gecontroleerd tegenwoordig. Tot straks.

Hij knijpt Maria in de dij. Maria reageert daar niet op en gaat weg. Charly loopt haar achterna.

Charly Is er iets?

Maria Nee, nee.

Charly Binnen een uur of twee zijn ze allemaal gaan slapen.

218 – Interieur – Slaapkamer Charly – Nacht

Maria en Charly liggen in het bed.

Maria Ik ben zo bang. Mijn man, die daar nu ergens aan het front...

Charly Ja...

Maria En het is toch niet goed wat wij doen. Misschien ligt hij daar ergens... gekwetst... terwijl ik...

Charly ... Je mag de moed niet verliezen, Maria. Hij komt terug.

Maria vleit zich tegen Charly aan. Zo blijven ze een poos liggen, tot Charly opgeschrikt wordt door de stem van Margriet.

Stem Margriet

(Klagend) Antoine... Antoine...

Ook Maria richt zich op.

Maria Is dat Margriet?

Men hoort stappen, kloppen op de deur en proberen van de deurklink.

Charly Wat is er?

Antoine (Off) Margriet heeft een dokter nodig, Canadees - vlug!

219 – Interieur – Hal woning Charly – Nacht

Charly, Antoine, Jan en Maria staan te wachten.
De dokter daalt de trap af.

Dokter Je schoondochter heeft haar kind verloren, Canadees.

Charly Godverdomme!

220 – Interieur – Slaapkamer Margriet – Nacht

Margriet ligt te wenen in haar bed, ze is omringd door Charly, Antoine en Jantje, die tranen in de ogen heeft. Maria komt binnen met een stapeltje linnen.

Maria Kom...

De mannen verlaten de kamer.

221 – Exterieur – Voorgevel gemeentehuis – Dag

De veldwachter staat naast een geafficheerd bericht, waarop staat dat de werfreserve zich naar Roeselare moet begeven.
Het bericht wordt druk gelezen door Hilda, Edwin, Oscar en een paar andere omstaanders.

Hilda Je bent er ook bij, Edwin. Naar Frankrijk!
Wat gaan ze onze jongens toch aandoen!

Oscar Mijn Nand heeft ook prijs. En Michel Meersman! En die jongen die nu bij de Canadees woont. Straks schieten hier nog alleen kinderen en oude mannen over en... champetters. 't Zal schoon worden.

De veldwachter kan er niet mee lachen.

222 – Interieur – Slaapkamer Margriet – Dag

Antoine staat klaar aan het bed van Margriet.
Hij is omringd door Jantje en Charly, die in de deuropening staat.

Margriet Zorg goed voor jezelf, Antoine.

Antoine Zit met mij maar niet in!
(Zachtjes) Zorg goed voor haar, Jan.

Jan Ik wil mee naar Frankrijk!

Charly Daar kan jij geen Frans genoeg voor, snotneus.

223 – Exterieur – Dorpsplein – Dag

Een fietsend groepje, dat gevormd wordt door Antoine, Nand, Michel en twee jongens komen uit de richting van het Veld. Voor het huis van Gerard zien ze Edwin en de twee Dinaso's die niet in uniform zijn klaar staan met hun fietsen. Hilda en Gerard staan erbij.

Nand Stop!

Het groepje van Antoine stopt.

Nand Die gaan toch niet mee met ons zeker!

Michel Ze hebben hun uniform niet aan.

Nand Ik denk dat Franse meisjes niet houden van Duitse uniformen.

Ze merken hoe Hilda Erwin met liefdevolle, bemoederende zorgen omringt: ze schikt zijn jas, geeft hem een kruisje op het voorhoofd en sluit hem innig in haar armen.

Michel Die doet in zijn broek.

Nand Kom, we zijn weg. Koersen jongens. Dat ze ons niet inhalen!

Het groepje van Antoine fietst snel voorbij het groepje van Edwin.

Michel Neem je mama mee, Edwintje?

Nand Voor je verwrongen pols!

Het groepje van Antoine verdwijnt in de verte.
Het groepje van Edwin vertrekt.

224 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Margriet is herstellende en rust in een zetel.
Charly komt uit de keuken met wat eten voor haar.
De radio staat aan.
Er wordt melding gemaakt van de niet te stuiten opmars van het Duitse leger.

Charly Eet wat, Margriet.

Margriet glimlacht dankbaar, maar heeft duidelijk geen trek.

Charly Bevallen mijn kookkunsten je niet?

Margriet glimlacht triest.

Charly Zit niet te piekeren over Marc. Het Belgisch leger zit op zijn knieën. De oorlog duurt niet lang meer, nu.

Margriet Ja, maar. In 14-18 heeft die vier jaar geduurd.

Charly Je ziet hem eerder terug dan je denkt.

225 – Exterieur – Café de Hert – Nacht

Twee schimmen. Het zijn Gerard en Cyriel, beiden in soldatenuniform. Ze komen ter hoogte van café de Hert, waar de deur geopend wordt. René, de cafébaas laat twee klanten buiten. Gerard en Cyriel verbergen zich in een portaal en houden zich stil.

René En kom wel thuis.

De ene klant neemt zijn fiets, de andere verwijdert zich te voet.

Klanten Goeie avond. Tot morgen.

René wil naar binnen gaan, maar bemerkt de schimmen in het portaal. Hij is bang, maar gaat toch kijken.

René Is daar iemand?

De cafébaas herkent Gerard en Cyriel.

René Gerard! Cyriel!

Gerard Je hebt ons niet gezien hé René!

René (Lachend) Natuurlijk niet. Jullie hebben er dus ook al genoeg van.

Gerard Zijn er al terug?

René Zeker een stuk of vijf.

Gerard (Tot Cyriel) Verwittig mijn vader, nu, René.
En voor de rest: mond dicht.

226 – Interieur – Slaapkamer Gerard – Nacht

Hilda slaapt. Ze schiet wakker door stappen op de trap.
Ze veert recht in haar bed, overmand door angst. Gerard komt binnen.

Hilda Gerard!

Gerard neemt Hilda in zijn armen. Hij probeert haar gerust te stellen.

Gerard Sst. Rustig. Ik ben gevlucht.

Hilda Heeft niemand je gezien?

Gerard Alleen de baas van de Hert.

Hilda Die zegt niets.

Gerard En hier? Alles goed?

Hilda Edwin is moeten vertrekken met de werfreserve.
Naar Frankrijk, zegt men.

Gerard In Frankrijk zal hij veilig zijn.

Hilda En jij zal je goed moeten verbergen, hier.

Gerard En niet alleen mezelf.

Hilda kijkt hem vragend aan.

Gerard Onze merchandise ook.
Seffens staan de Duitsers hier.

227 – Interieur – Bureau en hall woning Gerard – Dag

De gordijnen van het atelier en het woonhuis zijn dicht.
Een hand klopt krachtig aan op de deur van het woonhuis.
Het angstige gelaat van Hilda.

Charly (Stem vermomd) Openmaken. Rijkswacht. In naam van de wet...

Hilda doet de deur open. Charly gaat grinnikend naar binnen.

Hilda Dat is niet grappig, Canadees.

Charly Sorry Hilda. Sorry.
Waar zit hij, onze deserteur?

Hilda en Charly komen binnen. Gerard is in burgerkleren en verbergt rollen stof.

Charly Ah! Daar zit onze landverrader!

Gerard gaat door met werken.

Gerard (Mompelend) Landverrader. Voor wat er overschiet van ons land.

- Charly Als ze allemaal redeneren zoals jij...
- Gerard Wij hebben gewoon het voorbeeld gevolgd van de officieren. Die hebben het eerst de benen genomen. Er rest niets van mijn eenheid. Het enige wat er nog gedaan werd, was horlogewinkels plunderen.
- Charly Toch moet je voorzichtig zijn, jongen. Officieel ben je nu een deserteur. Het vaderland...
- Charly helpt hem met het op elkaar stapelen van de rollen stof.
- Hilda Schoon vaderland. Een bende franskiljons die ons Vlamingen de tien geboden voorlezen: Et pour les flamands la même chose.
Gerards vaderland is hier, ons bedrijf.
- Charly Ja, dat hebben we al meer gehoord.
- Gerard Waarom niet. Ik wil dit beschermen. Straks zijn de Duitsers hier de baas en zal er opnieuw moeten gewerkt worden.
- Charly Je bent nu al van plan om voor de Duitsers te werken?
- Gerard Maar nee.
- Hilda Discuteer niet met hem, Gerard.
(Tot Charly) Slechter dan onder de zogezegde democratie van de banksters zal er wel niet gewerkt worden.
In Duitsland is er tenminste geen werkloosheid meer.
- Charly Natuurlijk niet. Hitler heeft ze allemaal 'n geweer in handen gestopt.
- Hilda En de Engelsen en Fransen schieten met pijl en boog zeker?
- Charly Ja, ja. Duitsland is een modelstaat.
Maar waarom verberg je dan je marchandise?
Ben je bang voor plunderingen van het beschaafde broedervolk?
- Hilda Het is tenslotte oorlog.
Zo naïef zijn we nu ook niet...
- Charly Toon mij liever eens waar dit naartoe moet...
- Gerard Jij zou ook beter een en ander verbergen in je leerlooierij.
- Charly Ik! De eerste Duitser die mijn erf betreedt, krijgt mijn hond op zijn nek.
Ze hebben hier geen zaken.

228 – Interieur – Garage Charly – Dag

Charly heeft met de hulp van Jantje de wielen van zijn auto genomen.

Charly Voilà, dat zullen ze mij al niet afpakken.
Als je ze hier per se toerist willen komen spelen, zullen ze zelf voor hun vervoer moeten zorgen.

Jantje Ze zeggen dat de Duitsers alles gaan platbranden.
De kinderen gevangen nemen en de vrouwen verkrachten.
Wat wil dat eigenlijk zeggen, Canadees, verkrachten?

Charly Pijn doen. Dat is iets wat men nooit mag doen, vrouwen pijn doen.

Jantje Gaan de Duitsers dat echt doen, Canadees?

Er wordt ineens hevig gevochten, in de verte. Kanonnen bulderen.

Charly Kom! Naar binnen!

Charly en Jantje lopen rap naar het woonhuis.

229 – Interieur – Kelder Charly – Nacht

In de verte wordt af en toe hevig gevochten.
In de kelder wordt geschild door Charly, Margriet, Jantje, vader en moeder Meersman, Liesje en Poltje Meersman, Oscar en Liliane, Maria en Elza, een aantal oudere bewoners van het Veld en jongens en meisjes.

Liesje Zo lang hebben we hier nog nooit gezeten.

Elza Dat ze maar zo snel mogelijk in de richting van de kust vluchten, onze soldaten.
Dan is het vechten hier gedaan.

Vader Meersman
Ik geloof niet dat ze aan vluchten denken. In het koren van boer Vermeersch heb ik onze zwarte duivels gezien.
Ze hadden wel twintig Duitsers gevangen genomen.

Poltje Wat zijn dat, pa, zwarte duivels?

Vader Meersman
(Met patriottische fierheid) Dat zijn onze Ardeense jagers.

Oscar (Spottend) Twintig Duitsers! De Duitsers hebben ondertussen de helft van ons leger gevangen genomen.

Charly Laten we toch wat proberen te slapen.

Charly dekt Margriet beter toe.

Charly Gaat het?

Margriet knikt.

Charly (Stil tot Oscar) En Cyriel?

Oscar (Stil) Die broekschieter zit veilig in de kelder van ons café...

Charly Veilig? In dat bierkeldertje? Dit hier is de enige stevige kelder van het Veld.

Vader Meersman

Juffrouw Spanoghe heeft ook een serieuze kelder.

Charly Ja, die moet niet naar hier komen.

230 – Interieur – Kelder Juffrouw Spanoghe – Nacht

Af en toe gebulder van kanonnen in de verte.
Juffrouw Spanoghe, Raymond en Els schuilen in de kelder.
Het verband om Els' hoofd is verdwenen.
Een schaafwonde is nog zichtbaar.

231 – Interieur – Kelder Charly – Dag

Er valt een straal zonlicht door het kelderluik.
Het is stil buiten. Charly, Oscar, Margriet, Jantje, vader en moeder, Pol en Liesje Meersman, Liliane, Maria, Elza en de andere veldbewoners slapen.
Charly wordt wakker.
Hij gaat direct rechtop zitten, getroffen door de stilte buiten.
Hij gaat snel naar de deur. Oscar wordt wakker.

Oscar Wat doe je?

Charly Het is stilgevallen.

Charly verlaat de kelder. Oscar volgt hem.

232 – Interieur – Woonkamer Juffrouw Spanoghe – Dag

Els, Juffrouw Spanoghe en Raymond luisteren gespannen naar de radio, waar het bericht van de wapenstilstand omgeroepen wordt.

233 – Exterieur – Woning Charly – Dag

De bewoners van het Veld kijken elkaar met lachende gezichten aan. Men slaat elkaar op de schouders. Omhelzingen. We zien Charly, Margriet, Jantje, Oscar, Liliane, vader, moeder, Liesje en Poltje Meersman, Elza, Maria, de oudere bewoners van het Veld en de jongens en meisjes. Cyriel staat er ook bij, wat verborgen.

Cyriel (Tot Oscar) Ben je wel zeker, pa?

Oscar De radio liegt niet, onnozelaar.
Daar zie...

Juffrouw Spanoghe, Raymond en Els komen in hun richting.

Oscar ... ook juffrouw Spanoghe heeft het gehoord.
Eer die haar huis uitkomt!

Maria Vieren! Dat vieren we...!

De oudere bewoner werpt zijn pet in de lucht.

Charly ... doe je café open, Oscar. We gaan zuipen!

Allen Jaaaaa!!

Er komt een plots einde aan de algemene vreugde, als er ineens een dreigend geronk van een naderend voertuig hoorbaar is.

Charly Stil!

Om de hoek verschijnen twee moto's en een Duitse legerauto. In de auto zitten geüniformeerde Duitsers. De bewoners van het Veld deinzen terug. Jantje en Oscar gaan achter Charly staan, die niet wijkt. Hij blijft in het midden van de weg staan. Cyriel loopt snel weg. De legerauto stopt voor Charly.

Duits officier (Vriendelijk) Goeie morgen, vrienden. De oorlog is gedaan.
Uw koning is een dapper man.
Een verstandig man. Zijn hier nog Belgische soldaten?

Charly verpinkt niet.

Oscar (Veilig, verborgen achter Charly, laf)

Hier? Nee, nee.

Duits officier Hier, chocolade voor de kinderen en vrouwen.

De Duitser wil chocolade uitdelen. Juffrouw Spanoghe en Els weigeren de chocolade te aanvaarden.
Jantje zou wel een reep willen, maar Charly houdt hem tegen. De Duitser geeft chocolade aan Elza en Liliane.

Duits officier Uw mannen en kinderen komen nu snel naar huis.
(Tot Charly) Waar is 't gemeentehuis?

Charly Ik versta u niet.

Charly weet dat de blikken van de buurtbewoners op hem gericht zijn en kijkt de Duitsers zo vrank mogelijk in de ogen.

Oscar (Fluisterend tot Charly) Hij vraagt waar het gemeentehuis is.

Duits officier Wel?

Oscar haast zich de richting naar het Dorp aan te duiden.

Oscar Langs daar, rechtdoor.
Burgemeester, daar.

Duits officier Dank u.

Het legervoertuig rijdt in de richting van de plaats.
Jan, Els, pol en de jongens en meisjes rennen het Duits legervoertuig achterna.

Margriet Jan!

Het groepje is al weg.

Charly (Misprijzend, tot Oscar) Rechtdoor! Burgemeester! Held!

Oscar haalt de schouders op.

Elza 't Is toch raar. In 14-18 waren ze zo vriendelijk niet.

Charly Het zijn onze overwinnaars. Ze kunnen 't zich permitteren.
Uw koning is een dapper man! Pfft!

234 – Exterieur – Weg naar Dorp – Dag

Jan, Els, Pol en de jongens en de meisjes rennen het Duits legervoertuig achterna.

Ze worden ingehaald door een andere legercamion.

Uit de richting van het Dorp komt een groep fietsers, waaronder Antoine, Nand, Michel en de 2 andere jongens.

Jan Antoine!

235 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Antoine en Michel eten gulzig een boterham.

Charly, Jantje en Margriet kijken toe.

Antoine ... en toen we hoorden dat Abbeville ingenomen was, zijn we direct teruggekeerd.

Margriet Als Marc nu ook kon terugkeren...

Michel Ik ben weg. Bedankt voor de boterham. Als je me weer nodig hebt in de leerlooierij, Canadees, ik heb centen nodig. De Fransen hebben me gepluimd met hun woekerprijzen.

Michel gaat naar buiten.

Antoine We hebben ook Edwin gezien. Hij is ook niet verder geraakt dan Abbeville. Hij had een verband om zijn hoofd.

Charly Misschien tegen de Eiffeltoren gelopen.

236 – Interieur – Keuken Gerard – Dag

Hilda en Gerard staan rond de twee Dinaso's en Edwin.
Hilda wikkelt een vers verband om het hoofd van Edwin.

Edwin De Fransen! Met stenen hebben ze ons bekogeld!
"Boches du Nord"! "Allez boire au canal Albert"!

Hilda Je bent terug, dat is het voornaamste.

Edwin Ja. Dank zij de Duitsers. We mochten mee in een camion.
Die waren nogal wat vriendelijker dan de Fransen!

Hilda Dat is niets nieuws, jongen.

237 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Antoine zit nog aan tafel te vertellen.
De banjospeler komt binnen, hij heeft zijn banjo niet bij.

Charly Daar zie! De jongste van de werfreserve is ook terug uit Frankrijk.

Banjospeler Ik heb nieuws voor Margriet.
Ik heb je oom gezien! Hij vraagt of je broers hier een tijdje kunnen blijven.
Je tante heeft dringend rust nodig. Haar hart opnieuw...
Het is niet erg, maar...

Charly Antoine en Jan kunnen hier gerust blijven wonen.
Geen probleem.

Banjospeler En je man, nog niet terug?

Margriet Nee.

Banjospeler Ga 'ns kijken in het dorp. Ik heb er gezien van zijn compagnie. Sommigen zijn vrijgelaten, anderen zitten opgesloten in de kerk.

Margriet Ik ga kijken!

Charly Laat mij gaan, Margriet.

Margriet Nee!

238 – Exterieur – Kerk dorp – Dag

Duits soldaat Halt!

Charly, Margriet en de banjospeler willen de kerk binnengaan.

Charly Zijn hier Belgische soldaten binnen?

Duits soldaat Verder gaan!

Margriet kijkt hulpeloos rond en bemerkt wat verderop de veldwachter die in gesprek is met Van Eeghem, de gemeentesecretaris en een Duitse officier, de kommandant.

Margriet Misschien kan de veldwachter ons helpen.

Margriet begeeft zich naar de veldwachter. Charly en de banjospeler volgen haar. Hier en daar is wat oorlogsschade te zien.

Charly Mijnheer de secretaris, ik zoek mijn jongste zoon Marc.
Misschien is hij erbij in de... (Wijst naar kerk)

Veldwachter In de kerk zitten alleen Walen. Alle Vlamingen zijn vrijgelaten.

Kommandant Ja. De Vlamingen zijn onze vrienden.

Margriet Zijn alle Vlamingen vrijgelaten?

Van Eeghem Hier wel. Maar niet overal.
Op sommige plaatsen worden ze als krijgsgevangenen afgevoerd naar kampen in Duitsland.

Kommandant Niet voor lang.

De teleurgestelde Margriet, Charly en de banjospeler verwijderen zich.

Kommandant (Tot Van Eeghem) Ik heb dus 10, 15 man nodig om op te ruimen.
Dat we die ellendige oorlog kunnen vergeten.

Van Eeghem (Tot de veldwachter) Hij heeft 10, 15 man nodig. Ze moeten opruimen buiten het dorp.

Veldwachter (Grijzend) Ik weet al wie ik plezier kan doen met dat karweitje.

Van Eeghem kijkt hem vragend aan.

Veldwachter In het Veld hebben ze sterke mannen.
Ze kunnen hier samenkomen.

239 – Exterieur – Gemeentehuis en dorpsplaats – Dag

Voor het gemeentehuis zijn een aantal mensen voor de opruiming verzameld: Cyriel, Nand, Michel Meersman, Raymond, Antoine en nog een aantal andere bewoners van het Veld.

Er staan steekkarren. Paarden met kar klaar.

De veldwachter loopt tussen hen in, genietend van zijn macht. Aan hun voordeur voeren Gerard en Hilda een vriendelijk gesprek met de Duitse Kommandant.

Edwin luistert belangstellend toe.

Voorals Hilda hangt aan de lippen van de Duitser.

Veldwachter (Tot de kommandant) We zijn klaar, Kommandant.

De kommandant knikt de veldwachter vriendelijk toe.

Veldwachter Jullie mogen vertrekken! Je weet dus allemaal wat je te doen staat. Het kanaal, het bos, de kapel!

De veldwachter wijst groepen mensen aan.

Nand Ja, ja, gatlikker. Waarom moeten die van het Dorp niet helpen? Ze zijn er te schoon voor zeker.

Veldwachter Ik zal maar doen of ik dit niet verstaan heb.

Nand en Michel nemen de steekkar en lopen voorbij Antoine en Raymond.

Nand (Stil tot Antoine) Ja, hij verstaat alleen nog Duits nu.

De veldwachter vervoegt het groepje rond de kommandant.

240 – Exterieur – Weg even buiten het dorp – Dag

Een langzaam vorderende boerenkar met een nors kijkende boer, die het paard ment, en Raymond en Antoine.

Antoine Jij woont hier.

Raymond knikt.

Antoine Met je dochter?

Raymond knikt.

Antoine (Na een pauze) Gevlucht?

Raymond Ik heb geen huis meer... niets meer...

Antoine Gebombardeerd?

 Raymond knikt.

Antoine En... je vrouw?

 Geen antwoord.

Antoine Ik ben ook niet van hier. Ik woon voorlopig bij de Canadees. Mijn naam is Antoine.

 Raymond kijkt Antoine voor het eerst aan.

Raymond Raymond.

 Ze geven elkaar een hand.

241 – Exterieur – Veldweg buiten het dorp – Dag

De kar passeert een groepje stilstaande krijgsgevangenen, onder Duitse bewaking.

Stem Marc Hei! Antoine! Antoine!

 Antoine bemerkt Marc tussen de krijgsgevangenen.

Antoine Marc!
(Tot de boer) Stop eens.

 De boer laat zijn paard halt houden.

Marc Ze gaan ons meenemen als krijgsgevangenen. Kan je ons niet helpen? De burgemeester inschakelen of zo.

De onderofficier

 Wat is dat hier?
(Tot de boer) Verder rijden!

 Raymond springt van de kar.

Raymond (Tot de Duitse onderofficier, met autoriteit) Herr Hauptmann, we hebben dringend hulp nodig, wij moeten opruimen aan de kapel.
De kommandant heeft alle Vlamingen vrijgelaten.
Ze moeten helpen opruimen.

De onderofficier

 (Denkt na) (Tot de gevangenen) Wie is er Vlaming?

Zo goed als alle handen gaan de hoogte in.

Waaals krijgsgevangene

(Met Frans accent) Ik. Vlaming. Geboren in Flandres.

Marc duwt de Waal terug.

Marc Luik ligt nog altijd in de Walen.
Pas de chance, mon ami.

De onderofficier

Gij, gij en gij.

De onderofficier duwt Marc en de twee anderen in de richting van de kar. De drie wippen er snel op.

Raymond Dank u wel, Herr Hauptmann.

De Duitse onderofficier is duidelijk geveleid dat hij wordt aangesproken als officier.

Raymond (Sissend tot de boer) We zijn hier weg. Snel.

Boer Ja!

242 – Exterieur – Landweg – Dag

Groepje krijgsgevangenen nog zichtbaar in de verte.

Marc Bedankt.

Marc en de twee andere krijgsgevangenen geven Raymond een hand.

Krijgsgevangene

Herr Hauptmann. Tegen een soort Korporaal!
Heb je hem zien glunderen!

Raymond Als ik in jullie plaats was, zou ik nu rap maken dat ik wegkom.

Marc Je hebt gelijk. Salut!

Marc en de twee andere krijgsgevangenen wippen van de kar en vluchten weg. Antoine kijkt Raymond bewonderend aan.

Antoine Bedankt.

Raymond kijkt Antoine vragend aan.

Antoine Die grote is de man van mijn zuster. Ze waren net getrouwd toen de oorlog uitbrak.

Margriet zal content zijn.

243 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Margriet rust in een zetel. Er wordt grappig aangeklopt aan de keukendeur door iemand die ook de eerste tonen van de bruiloftsmars van Mendelssohn neuriet. Margriet kijkt geïrriteerd op. De deur wordt geopend en Charly verschijnt. Breed glimlachend laat hij Marc binnen.

Margriet Marc!

Margriet werpt zich in Marcs armen. Charly blijft tevreden toekijken.

Margriet (Na een poos) Eindelijk!
(Margriet neemt Marc in haar armen) Was het erg?

Marc maakt zich half uit de omhelzing los.

Marc (Tot Charly) Ik zat in de slag aan het kanaal.
Vreselijk. Ik voel me... honderd jaar. Ik ben doodop.

Margriet Wil je iets drinken?

Margriet staat al op, maar Charly gaat naar de keuken.

Charly Blijf maar. Ik ga 't wel halen.

Marc (Mompelend) Eerst wat drinken en dan een warm bad en propere kleren...

Hij laat zich diep in de zetel zakken en sluit de ogen. Margriet zit gehurkt naast hem en houdt zijn hand vast. Charly komt terug met bier, inschenkend.

Margriet (Na een poos) Marc... ik moet je iets vertellen.

Marc luistert niet. Zijn ogen blijven gesloten.

Charly (Van op afstand, zacht vermanend) Marc...

Marc opent de ogen.

Margriet Ik... we hebben het kind verloren.

Marc sluit de ogen en schudt dan langzaam het hoofd.

Marc (Na een poos, meer geërgerd dan triest, binnensmonds) God-ver-dom-me.

Margriet begrijpt zijn reactie niet goed, ze blijft zijn hand vasthouden en begint dan stilletjes te wenen.

Er wordt bier gemorst. Margriet trekt zich onmiddellijk terug.

Marc Ik wil iets eten, Margriet.

Margriet staat op.

Charly Ik maak wel iets klaar.

Margriet Nee. Hij is mijn man.

Marc Maar eerst wil ik een bad.

Charly kijkt Marc en vooral Margriet bezorgd aan.

244 – Interieur – Badkamer woning Charly – Dag

Marc zit in bad, terwijl hij moe aan een kippebil peuzelt.
Margriet komt de badkamer binnen.

Margriet Doet het deugd?

Marc knikt.

Margriet Smaakt het?

Marc Ja...

Margriet (Lief) Ik zal je haar wassen, Marc.

Marc Laat maar, Margriet. Dat doe ik zelf wel.

Margriet kijkt de onverschillige Marc droevig aan.

245 – Exterieur – Landweg – Dag

De kar vordert langzaam. De boer ment het paard en Raymond en Antoine zitten tussen lijken van Belgische soldaten, een stapel wapens en andere legeruitrusting. Antoine is erg bleek.

Raymond Gaat het?

Antoine (Moedig) Ja.

Raymond Blijf hier niet zitten. Laten we naast de kar lopen.

Antoine schudt het hoofd.

Boer Kijk daar eens.

De kar houdt haalt. De weg is versperd door twee omgekantelde bomen. Er onder twee lijken van burgers, de lichamen van een man en een jong meisje.

Raymond Niet kijken, Antoine.

Boer Dat kunnen we niet alleen. Ik ga hulp halen.

De boer gaat terug, in de richting van het dorp.
Raymond helpt Antoine van de kar stappen en leidt hem wat weg van de lijken.

Raymond Je zou beter naar huis gaan, jongen.

Antoine schudt koppig het hoofd. Hij maakt zich ineens los van Raymond en gaat braken in een sloot. Raymond staat bezorgd achter hem. Antoine richt zich op.

Raymond Gaat het?

Antoine Ja.

Antoine gaat zitten. Raymond kijkt voorzichtig rond, neemt wapens van de kar en verdwijnt er mee in het struikgewas.

246 – Exterieur – Struikgewas – Dag

Raymond verbergt de wapens in het struikgewas.
Hij hoort voetstappen achter zich en doet of hij aan het plassen is.

Raymond Ik kom direct.

Antoine voelt dat Raymond iets in het schild voert, bemerkt de verborgen wapens.

Antoine Waarom heb jij die wapens uit de kar genomen, Raymond?

Raymond antwoordt niet.

Antoine (Na een stilte) Ik ben te vertrouwen.

Raymond Je hebt niets gezien, niets gehoord.

247 – Exterieur – Binnenkoer woning Charly – Dag

De achterkant van het huis.
Marc is in burgerkleren en staat een sigaret te roken, droefgeestig in gedachten verzonken.
Charly komt uit het huis. Marc doet of hij hem niet ziet.

Charly (Na een poos) Marc, wat is er toch?

Marc "Wat is er toch?"
Ik heb een en ander meegemaakt.

Charly Moet je daarom zo koel doen tegen Margriet? Zij heeft ook een en ander meegemaakt.
(Korte poos) Ze ligt te huilen op haar bed nu.

Marc Volg jij haar al tot aan haar bed?

Charly (Bijna zijn geduld verliezend) Marc!!!
Stel je niet aan. Ze heeft je toch niets misdaan.

 Marc haalt de schouders op.

Charly (Geduldig) Luister...

Marc (Uitschietend) Ik luister niet. Bemoei jij je met je eigen zaken.

Charly Ga naar haar. Ze is ontroostbaar, sedert haar misval.
Ze heeft een vreselijke tijd doorgemaakt.

Marc (Uitschietend) En ik niet, zeker! Eerst de mobilisatie, dan moeten trouwen, direct onder de wapens, gisteren vlogen de kogels zo om mijn oren. En nu verneem ik dat ik niet eens had moeten trouwen. Ik vraag me af of ze wel echt in verwachting is geweest.

 Charly grijpt Marc vast.

Marc (Schrikt) Blijf van mijn lijf!!
Ik ben een getrouwd man, nu. Mijn vader hoeft me niet langer de les te spellen!!

 De veldwachter komt per fiets het erf opgereden.

Veldwachter (Grijzend) Ik geloof dat de arm der wet hier zal moeten ingrijpen.

 Charly laat Marc los. Marc gaat naar binnen.

Charly (Geërgerd) Wat slecht nieuws?

Veldwachter Goed nieuws! Je zal Duitse soldaten moeten inkwartieren.

Charly Wat?

Veldwachter Ik zit er voor niets tussen. Bevel van hogerhand.

Charly De burgemeester?

Veldwachter (Smalend) De burgemeester? Die is er vandoor. Hij doet in zijn broek voor de Duitsers. Gemeentesecretaris Van Eeghem vervangt hem.

Charly Ik? Duitsers inkwartieren? Het zal niet waar zijn.

Veldwachter Deze namiddag mag je ze verwachten. Veel plezier ermee.

De veldwachter springt grinnikend op zijn fiets.

Charly Over mijn lijk! Ik ga me direct beklagen bij "burgemeester" Van Eeghem. Kom mee met me!

Veldwachter Jij hebt me geen bevelen te geven.
Zeker nu niet meer... Canadees!

De veldwachter rijdt weg.

248 – Interieur – Hal woning Gerard – Dag

Charly komt binnen. Duitse soldaten lopen in en uit. Gerard komt van boven.

Gerard Pa?

Charly Naar het schijnt loopt de nieuwe "burgemeester" hier ergens rond.

Van Eeghem komt uit het salon, in gezelschap van de Duitse kommandant.

Duitse Kommandant

(Tot Van Eeghem) Het zal gaan, denk ik. Het huis is zeker groot genoeg. En goed gelegen. Tot straks.

De kommandant verlaat het huis. Gerard blijft bij Charly staan.

Charly Van Eeghem. Ik wil je spreken.

Van Eeghem Wat is er?

Charly Ik moet Duitsers inkwartieren. Ik weiger.

Van Eeghem Jij hebt niets te weigeren.
Trouwens het is maar voor een paar dagen.

Charly Luister Van Eeghem...

Stem Kommandant

Mijnheer de burgemeester!!!

Van Eeghem (Tot Charly) Mijnheer de burgemeester, Canadees! Ik heb nu geen tijd voor je.

Van Eeghem begeeft zich naar buiten.

Charly Verdomme!
(Binnensmonds) Gatlikker!

Opnieuw lopen Duitse soldaten in en uit.

Charly (Tot Gerard) Wat heeft dit te betekenen?
Het lijkt hier wel een duiventil.

Gerard De Duitsers zijn aan 't nagaan of ze hier hun Kommandantur kunnen vestigen.

Charly Jij gaat dat toch niet toelaten zeker.

Gerard Wat hebben wij nu nog te zeggen, pa. Zij zijn de baas, nu.

Charly (Vol misprijzen) Ja, ja... succes ermee.

Charly gaat naar buiten.

249 – Interieur – Salon Charly – Dag

Vier Duitse soldaten zijn ongegeneerd aan het uitpakken, ze zingen felle soldatenliedjes. Marc doet zijn jasje aan en loopt naar de achterdeur. Margriet loopt hem na.

Jantje zit de Duitsers geïntregeerd te beloeien.

250 – Exterieur – Terras Charly – Dag

Margriet Jij gaat me toch niet alleen laten met hen?

Marc Wat is er? Ben je bang van hen?

Margriet Ja.

Marc Ik heb genoeg Duitse smoelen gezien.

Marc wil weggaan. Margriet wil hem tegenhouden.

Margriet Marc!

Antoine komt aan met Raymond.

Antoine Wat is dat hier?

Marc We moeten die Duitsers inkwartieren.

Marc verlaat het terras. Margriet voelt aan haar slapen, ze heeft hoofdpijn.

Antoine Wat is er?

Margriet Dat gezang. Ik wou dat ze eens ophielden.
En dat ze buiten wachten, tot de Canadees er is.

Antoine (Zo moedig mogelijk) Moet... moet ik het hen zeggen?

Maar Antoine blijft staan. Raymond geeft Antoine een vriendelijke schouderklop.

251 – Interieur – Salon Charly – Dag

Raymond (Tot de zingende Duitsers, met autoriteit) Zoudt u willen buiten wachten, tot de baas thuis komt.
(Krachtig) En zou u willen ophouden met zingen.

De Duitsers houden op met zingen.

Duitser 1 Wat?

Raymond Of u wil buiten wachten. Het is allicht niet hier dat zult ingekwartierd worden, dit zijn privévertrekken.

Een Duitser begint opnieuw te zingen.

Raymond En die vrolijke liedjes, vindt u dat dat past?
Er zijn heel wat mensen gestorven, ook burgers.

Duitser 1 Zwijg maar over burgers. In Vinkt zijn wij beschoten door burgers. Maar het is hen slecht bekomen.

Raymond U gaat direct naar buiten en u houdt op met zingen, anders ga ik me direct beklagen bij de kommandant.

De Duitser ziet in dat het Raymond menens is, haalt de schouders op en begint zijn spullen bijeen te rapen.

Duitser 1 (Tot zijn vrienden) Kom.

De Duitsers gaan naar buiten.

Duitser 1 (Lachend met een blik op Margriet) Ik beklaag zijn vrouwtje. Haar man is geen gemakkelijke.

Margriet en Raymond kijken elkaar aan.

Margriet Bedankt...

Raymond Ik blijf nog wel even.

Margriet Ja...

251 – Exterieur – Plaats

Charly bekijkt met groeiende verbijstering de verbroedering tussen Duitsers en bewoners van de plaats: op het zonnige terras van café De Hert zitten

breed lachende Duitse onderofficieren en soldaten. De cafébazin neemt zwierig de bestellingen op. Er hangt een plakkaat buiten: "Hier Helles bier zu bekommen".

Een Duitser heeft een kindje op de schoot van een jong echtpaar dat heeft plaats genomen aan een naburig tafeltje.

Voortdurend lopen Duitse soldaten het huis van Gerard in en uit. Duitse soldaten brengen eigen wegwijzers aan.

Voor Gerards huis is de druk pratende kommandant omringd door Hilda, Edwin, Gerard, Van Eeghem en de veldwachter.

Duitse soldaten brengen boven de ingang een bord aan waarop staat "KOMMANDATUR". Er boven wordt de Swastikavlag gehesen. De Swastika beheerst de plaats.

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 3

Rudy Geldhof

Herfst 1940

301 – Exterieur – Dag – Ingang vliegveld – slagboom – wachthuisje met Duitse soldaat

Van Eeghem en aannemer begeven zich naar hun auto.

De auto rijdt in de richting van het dorp.

De aannemer zit achter het stuur, naast hem zit Van Eeghem. Twee tevreden gezichten.

Aannemer Wel, burgemeester, ik denk dat de Kommandant zal content zijn. De startbaan is groter gemaakt en...

Van Eeghem Ja, het vliegveld mag gezien zijn nu.

Aannemer En de nieuwe barakken ook. En... alles twee dagen vroeger klaar dan voorzien!

Van Eeghem Kunnen de Duitsers nog iets van leren, van onze Vlaamse arbeiders.

Aannemer (Quasi-beledigd) En van onze Vlaamse aannemers.

Van Eeghem (Lachend) Ja, je kent je stiel.

Aannemer Wanneer komen de Duitse piloten?

Van Eeghem Die barakken zijn niet voor de Luftwaffe. Naar het schijnt is 't voor de mannetjes van Mussolini.

Aannemer Italianen! Moeten die helpen Engeland veroveren?

Van Eeghem Naar 't schijnt zijn de Duitsers niet zo gelukkig met die Italianen. Ze vertrouwen ze niet.

Aannemer Italianen! Die zijn het zonnetje gewoon, die zullen hier nogal afzien met onze temperatuur...

302 – Interieur – Ateliers Gerard

Een achttal naaisters zijn druk aan het werk. Jozef, de enige mannelijke werknemer, een vijftiger, versjout balen stof. Het bedrijfje draait duidelijk op volle toeren.

Hilda en Gerard zijn in het gezelschap van mijnheer Delcourt, hun gehaaide zakenrelatie uit Brussel, een zestiger.

Gerard telt de grote dozen met kleding die Delcourt komt afhalen.

Gerard ... Tien, elf, twaalf!

Delcourt (Eventueel het accent van de Franstalige) Goed. Volgende week dezelfde levering?

Gerard Ja.

Jozef wil een doos met kleding opnemen.

Delcourt Ha! De Jozef! Ik heb je een tijd niet gezien.

Jozef Een beetje krijgsgevangen geweest hè, mijnheer Delcourt. Ik ben nog maar drie dagen terug.

Delcourt Ik ga jullie niet langer ophouden. De marchandise moet direct weg. Ze is al besteld. Mijn afnemers wachten niet.

Gerard helpt Jozef de dozen naar buiten dragen.

Hilda (Ondertussen) Waar levert u het meest, mijnheer Delcourt? In Brussel?

Delcourt (Speelt de klagerige middenstander die teveel werk heeft) Ach, mevrouw Hilda. In Brussel, Hansbeke... In alle mogelijke grote en kleine plaatsjes, waar ze die oude mijnheer Delcourt nodig hebben.

(Lachend) Enfin, overal waar ze kunnen betalen met goed geld.

(Zakelijk) U bent toch zeker dat de marchandise op tijd zal klaar liggen, volgende week?

Hilda Wij zijn toch altijd op tijd. Dat is onze manier van zaken doen. De marchandise op tijd, de betaling op tijd.

Delcourt haalt lachend zijn portefeuille te voorschijn en begint bankbiljetten neer te tellen.

Delcourt Klopt het?

Hilda (Met een fijn lachje) Ja, ja. Ik heb meegeteld.

- Delcourt Dat was niet altijd mogelijk hé, voor de oorlog.
- Hilda kijkt hem niet-begrijpend aan.
- Delcourt Kontante betaling!
- Mijnheer Delcourt lacht hartelijk, drukt Hilda de hand en begeeft zich naar de buitendeur.
- Delcourt Tot de volgende week dus. En vergeet niet, begin maar uit te kijken naar nog nieuwe naaisters. Vanaf volgende maand breid ik mijn bestellingen uit. En nog iets. De vader van uw man heeft toch nog altijd zijn leerlooierij?
- Hilda Ja.
- Delcourt (Fluisterend) Ik heb dringend een looier nodig die voor me kan werken. En wol, ik heb stapels wol nodig. Praat er eens over met hem, maar hou het voor de rest stil.
- Hilda knikt.
- Delcourt (In de richting van de naaisters) Mesdames!
- Een paar naaisters kijken even op, knikkend of giechelend. Delcourt verlaat het atelier, Hilda neemt haar bestelboek op en begeeft zich naar haar woonvertrekken.

303 – Interieur – Kommandantur – Dag

De Kommandant, staat over de plannen van het vliegveld gebogen. Achter hem staan Van Eeghem en de aannemer. De Kommandant keert zich naar Van Eeghem en de aannemer.

- Kommandant Prachtig, heren, prachtig! En vlugger dan voorzien! Proficiat! Daar drinken we iets op... Daar nodig ik mijn charmante gastvrouw en haar familie bij uit.

304 – Interieur – Kommandantur – Dag

Een Duits ordonnans gaat rond met glazen champagne voor de Kommandant, Van Eeghem, de aannemer, Hilda, Gerard en Edwin. Daarna verlaat hij de kamer.

- Van Eeghem (Tot de Kommandant) Uw Duitse soldaten moeten dus ondergebracht worden bij particulieren, hier in 't Dorp?
- Kommandant Ja, mijn manschappen verlaten de barakken.
- Van Eeghem (Geeft uitleg aan Hilda en familie) Daar komen de Italianen!

Kommandant En ik wil die twee zoveel mogelijk gescheiden houden.
De burgers worden natuurlijk vergoed, burgemeester.

Van Eeghem Vanzelfsprekend, Kommandant.

Kommandant Met u is het prettig samenwerken.

Hilda Alleszins prettiger dan met Verdonck!

Van Eeghem (Tot Kommandant) Dat was de vroegere burgemeester... een echte anglofiel...
Hij is gevlucht.

Kommandant (Tot Van Eeghem) En zo wordt dan plaats gemaakt voor verstandiger mensen,
zoals u.

Van Eeghem heft het glas.

Van Eeghem Op uw vliegveld, Kommandant!

Kommandant Gezondheid! Vroeg of laat krijgt Göring met zijn Luftwaffe de Engelsen wel
op de knieën.

Hilda Op de goede afloop.

Kommandant Op de vrede!

Allen Op de vrede!

305 – Interieur – Woonkamer Charly

Charly Nee! Nee! En nog eens nee!

Charly richt het woord tot Gerard en Hilda. Margriet werkt aan de
verduistering van de ramen.

Gerard Maar Delcourt kan je veel werk bezorgen. Je kan de leerlooierij tot een nieuwe
bloei brengen, zoals in de tijd van je vader.
De leerlooierij staat er zo goed als leeg bij nu. Je werkt er maar met één knecht,
Michel. Er is ruimte om met acht, tien man te werken.

Charly Ik ken die Delcourt. Hij is me te goeie vriendjes met de Duitsers, de ouwe rat.

Gerard Dat is naast de kwestie. Delcourt is een grossier met een uitgebreid net van
afnemers.

Marc komt binnen. Maar het gesprek loopt door.

Marc Ah...? Familieraad?

Charly Ik werk niet voor de Duitsers en daarmee uit.

- Gerard Maar je zou niet voor de Duitsers werken. Je zou werken voor Delcourt, en dat is een Belg.
- Charly Werken onder een Duitse bezetter, is werken voor die bezetter!
- Hilda Begrijp je dan niet dat...
- Charly (Onderbrekend) Als mijn stock van voor de oorlog verwerkt is, sluit ik. Nooit gehoord hoe mijn vader hier gevaren heeft, in 14-18, Gerard? Ook hij leverde aan een opkoper. Na de oorlog bleek dat die opkoper het leder had doorverkocht aan het Duits leger. Daar heeft je grootvader veel last mee gehad, na de oorlog.
- Hilda Na de oorlog! Maar we zijn na de oorlog. De oorlog is gedaan.
- Charly Daar ben ik nog zo zeker niet van, Hilda. De verovering van Engeland loopt toch een ietsje minder vlot als voorzien! En kijk maar: verplichte duistering. Het is alsof de Duitsers bang zijn dat de Engelsen gaan terugslaan. Trouwens, de dag dat Engeland echt in het nauw gedreven wordt, komen de Amerikanen en de Canadezen hen direct ter hulp.
- Hilda (Smalend) Ja, jij en je persoonlijke vriend Churchill knippen met de vingers, en de cowboys komen aangedraafd op hun cinemapaarden.
- Charly Schietend met hun speelgoedrevolvers. Juist, Hilda. Maar ik waarschuw je...
- Marc Ogenblikje, pa. Dat cowboy- en indianenspelletje van jullie is erg leuk, maar... dat voorstel van Hilda, dat is toch een unieke kans. Je zou tenminste eens kunnen praten met die Delcourt.
- Charly Niet nodig. Ik ken dat soort.
- Marc Maar denk ook 'ns aan mij. Als de leerlooierij opnieuw zou draaien, dan kan ik hier werken. Heb jij geen zin, goed, maar laat mij de zaak uitbouwen. Dat zou nog 'ns wat anders zijn dan bakkersknecht spelen.
- Antoine komt binnen en luistert toe. Hij brengt nieuw materiaal voor Margriet.
- Gerard Hij heeft gelijk, pa.
- Charly Mooi stel zonen, heb ik. Opportunisten, die voor wat geld met de duivel zouden heulen. Nee. Ik sluit!
- Marc (Zich opwindend) En waar gaan we hier allemaal van leven? Van mijn klein loontje? Jij, ik, Margriet en haar twee broers, die hier blijkbaar tot het einde van hun dagen zullen blijven rondhangen.
- Charly We trekken ons plan wel. Daarbij, ik beslis nog altijd wie hier kan blijven wonen.

Marc Verdomme! Jij met je grote woorden altijd. Je zou me placeren in een zaak, als ik maar wou trouwen. Je hebt de kans nu.

Charly Dit is geen kans, het is een valstrik.

Marc Ik had beter moeten weten! Jij houdt nooit je woord.
Waarom heb ik toen de moed niet gehad om nee te zeggen!

Er valt een korte stilte.

Margriet Wat... wat bedoel jij met "nee zeggen", Marc?

Marc (Uitschietend) Hou je erbuiten, jij!

Margriet Marc, ik wil weten wat je...

Marc Blijf van me af!

Marc schudt Margriet van zich af.

Antoine Kalmpjes aan met mijn zuster, hé.

Marc Hou jij ook maar je bek, indringer!

Charly komt tussenbeide.

Charly Rustig! Rustig, jongens.

Marc Rustig? Ik wordt hier godverdomme behandeld als een vreemde, in mijn eigen huis. Geen mens die rekening houdt met mij!

Marc loopt naar buiten.

Gerard (Na een stilte) Ja, kijk, we komen hier niet om ruzie te stoken. Gewoon om 'n voorstel te doen. Volgens mij heb je ongelijk, pa. Wie 'n commerce heeft, moet ze doen draaien...

Hilda Doe geen poging meer, Gerard.
Het is boter aan de galg. Er zijn nu eenmaal mensen die willen werken en...

Charly ... Luijaards?

Hilda Je zegt het zelf.

Charly En zal ik 'ns zeggen wat ik van jullie denk. Pas maar goed op met dat geflirt van jullie met die Duitse Kommandant. Ooit wordt jullie de rekening voorgelegd.

Hilda Door jou? Zou jij je eigen zoon...?

Charly Nee. Maar ik zal toch geen nodeloos contact meer zoeken met je, Gerard.
Verbrand jij je vingers, OK, maar ik niet.

Gerard Betekent dit dat je ons niet meer wil zien?

Charly zwijgt veelbetekenend.

Hilda Goed. Dan zijn we hier weg.
Gerard!

Hilda en Gerard verlaten de kamer.

306 – Interieur – Woonkamer familie Meersman – Avond

Vader Meersman zit aan de Leuvense stoof en leest de krant. Moeder Meersman maakt een lapjesdeken. Liesje dekt de tafel voor een eenvoudige maaltijd. Poltje stopt reeds een stuk brood in zijn mond. Liesje slaat op zijn handen.

Liesje Afblijven! Je moet wachten tot Michel er is.

Poltje nijpt haar in de arm.

Liesje Ai!

Vader Meersman
Is 't gedaan!

Michel komt binnen. Hij doet zijn jas uit en gaat zich warmen aan de Leuvense stoof. Dan legt hij zijn weekloon op tafel. Moeder Meersman telt het bedrag na.

Moeder Meersman
(Verwonderd) Het is teveel.

Michel Ja. Omdat hij me heeft ontslagen.

Vader Meersman
Ontslagen? Waarom?

Michel De Canadees sluit zijn leerlooierij. Hij wil niet werken met de Duitse ledercentrale, zegt hij.

Moeder Meersman
Wat gaat hij dan doen?

Vader Meersman
Wat gaan wij doen? Hoe moet dat hier verder zonder kostwinner?

Iedereen gaat aan tafel zitten.

Michel Ik zal ander werk zoeken.

Moeder Meersman

 Kan de Canadees je geen werk bezorgen bij zijn zoon, Gerard? Die is aan het uitbreiden.

Vader Meersman

 Gaan werken onder hetzelfde dak waar de Duitse kommandant gelogeed is?
 Geen sprake van!

Michel Het zal niet makkelijk zijn om werk te vinden.

Liesje Er is werk genoeg.

Vader Meersman

 Oh ja? Nu gaan we 't eens horen, zie.
 Van iemand die zelf geen werk vindt.

Liesje Je kan toch lezen.

 Liesje schuift de krant voor haar vader.
 Liesje wijst naar een artikel waarin geworven wordt voor arbeidsvrijwilligers voor Duitsland.

Vader Meersman

 (Tot Liesje) Je doet het om me te pesten, hé jij!
 Niemand in dit huis zal ooit iets te maken hebben met de Duitsers. Ze hebben mij een mank been bezorgd in 14-18. Dat is voldoende geweest.

Michel Is er geen hoofdvlees meer?

Moeder Meersman

 Nee, jongen.

307 – Interieur – Woonkamer Charly

 Margriet legt geld en rantsoeneringzegels op de tafel. Jantje heeft zijn winterjas aan.

Margriet En niets vergeten, hé Jan.

Jantje Nee, nee.

 Jantje neemt een boodschappentas en wil de kamer verlaten, als Poltje komt binnengestormd.

Poltje (Opgewonden) De Italianen zijn er! De Italianen zijn er!

Jantje grijpt de zegels vast, vergeet zijn boodschappentas en holt met Poltje naar buiten.

Margriet Jan! Je vergeet je tas!

Maar Jantje en Poltje zijn al verdwenen.

Jantje (Roept off) We gaan Els halen.

308 – Interieur – Hall juffrouw Spanoghe

Raymond opent de voordeur. Jantje en Poltje buiten adem.

Jantje Mijnheer Raymond...

Raymond Raymond!

Jantje Raymond. ... Is Els thuis?

Raymond Ze is boven, op haar kamer, denk ik.

Juffrouw Spanoghe komt uit het salon kijken wat er aan de hand is. De jongens hebben haar nog niet gezien.

Jantje We komen haar halen om naar de Italianen te gaan kijken! Ze zijn geland in houten vliegtuigjes.

De jongens gaan vlug naar binnen. Raymond kijkt de jongens geamuseerd na. Als ze de waardige juffrouw Spanoghe bemerken, zijn ze op slag zo ingetogen als koorknaapjes.

Juffrouw Spanoghe

Dag Jantje... Pol.

Jantje (Niet op zijn gemak) Ik eh... wij komen voor Els... omme...

Juffrouw Spanoghe

Om naar de Italianen te gaan kijken, ja, ja... dat heb ik gehoord.

Jantje en Poltje gaan voorzichtig naar boven.

Juffrouw Spanoghe

Zeg Jantje. Ik heb vernomen dat jouw zuster zo 'n goede naaister is. Els heeft dringend kleren nodig. Wil je haar eens vragen of ze geen tijd heeft om wat naaiwerk voor mij te doen?

Jantje en Poltje voelen zich niet op hun gemak.

Jantje Ja juffrouw...

Juffrouw Spanoghe

En ga nu maar Els zoeken...

Jantje en Poltje gaan snel naar boven.

309 – Interieur – Overloop woning Juffrouw Spanoghe

Jantje en Poltje komen boven. Jantje wil de kamer van Els binnenstormen, maar Poltje houdt hem tegen.

Pol Sst!

Poltje heeft een ondeugende blik in de ogen. Hij bindt zijn sjaal voor zijn mond.

Pol Jij ook. We overvallen haar.

Jantje bindt zijn sjaal voor zijn mond. Poltje opent zachtjes de deur. De kamer is leeg. Jantje en Poltje gaan naar een andere deur. Poltje opent zachtjes de deur.

310 – Interieur – Kamer eerste verdieping

In de halfduistere kamer bemerken Jantje en Poltje Els, die mijmerend schilderijen aan het bekijken is. Jan voelt dat zijn spel vloekt met de volwassen ernst die Els uitstraalt. Zij verwijderen de sjaal van hun mond.

Jan Mogen we... binnenkomen, Els?

Els kijkt nauwelijks op. Jan en Pol gaan schoorvoetend in haar richting. Ze zien enkele schilderijen die allemaal dezelfde knappe jonge vrouw voorstellen.

Jan (Na een poos, zacht) Is dit... je moeder?

Els knikt.

Pol Heeft je vader dat geschilderd?

Els knikt.

Els (Na een poos) Er is een Duitse bom op ons huis gevallen. Mama was... op slag dood.

Jan en Pol staan er sprakeloos bij. Dan legt Els de lakens terug over de schilderijen.

Pol We komen je halen, Els, om...

Jantje geeft Pol een duw. Pol stopt.

Els Kom.

Els verlaat de kamer. Jan en Pol volgen haar.

311 – Exterieur – Kerk plaats

Jan Pol en Els komen het kerkplein opgelopen.
Ze houden buiten adem halt.

Jantje Daar zijn ze!

Ze bemerken een aantal Italiaanse soldaten op het kerkplein. Een aantal laat zich door een Belgische fotograaf fotograferen, anderen lopen lachend en pralerig over en weer. Er is nogal wat belangstelling van de plaatselijke bewoners, vooral van groepjes vrouwen, die de Italianen benieuwd gadeslaan. Een Italiaan wil blijkbaar een meisje overhalen zich met zijn vrienden te laten fotograferen. Het meisje blijft giechelend bij haar vriendinnen staan.
Jan, Pol en Els lopen in de richting van café De Hert.

312 – Exterieur – Café De Hert

Pol Liesje!

Van op een afstand, bemerkt Pol Liesje, die voor café De Hert samen met twee vriendinnen het hof wordt gemaakt door drie jonge Italiaanse soldaten. Liesje strubbelt blijkbaar eerst tegen, maar verdwijnt tenslotte met de drie Italianen in café De Hert. De twee vriendinnen steken het kerkplein over.

Jan Verstaat je zuster Italiaans?

Pol Die... die verstaat alle talen.

313 – Interieur – Café De Hert

De drie Italianen en het nerveus lachend Liesje komen binnen. Het is druk in het groot café. René en Frieda, de cafébazen, doen hun best om de aanwezigen op tijd te bedienen.

Aan de toog staan, naast een drietal andere bewoners van de plaats, de twee Dinaso-vrienden van Edwin, in burgerkledij dit keer. Aan aparte tafeltjes zitten Vlamingen, nogal wat Duitse soldaten en een klein groepje Italiaanse piloten. Er is een tegenstelling tussen het ernstige gedrag van de Duitsers en de aanstellerigheid van de Italianen. Liesje en Pietro gaan bij de Italianen.

Italiaan 1 Ah! Pietro! Wat een mooie Vlaamse schone heb je daar bij! Kom erbij zitten!
(In de richting van Frieda) Madame! Wijn! We willen wijn!

Frieda (Van achter de toog) Ja, ja. Wijn. Momentje. Ik heb het druk hier. Liesje, breng jij hen even een fles wijn, wil je?

Liesje gaat naar de toog.

Liesje Versta jij Italiaans, madam Frieda?

Frieda (Lachend) Vino, wijn. Birra, bier. Hier.

Frieda zet een fles wijn en glazen op de toog. Pietro komt helpen. Liesje wil de fles naar de Italianen brengen, maar een van de Dinaso's houdt haar tegen.

Dinaso Ken je geen mensen meer, Liesje?

Liesje grinnikt en wil voorbij, maar de Dinaso weerhoudt haar.

Dinaso Ga je nu wijn drinken met de macaroni's?
Dat is toch geen drank voor mannen.
Proef hier liever eens van, dat is wat de Duitsers drinken.

De Dinaso laat Liesje een slokje van zijn jenever nemen. Liesje krijgt er een rilling van en lacht. Pietro is naast Liesje komen staan, werpt een smalende blik op de Dinaso en leidt Liesje naar het tafeltje met de Italianen. Ze gaan zitten. Er wordt ingeschonken en Pietro geeft Liesje een hand. Als een volleerd charmeur kijkt hij haar in de ogen, terwijl hij haar hand blijft vasthouden.

Pietro Hoe heet je?

Liesje Comprend pas.

Pietro Maria, Renata, Claudia, Anna...?

Liesje Ah! Liesje.

Pietro Liesje. Ik ben Pietro...
Pietro.

Liesje Pietro.

Pietro Liesje, jij bent het mooiste meisje van je dorp...

Frieda loopt langs hun tafeltje met een schenkblad.

Liesje Ik versta er geen woord van, madam Frieda.

Frieda Oh, ik denk dat ze jou het mooiste meisje van de hele wereld vinden. Zoiets.

Frieda loopt lachend verder. Een van de Italianen biedt Liesje een sigaret aan. Liesje schudt het hoofd.

Pietro Toch wel. Je bent toch geen kind meer. Hier.

Liesje neemt een sigaret. Pietro geeft haar een vuurtje. Liesje hoest.

Pietro (Lachend) Hier, drink wat.

Liesje neemt een slok wijn. De Italianen lachen uitbundig.
Frieda is aan een tafeltje gekomen waar Duitsers zitten. Ze bedient hen hartelijk.

Frieda Bitte. Bitte en bitte.

Duitser 1 (Tot Frieda) Zo 'n jong meisje doen roken en drinken.
Dat ze eerst leren wat het is, soldaat te zijn.

Frieda Ach, ze zijn jong...

Duitser 1 Jürgen hier is ook jong.

Duitser 2 (Lachend) Luister niet naar hem, Frau Frieda. Hij is jaloers.

Frieda Jaloers? Er is geen reden om jaloers te zijn.
(Tot Liesje) Liesje.

Liesje komt naast Frieda staan.

Frieda Voilà. Dat is Liesje. En dat is Gerhard, Kurt, Heinz und...

Duitser 3 ... Jürgen.

Liesje geeft ze alle vier een hand. Een Duitser schuift al een stoel bij.

Pietro Liesje!

Liesje gaat terug plaatsnemen naast Pietro.

Italiaan (In de richting van de Duitsers, in gebroken Duits) Volgende keer meer geluk.
De Italiaan maakt er nog wat gekke gebaren bij.

Frieda (Sussend tot de Duitsers) Ach, ze zijn een beetje gek, die Italianen.

Duitser (Luid) Gek? Ja, echt gek! Weet je dat ze allemaal ziekelijk bang zijn om vergiftigd te worden.

Frieda Om vergiftigd te worden?

Duitser Ze hebben een hangar vol met mineraalwater... om hun tanden te poetsen.

De Duitsers bulderen van het lachen. Een van het doet op een grappige manier alsof hij zijn tanden poetst. Daarop begint een Italiaan zachtjes te knorren als een varken. Zijn vrienden doen hem na. Crescendo.
Duitser 1, die er beresterk uitziet, staat langzaam op.

Duitser 1 Zijn wij zwijgen? Zozo.

Zijn vrienden duwen hem terug op zijn stoel.

Duitser 2 (Fluisterend tot zijn vrienden) Kom, we zijn hier weg.

De Duitsers staan op.

Frieda Zijn jullie al weg? Ik ging juist een rondje geven.

Duitser 2 Een volgende keer, Frau Frieda. Als er eens wat minder macaroni's zitten.

Terwijl de Duitsers zich naar de voordeur begeven, beginnen de Italianen een liedje te zingen. Als de Duitser 1 zich plots omdraait naar hen, zwijgen ze. Duitser 1 grijnst en verlaat met zijn vrienden het café. Een Italiaan heft een nieuw lied aan.

314 – Exterieur – Café De Hert

De vier Duitse soldaten komen uit het café en botsen daarbij bijna tegen Jan, Pol en Els aan.

Duitser Verdomde Macaroni's!

Ja, Pol en Els kijken de Duitsers verwonderd na, terwijl het gezang crescendo gaat in het café.

Pol Ik zou toch graag 'ns naar binnen gaan.

Els De baas zal ons niet binnen laten.

Pol Liesje is wel binnen.

Els Zij is groot.

Jan Ik ga niet mee. De Canadees zegt dat 't een slecht café is, dat er meer Duits gesproken wordt dan Vlaams.

Binnen weerklinkt een gekend wijsje, bv. "O Sole Mio".

Pol Dat ken ik.

Pol gaat zingend nieuwsgierig naar een raam en kijkt naar binnen.

315 – Interieur – Café De Hert

Het lied is gedaan. Er volgt een uitbundig applaus van de Italianen. Pietro legt een arm om Liesjes schouders en trekt haar lachend tegen zich aan. Liesje nestelt zich in zijn armen, tot ze ineens de gezichten van Pol, Jan en Els achter het raam bemerkt.

Ze springt angstig op en gaat zich verbergen achter een kapstok. Pietro loopt haar verwonderd achterna.

316 – Exterieur – Café De Hert

Pol Ik zie haar niet meer.

Pol gaat door een ander raam kijken. Jan en Els volgen hem. Ze bemerken Liesje die, half verborgen achter de kapstok omhelsd wordt door Pietro. Een eindeloze zoen. Het drietal staart het gevrij verwonderd aan.

Stem Edwin De Duitsers aan het bespioneren?

Pol, Els en Jan draaien zich geschrokken om en zien Edwin, die lachend het café binnenstapt.

Jan Ik moet weg! Mijn boodschappen!

Ja, Pol en Els stuiven buiten.

317 – Interieur – Keuken woning Charly

Maria en Margriet zijn karamellen aan het maken. Ze gieten de donkere brij uit de kookpan op een gladde steen, en rollen de brij op. Ze merken ook wel de aanwezigheid van 4 Duitsers in de kamer ernaast. Daarbij verbranden ze lichtjes hun vingers.

Maria (Lachend) Is dat heet!

Elza komt binnen.

Elza Dat ruikt hier naar... karamellen!
Hier wordt luxueus geleefd!
En kijk 'ns wat ik bijheb!

Elza haalt een zakje echte koffie te voorschijn.

Maria Dat lijkt me geen malt. Waar haal jij zoiets?

Elza Sst! Van Oscar van de Poezenhoek.

Margriet Ja, die heeft niets tekort.

Elza neemt de koffiemolen van een kast en bemerkt daarbij de wachtende Duitse soldaten in de woonkamer.
Elza begint koffie te malen.

Elza (Lacht) Jullie hebben er ook vier, zie ik.

Margriet Ja.

Elza En het zijn zo 'n stille. Het zien er brave jongens uit.

Elza buigt voorover en loert door de deuropening naar de Duitse soldaten. De Duitsers knikken vriendelijk naar haar. Een Duitser komt de keuken binnen.

Duits soldaat Eh... excuseer. Maar mag ik u iets aanbieden. Wij hebben er toch genoeg. Alstublieft.

De Duitser plaatst een brood en een bokaal met ingelegde kersen op tafel.

Maria (Onwennig) Eh... dank u wel.

Duits soldaat (Onwennig) Graag gedaan.

De Duitser blijft onwennig staan, terwijl Maria de bokaal opent en samen met Elza kersen begint te eten. Margriet heeft blijkbaar geen trek.

Maria Mmm!
(Zacht) Het mogen dan Duitse zijn, ze smaken.

Charly komt binnen. Maria plaatst de bokaal met kersen snel terug op tafel.

Charly (Sarcastisch) Ah! Ze zijn er!
(Tot de Duitsers in de woonkamer) Kom maar hier.

Duits soldaat (Beleefd) Mijnheer, wij...

Charly Ja, ja. Ik ben op de hoogte. Ik moet jullie inkwartieren. Ik hoop dat het maar voor een paar dagen is, zoals de vorige keer...

Duits soldaat Het is zeker niet voor lang. Voor kerstmis zitten we in Londen.

Charly Voor kerstdag? Ja, als kerstdag ooit eens op Sinksen valt, zeker.

Charly bemerkt het brood en de kersen.

Charly Wat is dat hier?

Duits soldaat Voor u. We komen niet als vijanden.

Charly stopt zonder aarzelen het brood en de bokaal in de handen van de Duitser.

Charly Ik kies mijn vrienden liever zelf. Neem maar terug mee.

De Duitser plaatst het brood en de bokaal even resoluut terug op tafel.

Duits soldaat Doen wij er u geen plezier mee, de vrouwen hebben er plezier aan.

Charly Luister nu eens goed. Hier mag u nooit komen. Hier niet, en in het hele huis niet. Verboden. Er is hier rechtover plaats genoeg.

Duits soldaat Is er verwarming?

Charly Nee. Jullie hebben gekozen voor het soldatenleven en een soldaat moet zijn plan kunnen trekken.

Duits soldaat Maar... wij bedoelen het goed.

Charly Ik ook. Maar niet zoals in het Dorp. Daar zitten ze 's avonds gezellig rond de kachel verenigd, Belgen en Duitsers. Dit is hier het Veld, het zal hier niet waar zijn. Kom nu maar mee.

Charly neemt het brood en verlaat de keuken, de Duitsers volgen hem. De drie vrouwen kijken hen na. Door het raam zien ze hen over de binnenkoer lopen. Charly, die achter de Duitsers aanloopt werpt het brood voor zijn hond.

Maria Hij gaat te ver! Wat hij allemaal niet durft!

Elza Tracht hem maar wat in te tomen, Margriet, of jullie gaan hier nog last krijgen.

Maria Temeer dat het toch brave jongens lijken.

Margriet Lijken. Dat is nu juist wat de Canadees altijd beweert. Een ijzeren vuist in een fluwelen handschoen, dat zijn ze, zegt hij.

318 – Interieur – Salon woning Gerard

Er wordt gemusiceerd door de Kommandant (cello), Edwin (piano) en Hilda (zang).

Twee Duitse officieren, de veldwachter die in burger is, de burgemeester Van Eeghem en zijn echtgenote en Gerard luisteren toe, een drankje in de hand.

Na de slotakkoorden applaudisseert iedereen uitbundig, Gerard iets gereserveerder. Hilda glundert.

Kommandant U hebt u een zuivere mooie stem, Frau Hilda.

Hilda U vertolkte dit uitstekend, Kommandant.

Kommandant Ach, ik ben maar een amateur.

Hilda Wij zijn ook maar amateurs, maar u...!

Vrouw burgemeester
 Wilt u het nog eens spelen, het klonk zo mooi.

Hilda Hetzelfde?

Hilda kijkt naar de Kommandant, die knikt. De musici nemen opnieuw hun plaats in, maar dan weerklinkt een populair deuntje uit Benatzky's "Im Weissen Rossl".

Veldwachter Wat is dat?

Kommandant (Met onderdrukte verontwaardiging) Benatzky!

Hilda (Verontschuldiging) Dat is Jozef, in het atelier... We hebben zoveel werk gekregen, dat er overuren moeten gedaan worden.

Edwin Zo kunnen wij niet spelen, moeder. Hij moet ophouden.

Veldwachter (Erg bereidwillig) Zal ik even gaan?

Kommandant Nee, nee. Ik ga zelf.
Komt u, mevrouw Hilda?

De Kommandant en Hilda verlaten het salon.

319 – Interieur – Atelier Gerard

De Kommandant en Hilda komen het atelier binnen, waar naaisters achter hun machine overuren werken. Jozef bemerkt het bezoek en houdt direct op.

Kommandant U zingt mooi, meneer...

Jozef (Onzeker) Dank u...

Hilda Had u niet gehoord dat wij aan het musiceren waren en dat u ons stoorde?

Jozef Nee, eh, met die machines hier... Entschuldigen Sie...

Kommandant Het is niet erg. Als 't kan zal ik u eens vragen met ons mee te musiceren. Dat mag toch, Frau Hilda...?
Na zijn werkuren natuurlijk.

Hilda Ja... natuurlijk.

Kommandant Maar, geen Benatzky... dat is geen goede muziek.

Jozef "In 't wit paard" is dat niet goed?

Kommandant Nee. Benatzky is een Jood.

320 – Interieur – Café Poezenhoek

Oscar staat achter zijn toog, hij bedient Jozef en een andere klant. Nand en Cyriel staan er ook bij. De vijf steken samenzweerderig de kloppen bijeen. Een

maar meter verder staat Raymond iets te drinken. Hij verbergt dat hij het gesprek afluistert.

- Jozef (Fluisterend, een lach onderdrukkend) Jodenamusement, noemde hij het. In 't Witte Paard!
- Oscar (Plagerig) Pas maar op. Die Duitsers denken misschien dat wie dat speelt zelf een Jood is.
- Jozef Nee... nee... hij vroeg me om 'ns samen te spelen met hem en die... (Fluistertoon) ... zwarte bende. Nooit van mijn leven! Het is al erg genoeg dat ik daar mijn brood moet verdienen. (Met een hoofdbeweging naar Raymond, angstig) Is hij wel te vertrouwen?
- Oscar (Fluisterend) Ja, ja. De Duitsers hebben een weduwnaar van hem gemaakt. Die klikt niet.
- Cyriel De Duitse Kommandant is hier de baas. Je zal niet anders kunnen dan meespelen.
- Jozef Wie zegt dat! 'k Zal geen stem hebben!
- Oscar Zie maar dat je je werk niet verliest bij Gerard.
- Een Duits soldaat komt binnen.
- Cyriel (Luchtig) Ander onderwerp.
- Jozef Ik ben er vandoor. Salut.
- Jozef verlaat het café.
- Duitser Goeie dag.
- Raymond verlaat het café.

321 – Exterieur – Straat de Poezenhoek

Jozef komt uit de richting van café De Poezenhoek. Raymond haalt hem bij en blijft naast hem lopen. Jozef kijkt Raymond wantrouwig aan en loopt door.

- Raymond Je moet niet bang zijn. Ik draag ze ook niet in mijn hart.
- Jozef Wie?
- Raymond De Duitsers.
- Jozef In jou plaats, zou ik met hen samen muziek maken.
- Jozef En waarom?

Raymond Het is altijd interessant om iets op te vangen.

Jozef En dan?

Raymond Als je iets hoort of ziet, kan je het altijd aan mij doorspelen.

Jozef Wat doe jij daar dan mee?

Raymond Ik ken iemand in 't dorp waar ik vroeger woonde, en die probeert gegevens te verzamelen.

Jozef Waarvoor?

Raymond Om door te spelen, als 't moment er is.

Jozef Naar waar?

Raymond (Na een aarzeling) Londen.

Jozef (Na een poos) Ik zal erover nadenken.

322 – Exterieur – Berghok café De Poezenhoek – Avond

Het is donker aan het worden. Charly loopt met Oscar, die zich met een kruiwagen, waarop kisten wijn zijn gestapeld, naar een berghok achter het café begeeft.

Oscar opent de zware hangsloten aan de deur en draagt, met de hulp van Charly, de kisten wijn naar binnen. In het berghok ligt veel smokkelwaar opgestapeld.

Charly Je bent goed voorzien, Oscar.

Oscar Ik moet wel, wat ze me allemaal niet vragen in de stad.

Charly Ja, blijkbaar stoppen ze daar niet met eten en drinken. Enfin, zij die geld genoeg hebben.

Oscar Een kleinhandel interesseert mij niet... 1 kilootje boter, spek... dat ze daarvoor bij de boeren gaan. 48 flessen, hé?

Charly Ja, niemand hoeft hier iets van te weten, hé Oscar.

Oscar Ik ga mijn handeltje aan de grote klok hangen zeker? Hoeveel vraag ik ervoor?

Charly De hoogste prijs. Zoals vorige keer.

Oscar Het lukt wel. Ik weet een restaurant waar ze dringend wijn nodig hebben.

Charly En je weet, ik heb er nog in mijn kelder.

Oscar Kom je nog rap iets drinken?

Charly Ja.

Oscar en Charly begeven zich naar buiten.

323 – Interieur – Café De Poezenhoek

Oscar en Charly komen via de keukendeur binnen. Nand en Cyriel staan achter de toog. Er is maar één klant: de Duitse soldaat die in scène 320 het café binnenkwam. Hij is ondertussen goed dronken.

Duits soldaat (Luidruchtig) Ha! De baas! Geef ze ook iets!
Charly negeert de Duitser.

Cyriel Hij was ons juist iets aan 't vertellen over die Italianen.

Duits soldaat Ze kijken op ons neer omdat zij zogezegd piloten zijn en wij maar grondpersoneel. Piloten! Kartonnen vliegtjes. Tweedekkers van voor de Eerste Wereldoorlog! Haha. Hier, kijk maar...! Haha...

De Duitser haalt zijn portefeuille boven en toont een foto van een Italiaans toestel dat op zijn neus geland is.

Cyriel Hij staat op zijn neus?

Duits soldaat Ja! Dat doen ze iedere keer zo. Telkens ze landen, vallen er een paar op hun neus. Ze kunnen niet vliegen!

Charly Misschien kunnen de Duitsers geen vliegveld aanleggen.

Oscar (Lachend) Ja, er zitten misschien teveel molshopen in.

Cyriel bemerkt een foto van een knap meisje.

Cyriel En wat is dat?

Duits soldaat (Fier) Dit was mijn Franse Fraulein. Kijk eens. Die ogen, en die... Oh! Verliefd dat ze was op me!

Charly Ja, het soort verliefdheid dat je voor harde Marken op de hoeken van de straten kan kopen, zeker.

Duits soldaat En hier, kijk!

De Duitser toont een foto waarop hij het meisje stevig in de armen houdt.

Oscar Jij bent een hele kerel.

Duits soldaat Ja! Succes bij de vrouwen! Haha!

Charly (Verveeld) Tot morgen, Oscar.

Charly verlaat het café.

Duits soldaat (Charly naroevend) Wacht even! Ik betaal een rondje! Op de mooie Franse en Vlaamse meisjes!

Maar Charly is al verdwenen.

Oscar Het is tijd, Don Juan. Ga nu maar slapen. Lekker dromen van je veroveringen.

Duits soldaat Wat? Wat?

Oscar Het is tijd. Wij sluiten.

Duits soldaat Godverdomme. Godverdomme. Gehoord? Ik kan vloeken in het Vlaams.

Oscar Ja, ja. Ik ook. Godverdomme. Vooruit.

Oscar duwt de Duitse soldaat naar buiten en grendelt de voordeur af.

Nand Pa, roep hem 'ns terug.
Hij is zijn portefeuille verloren.

Nand raapt de portefeuille van de Duitser op.

Cyriel Hoho! Dat gaan we 'ns grondig bekijken.

Oscar, Cyriel en Nand buigen zich als kwajongens over de inhoud van de portefeuille.

Oscar Kijk eens hier. Don Juan heeft nog een lekkere madam in de Heimat ook nog.
En drie mollige dochtertjes! Een man die met vrouwen weet om te gaan!

Nand En hier zie, brieven van de liefvallige echtgenote...

Oscar bekijkt de enveloppe.

Oscar Hij woont in Bernkastel.

Cyriel Nand, ga een envelop halen.

Oscar kijkt Cyriel verwonderd aan, terwijl Nand de envelop gaat halen.

Cyriel Dat mens zit daar nu zo eenzaam met haar dochters in het verre Bernkastel. Ik vind dat we haar eens zouden moeten schrijven.

Oscar Dat gaat ge toch niet doen.

Cyriel Ze heeft het recht op de hoogte gehouden te worden van de militaire veroveringen van haar man.

Cyriel stopt de compromitterende foto's in de envelop, waar hij het adres in Bernkastel op schrijft.

Cyriel Voilà. Morgen vertrekt dit goede nieuws naar de Heimat.

Cyriel en Nand bekijken de brief en proesten het uit.

324 – Exterieur – Dorpsplein plaats – Dag

Liesje komt aan de kerk. Ze kijkt om zich heen, of niemand haar bemerkt en zet haar fiets tegen de kerkgevel. Ze passeert twee Italiaanse soldaten, die haar een beetje spottend groeten.

Italiaans soldaat

Goeiedag, Liesje.
(Tot zijn vriend) Ze gaat weer bidden voor Pietro.

De Italianen gaan lachend verder.

325 – Exterieur – Bos naast vliegveld

Antoine, Jan en Pol zijn brandhout aan het sprokkelen.

Pol Ik denk wel dat mijn vader dit voldoende zal vinden.
Onze Hitler zal weer goed warmte geven vanavond.

Antoine Jullie Hitler? Wat is dat voor iets?

Pol Een Hitler? Ken je dat niet? Je zal hem seffens zien.

Antoine, Jan en Pol nemen het gesprokkelde hout op en vervolgen hun weg door het bos.

326 – Exterieur – Bosrand naast vliegveld

Antoine, Jan en Pol stappen stevig door. Ineens vangt Antoine een glimp op van Raymond en Jozef, die, verscholen achter struikgewas, in de richting van het vliegveld kijken.

Antoine Ga maar door. Ik kom seffens.

Jan Ja, wij wachten niet hoor.

Antoine is alleen nu en bespiedt Raymond en Jozef. Jozef lijkt op de uitkijk te staan, terwijl Raymond een tekenplankje op de knieën houdt.

327 – Exterieur – Open plekje bos

Raymond maakt een schets van het vliegveld.
Hij hoort een tak kraken achter zich en verbergt snel de schets onder een tekening die een bos voorstelt. Hij ziet Antoine.

Raymond Antoine!

Antoine Dag.

Jozef komt erbij staan. Antoine bekijkt de tekening van Raymond.

Antoine Mooi.

Raymond Ja, hé.

Antoine Daar zit iets anders onder, Raymond.

Raymond antwoordt niet.

Antoine Jij bent... een schets aan het maken van het vliegveld.

Raymond (Tot Jozef) Dit is Antoine, een vriend van me.

Raymond toont lachend de schets van het vliegveld.

Antoine Ik wil meedoen met jullie.

Raymond bekijkt Jozef.

Raymond Je bent nog jong, Antoine.

Antoine En dan? Ik wil ook mijn steentje bijdragen.

Raymond We zullen zien. We moeten er hier wel geen samenschooling van maken.

Jozef verwijdert zich even om te kijken.

Antoine En de wapens? Heb je die nog?

Raymond Je gaat nu beter weg, Antoine.

Antoine Ja.

Antoine gaat weg. Jozef komt terug bij Raymond en doet teken over de schouder naar Antoine.

Raymond Hij is in orde. Maar hij woont bij de Canadees. Die mag van niets weten, die is in staat om gekke toeren uit te halen, met zijn Uilenspiegelstreken.

Raymond schetst vlug verder.

328 – Interieur – Woonkamer familie Meersman

Moeder Meersman haalt de ingewanden uit twee geslachte duiven. Vader Meersman is met de "Hitler" bezig, dit is een grote ijzeren ketel die gevuld is met sprokkelhout en omgekeerd op de vuuropening van de Leuvense kachel wordt geplaatst. Jan en Pol komen binnen.

Pol Voilà. Dat is nu onze Hitler zie.

Jan Dat?

Moeder Meersman

(Lachend) Ja, en hij verwarmt ons goed, Jan.

Vader Meersman

Waar is Liesje?

Pol Ik weet niet.

Vader Meersman

Is ze niet bij je gebleven?

Pol Eh... nee.

Vader Meersman

Dan weet ik waar ze zit. Dit zal haar laatste keer zijn.

Vader Meersman schiet zijn jas aan.

Moeder Meersman

Hou je toch kalm, man.

Vader Meersman loopt het huis uit. Pol ziet de duiven.

Pol Wat is dat?

Moeder Meersman

Dat zijn onze duiven. De Duitsers hebben toch de prijsvluchten verboden.

Pol Blauwbekje... Is dit blauw bekje?

Moeder Meersman

(Troostend) Jongen toch.

Pol (Met tranen in de ogen, kwaad) Ik eet daar niet van!

329 – Interieur – Café De Hert

Vader Meersman baant zich een weg tussen de aanwezigen (Duitsers, een paar Italianen en Vlamingen) naar de cafébazin.

Vader Meersman

Is mijn dochter hier?

Frieda (Een beetje geschrokken) Je dochter?

Vader Meersman

Hang de onnozelaar niet uit. Ik weet dat je haar hier aantrekt en ik heb haar verboden hier nog te komen.

Frieda (Spottend) Dan zal ze hier ook niet zijn, zeker.

Vader Meersman

Nee?

Vader Meersman kijkt nog eens goed rond, werpt nog een blik op de binnenkoer en verlaat het café. Twee Duitse soldaten volgen hem. Frieda en de Italiaanse soldaten lachen. Ze kijken door het raam en merken hoe vader Meersman, die vol opgekropte woede rondkijkt, door de twee Duitse soldaten benaderd wordt. Na een kort gesprek wijzen de twee Duitsers naar de kerktoren. Vader Meersman begeeft zich naar de kerk.

Frieda De smeerlappen!

330 – Interieur – Wenteltrap kerktoren

Vader Meersman heeft de meeste moeite om de vele treden te beklimmen. Hij is bekaf, rust even uit, maar zijn verbeterheid drijft hem opnieuw naar boven.

331 – Interieur – Torenkamer kerktoren

Vader Meersman betrapt Liesje en Pietro, die aan het vrijen zijn. Liesje is doodsbang en doet rap wat knoopjes dicht. Ook Pietro is bang en trekt zich terug. Vader Meersman gaat naar Liesje en geeft haar een flinke oorveeg.

Vader Meersman

Naar beneden, hoer!

Liesje vlucht de torenkamer uit. Vader Meersman volgt haar, zonder Pietro een blik te gunnen.

332 – Interieur – Ingang wenteltrap

Vader Meersman komt de trap af. Beneden botst hij op de pastoor.

Pastoor

Wat heeft dit te betekenen, Meersman!

Ik zie jou nooit in mijn kerk en nu zitten jij en je dochter op mijn toren.

Vader Meersman

Er zit er nog één. Een macaroni.

Vader Meersman verlaat haastig de kerk. De pastoor begrijpt er niets van en Pietro verschijnt.

333 – Interieur – Salon juffrouw Spanoghe

Juffrouw Spanoghe, Raymond, Els en Margriet hebben koffie gedronken. Op een zetel ligt een stapeltje oude kleren van juffrouw Spanoghe.

Juffrouw Spanoghe

Gaan we eens kijken, Margriet?

Margriet Ja.

Allen staan op en gaan naar het stapeltje kleren.

Juffrouw Spanoghe

Els heeft een paar rokken nodig, en hieruit kan misschien een winterjas gemaakt worden.

Margriet U hebt nogal wat kleren, juffrouw Spanoghe.

Juffrouw Spanoghe

Och, oude spullen. Maar de stof is nog goed.

Raymond Tante werpt niets weg.

Juffrouw Spanoghe

Dit hier droeg ik toen ik twintig was. Ik zou bijna een kledingsmuseum kunnen beginnen.

Margriet Wel, we gaan je maat 'ns nemen, Elsje.

Margriet staat op om haar lintmeter te nemen en ziet Marc door het raam. Hij is in bakkerskleren, lijkt wel dronken en praat heftig in zichzelf. Ze bekijkt haar uurwerk... maar durft niet weg. Toch is ze verstrooid...

334 – Interieur – Woonkamer Charly

Margriet komt binnen, ze gaat op zoek naar Marc.
Margriet kijkt ook in de keuken.

Margriet Marc?

Antoine zit in de woonkamer.

Margriet Heb jij Marc gezien, Antoine?

Antoine Ja, hij is geld komen halen, hij ging naar 't café. Hij deed nogal raar hoor.

Margriet Hij moet toch aan 't werk zijn, nu. Ik hoop dat er niets ernstigs gebeurd is.

Antoine Zal ik 'ns gaan kijken?

Margriet Nee, ik ga zelf.

Antoine Doe dat niet.
Je weet hoe ze in dat soort cafés lachen met vrouwen die hun man komen halen.

Margriet haast zich naar buiten.

335 – Interieur – Café De Poezenhoek

Liliane staat achter de toog. Marc, die tamelijk dronken is, is de enige klant in het café. Hij drinkt gulzig van zijn glas bier.

Marc (Met veel misbaar) ... Toen zei hij: "Marc, je mag zoveel niet drinken tijdens het werk." En ik zei: "Patron, in zo 'n hitte kan ik niet anders." En van het ene woord kwam het andere, tot ik mijn bakkeremuts in zijn deeg smeed en het aftrapte.
(Fier) Voilà! Dat ze zelf hun brood bakken, verdomme!

Liliane (Verveeld) Ja, ja...

Marc Interesseert het je niet? Je was vroeger niet zo vies van mij.

Liliane Dat was vroeger, hé Marc. Je bent een getrouwd man, nu.
Je hebt gekozen voor háár.

Marc Geef me nog een pint, verdomme. Hier zie!
(Marc werpt geld op de toog) Ik betaal, en wie betaalt heeft recht op drank en een gezellige babbel en een vriendelijk woord. Wat de anderen mogen voor hun geld, mag ik ook.

Marc is half achter de toog gesprongen en grijpt naar Liliane's kont. Marc ziet dat Liliane geschrokken naar de deuropening staart, dan ziet ook hij Margriet, die het café binnenkomt. Marc komt opnieuw voor de toog staan.

Marc (Tot Margriet) Wel?

Margriet (Zacht) Marc, moest jij niet op je werk zijn?

Marc Ik heb vandaag geen zin om te werken voor een baas die me afsnauwt. Ik ben van het soort dat zijn eigen baas wil zijn.

Margriet Kom mee naar huis.

Marc Nee!

Margriet Zou je toch niet teruggaan naar de bakkerij?

Marc Nee! Ik ben ziek vandaag! Liliane, mijn pint!

Margriet beseft dat het onmogelijk is om Marc te overhalen mee te gaan en verlaat dan maar stilletjes het café.

336 – Interieur – Bakkerij

De bakker haalt brood uit de oven. Margriet staat naast hem.

Bakker Ziek? Ja, van de drank zeker. Het is nu genoeg geweest. Hij drinkt teveel, is voortdurend te laat of afwezig en bijt en snauwt naar mij.

Margriet Kan je hem niet nog één kans geven?

Bakker Het spijt me voor jou, Margriet, maar ik moet aan het werk denken hier. Ik kan hem niet meer gebruiken, hij is ontslagen.

337 – Interieur – Slaapkamer Marc en Margriet

Marc en Margriet liggen in bed. Marc ligt met zijn rug naar Margriet, de ogen gesloten. Margriet kijkt naar hem.

Margriet (Tenslotte) Marc... (Pauze) Marc, wat is er toch...? Waarom wil je niet spreken met me?

Marc Laat me slapen. Ik ben moe.

Margriet Je hebt zoveel gedronken.

Marc (Binnensmonds) Ah, nee, zeker!

Margriet Maar waarom toch, Marc?

Marc antwoordt niet.

Margriet (Na een lange poos) Je bent niet gelukkig met me. Je hebt 't je altijd beklagd dat je hebt moeten trouwen met me.

Marc (Brommend) Als je 't zelf zegt.

Margriet (Wanhopig, rechtverend) Maar je hield van me, Marc! Marc!

Marc veert ruw recht.

Marc (Dronken, dreigend) Luister... dat ik mijn werk kwijt ben, kan me geen barst schelen. Morgen heb ik ander werk. En laat me nu slapen, godverdomme!

Margriet durft niet verder aan te dringen en begint ten slotte stilletjes te wenen.

338 – Interieur – Naaiatelier Gerard

De acht naaisters en Jozef zijn aan het werk. Gerard loopt Hilda achterna. Ze spreken met zachte stem, opdat het personeel niets zou opvangen.

Hilda Nee, Gerard. Hij mag dan je broer zijn, hij deugt niet. Je weet dat toch even goed als ik.

Gerard Kunnen we hem niet op proef nemen? Of een tijdje tewerkstellen, tot hij iets anders gevonden heeft?

Hilda Wat kent hij van de stiel? Niets. Wij zijn geen liefdadigheidsinstelling, Gerard.

Naaister Jozef... Mijn motor is weer stilgevallen.

Jozef gaat de motor van de naaimachine bekijken. Hilda komt kijken. Gerard verwijdert zich van haar.

339 – Interieur – Woonkamer Gerard

Marc zit nerveus koffie te drinken. Gerard komt binnen.

Gerard Het spijt me, Marc. Het gaat niet. Jozef werkt hier al zo lang, van voor ik met Hilda getrouwd ben. We kunnen hem toch moeilijk ontslaan. Ik...

Marc Ik begrijp het al. Bedankt!

Gerard Marc...

Marc staat bruusk op en loopt naar buiten. Hij ramt daarbij bijna een paar stoelen omver.

340 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

De kamer is nauwelijks verlicht. Margriet loopt nerveus rond. Charly loert door de gordijnen naar buiten.

Margriet Waar zou hij toch zitten?

Margriet kijkt op haar uurwerk.

Margriet Hij mag niet meer op straat nu, 't is elf uur door. De avondklok is ingegaan.

Charly Ik zie beweging buiten.

Ook Margriet gaat door het gordijn loeren. Vaag kan ze drie gestalten onderscheiden.

Stem Duitser Halt! Papieren! Wat doet u nog op straat. Dat is verboden.

Stem Marc Ik woon hier...

Margriet Het is Marc. En een Duitse patrouille!

Charly Blijf hier!

Charly loopt snel naar de hal.

341 – Exterieur – Woning Charly – Nacht

Charly opent de voordeur. Hij ziet de twee Duitse soldaten en Marc.

Charly Excuseer dat ik nog buitenkom. Maar hij is mijn zoon. Hij woont hier.

Duits soldaat 1

Uw zoon? Het is verboden om zo laat buiten te lopen.

Duits soldaat 2

Laat hem maar gaan. Hij is dronken.

Duits soldaat 1

De volgende keer nemen we u mee naar het bureau.

Marc komt binnen. Charly sluit de deur.

342 – Interieur – Woonkamer Charly

Marc en Charly, die het licht aandoet, komen binnen.
Margriet ziet dat Marc straalbezopen is.

Charly Wel, wat heeft dit te betekenen?

Marc (Uiterst arrogant en spottend) Betekenen... nee... nee getekend, ja.
(Einde lach)

Charly en Margriet kijken hem niet-begrijpend aan.

Marc Getekend.

Charly Wat getekend?

Marc Ik heb getekend voor mijn vrijheid, niemand hier wil me nog helpen, dus...

Marc maakt een gebaar dat zoveel betekent als jullie kunnen allemaal de pot op.

Marc Ik ga werken in Duitsland. Als arbeidsvrijwilliger! Als bakker!

Marc kijkt hen dronken, triomferend aan.

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 4

Rudy Geldhof

Winter 1940 – 1941

401 – Exterieur – Inrijpoort woning Canadees – Dag

Twee van de ingekwartierde Duitse soldaten zijn liefdevol een kat aan het voederen. De derde ingekwartierde Duitse soldaat komt uit de woning. Hij is beladen met stapels kartonnen dozen, die aan touwen over zijn schouders hangen. Hij heeft nogal wat moeite om zijn vracht bijeen te houden. Via de binnenkoer gaat hij naar de inrijpoort. Zijn vrienden staan op.

Duitser 1 Gelukzak. Willen we niet ruilen? Jij blijft en ik ga.

402 – Interieur – Keuken woning Canadees – Dag

Margriet is brooddeeg aan het kneden. Maria kijkt door het raam en ziet hoe de Duitsers hun vriend lachend helpen met het herschikken van zijn vracht.

Maria Je bent er een kwijt, Margriet.

Margriet kijkt naar buiten.

Margriet Hij gaat met verlof.

Maria Wat die allemaal meesleuren naar de Heimat! Mutti zal niets te kort komen. En wij ondertussen maar mislukt brood bakken.

Margriet Ja, ze mengen van alles in het meel, tegenwoordig.

Maria en Margriet blijven bij het raam staan en zien dat de verlofganger eindelijk op een ordentelijke manier beladen is. Hij staat op het punt te vertrekken. Jantje, die van school komt en een boekentas bij heeft, passeert de drie Duitsers. Eén van hen wil hem plagerig zijn boekentas afnemen.

Margriet (Met een glimlach) Ze zijn weer bezig.

Jantje ontkomt, gaat bij de verlofganger staan en wijst ineens geschrokken in de verte. De Duitser kijkt weg. Jantje trekt aan de touwen op de schouders van de Duitse verlofganger, zodat al zijn pakjes op de grond donderen. De twee andere Duitsers willen Jantje speels achternazitten, maar deze ontkomt snel langs de binnenkoer.

Margriet (Een lach onderdrukkend) Als daar een porseleinen servies voor zijn Mutti inzit!

Maria (Lachend) Jantje heeft van niets schrik. Allemaal geleerd van de Canadees.

Jantje komt binnen.

Margriet (Zo ernstig mogelijk) Heb je huiswerk, Jan?

Jantje haalt de schouders op. Hij ziet het brooddeeg.

Jantje Weeral van dat caoutchoucbrood! Marc was beter hier blijven werken, bij die bakker.

Margriet (In zichzelf, triest) Ja, jongen...

Maria kijkt Margriet bezorgd aan.

403 – Interieur – Duitse legerauto – Dag

De wagen nadert het veld. Achter het stuur zit een Duits soldaat, verder zien we de hoofden van de Kommandant, een Duits onderofficier, burgemeester Van Eeghem en Edwin. Allen zien er moe en tevreden uit, alsof ze een zwaar werk tot een goed einde gebracht hebben. De onderofficier geeft een drinkbus door aan de burgemeester en Edwin. Edwin drinkt en maakt een grimas. De Kommandant slaat Edwin lachend op de schouder.

Kommandant Je bent een goede leerling, Edwin. Je hebt er niet veel laten ontsnappen!

Burgemeester (Tot Edwin. Over de Kommandant) Maar hij heeft er de meeste te pakken gekregen. U hebt ook de meeste routine, Kommandant.

Kommandant Ja. We hebben goed gewerkt, vandaag.

Nu pas zien we de inzittenden voluit. Aan hun kleding is te merken dat ze van de jacht komen. Achter in de auto liggen jachtgeweren en geschoten klein wild. Het legervoertuig komt ter hoogte van de woning van Charly. Een boerenkar komt uit de tegenovergestelde richting. De legerauto mindert vaart. De twee Duitsers, die aan Charly's inrijpoort nog steeds met de kat aan het spelen zijn, springen in de houding. De Kommandant ziet het opschrift boven de inrijpoort "Tannerie Charles Sierens".

Kommandant (Ineens) Stop eens.

De chauffeur parkeert de auto voor de inrijpoort. De Kommandant bekijkt aandachtig de woning en de leerlooierij. Van Eeghem en Edwin kijken elkaar verwonderd aan.

Kommandant Ik wil wel eens kennismaken met die Canadees... en daarbij, we hebben wat schapevellen nodig.

De Kommandant en de burgemeester stappen uit. Edwin blijft zitten.

Kommandant Kom.

De Kommandant duwt Edwin een fazant in de handen.

404 – Exterieur – Woning Canadees – Dag

Met beslijkte laarzen staan de Kommandant, Van Eeghem en Edwin bij de voordeur, die half geopend wordt door Margriet. Het nieuwsgierige Jantje staat achter haar, terwijl Maria de bezoekers veiligheidshalve vanuit de keuken beloert. Het bezoek trekt ook de aandacht van Elza, Nand en twee kwajongens, die zich op straat bevinden.

Kommandant (Vriendelijk) Dag mevrouw. Is mijnheer Sierens thuis?

Margriet verstaat de Kommandant maar half en kijkt Edwin vragend aan, maar deze negeert haar. Hij doet een poging om er even statig als de Kommandant uit te zien. Daartoe moet hij wel de fazant achter zijn rug verbergen.

Van Eeghem Of de Canadees thuis is?

Margriet Nee.

Kommandant Spijtig.

Jantje, die de Kommandant eens grondiger wil bekijken, doet de deur helemaal open.

Kommandant We komen wat schapevellen halen.

Margriet schijnt de Kommandant maar niet te verstaan.

Van Eeghem De Kommandant heeft wat schapevellen nodig.

Margriet Ik denk niet dat hier...

Kommandant Toch wel. Frau Hilda houdt me op de hoogte.

De Kommandant doet rustig teken naar de onderofficier die zich via de inrijpoort naar de leerlooierij begeeft.

Margriet Maar...

Kommandant (Met sluwe jovialiteit) Dit is alvast voor de moeite.

De Kommandant doet teken naar Edwin, die de fazant aan Margriet geeft.

Kommandant Smakelijk.

Margriet kijkt verbouwereerd naar de fazant.

405 – Interieur – Keuken woning Canadees – Avond – 19 u

De fazant ligt op de keukentafel. Tafel staat gedekt.

Charly Mijn schapevellen! Voor de Duitsers! En die heb jij hen meegegeven!

Margriet (Scherp) Ik heb niets gegeven. Ze hebben ze gepakt.

Charly Ja, ja... sorry.
(Dreigend) Daar zitten Gerard en zijn zwarte madam achter. Ik zal ze eens leren schapevellen pikken. Als ze denken dat "ik" een schaap ben!

406 – Woning Gerard – Avond

Uit het huis komen pianoklanken: iemand oefent tot vervelens toe een moeilijk stuk uit "Für Elise" in. Charly wil naar binnen, de camera toont niet wat hij bij zich heeft. Edwin blijft voor de deur staan.

Edwin Hij is niet thuis.

Charly (Spottend) En je moeder ook niet zeker.

Edwin Nee.

Charly En dat gepruts op de piano dan? Dat is zeker Beethoven die op bezoek is.

Charly duwt Edwin opzij en gaat naar binnen.

407 – Interieur – Salon woning Gerard – Avond

Hilda speelt een stuk uit "Für Elise", op een vlotte manier nu. Ze deint romantisch mee met de muziek. Ineens valt er een dode fazant op het klavier, wat een wanklank veroorzaakt. Hilda veert verschrikt op. Ze ziet Charly.

Hilda Mijn piano!

Charly Je fazant!

Hilda Barbaar!

Hilda rent woedend de kamer uit. Gerard komt binnen.

Gerard Wat heeft dit te betekenen?

Charly Ik breng je cadeau terug.

Gerard verwijderd de fazant van de piano. Er kleeft bloed aan de toetsen. Hilda komt de kamer binnengelopen met poetsgerief en reinigt het klavier.

Gerard Dat komt niet van mij.

Charly Nee, van je Duitse vriendjes. Dat ze 't zelf opeten. Ik wil alleen mijn schapevellen terug.

Gerard Die heb ik niet.

Charly Nee, die hebben de Duitsers. Die heb jij naar mij gestuurd. (Kruiperig buigend) "Mijn pa zal je wel helpen, Kommandant. Ga gerust met mijn groeten, Kommandant."

Gerard Dat is niet waar.

Charly Je bent te ver gegaan, Gerard. Jij jouw kennissenkring, ik de mijne.

Hilda Wat een tijdverlies om een niemendal. Heb jij niets anders te doen? Als die jongens schapevellen nodig hebben. Het zijn toch ook mensen.

Charly Als die "mensen" per sé een levend kerstkribbetje willen maken en herdertje en os en ezel willen spelen, dat ze gaan spelen in Duitsland, daar hebben ze ossen en ezels genoeg! Maar dan moeten ze van mijn marchandisen blijven met hun... (Zoekend naar een woord om zijn tirade in een theatrale climax te laten eindigen) vette Bratwurst... vingers!

Charly duwt de fazant in de armen van Gerard.
Kommandant, die heeft staan toeluisteren in de deuropening. Achter de Kommandant verdwijnt Edwin als een schicht. Charly blijft geschrokken staan.

Kommandant Herr Sierens, neem ik aan.

Charly knikt en wil naar buiten.

Kommandant Moment. Komt u eens mee.

408 – Interieur – Bureau Kommandant – Avond

De Kommandant gaat achter zijn bureau, waarboven een portret van Hitler hangt. Op het bureau bevinden zich ook persoonlijke zaken van de Kommandant: foto's van vrouw en kinderen, partituren en

grammofoonplaten. De Kommandant speelt met een gestileerde brievenopener.
Charly staat voor het bureau.

Kommandant U lust dus geen wild, Herr Sierens?

Charly zwijgt.

Kommandant Omdat hij geschoten is met Duitse kogels, Herr Sierens?

Charly blijft zwijgen.

Kommandant Antwoord!

Charly (Al zijn moed verzamelend) Ik wil mijn schapevellen terug.

Kommandant (Rustig dreigend) Ja, we zouden ze smerig kunnen maken met onze... vette
Bratwurstenvingers.

Charly zwijgt.

Kommandant U houdt niet van ons Duitsers, hé.

Charly zwijgt.

Kommandant (Uitschietend) Antwoord!

Charly (Na een korte poos) Ik houd niet van oorlogen en alles wat dat meebrengt.

Kommandant Denkt u dat ik daar van hou?
(Met een blik op zijn familiefoto's) Denkt u dat ik het zo prettig vind, in een
vreemd land, ver van vrouw en kinderen.

Charly kijkt van de foto's weg.

Charly (Mompelend) Ontroerend.

Kommandant Je zou beter content zijn dat de bezetting zo menselijk verloopt...
(Zich beheersend) In het dorp is men zo intelligent, die van het Veld blijkbaar
niet. Mijn soldaten gedragen zich als vrienden van de bevolking.

Charly kijkt ostentatief naar de revolver (aan kapstok bv.)

Charly (Mompelend) Als vrienden... Als ik bij vrienden op bezoek ga, neem ik geen
wapens mee.

Kommandant (Zich opwindend) De naïviteit! Duitsland is nog steeds in oorlog. Maar ik weet
wat u bent. Ca-na-dees. U bent een anglofiel! Was u niet de vader van mijnheer
Gerard...! (Rustig dreigend) Maar ik verwittig je, probeer jij maar de
plaatselijke Churchill te worden, maak voor mijn part van het Veld een klein
Londen, we houden je in het oog...

409 – Interieur – Opslagplaats Oscar – Nacht

Valavond. Er zijn planken uit de vloer weggenomen. Uit de schuilplaats nemen Oscar, Cyriel en Nand smokkelwaar en plaatsen die in een bakfiets. Charly kijkt toe.

Oscar Klein Londen? Dan noemen wij die van het Dorp "klein Berlijn". Voilà.

Charly (Ernstiger) Ik zou toch maar voorzichtig zijn. Hij gaat het Veld in het oog houden.

Oscar Voorzichtig? Kijk maar.

De laatste waren worden in de bakfiets geladen. Daarbovenop legt Oscar een stapel oude vodden, terwijl Cyriel de planken boven de schuilplaats legt.

Oscar De Duitsers zullen scherpe ogen moeten hebben.

Cyriel duwt de bakfiets naar buiten. Oscar neemt zijn fiets.

410 – Exterieur – Opslagplaats De Poezenhoek – Nacht

Valavond. Cyriel duwt de bakfiets de straat op. Oscar volgt met de fiets. Charly kijkt toe en gaat mee.

Oscar (Tot Cyriel) Cyriel, blijf op een veilige afstand achter mij, hè.

Oscar vertrekt per fiets. Cyriel volgt hem met de bakfiets. Charly gaat naar huis en Nand sluit het hangslot. Michel komt van achter de stal bij Nand.

Michel Gaan we?

Nand We wachten nog een goed uur. Dan slapen ze. Kom, we gaan nog een pint drinken.

Michel knikt.

411 – Exterieur – Buitenhaag boerderij – Nacht

Nand en Michel zijn warm ingeduffeld en hebben elk een zak bij. Ze sluipen aan buitenhaag.

Michel (Fluisterend) Is er geen waakhond?

Nand Die is zo versleten als zijn baas.

412 – Exterieur – Stallen boerderij – Nacht

Nand en Michel sluipen langs de stal.

413 – Interieur – Stal – Nacht

Michel volgt Nand, die met een knijpkat het konijnekot belicht.

Nand (Fluisterend) Oh, oh, oh! De kilootjes die hier rondlopen!

Nand begint konijnen in zijn zak te stoppen. Michel volgt zijn voorbeeld. Van nerveuze opwindning struikelt Michel over een emmer. Hij verliest zijn muts.

Nand Onnozelaar!

Beiden luisteren gespannen toe. Het blijft stil.

Nand Zie je dat hun waakhond niet deugt.

Ze gaan verder met het vangen van de konijnen.

414 – Exterieur – Boerderij – Nacht

Een gordijn wordt opengeschoven in de voutekamer.

415 – Exterieur – Stallen – Nacht

Nand wacht, beladen met zijn zak konijnen, op Michel.

Nand (Fluisteren) Waar blijf je?

Michel (Off) Mijn muts.

Nand verdwijnt in de duisternis.

416 – Interieur – Voutekamer – Nacht

De kamer is donker. De oude boer staat achter de boerin, die voorzichtig naar buiten loert. Ze ziet Michel, met zijn zak in de ene hand en zijn muts in de andere, snel langs de stallen weglopen.

Boerin De oudste van de Meersmans!

417 – Interieur – Achterkeuken familie Meersman – Dag

Rond twee gevilde konijnen, die aan haken zijn opgehangen, staan de veldwachter, moeder Meersman en Michel. De deur naar de woonkamer staat op een kier, waar vader Meersman een middagdutje doet, met zijn kousevoeten op het onderstel van de Leuvense stoof.

Veldwachter Schone beesten. Men leeft luxueus in het Veld. Met appelmoes of met pruimen. Niet mis. Allez, beken nu maar.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Hoe heb je dat toch kunnen doen, Michel.

Michel zwijgt, verstijfd van angst. Er is gefluit hoorbaar buiten. Moeder Meersman is de enige die dit opmerkt. Ze kijkt ongerust op.

Veldwachter Tong verloren?

De veldwachter haalt zijn boekje en potlood te voorschijn.

Veldwachter We gaan alles eens schoon op papier zetten, zie.

De veldwachter wil naar de woonkamer gaan, maar moeder Meersman doet snel de deur dicht en blijft er met haar rug tegen leunen.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Alstublieft, veldwachter. Meersman zou hem vermoorden.

Veldwachter Dan draai ik hem er ook achter.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Sst! Alstublieft. We zullen alles terug betalen, al moest ik me 't eten uit de mond sparen.

(Tot Michel) Maar Michel toch, hebben wij je zo groot gebracht? Stelen!

Michel Ik... er is hier nooit niets.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Het zijn geen leugens veldwachter. Hij zit zonder werk, en...

Veldwachter Zonder werk!

Moeder Meersman

Sst!

Veldwachter (Fluistert) Wie wil werken, vindt werk. Allemaal uitvluchten.

Er is opnieuw gefluit hoorbaar, buiten. Door het raam zien moeder Meersman, Michel en de veldwachter hoe Liesje, die zich warm heeft ingeduffeld, omzichtig langs het huis sluipt en het dan ineens op een lopen zet. Half verborgen achter een haag valt ze onstuimig in de armen van Pietro.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Je ziet, we kunnen de kinderen niet meer meester, veldwachter.

Veldwachter Omdat je het slecht aanpakt. Dat Meersman haar eens een stevig pak rammel geeft.

Moeder Meersman

(Fluisterend) Het helpt niet.

Veldwachter (Tot Michel) ... En dat jij eindelijk 'ns gaat werken.

Michel (Fluisterend) Waar?

Veldwachter (Fluisterend) Waar? Op het vliegveld bijvoorbeeld. Daar kan je direct aan de slag, als wachter. Men wordt betaald als bediende. Wat wil je nog meer.

Moeder Meersman

Sst. Moest Meersman dat horen! Op het Duits vliegveld!

Veldwachter Je moet het zelf weten. Ik ben een mens, ik kan iets door de vingers zien, maar dan moeten de mensen ook willen deugen.

Moeder Meersman en Michel kijken elkaar vertwijfeld aan.

Veldwachter Goed. Dan maken we er korte metten mee.

De veldwachter neemt de konijnen met een ruk van de haken en wil er mee naar de woonkamer gaan. Michel houdt de veldwachter tegen.

Michel Wacht!

418 – Interieur – Kamer eerste verdieping juffrouw Spanoghe – Dag

De kamer, waar zich de schilderijen van Raymond bevinden, is verduisterd. Raymond en Antoine zijn foto's aan het ontwikkelen. Op foto's en rapporten met tekeningen van Duitse installatie brengt Raymond nog wat aantekeningen aan, zoals "Gare, 3 pièces 155 m/m avec abris munitions."
Er wordt op de deur geklopt. Raymond luistert aan de deur.

Jozef (Off) Jozef.

Raymond ontgrendelt de deur. Jozef komt binnen.

Jozef (Buiten adem) Er is een Engels vliegtuig neergeschoten. Achter het vliegveld.

Raymond neemt zijn fototoestel.

Raymond (Tot Antoine) Kom.

419 – Exterieur – Sloot rand weide – Dag

Achter een sloot met knotwilgen kijken een aantal bewoners van het Dorp en het Veld naar het wrak van het Engels vliegtuig, dat een heel eind verder in de weide ligt en druk onderzocht wordt door een achttal Duitse soldaten. Er hebben zich twee groepen gevormd. Een groep rond Charly: Margriet, Jantje, Poltje, Elsje, Oscar, Liliane, Maria en haar man, Elza en een paar kwajongens. Het ander groepje bestaat uit Gerard, Jozef, Edwin, René van café De Hert, de twee Dinaso's, die niet in uniform zijn en een achttal burgers uit het Dorp. Voor

de sloot lopen drie "stokchampetter", waaronder Michel Meersman, die als enig teken van hun waardigheid een stok bij zich hebben.

Jan, Pol en Els springen over de sloot. Er komt direct een stokchampetter op hen af.

Stokchampetter

Achter de beek blijven! Bevel van de Duitsers.

Poltje Mag ik niet wat dichterbij gaan kijken, Michel?

Michel (Gegeneerd) Nee, Pol.

Charly (Meewarig het hoofd schuddend) Michel... jij ook al.

Kwajongen (Treiterend) Michel Goebbels! Heb je al leren schieten met je stok.

Michel gaat beschaamd een eind verder staan, in de richting van de bewoners van het Dorp. Poltje springt ongeduldig omhoog.

Poltje Ik zie hier niets.

Charly Kom hier.

Charly haalt een verrekijker uit zijn jaszak en kijkt naar het vliegtuig. Hij ziet hoe de Duitsers rond het lijk van de Engelse piloot geschaard staan. Hij geeft de verrekijker door aan Poltje.

Charly De piloot is dood.

420 – Exterieur – Sloot – Groepje bewoners dorp

Gerard loert naar Charly, die opnieuw door zijn verrekijker kijkt, terwijl de omstanders staan te dringen om de verrekijker ook eens in handen te krijgen.

Gerard (Tot René, hoofdschuddend) Zie hem genieten. Hij voelt zich een generaal.

René (Lachend) Dat hij maar oppast. Seffens denken ze dat hij spioneert voor de Engelsen.

421 – Exterieur – Struikgewas rand weide – Dag

Veilig verborgen loeren Raymond en Antoine naar het vliegtuig. Aan de overkant van de weide zijn de bewoners van het Dorp en het Veld zichtbaar. Raymond neemt foto's van het vliegtuig.

Raymond Heb je de kentekens van het toestel?

Antoine kijkt. Beiden sluipen weg.

422 – Exterieur – Sloot – Groepje bewoners Veld

Vader Meersman komt eraan, te voet. Maria en Elza doen een stap opzij voor hem. Meersman kijkt in de richting van het vliegtuig. Ineens bemerkt hij zijn zoon Michel.

Vader Meersman

Michel! Wat doe jij daar? Stokchampetter? Kom hier!

Michel besterft het van schaamte en blijft als aan de grond genageld staan.

Vader Meersman

Kom hier, zeg ik. Werp die dwaze stok weg en ga naar huis.

Vader Meersman wil over de sloot stappen. Twee Duitse soldaten komen naar de sloot. Charly verbergt zijn verrekijker.

Duits soldaat Achteruit. U hebt hier niets verloren. Ga allemaal naar huis.

Vader Meersman en de anderen wijken terug. Elza en Maria nemen hun fietsen en rijden weg. De oude pastoor komt aangereden, per fiets. Hij gaat naast Charly staan. Uit de andere richting komen Raymond en Antoine.

Charly (Tot de pastoor) De piloot is dood, pastoor.

Pastoor Het schijnt dat de andere heeft kunnen springen.

Charly Volgens de stokchampettters is die al gesnapt.

Pastoor Dat zou me verwonderen. Al de Duitsers hebben het Dorp verlaten. Volgens mij zijn ze nog aan het zoeken.

423 – Exterieur – Open schuilhok voor vee in weide – Dag

Een Engelse vlieger, die zwaar gekwetst is aan een been, loert kreunend naar de landweg, aan de rand van de weide. Elza en Maria passeren per fiets. De vlieger aarzelt maar probeert dan de aandacht van de vrouwen te trekken.

Engelse vlieger

(Erg zwak) Hey! Hey!

Elza en Maria horen hem niet en rijden verder. De Engelse vlieger voelt aan zijn hevig bloedend been. Hij ziet dat er nog een fietser aankomt, René. De vlieger neemt een stok en slaat er zo hard mogelijk mee op de wanden van het schuilhok.

424 – Exterieur – Landweg naast schuilhok

René hoort het lawaai, houdt halt en ziet de wenkende vlieger.

425 – Exterieur – Open schuilhok

René staat bij de Engelsman.

Vlieger Can I trust you? Please, my leg...

René staat er een moment hulpeloos bij.

Vlieger My leg...

De vlieger doet teken dat René zijn been moet afbinden. René vindt een stuk koord in het hok en bindt het been van de vlieger af, terwijl hij af en toe bang naar de weg kijkt.

René (Uiterst nerveus) It's OK. Wacht hier. Do not, eh, go away.

Vlieger (Grijzend) Don't worry.

René loopt snel naar zijn fiets.

426 – Exterieur – Dreef

Raymond, Margriet en Antoine fietsen naar huis. Uit de tegenovergestelde richting komt de zwaarlijvige René in volle vaart aangereden. Als hij Raymond en de anderen bemerkt, mindert hij vaart en probeert er met zijn rood aangelopen kop zo onverdacht mogelijk uit te zien.

René (Tot Raymond) Iets vergeten... m'n handschoenen.

Raymond, Margriet en Antoine kijken hem verwonderd na. René zet er weer vaart achter.

427 – Exterieur – Landweg

Raymond, Antoine en Margriet naderen het schuilhok. Ze moeten uitwijken voor een Duitse legerauto die hen voorbijraast. Ter hoogte van het schuilhok stopt de legerauto. Vier soldaten springen er uit en lopen naar het schuilhok, het geweer in de aanslag. Raymond, Margriet en Antoine stappen van hun fietsen, op een tiental meter van de legerauto. Drie Duitsers leiden de Engelse vlieger naar hun auto, terwijl de vierde naar Raymond, Margriet en Antoine loopt.

Duitser Terug! Halt!

De Duitser doet daarbij teken dat ze moeten rijden in de richting van waar ze gekomen zijn. Raymond reageert niet snel genoeg, de Duitser duwt hem met zijn geweer terug en raakt hem daarbij op het voorhoofd. Raymond wijkt terug. René komt terug (zonder handschoenen). Raymond merkt dit. Margriet bekijkt de geschaafde slaap van Raymond.

René Is er iets gebeurd?

Margriet Kom mee. Dit moet verzorgd worden.

428 – Interieur – Gang Charly – Dag

Margriet, Antoine en de gekwetste Raymond komen binnen.

Margriet Haal jij even het verbandkistje, Antoine?

429 – Interieur – Keuken Charly – Dag

Margriet en Raymond komen binnen. Margriet schrikt als ze Marc ziet, die aan de keukentafel zit te eten. Marc heeft een snor, hij ziet er meer man uit.

Margriet Marc!

De drie kijken elkaar een kort moment onwennig aan. Antoine komt uit de woonkamer met een verbandkist. Margriet vliegt Marc om de hals. Marc slaat eventjes een arm om haar heen, maar blijft aan tafel zitten.

Raymond Ik... ik laat jullie. Ik verzorg dit thuis wel. Toch bedankt, Margriet.

Raymond gaat terug naar de woonkamer, Antoine volgt hem. Margriet laat Marc los en bekijkt hem.

Margriet Je ziet er goed uit. Je bent wat zwaarder geworden.

Marc De goeie Duitse kost, hé. Het is daar geen confituur!

Margriet ziet dat de kaas op Marc's bord op is en hij toont de confituurpot.

Margriet Wil je wat stevigere? Veel heb ik niet, maar...

Marc (Grinnikend, niet onvriendelijk) Prachtige verwelkoming moet ik zeggen. Er was hier niemand. Ik voelde me een dief in eigen huis. (Met een hoofdbeweging naar de verbandkist) En wat was dat?

Margriet (Opgewonden) Er is een Engels vliegtuig neergeschoten en ze hebben een piloot gevangen genomen, en Raymond...

Ze zwijgt als ze zit dat Marc zijn bord met een bruusk gebaar opzij schuift. Uit zijn valies, dat naast hem staat, neemt hij een stuk brood en twee grote worsten, waar hij van begint te eten.

Margriet Je hebt daar niets tekort, in Duitsland, zie ik.

Marc (Zonder op te kijken) Ik toch niet.

Marc eet smakelijk verder.

Margriet Hoe was het daar? Het werk?

Marc Goed.

Margriet (Na een poosje) Waarom heb je niet vaker geschreven, Marc?

Marc Je hebt het geld toch ontvangen?

Margriet Ja.

Marc Toch beter dan een brief hé.

Margriet Bedankt.

Marc Ik ben met verlof tot na kerstdag.

Margriet Je gaat dus terug.

Marc Natuurlijk.

Margriet (Bijna smekend) Doe het niet, Marc. De meeste verlofgangers blijven thuis. Ze zijn het daar beu. Blijf hier!

Marc Waarom zou ik?

Margriet (Zacht) Voor mij! Ik ben je vrouw.

Marc Ik werk voor mijn vrouw. Wat verlang je nog meer?

 Marc haalt geld uit zijn zakken en legt het op tafel.

Margriet Dat een man zijn vrouw eens vast neemt, als hij zo lang weg was.

 Marc neemt haar nu ook stevig in zijn armen, ongeïnteresseerd.

Marc Is het zo beter?

Margriet (Onzeker) Ja...

Marc Waar is mijn vader?

 Margriet laat hem los, teleurgesteld.

Margriet Ik weet niet. Bij dat vliegtuig misschien?

 Marc stopt nog een stuk worst in zijn mond en snijdt een stuk af voor Margriet.

Marc Proef hier eens van! Ik ben seffens terug.

Marc neemt zijn jas en loopt naar buiten. Margriet bekijkt het stuk worst en legt het op tafel.

430 – Interieur – Café De Poezenhoek – Nacht

Valavond. Zeer drukke ambiance. Populaire schlagers op de radio. Liliane en Nand zijn druk in de weer met het bedienen van klanten. Op een driepikkel staat een primitief bord, waarop het illegaal spel "Anker en Zon" wordt gespeeld. De zereeloper is de eigenaar van het spel. Hij is omringd door de opgewonden spelende, aangeschoten Marc, Cyriel en twee smokkelaars, die goed in de kleren zitten, dikke sigaren roken en in het gezelschap zijn van hun zwaar opgemaakte vriendinnen. Elza, haar man en een kwajongen kijken toe, zonder mee te spelen.

Aan een ander tafeltje en aan de bar zijn klanten aan het praten.

Aan het raam zitten twee kwajongens die de straat in het oog houden.

De spelers leggen een nieuwe inzet op het anker-en-zon-bord: Marc 5 frank, Cyriel 20 en de smokkelaars elk 100 frank.

Elza (Vol ontzag fluisterend) Honderd frank!

Zereeloper Iedereen voldaan? Het geluk komt eraan.

De zereeloper, die de hele tijd lichtjes op en neer huppelt, werpt met verdachte vaardigheid de teerlingen. De spelers verliezen.

Smokkelaar (Lachend) Het geluk komt eraan. Voor jou, ja!

De zereeloper ritst snel al het geld bijeen. Marc kijkt nors. Hij zet opnieuw in, twintig frank deze keer, Cyriel zet vijf frank in, de smokkelaars elk honderd frank. De zereeloper werpt de teerlingen.

Cyriel Voilà!

De zereeloper betaalt Cyriel tien frank winst uit en laat het overige geld in zijn zak verdwijnen.

Marc Godverdomme!

Smokkelaar (Lachend) Makkelijker verdiend dan met zerelopen, hé!

Zereeloper Ja, het zijn de smokkelaars die gaan klagen! Je kan je sigaren aansteken met je briefjes van honderd jij.

De smokkelars lachen zelfvoldaan, terwijl hun opzichtige vriendinnen zich tegen hem aanvleien.

Vriendin Eén tochtje naar de stad, en hij heeft alles terug, hé Kamiel!

Smokkelaar In tienvoud. Haha!
(Roept) Liliane! Geef ons er een. Voor gans 't café.

De vier spelers zetten opnieuw in.

Marc (Verbeten) Als ik nu niet alles terugwin!

De pover geklede banjospeler komt rillend binnen. Hij heeft zijn banjo bij en gaat direct bij de kachel staan, waar Liliane voorbijloopt met een overvol dienblad.

Liliane Nog zo laat op de baan? Moet jij nu nog naar huis?

Banjospeler Ik blijf in het Veld slapen.

Liliane Beetje verdiend?

Banjospeler De mensen hebben geen geld meer.

Liliane geeft de banjospeler een druppel van haar dienblad.

Liliane (Samenzweerderig) De smokkelaars zijn hier. Je zal geen centiem moeten betalen.

De banjospeler drinkt zijn glas leeg. Eén van de kwajongens, die bij het raam zit, fluit ineens. In een oogwenk vouwt de zereoper zijn spel samen en verbergt alles onder zijn kleren, terwijl een smokkelaar zijn vriendin vast neemt en met haar begint te dansen. Zijn vriend volgt zijn voorbeeld. Michel Meersman komt binnen. Een kort moment is het stil in het café, dan herneemt het geroezemoes. Michel gaat naar de toog.

Michel Een pintje, Nand.
(Tot twee mannen aan de toog) Ook een pintje?

Man aan toog 1
(Vijandig) Niet voor mij.

Man aan toog 2
(Tot man aan toog 1) Hij zit er warmpjes in, tegenwoordig.

Michel staart in zijn pint bier.

Stem klant 1 aan tafel 1
Ja, hij kan geld te voorschijn toveren, tegenwoordig, met zijn... toverstok.

Er wordt gelachen.

Stem klant aan tafel 2
Hij heeft hem niet mee. Wie heeft er een wapen voor hem?

Een hand reikt Michel een bezemsteel aan. Michel kijkt op, het is een van de kwajongens die hem, op een gekke manier de Hitlergroet brengend, de

bezemsteel in de handen wil duwen. Oscar, die achter de toog komt, en Nand lachen.

Michel Vind je 't plezant, Nand?

Nand Jij bent stokchampetter, ik niet.

Michel Had ik gewild, ik had je verklikt, die keer bij boer...

Oscar komt dreigend vanachter zijn toog.

Oscar Als je hier maar komt om ruzie te zoeken, Michel Meersman...

Michel (Verbeten) Het is al goed. Mooie vrienden. Mij zie je hier niet meer.

Michel smijt de bezemsteel op de grond en baant zich een weg door het café.

Stem klant 't Is te hopen. Wij hebben hier geen gatlikkers van de Duitsers nodig, pottekijker!

Michel Meersman slaat de deur nijdig achter zich dicht. Er wordt hard gelachen, terwijl de kwajongens hun plaats aan het raam terug innemen en de zereloper vliegensvlug zijn spel weer opzet. Direct wordt hij omringd door Cyriel en de smokkelaars met hun vriendinnen. Marc, die goed dronken is, duwt hen opzij.

Marc Uit de weg! Ik win alles terug, heb ik gezegd. In één keer. Hier! Alles op anker!

Marc legt verscheidene briefjes van honderd en zijn laatste kleingeld op het bord. De smokkelaars en Cyriel zijn zo verwonderd door het hoge bedrag dat ze zelf niet inzetten. Er vormt zich een groepje omstanders rond de zereloper en Marc. De zereloper blijft maar de teerlingen schudden, tot hij werpt. Marc verliest. De zereloper graait het geld bijeen.

Omstanders Ooh!

Marc Godverdomme!

Marc trapt tegen de driepikkel. Het bord valt op de grond.

Smokkelaar (Kalmerend) Rustig, jongen. Je moet tegen je verlies kunnen.

De smokkelaar, een rijzige dikkerd, leidt de teleurgestelde Marc naar de toog. Hij doet teken naar Liliane dat ze twee pintjes mag uitschenken. De smokkelaar slaat een arm om Marc's schouder. De banjospeler hoort ongewild hun gesprek.

Smokkelaar Was 't je laatste geld?

Marc (Blufferig) Ik weet waar er meer is.

Smokkelaar Zit jij ook in de... branche?

Marc Smokkel? Nee, ik werk in Duitsland.

Smokkelaar Wat is er daar te verdienen.

Marc Ik werk er bij een bakkerin.

Smokkelaar Jaja, terwijl haar man aan het front zit...

Marc Ze is al weduwe.
En ze heeft een goedgevuld bed. Overdag bakken, en 's nachts... Waw! Als er ooit een einde komt aan de oorlog, heb ik liever een goed voorziene weduwe dan een...

Marc zwijgt als hij de banjospeler bemerkt. De banjospeler verlaat gedegouteerd de toog en Marc bluft fluisterend honderduit verder met de smokkelaar. De banjospeler verlaat het café.

431 – Interieur – Keuken Charly – Nacht

De banjospeler staat in de deuropening van de keuken. Margriet zit te werken aan naaiwerk.

Charly Tuurlijk mag je hier slapen. Je kent de weg. Hier. Voor de warmte.

Charly reikt de banjospeler een halve fles wijn aan.

Banjospeler Bedankt, Canadees.

432 – Interieur – Opslagplaats leerlooierij – Nacht

De banjospeler heeft zijn schoenen al uitgedaan en maakt zich een slaaphoek in de schapevellen, waarop Margriet ooit door Marc werd verleid. De banjospeler wrijft zijn kleren proper en kruipt dan aangekleed tussen de schapevellen. Hij neemt een slok wijn. Margriet komt binnen met extra dekens en een hoofdkussen.

Banjospeler Margriet!

Margriet hurkt neer en neemt zijn handen vast.

Margriet Hoe gaat het met je? Gaan spelen bij zo 'n weer! Je vingers gaan afvriezen.

Banjospeler Ik smeer ze in met hondevet.
(Na een korte poos) Je man is terug...

Margriet Zit hij in 't café?

De banjospeler knikt en buigt het hoofd.

Margriet Wat is er?

De banjospeler schudt het hoofd.

Margriet Zeg het!

Banjospeler (Ineens) Hij mag je niet zo behandelen. Jij verdient beter.

Margriet Was hij rond die Liliane aan het draaien?

De banjospeler schudt het hoofd en wil nerveus een slok wijn nemen. Margriet rukt de fles uit zijn handen.

Margriet Ik wil het weten!

Banjospeler Hij... hij vertelt over... Het zullen wel leugens zijn, maar... hij mag jou dat niet aandoen, Margriet.

Margriet staart geschokt voor zich uit en geeft de banjospeler de fles wijn terug.

433 – Interieur – Salon woning Gerard – Nacht

Er staat een kerstboom. Er wordt gemusiceerd door de Kommandant, Edwin (piano) en Jozef (zang), Hilda (cello).

Kommandant (Tot Jozef) Dat was heel wat beter dan daarjuist. Mooi hoor Jozef. Als we 't overmorgen op ons Kerstfeest zo doen wordt het erg mooi... Doen we 't nog eens.

Hilda We moeten die stukjes zonder zang ook nog eens doornemen, Kommandant.

Er staat een Duits soldaat in de deuropening naar de hal, terwijl Edwin verder tokkelt.

Kommandant Moment. Excuseer me.

De Kommandant gaat naar de soldaat, die hem iets in het oor fluistert. De Kommandant gaat naar de hal. Jozef doet of hij iets zoekt.

Hilda Zoek je iets?

Jozef Mijn sigaretten.

Jozef gaat naar de hal.

434 – Interieur – Hal woning Gerard – Nacht

Jozef gaat naar de kapstok en doet of hij zijn sigaretten uit zijn jaszak neemt. In het bureau van de Kommandant ziet hij de Kommandant en René, de baas van De Hert. Jozef luistert hun gesprek af.

René (Off) ... de Engelse piloot. Ik... zoals beloofd, kan ik nu leveren in de kantines, Kommandant?

Kommandant Natuurlijk. Een Duitser houdt zijn woord. Het contract ligt klaar...

Hilda komt in de hall. Jozef gaat terug naar het salon en toont zijn sigaretten!

435 – Interieur – Salon woning Gerard – Kerstnacht

Hilda, Gerard, Edwin, de burgemeester en zijn vrouw, Jozef en de Kommandant musiceren hetzelfde muziekstuk. Aperitieven en feestelijke sfeer. Bij beëindigen applaus.

Hilda Ik denk dat we nu best aan tafel gaan.
Ha! Mag ik U verzoeken, Kommandant.

Hilda opent de deur naar de eetplaats.

436 – Interieur – Eetplaats woning Gerard – Nacht

Een feestelijk gedekte tafel. Twee dienstertjes staan gedisciplineerd te wachten.

Kommandant Wat een klasse! De verfijning! Dit wordt het mooiste kerstmaal van mijn leven, Frau Hilda. Zalig kerstfeest!

De Kommandant kust de hand van Hilda.

437 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Charly Zalig kerstfeest!

Aan een eenvoudig gedekte tafel, waar wafels, koffie en wijn opgediend is, heft Charly het glas in de richting van Margriet, Marc, Antoine en Jan, die naast hem zit. Marc zit er verveeld bij, Margriet ziet er ongelukkig uit. Antoine merkt de spanning tussen Margriet en Marc en zit er ook maar stilletjes bij.

Charly Wel, gaat er niemand met me klinken?
(Tot Jan) Wij tweeën dan, jongen.

Charly schenkt Jan een glas wijn in.

Margriet Jan, jij bent nog te klein.

Charly Hij zal ervan groeien. Santé.

Charly klinkt met Jantje, die drinkt, en stoer doet alsof de wijn hem bevalt. Hij neemt nog een slok.

Charly Kalmaan, jongen. Wijn, dat is zoals vrouwen, het doet deugd, maar je moet het in de hand houden.

Margriet (Zachtjes vermanend) Asjeblief.

Margriet legt een wafel op het bord van Marc, die haar geen enkele keer beziet.

Charly Jullie willen een begrafenisstemming. Ik doe niet mee. Ik heb nog iets plezants in the pocket.

Maria komt uit de hal met een grote schotel met deksel op.

Charly Daar zie! De verrassing.

Charly leidt Maria tot bij de tafel en neemt plechtig het deksel van de schotel.

Jantje Konijn!

Charly Heeft Maria in haar eigen keuken bereid.

Margriet Maar... de wafels?

Charly Het is niet voor ons. Het is voor onze Duitse gasten. Breng het maar, Maria.

Maria verlaat met haar schotel de kamer.

Charly Het is kerstdag, dag van de vrede, die jongens, zo ver van huis. In dit huis heerst er wapenstilstand, vandaag.

Marc Je bent gek. Zij konijn en wij slappe wafels.

Charly Slap, slap. Je wafels smaken heerlijk, Margriet! Gezondheid.

Charly heft het glas. Antoine kijkt Charly onderzoekend aan.

Antoine Dit kan niet, Canadees!

Charly drinkt, hij geniet van de verwarring die hij gezaaid heeft. Maria komt de kamer binnen, gevolgd door de twee ingekwartierde soldaten, die braaf bij de deur blijven staan.

Duits soldaat 1

(Bedremmeld) Excuseer dat wij hier binnenkomen, Herr Sierens. Maar... wij wensen U te bedanken. Zo 'n mooi gebaar.

Charly is opgestaan en leidt de soldaten joviaal naar buiten.

Charly Het is al goed. Het gaat koud worden.

Duits soldaat 1
Nogmaals bedankt. Prettig kerstfeest.

Charly Prettig kerstfeest. Smakelijk.

De twee Duitsers verlaten de kamer. Charly gaat opnieuw zitten, met een onschuldig gezicht. De verwonderde blikken van zijn tafelgenoten zijn op hem gericht.

Charly (Ineens) Ze zijn hun eigen kat aan het opeten.

Antoine schiet in de lach.

Charly Miauw, miauw...

Dolle pret bij iedereen, alleen Margriet kan er niet mee lachen. Ineens loopt ze wenend weg van de tafel, naar de hal. Het is gedaan met de pret.

Charly (Zacht) Marc...

Marc wacht een poos, staat dan met tegenzin op en gaat naar de hal.

438 – Interieur – Slaapkamer Margriet – Nacht

Margriet ligt wenend op het bed. Marc komt binnen.

Marc Wel, wat is er?

Margriet (Gesmoord) Niets.

Marc Doe niet zo flauw.

Margriet gaat rechtop zitten, en droogt haar tranen.

Margriet Je doet alsof ik... lucht voor je ben.

Marc Inbeelding.

Margriet Sedert je terug bent... Je hebt me niet eens bekeken, niet aangeraakt.

Marc Moeten we zitten flikflooiën aan tafel! In bijzijn van je broertjes met hun plechtige communiezieltjes?

Margriet Gisteren, ik dacht... maar je bleef de hele avond in 't café. Je kwam stomdronken thuis, en...

Marc ... ik viel als een blok in slaap. Dat was gisteren, nu ben ik fris man. Allez, het zal dus met enige retard gebeuren, het vervullen van de echtelijke plichten.

Marc begint Margriet uit te kleden.

Margriet Nee! We moeten praten, Marc. Dat kan toch niet verder, zo...

Marc Er valt niets te praten. Daar dient een bed niet voor. Je klaagt dat ik je niet aanraak. Wel...

Marc grijpt Margriet vast. Hij doet ruw haar bloesje uit.

Margriet Nee!

Marc Jij weet niet wat je wil. Je wil dat ik je bekijk. Wel!

Marc rukt Margriets BH af. Hij grijpt naar haar borsten.

Margriet Niet zo, Marc!

Marc Hoe dan wel? Leer jij me eens wat vrijen is. Ik wacht.

Margriet trekt de lakens hoog op, tot haar kin.

Margriet (Na een poos) Marc, wat is dat met die Duitse?

Marc lacht geforceerd.

Marc Die Duitse! Ha! De zeveraars van De Poezenhoek hebben geroddeld. Jaloersheid, dat is het dwaaste wat er is. Zet het uit je hoofd, Margriet.

Margriet Je antwoordt niet.

Marc Toch wel. Dit is mijn antwoord.

Marc werpt zich op Margriet. Ze sribbelt tegen.

Marc We gaan die muizenissen 'ns uitroeien.

Margriet Nee Marc, nee...

Hoe Margriet zich ook verzet, Marc gaat brutaal zijn gang.

Margriet (Gesmoord) Niet zo... Niet zo... Ik wil niet...

Marc (Hijgend, brutaal) Toch wel... dat is het... wat je wil... Dat is het... wat ze allemaal willen...

Marc verkracht Margriet. Margriets gezicht is één uitdrukking van walging. Als Marc uitgeraad is en op haar blijft liggen, komt er langzaam een vastbesloten trek om Margriets mond. Met rustige verbeterheid duwt ze Marc van zich af.

439 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Margriet maakt de kitzak van Marc klaar. Charly komt binnen.

Margriet Zijn spullen staan klaar.

Margriet doet haar mantel en sjaal aan.

Charly Ga je weg?

Margriet Ik moet naar juffrouw Spanoghe. Voor kleren.

Charly Marc zal afscheid van je willen nemen.

Margriet Dat heeft hij al gedaan.

440 – Interieur – Woonkamer juffrouw Spanoghe – Dag

Jozef en Raymond, wiens schaafwonde aan het hoofd nog steeds zichtbaar is, zijn gedempt aan het praten.

Jozef ... Heel zeker. René van De Hert! Hij kwam zijn dertig zilverlingen halen, de held. Wat doen we daarmee?

Raymond Wij? Niets.

Jozef Een Engels piloot aangeven. We zouden hem eens goed bang moeten maken.

Raymond Voorlopig doen we niets.

Juffrouw Spanoghe komt, gezellig pratend met Margriet, die haar verdriet probeert te verbergen, uit het salon met kielstof.

Juffrouw Spanoghe
Wij zijn klaar, Raymond.

Raymond Ik ook. De dames kunnen over mij beschikken.

Jozef (Tot Raymond) Tot later.

Jozef verlaat de kamer. Margriet neemt haar lintmeter en begint Raymonds maten te nemen. Beiden voelen er zich onwennig bij.

Juffrouw Spanoghe
Typisch Raymond! Kleren passen, de maat laten nemen, het lijkt wel een marteling voor hem.

Juffrouw Spanoghe dekt de tafel voor koffie. De nervositeit van de trieste Margriet ontgaat Raymond niet. Margriet knielt neer voor Raymond.

Raymond (Zacht) Je man vertrekt terug naar Duitsland?

Margriet knikt. Ze begint heel zachtjes te wenen. Ze vermant zich direct en gaat verder met haar werk. De lintmeter valt opnieuw op de grond. Ze wil hem oprapen, ook Raymond bukt zich en neemt als per toeval haar hand vast. Na een heel korte poos verwijderen beiden langzaam hun hand.

441 – Interieur – Café De Hert – Dag

Frieda, de cafébazin staat achter haar toog. Aan de toog is Michel Meersman in gesprek met een vriend en een Vlaamse Wachter in uniform. Pietro staat aan het uiteinde van de toog. Hij verliest Liesje die met een dienblad rondloopt, geen moment uit het oog. Liesje ziet er lusteloos uit. René, de cafébaas, doet kolen in de kachel. Verder zitten aan tafeltjes twee Duitse soldaten, en een zestal bewoners van het Dorp.

Michel Meersman

Drie pintjes, Frieda.

Frieda schenkt de pintjes in, terwijl ze merkt hoe Pietro een arm rond Liesjes middel geslagen heeft. Liesje wil duidelijk los uit zijn greep. Pietro fluistert iets in haar oor, Liesje schudt moe nee met het hoofd, houdt ineens een hand voor haar mond en rent de keuken binnen. Daarbij is het dienblad op de grond gevallen, waardoor alle aanwezigen opkijken. Frieda gaat direct naar de keuken.

442 – Interieur – Keuken De Hert – Dag

Liesje braakt aan de pompbak en droogt haar nat gezicht met een handdoek.

Frieda (Zacht) Hoe lang al?

Liesje Wat?

Frieda Geen complimenten, hè!

Liesje (Rillend) Ik weet niet... twee maanden?
Wat moet ik doen, madame Frieda? Mijn vader...

Frieda Luister Liesje, zo 'n dingen kunnen opgelost worden, als men dat wil.

Liesje Opgelost? Laten wegdoen?
(Ineens) Ik denk dat ik me in de vaart smijt.

Frieda Ik kan je helpen. Niemand komt ooit iets te weten. Weet Pietro het?

Liesje haalt de schouders sop.

Liesje Maar, een engeltjesmaakster... ik ben daar bang van.

Frieda Geen engeltjesmaakster. Iets serieus. Ik heb nog in de stad gewerkt voor ik naar hier kwam.

Liesje Ga jij me helpen, madame Frieda?

Frieda knikt Liesje bemoedigend toe.

Liesje Maar zoiets kost geld.

Frieda Ik regel dat wel.

René komt binnen.

René (Luchtig) Wel, wat gebeurt er hier?

Frieda Niets dat jou aangaat.

René gaat terug naar het café.

Frieda We spreken er nog wel over. Maar je zal 'n tijdje uit het Veld weg moeten.

Liesje Doet... doet zoiets pijn?

Frieda Niet erg.
(Stil) Bij mij toch niet.

René (Off) Frieda!

Liesje Oh. Maar, als ik een tijdje wegmoet, mijn vader...?

Frieda Ik vind wel iets. Blijf hier maar rustig zitten.
(Met een knipoog) De luiard kan het alleen niet aan.

Frieda gaat naar het café.

443 – Interieur – Café De Hert – Dag

Frieda komt uit de keuken. Michel Meersman en Pietro staan aan de hoek van de toog. René staat achter de toog.

Michel Wat heeft ze?

Frieda (Luchtig) Teveel wijn gedronken, vanmiddag.

Pietro Waar is Liesje?

Frieda Heb jij nog nooit gebraakt van al jouw vino, Casanova?

De omstanders lachen.

Klant aan tafel

(Roept) Doe je mee of niet, René?

René (Verontschuldigend) Ze hebben een vierde man nodig.

Frieda Ja, ja. Je loopt hier toch maar in de weg.

René gaat een lei, krijt en een spons nemen van een rekje aan een muur en gaat de drie andere kaarters vervoegen aan hun tafeltje. René draait de volgeschreven lei om. Tot zijn verbijstering leest hij: "René, pas maar op, verrader! R.A.F."

René wordt lijkbleek, veegt nerveus de lei schoon en stoot daarbij een glas omver.

Frieda Wat heb jij?

René Niets... niets dat je aangaat.

444 – Interieur – Woonkamer Meersman

Liesje is warm ingeduffeld en heeft een rieten valies in de hand. Frieda, die een dure mantel aanheeft, staat naast haar. Vader Meersman is een stuk leder op een klomp aan het bevestigen. Moeder Meersman is ontroerd. Poltje staat er ook bij.

Frieda Je zal ze niet herkennen, als ze terugkomt. Ik heb twee nichtjes in de stad, die ook in hun opgroeien zijn, en die zitten nu ook bij boeren. Melk, boter, koteletten.

Moeder Meersman

Ze zal er toch niet teveel zwaar werk moeten doen?

Vader Meersman

't Is alleszins beter dan in een café werken, achter mijn rug. En hoe verder ze van die... macaroni is, hoe beter.

(Streng tot Liesje) Je kan zien, dat ik daar geen klachten hoor.

Poltje Mogen we je komen bezoeken, Liesje?

Frieda Natuurlijk.

Moeder Meersman

Vooraf veel eten, kind.

Moeder Meersman tekent met haar duim een kruisje op Liesjes voorhoofd.

Moeder Meersman

God zegene U en God beware U.

Vader Meersman

(Knorrend) Mmm.

Frieda ziet dat Liesje zich moet bedwingen om niet in tranen uit te barsten.

Frieda Kom, Liesje.

Frieda troont Liesje mee naar de deur.

445 – Exterieur – Woning Charly – Dag

Er ligt sneeuw. Jan, Pol en Els leveren een sneeuwbalgevecht met vier kinderen uit de buurt. (Indien geen sneeuw: cowboy- en indianengevecht).

Elza en een vriendin lopen voorbij met boodschappentassen in de hand. Een luxueuze auto die op hout rijdt houdt halt. Een sneeuwbal (of een aardkluit) komt per ongeluk tegen de voorruit van de auto terecht. De kinderen houden op met spelen. De chauffeur, Tony, een zeer jonge zizou stapt uit en veegt met een misprijzend gebaar zijn voorruit schoon.

Tony Ga wat verder spelen, kindjes.

Rakker 1 Kindjes? Hoe oud ben jij wel, Zizou!
(Tot de anderen) Een zizou!

Rakkers 2 en 3
Zizou! Zizou!

Tony loopt om de auto en doet de deur open voor zijn medepassagier. Elza en haar vriendin blijven staan en kijken nieuwsgierig wie er uit de auto zal stappen.

446 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

In de kamer staat de naaimachine van Margriet, met onaffe kleding van Raymond. De grotere tafel ligt vol met op te vouwen wasgoed. Er wordt aangebeld.

Charly zit in een zetel en ontwaakt uit een dutje, er ligt een krant op zijn borst.

Charly Margriet!

Er wordt opnieuw aangebeld. Charly staat zuchtend op uit zijn zetel en sloft met stijve benen naar de hal.

447 – Interieur – Hal woning Charly – Dag

Charly doet geuwend de voordeur open. Hij is ineens klaarwakker als hij Madeleine, die er chique en stralend uitziet, voor zich ziet staan. Achter haar staat Tony.

Charly Madeleine!

Charly strijkt snel zijn verward haar plat.

Madeleine (Met een fijn lachje) Dag Charly. Ik stoort toch niet?

Charly Madeleine! Na al die jaren weet jij je moment uit te kiezen om terug op te dagen.

Madeleine (Koket) Moeten wij buiten blijven staan?

Charly laat hen binnen.

448 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Madeleine en Tony die hun winterjassen niet meer aanhebben, zitten rechtover Charly. Ze hebben alle drie een glas wijn voor zich.

Madeleine ... Dat is het dus. Ik weet niet of jij mij daarbij kunt helpen?

Charly (Grootmoedig) Alles! Ik breng alles in orde voor je. Het Veld, dat is het goeie adres. Eieren, aardappelen, hespen! We hebben alles waar ze zich in de stad ziek voor betalen.

Madeleine (Tot Tony) Zie je wel.
(Tot Charly) Oh, dit is Tony. Mijn chauffeur vandaag, hé Tony.

Tony (Onverschillig) Hei.

Madeleine Je bent niets veranderd, Charly. En de kinderen? Marc is dus getrouwd?

Charly Ja, hij werkt in eh... en Gerard is Gerard, hé.

Madeleine (Met een ondeugende blik naar het wasgoed en de naaimachine)
En er is hier duidelijk een vrouw in huis.

Charly Nee! Ja. Ik bedoel, Margriet. Dat is de vrouw van Marc, zij wonen hier in.

Madeleine zet haar glas weg.

Madeleine Wel, kan jij ons zeggen bij welke boeren wij terecht kunnen?

Madeleine staat op.

Charly Moment. Moment. Ik regel alles voor je. Jij verlaat dit huis niet.

Madeleine kijkt op haar uurwerk.

Madeleine Maar Charly...

Charly Tony kan naar de boer. Ik stuur iemand met hem mee, een vriend van me, zo wordt hij niet bedrogen.

Madeleine Maar...

Charly Niets te maren. Hier blijven!

Charly gaat snel naar buiten.

449 – Exterieur – Binnenkoer woning Charly – Dag

Charly komt uit het huis gelopen. Jantje en Els zijn een sneeuwman aan het maken (of aan het rennen).

Charly Jan, loop 'ns naar de Poezenhoek. Zeg aan Oscar dat hij direct moet komen. En steek de kachel aan in het salon, kan jij dat?

Jantje Natuurlijk.

Charly loopt snel naar binnen.

450 – Interieur – Slaapkamers en overloop – Dag

Charly (Poeslief) Margriet, zorg eens voor iets echt lekkers, vanmiddag. Madeleine is op bezoek!

Margriet Maar er is niets in huis.

Charly Oscar komt zo dadelijk naar hier, vraag hem maar wat je nodig hebt.

Margriet Dan moet ik geld hebben.

Charly Ik regel het wel met hem. En dat wit tafelkleed, je weet wel, en het mooi servies. En een dessert, en...

Margriet Maar hoe kan ik in zo korte tijd...?

Charly (Zo vleierig als maar kan) Jij kan dat, Margriet. Het is maar voor twee personen.

451 – Interieur – Salon woning Charly – Dag

De kleine ronde tafel is feestelijk gedekt. Charly (opgekleed) en Madeleine laten zich de overvloedige warme maaltijd smaken. De fles wijn is bijna leeg. De radio staat aan op een programma met romantische schlagers.

Madeleine Heerlijk, die saus. Die kan nogal koken, jouw Margriet.

Charly Margriet, dat is een schat!
(Roept) Margriet!

Margriet komt uit de keuken.

Charly (Vriendelijk) Margriet, mogen we nog wat van die lekkere frietjes van je?

Charly reikt haar de lege kom aan.

Madeleine Ik was je net complimentjes aan 't maken, Margriet. Ik wou dat ik zo kon koken.

Margriet (Mat) Dank u.

Margriet gaat met de kom naar de keuken.

452 – Interieur – Keuken woning Charly – Dag

Antoine is een eenvoudig middagmaal aan het eten. Jantje zit met zijn vingers in de kookpotten die op het fornuis staan. Margriet komt uit het salon.

Margriet Blijf daaruit, Jan!

Jan neemt terug zijn plaats aan tafel in en eet. Margriet doet frites in de kom.

Antoine Laat hem tenminste eens proeven. Ik wist niet dat de Canadees zo lomp kon zijn. Hij daar, en wij hier in de keuken. Alsof we het personeel zijn.

453 – Interieur – Salon woning Charly – Dag

Margriet bedient Madeleine en Charly met frites.

Madeleine (Margriet toelachend) Dank je.

Margriet doet nauwelijks moeite om haar ongenoegen met haar meidenrol te verbergen.

Madeleine Je had je huisgenoten toch met ons kunnen laten mee-eten, Charly.

Charly (Luchtig) Ah, nee! Voor één keer dat ik je terugzie, na al die tijd, dan wil ik je voor mij alleen. Dat verstaat Margriet wel, hé Margriet.

Madeleine Wel, je wordt hier alleszins verwend, Charly.
(Wijzend op de gerechten, plagerig) Gaat dat hier dagelijks zo, in volle oorlogstijd?

Charly wisselt een gegeneerde blik met Margriet die hem een beetje spottend aankijkt.

Charly Wel, 't is te zeggen...

Margriet Vertel maar op, ik ben al weg.

Margriet gaat naar de keuken.

Madeleine (Lachend) Ze is echt niet content, Charly!

Charly schenkt haar nog eens in.

Charly Wat vind je van dit wijntje, Madeleine. 19... en speciaal voor jou.

Madeleine Je wil persé een sfeertje scheppen, hé Charly? Na al die jaren.

Charly Mag dat niet?

Madeleine Je bent niet alleen uiterlijk weinig veranderd.

Charly Ah?

Madeleine Je hebt altijd graag...

Charly Wat?

Madeleine (Voorzichtig) Ik weet niet... geïmponeerd?

Charly En dat lukt nu niet meer?

Madeleine legt haar hand op zijn hand.

Madeleine Toch wel... Het maakt deel uit van je charme.

454 – Interieur – Keuken woning Charly – Dag

Antoine en Jan zijn aan het eten. Margriet is bezig aan het fornuis. Maria komt binnen en kijkt.

Maria Bezoek?

Margriet Ja.

Maria Die Madeleine.

Margriet Ja.

Maria Op zoiets lekkers heeft de Canadees mij nooit getrakteerd. Ik moest altijd koken voor hem! Wat komt ze doen?

Margriet Eten kopen.

Maria Alleen dat? 't Is te hopen, of hij zal ervan lusten, de Canadees.

Antoine Wie is die fameuze Madeleine eigenlijk?

Maria (Misprijzend) Die!

Margriet Hij heeft nog een verhouding met haar gehad, of zoiets...

Maria (Losbarstend) Een verhouding? Een schandaal, dat was het. Hij een weduwnaar met twee kleine kinderen, zij zo een jong ding, de dochter van een notaris. Met momenten woonde ze hier zelfs in. Iedereen sprak er schande van.

Jan Maar, een weduwnaar mag toch vrijen met een meisje dat niet getrouwd is. Het zijn getrouwde mensen die niet naar anderen mogen kijken.

Maria Wat weet jij daarvan, snotneus!

Margriet (Sussend) Rustig, Maria. Seffens is ze weg.

455 – Interieur – Salon woning Charly – Dag

Charly Tony... is hij je zoon?

Madeleine (Lacht) Tony?

Margriet komt uit de keuken en plaatst zonder veel omhaal het dessert op tafel en gaat terug naar de keuken.

Madeleine Nee, Tony is de zoon van een vriend.

Charly Een vriend?

Madeleine lacht.

Charly Je bent toch getrouwd, Madeleine?

Madeleine En jij bent wel nieuwsgierig, Charly. Ik ben gescheiden. Ik heb het maar drie jaar volgehouden in dat huwelijk. Tevreden?

Charly (Na een poos) Wel, wel...

Madeleine Heb je binnenpretjes?

Charly Oh, het was zeer prettig, allemaal. Ik zie hem nog voor me, je vader, monsieur le notaire. Het moest gedaan zijn tussen ons, ik was te oud voor je. Hij had mijn financiële toestand eens onderzocht, ik zou wel de grote Jan uithangen in mijn dorpje, maar niet bij hem. En hij zou het passionele uit je hoofd bannen, je had de leeftijd bereikt voor het rationele, een huwelijk met een beloftevol jong dokter! Het heeft lang gewerkt zijn rationeel systeem, drie jaar!

Madeleine Jij... jij kan je er nog over opwinden, Charly.

Charly (Ligt) Opwinden? Welnee. That's life. Men komt en men gaat, en...

Madeleine Charly... Ik heb er ook onder geleden. Vooral, omdat ik... zo rap heb toegegeven aan mijn vader. Maar, de tijd...

Charly De tijd heelt alle wonden? Natuurlijk...

Madeleine Ik... ik wist niet dat jij nog... ik was beter niet gekomen, maar ik dacht... Telkens iemand trouwde of zo, stuurde jij me een berichtje, ik dacht, wij zijn dus vrienden gebleven, laat ik via Charly proberen aan eten te raken.

Charly Je bent hier altijd welkom. Kom iedere week eten halen, kom iedere dag, mijn deur staat voor je open, zonder bitterheid, zonder je lastig te vallen. Geen bijbedoelingen... al blijft mijn logeerkamer beschikbaar voor de grote-vlam-van-mijn-leven!

Madeleine Charmeur!

Tony komt uit de keuken.

Tony Ik heb alles.

Madeleine De vlam zal je moeten verlaten, Charly.

456 – Exterieur – Woning Charly – Dag

Jantje en Charly staan bij de auto, waarin Tony en Madeleine reeds hebben plaatsgenomen.

Charly (Tot Madeleine) Tot binnenkort?

Madeleine Bedankt, Charly.

De auto vertrekt. Charly staart hem na tot hij uit het gezicht verdwenen is.

457 – Salon woning Charly – Dag

Margriet ruimt nors af. Charly komt binnen, in gedachten verzonken, hij schenkt zich nog een glas in en gaat voor zich uit staren.

Charly (Zonder haar aan te kijken) Jij ook een glas, Margriet.

Margriet (Bitsig) Nee, dank je.

Margriet gaat nogal ruw te werk, bij het afruimen.

Charly Margriet! Kom, laat dat maar staan, en drink een glas met me. Het eten was zo!

Charly maakt een bewonderend gebaar. Margriet zet de borden hard neer op tafel.

Margriet Ik wil eens met je spreken.

Charly Oh, nu niet te moeilijk doen, Margriet. Madeleine is net weg, en...

Charly strekt zich uit in de zetel en drinkt van zijn glas.

Margriet Ik neem het niet langer. Zoals het er in dit huis aan toegaat. Marc heeft me laten verstaan dat hij geen geld meer zal opsturen en ik sloof me hier uit met de was, het eten en kleren herstellen. Ik ga naaien bij juffrouw Spanoghe voor wat luttele franken en voor wat restjes stof, die ik dan opnieuw verwerk in kleren voor jou en mijn broers. Iedere centiem wordt driemaal omgedraaid voor hij wordt uitgegeven. Maar er daagt een oud lief op, en jij speelt direct de grote seigneur.

Charly Overdrijf niet, hè. Voor één keer dat zoiets gebeurt. En dit is tenslotte mijn huis.

Margriet Maar ik ben je slavin niet. En je huis, wat doe je ermee? Je plundert je wijnkelder leeg, straks mag je je meubilair verkopen aan Oscar, voor wat eten. Canadees, ik wil dat er hier volwaardig eten op tafel komt, dat er geld verdiend wordt, dat er gewerkt wordt.

Charly Gewerkt?

Margriet Ja! De leerlooierij! Het is belachelijk zoals ze daar leeg staat.

Charly Daar heb ik het al over gehad. Ik werk niet voor de Duitse ledercentrale.

Margriet Dat moet ook niet. Je kan werken zonder.

Charly Oh, nu gaan we 't eens leren zie, hoe we moeten zaken doen.

Margriet slaat met haar lieve vuistje op tafel.

Margriet Ja, ik zal je 't eens leren. Iedereen in de streek kweekt schapen, tegenwoordig. Er zijn dus stapels schapevellen te looien. Daar heb je de ledercentrale niet voor nodig.

Charly Dat is in 't zwart werken.

Margriet En dan? Liever dat dan van honger omkomen. Jij doet de leerlooierij weer open, we maken dat bekend in de streek, en ik werk mee, Antoine werkt mee, Jan werkt mee en jij werkt mee.

Charly kijkt haar verbijsterd aan en begint dan te glimlachen, vol bewondering.

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 5

Rudy Geldhof

Nazomer 1941

501 – Interieur – Leerlooierij – Dag

Een zonnige dag. Een oude radio staat zacht aan op schlagermuziek. Charly en Maria wassen een schapevel, dat op een brede plank ligt. Ze hebben een lederen voorschoot en houten klompen aan. Ze doen het werk met de hand. Om een balkje hangen ongewassen schapevellen. Margriet komt uit de stookplaats en plaatst een emmer warm water op de houten plank. Ook Margriet heeft een lederen voorschoot en klompen aan. Ze gaat terug naar de stookplaats.

502 – Interieur – Stookplaats – Dag

Margriet doet blokken hout in het fornuis onder de grote koperen ketel, heft het deksel van de ketel op, doet er een emmer regenwater en bruine zeep bij en roert in de ketel. Margriet neemt de lege emmer en gaat naar buiten.

503 – Exterieur – Leerlooierij – Dag

Margriet put water uit de regenput. Uit de boomgaard waar schapevellen aan wasdraden te drogen hangen, komen Els en Antoine, met een lege kruitwagen.

504 – Interieur – Leerlooierij – Dag

Margriet geeft de emmer met regenwater aan Charly. Maria en Charly spoelen het vel af. Maria doet dit snel en speels.

Charly Hé! Ik ben al nat genoeg.

Maria Ik volg het ritme van de muziek.

Charly Word jij dan nooit moe?

Maria Ik? Nee. Dat zou je van je fameuze Madeleine niet kunnen zeggen, hé. Zou die haar stadshandjes voor je willen vuilmaken, denk je?

Charly (Quasi-geërgerd) Daar gaan we weer. Het hoofdstuk jaloezie.

Maria Ze komt precies niet meer. Ze zal zeker een betere gevonden hebben om haar eten te bezorgen.

Charly (Gespeelde onverschilligheid) Hou er nu over op, Maria.
(Haalt zijn schouders op) Madeleine!

Maria (Zacht) Ik kom vannacht.

Charly En je man?

Maria Wat kan het me schelen!

Charly Eh, wel... Vannacht niet.

Maria Waarom niet?

Charly Ik... ik heb iets te doen.

Maria Iets te doen? Je gaat toch niet beginnen smokkelen, zeker. Je commerce draait goed.

Charly Morgennacht, Maria.

Antoine en Els komen binnen. Ze hebben een overall aan. Ze nemen de gewassen schapevellen van de balk en leggen ze op de kruiwagen.

Charly Je zou ze beter een nacht laten uitlekken. Dan wegen ze zo zwaar niet.

Antoine Ze blijven toch hangen.

505 – Exterieur – Boomgaard – Dag

Antoine en Els nemen een gewassen schapevel van de kruiwagen en willen het naast de andere vellen aan een wasdraad, die tussen de bomen gespannen is, ophangen. Doordat het vel te zwaar is, hebben ze daar de meeste moeite mee en moeten ze heel wat wasknijpers gebruiken. Het natte vel valt op Els' hoofd. Antoine lacht.

Antoine Te weinig biceps, manneke.

Els Oh ja?

Els werpt het vel naar Antoine. Beiden vallen stoeiend neer. Jantje, die zijn boekentas bijheeft, komt op hen af. Els kruipt recht. In de verte schept Margriet water uit de regenput.

Margriet (Roept) Waar heb jij zolang gezeten, Jan?

Jan (Roept) Gespeeld.
(Zacht tot Els) Straf moeten schrijven.

Margriet gaat met de emmer water de leerlooierij binnen.

Antoine Ja, kleine jongens...

Jan Zwijg jij maar, gelukzak. Jij moet niet meer naar school. Ik zou hier ook willen helpen.

Antoine Wel, help dan.

Antoine reikt Jantje een schapevel aan. Jantje moet al zijn kracht gebruiken om het vel tot aan de wasdraad op te heffen. Els helpt hem gewillig. Jantje steekt zijn tong uit naar Antoine.
In de verte zien we Oscar die zich in de richting van de leerlooierij begeeft.

506 – Interieur – Leerlooierij – Dag

Charly en Maria zijn een nieuw schapevel aan het wassen. Margriet komt uit de stookplaats. Oscar komt binnen.

Oscar Dag werkmensen. Ik kom eens kijken of mijn was al droog is.

Charly Nu al? Ik denk van niet. Wij kunnen altijd eens gaan kijken, hé.

Oscar en Charly gaan buiten en begeven zich de trap op. Margriet neemt Charly's plaats in en helpt Maria bij het wassen van het vel.

Maria (Lachend) Als hij maar kan wegglippen.

507 – Interieur – Droogkamer leerlooierij – Dag

Oscar en Charly controleren of de tabaksbladeren, waar de droogkamer vol van hangt droog zijn.

Oscar Nog niet. Tenzij we er vliegend schijt willen van krijgen.

Charly Elk de helft, hé.

Oscar (Terwijl ze aanstalten maken om buiten te gaan) Zeg, Canadees. Ik heb nog wat wijn nodig.

Charly Nee, Oscar.

Oscar Een laatste keer. Ik zie ook wel dat je nu geld genoeg verdient, maar het is voor een vaste klant.

Charly Een laatste keer dan.

Oscar Bedankt. En mag ik je triporteur, morgen?

Charly Dat gaat niet. Het is zaterdag, morgen. We doen de vellen naar huis. Kom, we gaan uw wijn halen!

508 – Interieur – Keuken Charly – Dag

De wijn staat klaar. Beiden zitten een glas te drinken. Er hangt een kaart met witte en zwarte vlaggetjes (stelling van de troepen). In een werkhoeck liggen wanten.

Oscar Er wordt hier nogal gewerkt zeg.

Charly Ja hé... als je dat vergelijkt met een paar maand geleden.

Oscar En wie naait dat allemaal?

Charly Margriet natuurlijk. 's Avonds.

Oscar Ja, die weet van wanten, haha.

Charly Ze werkt het af.

Oscar Wat?

Charly Marc. Die laat niet meer van zich horen. Komt niet meer, geen geld, geen briefje, niets.

Oscar Ik heb er ook zo een, in de keuken. Vroeger hing die in 't café, maar... een beetje gedronken en al de zwarte vlaggetjes van de Duitsers verdwenen.

Charly Oh, ze zullen verdwijnen, één voor één.

Oscar kijkt door het raam en ziet 2 van de ingekwartierde Duitse soldaten de inrijpoort binnengaan.

Oscar Maar ze zitten hier toch nog altijd.

Charly Ja, ze denken dat ze hier hun pensioen gaan halen, die. Wacht eens.

Charly doet de keukendeur open.

Charly (Tot de Duitsers) Hei. Kom eens.

Charly knipoogt naar Oscar. De 2 Duitsers komen binnen.

Duitser 1 Herr Sierens...?

Charly Gedaan met werken?

Duitsers 1 (Op zijn hoede) Ja.

Charly Pintje bier?

Duitsers 1 (Op zijn hoede) Eh... Ja.

Charly schenkt 2 glazen bier in. De Duitsers kijken naar de kaart van Europa.

Charly Mooi gedaan, hé?

Duitsers 1 Ja...

Charly De witte vlaggetjes, je weet wie dat zijn?

Duitsers 1 De vijand.

Charly De geallieerden, juist. En heb je al gezien hoe veel er deze zomer bijgekomen zijn?

Charly wijst Rusland aan.

Duitsers 1 (Haalt de schouders op) Rusland.

Charly Ik had bijna geen vlaggetjes genoeg. Zo groot is dat, Rusland.

Duitsers 1 Rusland is groot, maar ze hebben geen wapens, het zijn boeren die vechten met vork en riek. Met kerstdag staan we in Moskou.

Charly Hoor je dat, Oscar? Met kerstdag staan ze in Moskou. Ik heb dat nog gehoord: "met kerstdag '40 zitten we in Londen!"

Oscar (Lachend) Hier, in klein Londen, hier zitten ze nog, ja.

Duitsers 1 (Besluit) Met kerstdag staan we in Moskou.

Charly Jij kent de winters in Rusland niet.

Duitsers 1 Jij wel, herr Sierens?

Charly Ik ken de Canadese winters. Jullie zullen varen als Napoleon. Tenen en vingers die afvriezen.

Duitsers 1 (Verbeten) Met kerstdag staan we in Moskou.

Charly legt een briefje van honderd Mark op de tafel.

Charly We wedden.

- Duitser 1 Zoveel heb ik niet.
- Charly Honderd Mark van mij, tegen 10 Mark van jou.
- Duitser 1 kijkt zijn vriend aan. Deze neemt 10 Mark uit zijn zakken, Duitser 1 ook.
- Duitser 1 We wedden.
- Ook Oscar haalt 100 Mark tevoorschijn. Al het geld wordt op tafel gelegd.
- Oscar Honderd tegen tien!
Op kerstdag in Moskou!
- Duitser 2 Afsproken.
- Charly neemt het geld en prikt het op de landenkaart waar Moskou aangeduid is. Hij neemt een rood potlood en schrijft op de kaart: 25 december 1941.
- Charly O.K.!

509 – Exterieur – Inrijpoort Charly – Dag

Een mooie zomerdag.

Charly legt de laatste afgewerkte schapevellen in de bakfiets. Margriet plaatst een picknickmand op het bagagerek van haar fiets. De hond is reeds aan de bakfiets ingespannen. Jantje en Pol staan klaar met hun fietsen, die van lederen tassen voorzien zijn, waarin schapevellen zijn opgeborgen. Raymond en Els, die haar fiets bijheeft, komen toe.

- Jantje Eindelijk. We moesten al weg zijn!
- Charly bevestigt een lederen tas met schapevellen op de fiets van Els.
- Raymond Gaat het niet?
- Charly Ik zou zelf rijden, maar 'k heb het je gezegd... ik moet dringend iets gaan bekijken in het Dorp.
- Charly lacht Raymond ondeugend toe.
- Raymond Is daar iets te beleven?
- Charly (Geheimzinnig) Misschien... Kom ne keer kijken, hé?
- Antoine Waarom mag ik niet met de triporteur?
- Els Te weinig biceps, Antoine.

Margriet (Met een hand op de picknickmand) En we zullen niet omkomen van de honger bij mij.

Antoine neemt zijn fiets.

Antoine (Tot Els) Goed, dan rijden wij mee met de jonge gasten.

Jantje Jonge gasten! Haal ons maar eens in.

Jantje en Poltje springen op hun fietsen en vertrekken snel. Antoine en Els volgen hen. Charly neemt zijn fiets en vertrekt in de andere richting, namelijk naar het Dorp.

Charly Bedankt, Raymond.

Raymond zet de bakfiets in beweging. Margriet rijdt naast hem, richting Dorp.

510 – Exterieur – Weg naar Dorp – Dag

Raymond op de bakfiets, en Margriet per fiets, passeren gebouwen waarop V-tekens zijn aangebracht.

Margriet Je ziet er hoe langer, hoe meer.

Raymond Ja. En de Duitsers doen het na.

Margriet Met zo 'n dwaas monument in het Dorp, ja...

511 – Exterieur – Dorpsplein – Dag

Raymond op de bakfiets en Margriet per fiets komen op het dorpsplein aan, waar ze een lichte opschudding vaststellen: Duitse soldaten lopen rond een groot V-symbool waarop het opschrift "Duitschlands Zegeteeken" in houten letters is aangebracht, maar waar de G ontbreekt, zodat er nu te lezen staat: "Duitschlands Zeeteken". Een aantal dorpingen, waaronder René, de Dinaso's, Edwin en Jozef bekijken van op afstand het V-symbool. De pastoor slaat alles gade bij zijn kerkdeur. Raymond en Margriet stappen af en gaan naar het groepje dorpingen.

Raymond Wat gebeurt er?

Jozef Iemand die de spot wil drijven met de Duitsers. Vannacht heeft iemand zegeteeken veranderd in zeeteken.

Edwin Flauw hoor. Omdat die invasie naar Engeland een beetje uitgesteld is!?

Jozef Uitgesteld maar niet afgesteld.

Dinaso Alsof de Duitsers Vlaams verstaan. Wat kan het hen schelen.

De Kommandant en de burgemeester komen naar het V-symbool.

Jozef Ze zijn er blijkbaar toch niet gerust in.

Nu pas bemerken Raymond en Margriet Charly, die half verdoken achter een huis doet alsof hij aan de ketting van zijn fiets prutst. De grijns op zijn gelaat ontgaat Raymond en Margriet niet.

Margriet (Geamuseerd, fluisterend) Het is niet waar!

Raymond onderdrukt een glimlach en knikt.

Raymond Momentje.

Raymond begeeft zich naar de pastoor.

Raymond (Fluisterend) Mag ik de sleutel nog eens?

Pastoor Heb je nu nog geen andere plaats?

Raymond Nee.

Pastoor Het moet daar weg, Raymond.

Raymond knikt. De pastoor geeft hem, omzichtig rondkijkend, een sleutel.

Pastoor Je bent toch niets van plan?

Raymond Nee, nee.

Pastoor Wees voorzichtig.

Raymond gaat naar Margriet.

512 – Interieur – Boerderij – Dag

Gehuil van blaffende honden, buiten. Er staat een piano, heel wat antiek en een boekenkast vol met boeken met lederen ruggen in de eenvoudige kamer. De boer bekijkt zijn schapevel.

Boer Ons Bella. Ze zal ons een warm voeteneinde bezorgen, komende winter.

Boerin Hoeveel is het?

Margriet bekijkt de rug van het schapevel, waarop met een rood kleurpotlood geschreven is: "Verstraete, 80 F".

Margriet Tachtig frank.

De boer betaalt, terwijl Raymond de indrukwekkende boekenkast bekijkt.

Raymond (Quasinaïef) Student in huis?

Boer Nee. Eh... van vrienden, uit de stad.

Boerin Ja, nu kennen ze ons weer, de stadsmensen.

Raymond Ja, ja.

Margriet Tot de volgende keer.

Raymond en Margriet begeven zich naar de deur.

Boerin En de groeten aan de Canadees, (Nieuwsgierig) madam en... mijnheer...?

Margriet Ik ben de schoondochter van de Canadees. Dit is een vriend.

Boerin Ah zo.

513 – Exterieur – Boerderij – Dag

Raymond kijkt in de bakfiets, terwijl de boer zich naar zijn stallen begeeft. Een hond die aan een ketting ligt en de hond van Charly blaffen tegen elkaar op.

Raymond Nog een stuk of 15. We zijn halfweg. Nu in de richting van de kapel?

Margriet Ja. Daar kunnen we wat eten.

Twee mannen en een vrouw, die duidelijk stedelingen zijn, komen per fiets en tandem het erf opgereden. Ze hebben grote tassen bij. Eén van hen rijdt op naakte velgen.

Raymond (Tot Margriet) De vrienden uit de stad.

Margriet knikt en wipt op haar fiets.

514 – Exterieur – Landweg – Dag

Jan en Pol rijden een eind voor Antoine en Els uit. De tassen van Jan en Els zijn leeg.

Jan (Ineens) Antoine! Antoine!

Antoine ziet dat Jan en Pol van hun fietsen zijn gestapt en omhoog kijken. Hij haast zich naar Jan. Er vallen hopen magnesiumstrips uit de lucht. De vier kijken gefascineerd naar de glinsterende neerdwarrelende wolk. Jantje raapt een aantal magnesiumstrips op. Het zijn smalle plaatjes van dertig cm. lang, de ene kant is zwart, de andere kant zilverkleurig.

Pol Niet aankomen!

Jan Waarom niet?

Pol De Duitsers zeggen dat 't gevaarlijk is. Engelse vliegtuigen werpen ze uit, en...

Jan Nee, nee. Ik heb gehoord dat ze geheime boodschappen van de Engelsen bevatten.

Els Het is niet waar. Men moet ze op de achterkant van een radio vastkleven en dan kan je radio Londen beluisteren, zonder storing...

Jan Niet waar. Er staan boodschappen op. Men moet ze in brand steken, dan kan je ze lezen, hé Antoine.

Antoine Ik weet het niet.

 Jantje neemt lucifers uit zijn zak en steekt een magnesiumstrook in brand, wat een helle flits voor gevolg heeft. Jan laat het strookje geschrokken vallen.

Pol Zie je wel dat ze gevaarlijk zijn.

Jan Ik ben er niet bang van, want ze komen van de Engelsen. We gaan ze thuis onderzoeken, kom.

 Jantje vult zijn zakken met magnesiumstrips, Pol volgt na een aarzeling zijn voorbeeld.

Jantje Niet vertellen aan Michel hoor.

Pol Ik zie mijn broer nooit meer.

Antoine En jij Els, doe jij niet mee met de kinderspelletjes?

Els Ik wil er toch eentje uitproberen op onze radio.

 Els neemt een strookje. Antoine lacht.

515 – Exterieur – Graskant kapel – Dag

 Margriet zit op een oude deken en neemt het eten uit de picknickmand.
Raymond loopt nerveus rond.

Margriet Wat is er?

Raymond Niets.
(Ineens) Ik kom seffens.

 Raymond verdwijnt tussen de struiken, Margriet kijkt hem verwonderd na en merkt dat Raymond naar de kapel gaat en de deur opent, terwijl hij omzichtig rondkijkt. Margriet blijft verbaasd in de richting van de kapel kijken, dan gaat

ze verder met het klaarzetten van het eten, tot ze ineens de veldwachter per fiets verderop de landweg ziet verschijnen. Margriet twijfelt even en loopt dan snel in de richting van de kapel.

516 – Interieur – Kapel – Dag

Raymond bevindt zich achter het kleine altaar, waar hij een kist opent, waar wapens in liggen. Hij kijkt geschrokken op, als Margriet ineens naast hem staat.

Margriet De veldwachter komt eraan.

Raymond sluit snel de kist.

517 – Exterieur – Graskant kapel – Dag

De veldwachter ziet de verlaten bakfiets en het eten op de deken en stapt van zijn fiets. De hond blaft. De veldwachter kijkt onderzoekend in de bakfiets, kijkt rond, ziet dat de deur van de kapel openstaat en begeeft zich naar de kapel.

518 – Interieur – Kapel – Dag

Raymond en Margriet merken door een zijraampje dat de veldwachter op hen afkomt. Raymond neemt Margriet in zijn armen en kust haar. De veldwachter komt binnen.

Veldwachter Ha! Zo zit dat hier!

Raymond doet of hij betrappt is en laat Margriet los.

Veldwachter Proper is dat. Vrijen onder het oog van de Maagd Maria. Jullie hebben al de echte manieren van die van 't Veld aangenomen, de geuzenmanieren. God noch gebod en iedereen heeft te doen met iedereen.

Raymond Luister eens, jij...

Veldwachter Nee, nee, doe maar rustig verder. Pas alleen op dat er geen onbevleete ontvangenis van komt.

De veldwachter verlaat, lomp lachend, de kapel.

519 – Exterieur – Graskant kapel – Dag

Raymond kijkt de veldwachter na, die uit het gezicht verdwijnt. Margriet, die nog fel onder de indruk is van het gebeurde, durft Raymond niet aankijken en is druk in de weer met het eten. Raymond gaat naast haar zitten.

Margriet Een boterham?

Raymond neemt de boterham uit de handen van Margriet, maar eet er niet van.

Raymond Was je bang?

Margriet knikt.

Raymond Hoe wist jij...?

Margriet (Na een poos zonder op te kijken) Ik... ik heb je al bezig gehoord met Antoine. Ik...

Raymond (Na een poos) In de kapel... het spijt me dat ik je heb moeten...

Margriet kijkt Raymond voor het eerst opnieuw aan. Raymond ziet de ontroering in haar blik. De gezichten van Raymond en Margriet naderen elkaar. Ze vallen in elkaars armen.

520 – Exterieur – Station – Dag

Liesje komt uit het station. Ze heeft een valiesje bij. Haar kapsel is minder kinderlijk en ze lijkt wel jaren ouder geworden. Ze kijkt rond en merkt Frieda, die uit een auto stapt en op haar afkomt.

Frieda Liesje!

Liesje Madame Frieda.

Frieda drukt Liesje tegen zich aan en bekijkt haar dan.

Frieda Je bent veranderd, meer een vrouw geworden.

Liesje (Met een ondertoon van bitterheid) Ja.

Frieda en Liesje begeven zich naar de auto. Ze zien dat Michel uitstapt, hij is in het uniform van Vlaamse Wachter.

Frieda (Fluisterend) Verwickelingen?

Liesje knikt.

Frieda Maar je bent helemaal genezen, nu?

Liesje Ja. Is dat jouw auto?

Frieda Ja. Auto's, benzinebons, geen probleem. Mijn man deugt voor niet veel, maar hij staat ergens op een goed blaadje bij de Duitsers.

521 – Interieur – Auto – Dag

De auto is op weg naar het Veld. Frieda zit achter het stuur, Liesje zit naast haar en Michel zit op de achterbank.

- Michel Goed gesteld?
- Liesje Ja. En jij, in uniform nu?
- Michel Ja, Vlaamse Wacht, de gendarmerie van de toekomst.
- Liesje Wat vindt vader daarvan?
- Michel Die? Ik woon niet meer thuis. In woon in het Dorp. Daar doen ze niet in hun broek als ze een uniform zien.
- Liesje (Tot Frieda) Naar waar rijden we?
- Frieda Naar je vader. Je laat je niet doen door hem. Je komt bij mij werken, als serveuse.
- Liesje knikt.
- Michel Liesje, je vraagt niet naar Pietro.
- Liesje draait zich om naar Michel.
- Liesje (Met een ijskoude blik) Nee.
- Michel Alle Italianen zijn weg uit het Dorp.
- Liesje Goed.
- Frieda Er is wat beters voor je weggelegd dan jonge knoeiers, Liesje.
- Liesje knikt. Frieda parkeert de auto op een afstand van de woning van de Meersmans. Frieda en Liesje stappen uit. Michel blijft zitten.
- Michel (Met een grijns) Veel plezier!

522 – Exterieur – Groentetuin familie Meersman – Dag

Vader en moeder Meersman en Poltje, die aan het werk waren in de groentetuin, hebben hun werk gestaakt. Liesje staat dicht bij Frieda.

- Vader Meersman
Opnieuw gaan werken in haar café! Dan smijt ik je het huis uit.
- Frieda Ik heb een deftig café, Meersman.
- Vader Meersman
(Geringschattend) Ja, veel schone uniformen.

Moeder Meersman

(Sussend) Meersman...

Vader Meersman

(Tot Frieda) En die boerderij waar zij was, dat moet een raar soort geweest zijn, zie haar daar staan!

Frieda kijkt Liesje veelbetekenend aan.

Liesje Je smijt me buiten. Goed, dan ben ik weg.

Liesje en Frieda gaan naar het hekken. Moeder Meersman loopt hen na.

Moeder Meersman

Liesje!

Poltje

(Onder de indruk) Nu ben ik hier nog alleen.

Vader Meersman

Aan het werk nu.

Vader Meersman neemt zijn spade vast.

523 – Exterieur – Weg van het Veld – Dag

Liesje en Frieda gaan naar de auto, moeder Meersman loopt hen na. Michel stapt uit. Moeder Meersman valt in Michels armen.

Moeder Meersman

Michel!

(Tot Liesje) Wees niet te kwaad op hem, Liesje. Hij ziet zelfs zijn eigen niet meer graag.

Michel stopt zijn moeder discreet wat bankbiljetten in de hand.

Michel

Hier, ma. Voor jou.

Michel, Liesje en Frieda stappen in.

Moeder Meersman

(Met de tranen in de ogen) Zorg goed voor jezelf, Liesje.

Liesje

(Verbeten) Wees maar gerust.

De auto vertrekt.

524 – Interieur – Café De Hert – Nacht

Frieda staat achter haar toog. René zit te kaarten met 3 burgers van het Dorp, aan de toog staan 2 Duitse officieren en aan een tafeltje zitten Jürgen, Gerhard, Kurt en Heinz, de Duitse soldaten, die ook in scène 313 in De Hert aanwezig waren.

Liesje, die er sexy uitziet als serveuse, zet vier glazen bier op het tafeltje van de Duitse soldaten neer.

Heinz Dank je, schoonheid. Goed dat je terug bent.

Kurt slaat een arm om Liesjes middel. Liesje slaat heel geroutineerd op de handen en begeeft zich naar de toog zonder de Duitsers nog een blik te gunnen. Liesje gaat bij de Duitse officieren staan, nipt van een glas en laat een van de officieren toe dat hij lachend een arm om haar middel legt. Frieda loopt langs het tafeltje van Heinz.

Heinz (Tot Frieda) Liesje is wel veranderd, Frau Frieda. Gewone soldaten zijn haar te min geworden. Alleen officieren...

Frieda (Lachend) geduld, Heinz. Geduld. Op een dag word jij misschien generaal.

Kurt Heinz generaal! Dat zal nog lang duren, heel lang.

De Duitse soldaten lachen.

Winter 1941 – 1942

525 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Er staat een kerstboom, waar de kaarsjes en versieringen worden afgenomen door Margriet, terwijl Jantje de beeldjes van het kerststalletje in een doos verbergt.

Stem Charly En bedankt voor uw goede Duitse merken.

We zien Charly en de twee ingekwartierde Duitse soldaten die hun winterkleding aanhebben, voor de landenkaart staan. Er hangt nu ook een wereldkaart, waar door middel van witte en zwarte vlaggetjes nu ook de krijgsverrichtingen tussen V.S. en Japan zijn aangeduid. Charly neemt de Duitse merken die op het bord gespeld zijn en legt ze met een triomfantelijk gebaar in twee stapeltjes op tafel.

Charly Dit is voor mij, dit is voor Oscar. Met kerstdag in Moskou. We zijn Nieuwjaar gepasseerd! Jullie Duitsers geloven in sprookjes!

Duits soldaat 1

Je wint, maar veel scheelt het niet. Een paar honderd kilometer. Binnen een paar weken...

Charly Binnen een paar weken toch in Moskou? Gaan we weer wedden?

De Duitser haalt de schouders op. Charly wijst naar de vele nieuwe witte vlaggetjes op de V.S.

Charly Heb je dit al gezien?
The United States of America and Canada.
Duitsland zo klein, Amerika zo groot.

Duits soldaat 1
Japan krijgt de Amerikanen wel klein.

Charly Zo 'n laffe truc als op Pearl Harbour, dat werkt maar 1 keer.
Amerika is onoverwinnelijk!

De Duitsers zijn verveeld met de opschepperij van Charly.

Duits soldaat 2
Kom.

De Duitsers verlaten de kamer. Charly zwaait grijnzend met de bankbiljetten.

Charly (Roept) En nogmaals bedankt.
(Tot Margriet) Hier.

Charly geeft Margriet zijn stapeltje bankbiljetten.
Margriet schudt lachend het hoofd.

526 – Interieur – Naaiatelier Gerard – Dag

Met zijn rug gekeerd naar de acht naaisters, die druk aan het werk zijn, toont mijnheer Delcourt een stuk canvas aan Hilda, die het zeildoek grondig bekijkt.

Delcourt Wat denk je?

Hilda Natuurlijk kunnen we dat.

Delcourt Hebt u er de machines voor?

Hilda Om welke hoeveelheden gaat het?

Delcourt (Wijds gebaar) Onuitputtelijk! Mijn afnemers moeten...

Hilda Uw afnemers? De Wehrmacht?

Delcourt Et alors? Geld, merchandise, dat moet circuleren. Naar waar? Misschien zijn dit bâches voor een vakantie met een kroostrijk gezin?

Delcourt en Hilda lachen. Jozef en Gerard komen van buiten. Ze doen hun sjaals en hoofddeksels af.

Delcourt Wat ik kwam ophalen zit in mijn auto, Jozef?

Jozef Ja, mijnheer Delcourt.

Delcourt Ik ga 'ns kijken of je even goed kan tellen als zingen, Jozef.
A la semaine prochaine, zoals gewoonlijk. En denk daar maar eens over na...
mesdames.
Delcourt gaat naar buiten, Jozef gaat mee. Gerard neemt het stuk canvas in zijn
handen.

Gerard Wat is dit?

Hilda Voor tentzeil! Je gelooft nooit wat hij betaalt voor zoiets simpels.

Gerard (Fluisterend) Maar dat is legermateriaal. Voor de Duitsers.

Hilda En dan?

Gerard Ja maar, Hilda. We gaan onze vingers verbranden.

Hilda Wij gaan helemaal niets verbranden, wij gaan het grote geld verdienen, Gerard.

Edwin komt binnengestormd.

Edwin (Opgewonden fluisterend) Ik ben aanvaard, ma.

Hilda sluit Edwin in haar armen.

Hilda Dit gaan we hem direct melden.

Hilda troont Edwin mee naar de hal. Gerard deelt niet in hun vreugde.

527 – Interieur – Bureau Kommandant – Dag

Een Duits soldaat in winteruniform staat naast het bureau van de kommandant, die een brief leest, die blijkbaar erg teleurstellend nieuws bevat. Er wordt aangeklopt.

Kommandant Binnen!

Hilda en Edwin komen binnen. De kommandant doet teken dat de soldaat de kamer mag verlaten. De soldaat brengt de militaire groet en verlaat de kamer.

Kommandant Frau Hilda?

Hilda (Opgewonden) Edwin is aanvaard, Kommandant. Voor het Oostfront. Het Vlaams Legioen.

De Kommandant staat even op.

Kommandant (Afwezig) Proficiat, Frau Hilda.

De Kommandant laat zich op zijn stoel zakken.

Hilda Is er iets, Kommandant?

Kommandant (Bitter) Misschien ontmoeten Edwin en ik elkaar nog... aan het Oostfront.

Hilda Wat bedoelt u?

Kommandant We moeten hier weg.

De kommandant zwaait even met de brief.

Hilda Weg? U ook?

Kommandant Natuurlijk.

Hilda Dat kan niet.

Kommandant Toch wel, Frau Hilda. Bevel van hogerhand.

Hilda Ik zal je... En onze muziekvondjes dan.

Kommandant We spelen nog eenmaal. Een champagneafscheidsconcert ter ere van u, Frau Hilda.

Hilda kijkt triest.

Kommandant Niet triestig worden, Frau Hilda. Misschien is mijn opvolger wel een echt virtuoos.

Hilda probeert te glimlachen.

528 – Interieur – Salon woning Gerard – Nacht

Champagneflessen en -glazen.

De kommandant (viool), Edwin (piano) en Hilda (cello) spelen een ontroerend stuk, terwijl Jozef en Gerard toekijken. De kommandant speelt vol overgave, Hilda kijkt hem bewonderend aan. Als het haar beurt is om in te vallen, is ze zo door ontroering overmand, dat ze moet ophouden met spelen.

Hilda (Gesmoord) Excuseer.

De kommandant gaat naar haar toe. Hij neemt haar hand vast en drukt er een kus op.

Kommandant (Zacht) Lieve, lieve vrouw...

Hilda pinkt een traan weg. Gerard komt onwennig op hem af. De kommandant staat op en drukt Hilda en Gerard tegen zich aan. Gerard staat er maar verveeld bij.

Kommandant Lieve vrienden...

529 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Charly Mooie opruiming.

Charly kijkt door het raam naar de 3 Duitse ingekwartierde soldaten die met pak en zak de inrijpoort buitengaan. Margriet dekt de tafel voor een warm middagmaal. Antoine, en Jantje zitten reeds aan tafel, waar nu ook Charly gaat plaatsnemen.

Charly Hebben ze nog iets gezegd?

Margriet Ze hebben me bedankt.
En dat ze bang zijn dat ze naar Rusland moeten.

Charly Wel, het zal hen misschien een arm of een been kosten, maar ze zullen tenminste Europa gezien hebben.

Margriet (Geamuseerd en toch vermanend) Canadees!

Margriet kleedt zich warm aan.

Charly Eet jij niet?

Margriet Nee.

Charly Waar ga je naar toe?

Margriet Naar juffrouw Spanoghe.

Charly Naar Raymond.

Margriet (Rustig) Ja.

Charly Margriet...

Margriet Ja?

Charly Laat maar.

Margriet verlaat de kamer.

530 – Interieur – Schildersatelier Raymond – Dag

In het huis van juffrouw Spanoghe zijn Raymond en Margriet een kamer aan het inrichten als schildersatelier. Wegens de koude zijn ze warm ingeduffeld. Het atelier staat er nog rommelig bij. Kriskras door elkaar staan de schildersezels, schragen, planken, doeken, verfpotjes. In het midden van de kamer staat een hoge kachel. Raymond en Margriet bevestigen de kachelbuizen. Raymond bekijkt het resultaat van hun werk.

Raymond Voilà. Het sluit goed. Ik hoop nu maar dat de schouw trekt. Nu iemand mij weer de moed heeft gegeven om opnieuw te schilderen moet het warm zijn in mijn atelier.

Margriet We gaan het direct weten, zie.

Margriet neemt kranten en brandhout en wil de kachel aansteken. Raymond neemt het papier uit haar handen.

Raymond (Speels) Nee, dit is mijn specialiteit. Een schilder moet zijn eigen kachel aansteken. Dit is een gewijd moment.

Margriet Ik moet toch niet in de houding gaan staan.

Raymond Natuurlijk wel.

Raymond maakt de kachel aan. Hij kijkt samen met Margriet gespannen toe, tot er dichte rookwolken uit de kachel komen.

Margriet Jouw specialiteit!

Raymond hoest en prutst aan de kachel, er komt nog meer rook in de kamer. Margriet verwijdert zich hoestend. Raymond geeft het op en loopt ook hoestend weg van de kachel.

Margriet (Hoestend) Jij zal in de koude moeten schilderen, zoals het een echte romantische kunstschilder betaamt...

Raymond (Hoestend) Ja, alleen verwarmd door de gloed van zijn hartstocht. Bedankt!

Raymond en Margriet vallen lachend en hoestend in elkaars armen. Juffrouw Spanoghe en Els komen binnen. Ze hebben hun wintermantels aan en Els heeft haar boekentas bij. Els blijft in de deuropening staan en kijkt geschokt naar Raymond en Margriet. Margriet gaat van Raymond weg en zet een raam open.

Els Ga je weer schilderen, papa?

Raymond knikt en Els gaat stilletjes weg. Na een korte tijd gaat Raymond Els na. Juffrouw Spanoghe gaat naar de kachel.

Juffrouw Spanoghe
(Vriendelijk tot Margriet) Lukt het niet?

531 – Interieur – Woonkamer juffrouw Spanoghe

Els zit bedrukt aan tafel, quasi-verdiept in haar schoolschriften. Raymond staat bij haar.

Raymond (Zeer geduldig, vol liefde voor zijn dochter) Een schilder moet schilderen, Els. Ik lig al zo lang stil.

Els Je schilderde mama altijd.

Raymond Ja.

Els Ik had zo graag dat je mama schilderde.

Raymond Ik ook, Els.

Els En nu ga je Margriet schilderen?

Raymond Ja, en jou ook, als je wil.
(Na een poos) Els, je weet dat ik... goed bevriend ben met Margriet, en...

Els Bevriend? Je houdt van haar.

Raymond Ja.

Els Ik wil geen nieuwe mama! Nooit. Ik heb maar één mama, en ze is dood.

Els barst in snikken uit. Raymond neemt haar in zijn armen. Els komt snel tot rust.

Raymond Natuurlijk heb je maar één mama. Margriet wil haar plaats niet innemen. Wij... Wij houden alleen erg veel van elkaar. En... wij hebben onze problemen. Els, Margriet is getrouwd, en...

Els Maar ik houd ook van haar!
Alleen... ik denk zo dikwijls aan mama. Ik mis haar zo!

Els herpakt zich na een poos. Ze droogt haar tranen.

Els Ik lijk wel een klein kind. Wenen omdat mijn vader opnieuw gaat schilderen.

Els stopt met een beslist gebaar haar schriftten in haar boekentas.

Els Ik ga jullie helpen met het atelier, kom.

532 – Interieur – Slaapkamer Raymond – Dag

Vroege morgen. De wekker gaat af. Raymond ligt in bed en duwt slaapdrongen de stop van de wekker in. Hij doet het licht aan in de verduisterde kamer. Naast hem wordt Margriet wakker.

Raymond (Brommend) Verdomde wekker.
Margriet kijkt naar de wekker.

Margriet Half acht! Jij hebt hem een half uur later gezet dan gewoonlijk.
Raymond neemt Margriet in zijn armen.

Raymond Schilders slapen graag lang.

Margriet Maar... Ik moet voor het ontbijt zorgen, thuis.

Raymond Je broers dekken de tafel wel.

Margriet Nee. Ik moet weg, Raymond. Ik heb niet graag dat je tante of Els me hier 's morgens zien rondlopen.
Raymond wordt hoe langer hoe ondernemender.

Raymond Blijf dan hier, in mijn slaapkamer. Gans de dag. Ik sluit je op.

Margriet Raymond!
Maar Margriet verzet zich niet langer. Ze drukt Raymond hard tegen zich aan. Ze beginnen te vrijen.

533 – Interieur – Keuken woning Charly – Dag

Vroege morgen. Charly dekt de ontbijttafel. Margriet komt gehaast binnen en doet haar mantel en sjaal af.

Charly Goeie morgen!
Margriet helpt Charly snel met het zetten van koffie.

Margriet Wat doen we vandaag?

Charly Antoine en ik gaan vellen ontvlezen en jij kan wanten naaien als je wil.
Margriet knikt en gaat verder met het dekken van de tafel.

Charly (Voorzichtig) Margriet...

Margriet Ja?

Charly (Voorzichtig) Margriet... die historie met Raymond... weet je wel wat je doet?

Margriet Je keurt het af.

Charly Afkeuren, afkeuren. De rol van boetepredikant gaat mij niet af, ik weet het wel, maar... dat met Raymond is blijkbaar geen bevestiging.

Margriet Nee.

Charly (Moeizaam) Tenslotte ben je getrouwd met Marc, en Marc is nog altijd mijn zoon...

Margriet (Bitter) Marc...

Charly Ik weet het. Ik begrijp het allemaal wel, maar... het is niet makkelijk.

Margriet Denk niet dat het voor ons gemakkelijk is. Voor Raymond niet, zijn eerste vrouw is niet lang geleden... en ik... Maar het overkomt me, Canadees. Ik heb hem nodig...

Antoine en Jantje komen binnen.

Jantje Goeie morgen!
(Plagerig) Ah! Ons zuster is ook al op, zie ik.

Jantje en Antoine gaan aan tafel zitten en beginnen te eten. Ook Charly en Margriet eten.

534 – Interieur – Naaiatelier Gerard – Dag

De acht naaisters zijn aan het werk. Ze naaien tentzeilen. Jozef herstelt een naaimachine. Geronk van de naaimachines. Een naaister kijkt op van haar werk. Iets bij de deur doet haar blijkbaar schrikken. Ze houdt op met naaien. De ene na de andere naaister kijkt op, alle machines vallen stil. In de deuropening staat de nieuwe kommandant. Hij is een verbitterde vijftiger met een liederlijk uiterlijk en een ooglap over een oog. Hij komt het atelier binnen, omringd door 2 Duitse officieren en gevolgd door Hilda en Gerard.

Nieuwe Kommandant
Zo. Dat is dus het naaiatelier.

Hilda (Onzeker) Ja... eh, zoals u ziet...

De nieuwe kommandant neemt een stuk canvas vast.

Hilda Voor Duitse legertenten.

Nieuwe Kommandant
(Cynisch) Goed zo. Iedereen moet zijn steentje bijdragen.
(Tot Gerard) Ik heb ook het mijne bijgedragen.

Gerard (Onzeker) Natuurlijk...

Nieuwe Kommandant

Vind jij dat natuurlijk? Dit hier, dit oog ben ik kwijtgeraakt door een Belgische schrapnel. De Belgen mogen nu ook hun bijdrage leveren. (Tot een naaister)
Niet waar?

De nieuwe kommandant richt met zijn hand de kin van de naaister omhoog.

Nieuwe Kommandant

Er werken hier alleen vrouwen. Nu begrijp ik waarom mijn voorganger de Kommandantur hier vestigde.

De nieuwe kommandant lacht bulderend.

Hilda Dat is Jozef. De meestergast.

Nieuwe Kommandant

Meestergast. En kan jij dat meester, al die vrouwen?

Opnieuw lacht de kommandant bulderend.

Hilda Jozef zong vaak met ons, als we musiceerden met de eerste Kommandant.

Nieuwe Kommandant

Zingen? Wat zong jij dan?

Jozef Wel eh... Schubert, en...

Nieuwe Kommandant

Dat soort! Goed! We gaan terug naar het gezelschap. De burgemeester en die veldwachter vertrouw ik voor geen haar. Ze zijn in staat om al de flessen leeg te drinken.

De nieuwe kommandant gaat lachend naar de deur. In de deuropening draait hij zich om.

Nieuwe Kommandant

Aan het werk nu, dames! Voor de glorie van de Germaanse volkeren! En voor de rest: geen vuile manieren met Jozef!

De kommandant verlaat het atelier. Zijn bulderende lach klinkt na.

535 – Interieur – Salon woning Gerard – Dag

De burgemeester, de veldwachter, Hilda en Gerard voelen zich compleet onwennig in het gezelschap van de nieuwe kommandant en de 2 officieren. De nieuwe kommandant tokkelt wat valse tonen op het pianoklavier, wat een grimas van afgrijzen uitlokt bij Hilda, en draait zich ineens om.

Nieuwe Kommandant

U burgemeester, u zorgt voor een zwijntje. En voor wijn, bier, jenever. Wij geven een feest.

Burgemeester Een zwijntje? Voor wanneer?

Nieuwe Kommandant

Voor morgen! Feestvieren moet je nooit uitstellen.

Burgemeester Maar... dat is zo eenvoudig niet, een zwijntje.

Veldwachter (Tot de burgemeester) We hebben toch dat zwijn van die smokkelaars die gepakt zijn.

Burgemeester Smokkelzwijnen gaan naar winterhulp.

Nieuwe Kommandant

Winterhulp? Dat is dan in orde met dat zwijn. Het is winter en wij hebben hulp nodig.

Veldwachter Komt in orde, Kommandant.

Nieuwe Kommandant

Op jou kan men rekenen, jij zorgt ook voor wat knappe meisjes, om op te dienen en zo.

Veldwachter Ja maar...

Nieuwe Kommandant

Niets te maren. Er is er eentje in dat café. De Hert? Die wil ik hier. Gezondheid.

Allen heffen het glas. Edwin komt binnen.

Nieuwe Kommandant

(Lomp) En wie is dat?

Hilda

Mijn zoon, Edwin. Hij is vrijwilliger voor het Oostfront.

Nieuwe Kommandant

(Cynisch) Proficiat. Je moet maar goesting hebben. Het is hier al zo koud, wat moet het daar niet zijn. Gezondheid.

De nieuwe kommandant drinkt. De aanwezigen drinken gehoorzaam mee.

536 – Interieur – Atelier Raymond – Nacht

Avond. Het verduisterd atelier is ordelijk ingericht. Jozef is in winterkleden en warmt zijn handen aan de kachel. Raymond doet zijn schilderskiel uit.

Jozef

Het is dus gedaan met spioneren. De nieuwe is niet muzikaal.

Raymond

Maar je blijft werken in het naaiatelier. Je kan altijd iets opvangen.

Jozef Proper werk. Voor het Duits leger!

Raymond doet zijn overjas aan.

Raymond Die Louis, of hoe hij zich ook noemt, waar is die nu?

Jozef Aan het kanaal.

Raymond Wat voor iemand is het?

Jozef Hij lost niet veel. Hij is van over Gent en zit in een verzetsgroep. Ze zijn op zoek naar wapens.

Margriet komt binnen met koffie en koekjes.

Margriet Oh. Ga je weg?

Raymond Ja.

Jozef Mijn schuld.

Margriet Wel, dan zijn de koekjes voor je tante.

Margriet draait zich om in de deuropening.

Margriet Pas goed op jezelf, Raymond.

Margriet verlaat de kamer.

Jozef Is zij op de hoogte?

Raymond Ja, ja.

Jozef Ga je ze de wapens geven?

Raymond Dat hangt er van af.

Raymond en Jozef verlaten het atelier.

537 – Interieur – Salon juffrouw Spanoghe – Nacht

Avond. Juffrouw Spanoghe en Margriet drinken koffie. Margriet schenkt juffrouw Spanoghe in.

Juffrouw Spanoghe
 Genoeg, genoeg. Of ik kan niet slapen. Margriet, zondag en acht dagen word ik zestig.

Margriet Zestig!

Juffrouw Spanoghe

Al goed. Spaar je complimentjes maar. Ik organiseer een klein etentje, met Raymond en Els. En jij bent ook uitgenodigd. En breng Antoine mee, dat Els ook wat aanspraak heeft.

Margriet Ik weet niet...

Juffrouw Spanoghe

Je vindt het gênant?

Margriet Wel...

Juffrouw Spanoghe

Het zal je deugd doen.

Margriet Hebt u geen bezwaar tegen...

Juffrouw Spanoghe

Raymond heeft al genoeg meegemaakt. En jij ook. Jullie hebben recht op wat geluk.

Juffrouw Spanoghe wijst naar het boekenrek.

Juffrouw Spanoghe

In de romans loopt zoiets slecht af. Anna Karenina, Madame Bovary... maar zolang juffrouw Spanoghe niet kinds wordt, zal ze jullie beschermster zijn.

538 – Exterieur – Vaart jaagpad – Nacht

Naast drie fietsen staan Raymond, Jozef en Louis, een man met een stalen blik en zware snor. Raymond denkt na en knikt dan langdurig.

Raymond (Tenslotte) Goed. Akkoord. Alleen, als je met wapens begint, en er komen Duitse represailles...

Louis We weten wat we doen. Bij ons zitten er zelfs anciens uit de Spaanse burgeroorlog. En dat betekent discipline. Waar zijn de wapens?

Raymond Dat zie je dan wel. We nemen nog contact op. Dan spreken we precies af waar en wanneer we samen komen. Wij met onze mannen, jij met jouw mannen. En jij zorgt voor vervoer.

Raymond en Louis geven elkaar een hand.

539 – Interieur – Salon Gerard – Nacht

Het feestje van de nieuwe kommandant is ontaard in een ware braspartij. De maaltijd is beëindigd en er is een overvloed aan koteletten en braadworst over. Aan tafel zijn de verbijsterde Hilda en Gerard (ook de burgemeester en zijn

vrouw), er getuige van hoe de nieuwe kommandant, zijn 2 officieren, Liesje en 2 meisjes van lichte zeden totaal bedronken het Engelandlied zingen. De drie meisjes die de tekst niet kennen, lallen maar wat mee. Ook de veldwachter is er, hij doet zich zatter voor dan hij is.

Terwijl een van de Duitse officieren daarbij idioot op de piano gaat tokkelen, zingen de Duitsers het refrein.

3 Duitsers, 3 meisjes

Denn wir fahren, denn wir fahren
gegen Engeland... Engeland.

Liesje (Luidkeels zingend) Met onze broek in 't zand.

De Duitsers applaudisseren voor Liesje.

Nieuwe Kommandant

Bravo, Liesje, bravo!

De nieuwe kommandant doet Liesje drinken. Er wordt gemorst op haar jurk. De nieuwe kommandant wrijft haar jurk droog, terwijl hij haar ongegeneerd bepotelt. Liesje lacht hard. De nieuwe kommandant grijpt Liesje beet.

Nieuwe Kommandant

(Ruw) Je vindt me toch niet onbeschaamd, hé!

Liesje (Dronken lachend, niet begrijpend) Onbeschaamd?

Liesje wil de ooglap van de nieuwe kommandant oplichten.

Nieuwe Kommandant

Verboden terrein, jij onbeschaamd kind.
(Ineens) Stilte! Wie kent het toppunt van onbeschaamdheid? Stilte!

Het is muisstil nu. Terwijl de kommandant zijn mop vertelt laat één van de meisjes van lichte zeden een aantal koteletten in haar handtas verdwijnen.

Nieuwe Kommandant

Het toppunt van onbeschaamdheid is een Jood die op de Kommandantur op zijn poot komt spelen omdat de Duitsers de Engelse radio te fel storen.

De 2 Duitse officieren kletsen zich op de dijen van het lachen, terwijl de veldwachter en de 3 meisjes mee lachen zonder dat ze veel van de mop begrepen hebben. Hilda en Gerard kunnen hun walging nauwelijks verbergen. Een van de Duitse officieren zet de platendraaijer aan. Een populaire schlager weerklinkt, die prompt meegezongen wordt door de Duitsers. De nieuwe kommandant grijpt weer naar Liesje. Hilda staat op.

Hilda Excuseer.

Hilda gaat naar de hal. Gerard volgt haar.

540 – Interieur – Hal woning Gerard – Nacht

Hilda Die man, dat is een beest. In ons salon!

Gerard Ach, seffens vallen ze in slaap.

In het salon wordt het stiller, alleen een sentimenteel liedje is hoorbaar.

Hilda Ik blijf daar niet langer. Ik kan niet, Gerard.
Maar ga jij terug, dat ze niets breken of zo...

Gerard Ga maar naar bed.

541 – Interieur – Salon woning Gerard – Nacht

Gerard komt uit de hal. De Duitsers dansen, op het langzame ritme van het liedje, dicht tegen de meisjes aan. De kommandant danst met Liesje, terwijl hij haar van een eindeloze kus voorziet. De veldwachter kijkt op zijn uurwerk.

Nieuwe Kommandant

Verlaat dat café, Liesje en neem je intrek hier bij mij. Wat denk je?

Liesje lacht.

Nieuwe Kommandant

Het is een militair bevel, Liesje!

Liesje Jawohl, Kommandant. Wanneer?

Nieuwe Kommandant

Nu.

Liesje Nu?

De nieuwe kommandant neemt nog een fles drank mee en waggelt met Liesje in de richting van de hal.

Nieuwe Kommandant

(Tot de 2 Duitse officieren) Het amusement!

(Tot de veldwachter) En jij, jij bent vanaf heden mijn Vlaamse ordonnans. Het vlees waar jij voor gezorgd hebt, dat is topkwaliteit. Ik wil er nog in de toekomst.

Veldwachter Nog?

Nieuwe Kommandant

(Liesje betastend) Niet dit vlees. Zwijnevlees, bedoel ik. Drie hespen voor mij, één hesp voor jou. Akkoord? Je weet waar ze te vinden?

Veldwachter In klein Londen.

542 – Exterieur – Binnenkoer café de Poezenhoek

Vroege morgen.

Oscar, Cyriel en Liliane binden de rechterachterpoot van een varken aan een touw, dat aan een ring vastgemaakt is. De poten worden platgelegd, het varken ligt op zijn buik. Cyriel gaat half op het varken zitten, en geeft het met een zware hamer een klap op zijn kop. Oscar snijdt met een mes diep in de keel van het varken. Liliane vangt het bloed in een teil op.

543 – Exterieur – Weg rand het Veld – Dag

Nand staat op de loer achter een boom en ziet dat in de verte de veldwachter en twee Feldgendarmen komen aangefietst. De drie stoppen, de veldwachter wijst in de richting van het Veld en keert terug naar het Dorp, terwijl de Feldgendarmen richting Veld rijden. Nand loopt snel naar café de Poezenhoek.

544 – Exterieur – Binnenkoer café de Poezenhoek – Dag

Het opengesneden varken is vastgemaakt aan een rechtopstaande ladder tegen een muur.

De ingewanden liggen al in een emmer en Liliane verwijdert met een borstel en een emmer water de sporen van de sluikslachting. Nand komt de binnenkoer opgelopen.

Nand Controle!

Oscar en Cyriel nemen snel het varken van de ladder.

545 – Exterieur – Voorgevel de Poezenhoek – Dag

De twee Feldgendarmen plaatsen hun fietsen tegen de gevel en begeven zich naar het zijpoortje.

546 – Exterieur – Binnenkoer de Poezenhoek – Dag

De Feldgendarmen merken tot hun verwondering niets abnormaals. Er is geen spoor van een sluikslachting en er niemand te zien. De Feldgendarmen proberen of de deur naar het hok met de smokkelwaar open is. De deur is op slot. Ze proberen de achterdeur van het café. Ook die is op slot. Ze bonken hard op de deur.

Feldgendarm Openmaken. Feldpolizei! Snel! Openmaken.

Na een korte poos verschijnt Oscar in de deuropening. Zijn haar is in de war, hij is blootsvoets en trekt de bretellen van zijn broek omhoog.

Feldgendarm (In de richting van het berghok) Openmaken!

547 – Interieur – Berghok – Dag

De twee Feldgendarmen onderzoeken het berghok, zonder iets verdachts te vinden. Ze duwen Oscar voor zich uit. Oscar bibbert van de koude.

548 – Interieur – Café de Poezenhoek – Dag

De Feldgendarmen zien niets verdachts in het café. Ze duwen Oscar voor zich uit, naar de keuken.

549 – Interieur – Keuken Poezenhoek – Dag

Er staan nieuwe meubels in de keuken, voor de ramen hangen erg dure gordijnen. Aan de wand hangt een landenkaart met witte en zwarte vlaggetjes. De Feldgendarmen zien niets verdachts.

550 – Interieur – Gangetje naar voutekamer Poezenhoek – Dag

Oscar Mijn dochter slaapt hier.

Een Feldgendarm duwt de deur open.

Oscar Ze is ziek. Tuberculose.

Feldgendarm Wat! Tuberculose.

Oscar Ja. Altijd ziek.

Oscar doet na hoe zijn dochter altijd moet hoesten.

Feldgendarm Wegwezen, Karl-Heinz.

De twee Feldgendarmen gaan snel naar buiten.

551 – Exterieur – Poezenhoek – Dag

De Feldgendarmen springen op hun fietsen en rijden in de richting van het Dorp.

Feldgendarm Verdomde veldwachter!

552 – Interieur – Voutekamer Poezenhoek – Dag

Oscar komt de voutekamer binnengelopen. Cyriel en Nand volgen hem.

Oscar Ze zijn weg, Liliane!

Liliane komt van onder het bed gekropen. Ze slaat de dekens weg. Het geslacht varken ligt in het bed. Oscar geeft het varken een kus.

Oscar We hebben je uit de klauwen van de vijand gered, schat.

Nand Het was de veldwachter. Ik heb hem gezien.

Oscar De veldwachter? Die gaan we ooit in onze gebeden gedenken!

553 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Margriet en Antoine zijn mooi aangekleed en staan klaar om te vertrekken voor het verjaardagsfeestje van juffrouw Spanoghe. Margriet neemt twee flessen wijn in geschenkverpakking van de tafel. Charly kijkt op van zijn krant. Jantje wiebelt nerveus op een stoel.

Jantje Waarom mag ik niet mee?

Antoine (Plagerig) Jij bent nog te klein, zeker. Wijn drinken en zo.

Jantje Ik heb al eens wijn gedronken hé Canadees.

Charly Juist. De volgende keer mag je wel mee, als ze zeventig wordt.

Jantje Op haar begrafenis zeker.

554 – Interieur – Salon juffrouw Spanoghe – Dag

Juffrouw Spanoghe, Raymond, Margriet en Antoine drinken het aperitief. Ook juffrouw Spanoghe en Raymond zijn deftig opgekleed. Raymond prutst aan zijn halsboord.

Juffrouw Spanoghe
(Vrolijk) Ik heb je wat aangedaan, hé Raymond.

Raymond Als ik niet meer adem, gaat het.

De oude dienstster komt uit de hal.

Dienstster Er is opgediend, juffrouw.

Raymond staat het eerst op.

Raymond Maar waar blijft Els?

Juffrouw Spanoghe staat ook op.

Juffrouw Spanoghe
(Met een geheimzinnig lachje) Ze komt wel. Wij weten waar ze nu mee bezig is, hé Margriet.

555 – Interieur – Hal woning juffrouw Spanoghe – dag

Juffrouw Spanoghe, Raymond, Margriet en Antoine begeven zich naar de eetplaats. Els komt de trap af. Haar haar is opgemaakt en ze heeft een verblindend mooie jurk aan. De jongensachtige puber lijkt wel omgetoverd in een aantrekkelijke jonge vrouw. Raymond en Antoine kijken haar vol verbazing aan, terwijl ze de trap afdaald.

Raymond Wel, wel... Daar was ze mee bezig, voor de spiegel staan.

556 – Interieur – Eetplaats juffrouw Spanoghe – Dag

Juffrouw Spanoghe, Raymond, Margriet, Antoine en Els zitten aan de rijk gedekte tafel. Ze laten het zich smaken. Antoine kan zijn ogen van Els niet afhouden.

Raymond Antoine kan het ook niet geloven. Een mens zou zijn eigen dochter niet herkennen. Waar komt die prachtige jurk vandaan?

Juffrouw Spanoghe

Een oud balkleed van me. En zoals Margriet kan toveren met naald en draad...

Els

Dat jij nog naar bals bent geweest, ik kan me dat moeilijk...

Juffrouw Spanoghe

Ik zie er uit als een oude vrijster, ik weet het. Maar ooit ben ik jong geweest. Ik heb zelfs een keer een lief gehad.

Els

Echt?

Juffrouw Spanoghe

Ik mocht gezien zijn. Maar het is niet doorgegaan.

Hij was een gescheiden man en je kent dat. En zo is het geluk van man en kinderen gepasseerd aan juffrouw Spanoghe. Maar dat zal met jou niet gebeuren, Els. Jij zal maar te kiezen hebben, voor jou zullen ze op een rij staan, de aanbidders.

Raymond (Met een blik naar Antoine) Ik geloof dat ze er al een heeft.

Allen kijken naar Antoine die Els dromerig aankijkt. Juffrouw Spanoghe, Margriet en Raymond lachen hartelijk. Antoine kijkt verwonderd op.

557 – Exterieur – Voorkant woning juffrouw Spanoghe – Dag

Jantje sluipt rond het huis. Hij loert door een raam aan de voorgevel en ziet niemand. Jantje loopt naar de zijkant van de woning.

558 – Exterieur – Zijkant woning juffrouw Spanoghe – Dag

Jantje loert door het raam van de eetplaats en ziet hoe de dienstster koffie en likeur opdient voor juffrouw Spanoghe, Raymond en Margriet. Hij kijkt nog

eens, maar merkt niets van Els en Antoine. Jantje sluipt naar de achterkant van het huis.

559 – Exterieur – Achterkant woning juffrouw Spanoghe – Dag

Jantje loert door een raam en merkt geschokt hoe Antoine Els omhelst.

560 – Interieur – Achterplaats woning juffrouw Spanoghe – Dag

Terwijl Els Antoine omhelst, ziet ze Jantje door het raam loeren. Ze maakt zich los van Antoine.

Els Jan...

561 – Exterieur – Achterkant woning juffrouw Spanoghe – Dag

Els komt buiten.

Els Wat doe jij, Jan?

Jan Ik? Niets.

Jan durft haar niet aankijken, hij schopt nukkig tegen keien.

Els Wat is er?

Jan (Na een poos) In een hoek staan vrijen, je bent zo... zo gemeen als Liesje Meersman.

Antoine komt ook buiten.

Els Maar we doen toch niets verkeerd. Wij blijven even goede vrienden, Jan.

Els wil Jantjes hand vastnemen.

Jan Nu niet meer.

Jantje loopt ineens weg. Antoine kijkt hem bezorgd aan.

562 – Interieur – Kerk Dorp – Dag

Naast een paar mensen uit het dorp, wacht Antoine op een kerkstoel zijn beurt af om in de biechtstoel binnen te gaan. Een vrouw verlaat de biechtstoel. Antoine gaat naar binnen.

563 – Interieur – Biechtstoel – Dag

Antoine zit geknield in de biechtstoel. Het luikje gaat open.

Stem Pastoor (Onverstaanbaar) In nomine patris et filii et...

Antoine Mijnheer pastoor, ik ben gestuurd door Raymond. Het is voor de sleutel.

Antoine ziet hoe de pastoor hem door het traliewerk grondig bekijkt.

Pastoor Moet je dat in de biechtstoel?

Antoine Het is dringend. Vanavond is alles weg.

Pastoor (Mopperend, toch opgelucht) Eindelijk.

564 – Exterieur – Inrijpoort woning Canadees – Nacht

Margriet staat bij Antoine, Raymond en Jozef die warm ingeduffeld zijn. Jozef vervangt de fietsplaatjes van drie fietsen.

Margriet (Fluisterend) Wees voorzichtig, Raymond.

Raymond Pas op.

Charly komt uit de leerlooierij en gaat naar de woning. Raymond en de anderen zorgen er voor dat hij hen niet opmerkt. Charly gaat de woning binnen.

Raymond Tot straks. Maak je geen zorgen, Margriet.

Raymond, Antoine en Jozef nemen hun fietsen.

565 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Nacht

Maria, Elza, Elsje, moeder Meersman, Poltje en Jantje zijn schapevellen aan het kammen. De banjospeler stemt zijn banjo. Maria en Elza neuriën: "J'ai deux amours".

Maria (Ineens) Zeg, het is hier maar droog hoor zonder mannen, alleen vrouwen en kinderen.

Jantje Kinderen?

Maria Oh, pardon jeune homme.

Els is klaar met een schapevel en gaat naast Jantje zitten, ze wil hem helpen met het kammen van zijn schapevel, maar Jantje duwt haar zacht weg. Els neemt dan maar een nieuw schapevel.

Elza Speel jij maar een deuntje, August, dat we 'ns kunnen lachen.

Maria (Lachend) Ja, als hij hier seffens wil slapen, moet hij eerst presteren.

Margriet komt binnen. De banjospeler speelt "Plaisir d'Amour".

- Maria Zeg Margriet, heb jij geen betere kam voor me.
Die heeft haast geen tanden meer.
- Margriet Moment.
- Elza (Tot Margriet, zonder bijbedoeling) "Plaisir d'Amour"!

Margriet moet een lach forceren. Ze verlaat nerveus de werkplaats en gaat een kam halen.
- Elza Heb ik iets verkeerd gezegd?
(Fluisterend, opdat Elsje niet teveel zou opvangen) Ze heeft er toch een vast die niet mis is.
- Maria (Fluisterend) Plezant is toch anders. Stel dat haar man hier ineens terugstaat.
En dan het geroddel dat je erbij moet nemen. De veldwachter doet zijn best in het Dorp.

De banjospeler houdt bruusk op met spelen.
- Banjospeler De veldwachter moet zijn mond houden over Margriet.

Maria en Elza lachen, verbaasd als ze zijn dat de zwijgzame banjospeler zo uitschiet.
- Elza Een mirakel! Een stomme die kan spreken! Allez, advocaat "J'ai deux amours, een serieuze en een hoer". Opgedragen aan Maria.

Maria haalt de schouders op. De banjospeler speelt: "J'ai deux amours". Charly komt binnen, met wijn.
- Charly Hier zijn we er mee.

566 – Exterieur – Struiken kapel – Nacht

Raymond, Antoine en Jozef liggen op de loer.

- Raymond Waar blijven ze toch? We liggen hier bijna een uur.
We wachten nog 5 minuten. Niet langer.

Na een poos horen ze een zacht gefluit.

- Jozef Ze zijn er.

567 – Exterieur – Kapel – Nacht

Raymond, Jozef en Antoine helpen Louis en zijn twee gezellen de wapens in een aanhangwagentje van een fiets laden. Ze gaan snel te werk.

Louis We zijn op een patrouille gebotst. Maar met onze lidkaarten van het VNV hebben we er ons uitgepraat.

Raymond Een patrouille? Dat zal gevaarlijk worden op de terugweg.

Louis We nemen de binnenwegels.

Raymond stopt 2 revolvers in zijn zakken. Louis kijkt hem vragend aan.

Raymond Die houden we.

Louis knikt. Alle wapens zijn ingeladen. Louis geeft Raymond snel een schouder tik.

Louis Bedankt.

568 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Nacht

Maria, Elza, moeder Meersman, Elsje, Poltje en Jantje verlaten de werkplaats.

Charly En nog eens bedankt. Als iemand goesting heeft, morgenavond opnieuw?

Maria, Elza, moeder Meersman
Tot morgen, ja.

De banjospeler maakt zijn slaaphoek klaar. Charly legt de kammen weg, terwijl Margriet de gekamde schapevellen netjes wil opstapelen. Ze is nerveus, het lukt haar niet.

Charly Wat heb jij toch, vanavond?

Margriet antwoordt niet.

Charly En waar zit Antoine.

569 – Exterieur – Landweg – Nacht

Raymond, Jozef en Antoine rijden met gedoofde lichten in de richting van het Veld. Uit de tegenovergestelde richting zien ze de smalle lichten van een auto naderen.

Raymond Een auto.

Raymond, Jozef en Antoine verbergen zich snel met hun fietsen achter bomen. Ze zien een Duitse legerauto passeren.

Jozef Duitsers. Verdomme. Als ze maar niet op Louis botsen.

Antoine Wat doen we?

Raymond We wachten even.

Antoine Rijden we niet beter terug?

Ze luisteren nog een poos toe.
Ineens weerklinken er verscheidene gewerschoten uit de richting van de kapel.

Raymond Kom.

Raymond, Jozef en Antoine springen op hun fietsen en rijden terug, in de richting van de kapel.

570 – Exterieur – Bosje – Nacht

Raymond, Jozef en Antoine sluipen door het bosje. Ze horen een zacht gekerm en ontdekken Louis, die zwaar gekwetst is aan de schouder.

Raymond Louis!

Jozef Raymond!

Jozef wijst in de richting van de landweg waar Duitse soldaten, rond hun legervoertuig, over en weer lopen met zaklampen.

Duitse soldaten

Die kant uit. Er is er een ontsnapt. Kom.

Raymond De twee anderen?

Louis (Kreunend) Dood. De wapens... We moeten de wapens...

Raymond ziet dat er een tweede Duitse legerauto stopt.

Raymond Nee. We moeten hier weg.

571 – Exterieur – Rand bosje – Nacht

In de verte schreeuwen de Duitsers hun bevelen. Raymond, Jozef en Antoine vluchten weg met de gekwetste Louis. Ze lopen langs hun fietsen.

Louis De fietsen!

Raymond Kan geen kwaad. Ze hebben valse nummerplaten. We moeten door de velden.

Louis wordt over een sloot geholpen.

572 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

De kamer is niet verlicht. Margriet loert angstig naar de weg. Charly komt binnen.

Charly Wat is dat hier? Margriet, vertel me onmiddellijk wat hier gebeurt!

Margriet schudt het hoofd.

573 – Exterieur – Weide – Nacht

Raymond, Antoine en Jozef helpen Louis, die ten einde krachten is, verder. Op de weg, een eind verder, stopt een Duitse legerauto. Raymond duwt Louis in een sloot. Jozef en Antoine springen ook in de sloot. Louis kreunt van de pijn. Raymond legt zijn hand op zijn mond.

Uit de legerauto komen Duitse soldaten, die de andere kant uitgaan. Raymond helpt Louis uit de sloot. De vier vluchten verder.

Louis Ik... haal het niet.

Raymond Het is niet ver meer.

574 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Margriet kijkt angstig door het raam. Charly staat bij haar. Ze horen voetstappen in de keuken. Antoine komt binnen.

Antoine (Tot Margriet) Margriet, kom eens, er is een gekwetste.

575 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Nacht

Margriet verzorgt de gekwetste Louis. Charly, Antoine, Jozef en de banjospeler kijken toe. Louis wordt in de slaaphoek van de banjospeler gelegd.

Margriet kan zich nu pas in de armen van Raymond werpen.

Charly kijkt Raymond, Margriet en Antoine een voor een aan.

Charly Dat is het dus, weerstand!

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 6

Rudy Geldhof

September 1943

601 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Een hand tekent met een rood potlood krachtig een kruis over het woord "Italië".

Stem Charly Voilà. De macaroni's doen niet meer mee.

We zien een glunderende Charly voor zijn landenkaart met vlaggetjes.

Margriet Kom je nu aan tafel?

Er is een warme maaltijd opgediend. Er is gedekt voor vier. Margriet en Jan bedienen zich.

Charly Just a minute. Dit is een historisch moment.
(Terwijl hij vlaggetjes verplaatst) 3 september 1943, capitulatie Italië. Zonder erop te boffen, we krijgen ze, de moffen.
In Stalingrad hebben we ze al te pakken gehad, en in Afrika. En nu zijn ze hun schone Mussolini kwijt.

Charly gaat aan tafel zitten.

Charly Wijn, Margriet! Op zo 'n dag, wijn bij het eten! Hé Jan!

Jan lacht.

602 – Interieur – Keuken woning Charly – Dag

Margriet komt uit de kelder met een fles wijn. Antoine en Els komen binnen.

Els Dag.

Antoine (Zacht, tot Margriet) Is Raymond hier?

Margriet Nee.

Antoine De pastoor vraagt naar hem.

Els (Opgewonden) ... Ze zijn de klokken aan het weghalen. Ga je mee kijken, Jan?

Jan (Mat) Ik ben aan het eten.

Charly De klokken? Dat wil ik niet missen.

Charly eet snel verder. Antoine en Els verlaten de kamer.

Margriet (Hem naroevend) Moet jij niet eten, Antoine?

Antoine (Off) ... gegeten bij Els.

Jantje (Binnensmonds, jaloers) ... gegeten bij Els!

603 – Exterieur – Kerk dorp – Dag

Voor de ingang van de kerk staat een vrachtwagen met open laadbak, waarop een kerkklok staat. De aannemer uit scène 301 doet met de hulp van twee helpers de kabels los van de klok.

Rond de vrachtwagen staan heel wat nieuwsgierigen: Elza met haar fiets aan de hand, de banjospeler, die zijn banjo bijheeft, René en Frieda, Gerard, en Jozef in zijn werkkledij. Op een afstand van Gerard staan Charly en Oscar, tussen een zestal bewoners van het dorp. Ook Antoine en Els kijken toe. Jantje en Poltje staan een eind van hen vandaan. Verder lopen er een aantal kinderen rond. En de pastoor is, vol ingehouden verontwaardiging, getuige van het weghalen van zijn klokken.

Charly (Met luide stem) Dat had ik niet van je gedacht, aannemer.

De aannemer is bezig met zijn katrol en doet of hij niets hoort.

Charly Of je van stiel gaat veranderen, aannemer? Ga je een kerk openen?

De aannemer haalt de schouders op en werkt verder.
Er klinkt voorzichtig gelach op.

Charly Is niet van je mooiste... de pastoor zijn schamele broodwinning afpakken.

Voorzichtig gelach.

Oscar (Niet zo luid als Charly) Het is voor kogels, Canadees. De Duitsers zitten zonder munitie.

- Charly (Met een blik naar Gerard) Is dat waar, aannemer? Is 't voor kanonnen voor de Duitsers?
- Aannemer (Bezig met de kabels) Ik trek er me van niets aan. Ze eisen mijn camion en mijn mannen op, dus...
- Charly Ik heb anders nog wat oud ijzer liggen, twee strijkijzers en een kinderwagen.
Er klinkt gelach op. Gerard gaat in de richting van zijn woning.
- Charly (Mompelend) Strategische terugtocht...
(Roepend) Zeg, aannemer...!
- De veldwachter duwt Charly terug.
- Veldwachter Genoeg kinderachtigheden, Canadees! Achteruit! Dat er geen ongelukken gebeuren.
De toeschouwers deinzen wat terug. Ondertussen komt Raymond angefietst. De pastoor wenkt hem met een korte hoofdbeweging. Raymond gaat onopvallend naast de pastoor staan.
- Pastoor (Zonder Raymond aan te kijken, tussen zijn tanden) Bezoek. In de sacristie.

605 – Interieur – Sacristie – Dag

- Raymond in gezelschap van Louis, deze loert af en toe door het raam.
- Louis De Duitsers gaan al de jonge gasten verplicht tewerkstellen in Duitsland. Ze zijn de lijsten aan het opstellen. Die lijsten moeten verdwijnen.
- Raymond Waar?
- Louis In de Arbeitsambten. Elke kern doet dat in een streek, waar ze niet gekend zijn.
- Raymond Wanneer?
- Louis Afwachten. Ik zorg voor vijf man, jij ook. Fiets, zakken, vals paspoort en een wapen, als dat kan.
Raymond knikt.
- Louis En neem geen sukkelaars mee, hé.
- Raymond Moet jij zeggen, Louis. Verleden jaar aan de kapel...
- Louis Dat was tegenslag, een patrouille. Het is erg om zeggen, maar mijn mannen waren gelukkig dood... Anders was het Breendonk geworden. Folteringen. Hoe zit dat nu met die Canadees?

Raymond (Schudt zijn hoofd) Die wil ik er niet bij. Zijn leerlooierij is bruikbaar als schuilplaats, dat wel. Laat hem voor de rest zijn oorlogje voeren met zijn vlaggetjes. Hij is op zijn best als Uilenspiegel.

Er is gefluit hoorbaar buiten.

Louis Ik moet weg.

Raymond Hoe houden we contact?

Louis wenkt en leidt Raymond tot bij het raam. Ze zien een achttienjarige jongen, die er maar een jaar of veertien uitziet met zijn korte broek en alpinomuts.

606 – Interieur – Slaapkamer Kommandant woning Gerard – Dag

's Morgens vroeg. Uit de radio weerklinkt: "Lily Marlene". We zien het hoofd van Liesje op een hoofdkussen en één van haar handen, waarin ze een sigaret houdt, waarvan ze af en toe een trek neemt. Ze fixeert wellustig een punt schuin boven haar, terwijl haar hoofd langzaam op en neer beweegt, alsof ze aan het neuken is. Dan zien we Liesje voluit: ze ligt op het bed van de kommandant, is gekleed in een uiterst frivole nachtjapon en streelt met een opgerichte voet de hals van de kommandant, die op de rand van het bed zit en zich aankleedt. Aan de wanden hangen erotische prenten, en "pikante" foto's van filmsterren als Marika Röck en Danielle Darrieux.

Op de nachttafel en het tapijt naast het bed zijn de sporen te zien van de voorbije woeste nacht: overvolle asbakken, peuken op de grond, een omgevallen lege wijnfles, glazen.

Liesje Gaat het beter?

Kommandant Nee. Teveel gedronken vannacht.

Liesje Ja, op jouw leeftijd.
Drinken en gymnastiek, niet goed voor je. Te oud.

De kommandant grijpt quasi-beledigd haar voet beet.

Kommandant Oh ja?

Liesje (Uitdagend, spottend) Oh ja!

Kommandant Begin maar met de boel hier wat op te ruimen.

De kommandant trekt zijn laarzen aan.

Liesje (Buiten beeld) Natuurlijk, mijn Kommandant.
Kijk maar.

De kommandant kijkt naar Liesje die een volle asbak tergend langzaam op het tapijt uitgiet, terwijl ze de kommandant met haar geile ogen uitdagend aankijkt. Ze weet dat ze hem in haar macht heeft, de kommandant werpt zich dan ook woest op haar, maar Liesje wipt lachend aan de andere kant uit bed, waar nu de kommandant ligt.

Kommandant Wacht maar tot vanavond. Dan tem ik de wilde kat wel.

De kommandant kijkt op zijn horloge en trekt zijn vest aan, terwijl hij door het raam kijkt. Hij kan zijn ogen niet geloven: hij ziet Hilda, in peignoir, uit haar huis lopen naar het terras van het huis, waar ze in de armen valt van iemand die er uitziet als een stoer Duits militair.

Kommandant Liesje, kom eens kijken... ons Hilda heeft een minnaar! Een Duitser. De koele kikker! Ik moet weten wie dat is.

De kommandant verlaat snel de kamer.

607 – Exterieur – Terras woning Gerard – Dag

Hilda kijkt toe hoe de kommandant Edwin, die gekleed is in het uniform van het Vlaams legioen, met gespeelde jovialiteit bij de schouders vastgrijpt.

Kommandant Edwin! Zo 'n omhelzing! Frau Hilda, nu dacht ik echt dat je buiten de echtelijke pot aan het pissen was.

De kommandant lacht bulderend. Een Duits officier komt uit de Kommandantur en blijft naast de kommandant staan. Hilda, noch Edwin, die er moe uitziet, kunnen er mee lachen. De kommandant bekijkt Edwin.

Kommandant Nog geen IJzerkruis! Gij hebt je best niet gedaan in Rusland, hé!

Hilda leidt Edwin weg van de kommandant.

Hilda De jongen komt met verlof, Kommandant.
Hij is moe, excuseer.

Hilda en Edwin begeven zich naar binnen.

Kommandant (Tot de Duitse officier, lomp spottend) Moe? De Vlaamse helden! Ze gooien een paar sneeuwballen naar de Russen en ze zijn moe!
Kom, de burgemeester zal al zitten wachten.

Ze gaan buiten.

608 – Exterieur – Huis Gerard

De kommandant en de Duitse officier komen buiten.

Stem Cyriel Smeerlap! Verdomde smeerlap!

De kommandant en de officier draaien zich om en zien om de hoek twee Feldgendarmen verschijnen, die vergezeld zijn van Michel Meersman en een andere Vlaamse wachter. De twee Feldgendarmen leiden Cyriel gevangelijk op. Een Feldgendarm heeft de fiets en het aanhangwagentje met smokkelwaar van Cyriel bij. Michel Meersman en de andere Vlaamse wachter verwijderen zich van de Feldgendarmen.

Cyriel (In de richting van Michel Meersman) Ik krijg je wel, Michel Meersman. Op een dag zal je hiervoor boeten.

Michel Meersman reageert niet.

Kommandant (Tot de Duitse officier) Het is maar een smokkelaar. Kom.

609 – Interieur – Stapelplaats leerlooierij – Dag

Oscar Cyriel is gepakt! Vanmorgen!

De opgewonden Oscar en Nand stormen de werkplaats binnen, waar Charly, Margriet, Maria en Pol wanten uit schapevellen aan het snijden zijn. Antoine komt benieuwd in de deuropening staan. Hij heeft zijn lederen voorschoot aan en zijn ontvlezingsmes bij.

Oscar Het is Michel Meersman die het hem gelapt heeft, de Kwattasoldaat. Daar zie! Nog een van dat soort.

Oscar loopt dreigend naar Pol toe. Charly houdt Oscar tegen.

Charly Hela, hela.

Oscar Dat jij dat hier toelaat, Canadees!

Margriet Pol heeft niets met zijn broer te maken.

Charly Hou je nu kalm, hé Oscar. Cyriel is dus...

Oscar Opgepakt! Ja, en jij, jij gaat hem uit de bak halen. Jij speelt altijd de baas in het Veld, wel, nu ga jij praten met Gerard, hij s je zoon en goeie vriendjes met de Duitsers.

Charly Met Gerard spreek ik niet meer.

Oscar (Tot Nand, bitter) Wat heb ik je gezegd?

Margriet Met de veldwachter moet wel iets te arrangeren zijn. Die heeft meer invloed dan...

Oscar Die? Iets arrangeren? En ga jij dat doen, Margriet?

Margriet (Na een korte poos, beslist) Ja, als g' een beetje meewerkt, gij.

Oscar Ik ben 'ns benieuwd.
(Tot Charly) Nand loopt ook gevaar. Hij moet gaan werken in Duitsland.

Charly Geen paniek. Hij kan 's nachts bij Antoine in 't vellekot komen slapen. En als er echt gevaar dreigt... dan heb ik voor hem een formidabel schuilplaatsje... gearrangeerd.

Nand Waar?

Charly (Kwajongensachtig, fluisterend) In mijn hondekot.

Oscar Ik kan er niet mee lachen, Canadees.
(Met zijn rug naar Pol, tussen zijn tanden) Als Cyriel iets overkomt, is dit voor Michel Meersman.

Oscar opent zijn vuist, er ligt een kogel in.

610 – Exterieur – Achterkant woning familie Meersman – Dag

In de hand van moeder Meersman ligt Oscars kogel, die ze toont aan Michel, die in uniform is en naast zijn fiets staat. Op het bagagerek van de fiets bevindt zich een klein tonnetje.

Moeder Meersman
Dit zat vanmorgen in de bus, jongen, met een briefje.
Als ze jou niet vinden, gaan ze ons zoeken.

Michel Maak je geen zorgen, ma.

Moeder Meersman
Jij hebt Cyriel van de Poezenhoek...

Michel (Schudt nee) Wij waren op patrouille en de onnozelaar loopt verdomme recht in onze armen, 't kalf!

Moeder Meersman
Kan je... kan je van dat uniform niet afraken, jongen?

Michel Dat is te laat nu. Ik trek mijn plan wel, niet bang zijn. Hier!

Michel neemt het tonnetje van zijn fiets.

Michel Haring, ma. Voor de verandering.

Moeder Meersman
(Ontroerd) Merci. Merci.

611 – Exterieur – Kapel – Nacht

Valavond. Margriet, die haar fiets bijheeft, en Oscar plaatsen de bakfiets tussen de struiken naast de kapel.

Dan verwijderen ze zich naar een plaats achter een boom.

Oscar En nu?

Margriet Laten staan, ons niet laten zien en wachten, zei hij.

Oscar Ik vertrouw het niet. Het is een valstrik.

Margriet Hij heeft zijn woord gegeven.

Oscar Zijn woord!

Margriet We hebben geen andere keus, Oscar.

612 – Exterieur – Kapel – Nacht

Valavond. De bakfiets staat er nog steeds. Geluid van een auto die halt houdt. Toeslaande deuren. De veldwachter die in burger is en een Duits soldaat komen bij de bakfiets staan. De veldwachter verwijdert het dekzeil. In de bakfiets ligt een geslacht varken.

Veldwachter (In de richting van de auto) Allez!

Cyriel komt naast de veldwachter staan en neemt de ene helft van het varken van zijn schouder, de Duitser de andere helft.

613 – Exterieur – Landweg – Nacht

Valavond. Oscar en Margriet staan uit te kijken in de richting van de kapel. Cyriel komt aangereden met de bakfiets.

Oscar Het is gelukt! Het is gelukt!

Oscar geeft Margriet een onstuimige zoen op de wang.
Cyriel houdt halt.

Cyriel (Lachend) Goed geflikt, pa. Nu weet ik tenminste wat ik waard ben: mijn gewicht in zwijnevlees.

Oscar geeft Cyriel een oorveeg.

Oscar Een volgende keer beter opletten, dwazerik.

614 – Interieur – Kerk dorp – Dag

Raymond zit geknield op een stoel, op de vierde rij van de rechterbeuk. Voor hem zit Edwin, in het uniform van het Vlaams Legioen, tussen een zestal

mannelijke gelovigen. In de linkerbeuk vooraan zijn een achttal vrouwen zichtbaar. De pastoor celebreert de vroegmis. Hij wordt geassisteerd door een misdienaar. Raymond kijkt af en toe omzichtig om zich heen, als verwachtte hij iemand. De pastoor toont de heilige hostie aan de gelovigen.

Pastoor Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.

Vier vrouwen en drie mannen, waaronder Edwin begeven zich naar de communiebank, waar ze neerknielen. De pastoor legt de hostie op de tongen van de gelovigen.

Pastoor Corpus Domini nostri...

De pastoor doet of hij Edwin niet ziet en loopt hem voorbij. De gelovigen verlaten de communiebank. Edwin blijft zitten, terwijl een viertal andere gelovigen plaatsnemen. De pastoor reikt de hosties uit en slaat opnieuw Edwin over.

Edwin gaat ostentatief tussen de volgende inzitten, opnieuw doet de pastoor of hij Edwin niet ziet. Edwin gaat met een woedend gezicht terug zijn plaats innemen, waar hij luidruchtig zijn stoel verschuift. De mannen rond hem gluren naar hem. Raymond loert nog eens voorzichtig rond. Achter een pilaar ziet hij de jongen met de korte broek, met de alpinopet in de hand. De jongen knikt Raymond kort toe en verdwijnt achter de pilaar. Na een poos staat Raymond op, knielt kort neer in de middengang en begeeft zich naar buiten.

615 – Exterieur – Kerk dorp – Dag

Raymond komt uit de kerk en gaat naar zijn fiets, waar ook de jongen zijn fiets neemt.

Raymond En?

Jongen Vanavond. Zoals afgesproken.

Raymond Goed.

Jongen Heb je dat gezien van de pastoor?

Raymond Als hij maar geen last krijgt.

616 – Interieur – Kerk dorp – Dag

De pastoor keert zich naar de gelovigen.

Pastoor Ite, missa est.

De pastoor en de misdienaar begeven zich naar de sacristie. Edwin begeeft zich met militaire pas langs het altaar naar de sacristie.

617 – Interieur – Sacristie – Dag

Terwijl de pastoor zijn albe aflegt, en de misdienaar zijn rood kleed, komt Edwin binnen.

Edwin Ik eis een verklaring...!

Pastoor (Gespeelde onschuld) Ha, Edwin!

Edwin ... Onmiddellijk!

Pastoor (Rustig) Dit is een sacristie. Jij hebt hier geen zaken.

Edwin Waarom weiger je me de communie?

Pastoor (Tot de misdienaar) Ga maar, Alain.

De misdienaar verlaat de sacristie.

Pastoor (Tot Edwin) In mijn kerk worden geen sacramenten toegediend aan nieuwe orde leden in uniform.

Edwin Uniform? In dit uniform vecht ik tegen het bolsjewisme!

Pastoor Flink. Kom straks naar de hoogmis, in burger, zonder er een parade van te maken.

Edwin Geen sprake van. Dit zet ik je betaald, pastoor. Ik ga naar de Kommandant.

Edwin verlaat woedend de sacristie.

618 – Interieur – Bureel Kommandant – Dag

Kommandant Communie! Communie!

De kommandant slaat met nauwelijks verholen spot een arm om Edwins schouders.

Kommandant Zet die pastoor uit je hoofd. Een jonge kerel moet denken aan plezier maken. Vanavond! Een feest ter ere van onze oost-fronter! Met een verrassing voor je.

Edwin (Teleurgesteld) Een verrassing.

Kommandant Iets wat je alle pastoors van de wereld zal doen vergeten.

De kommandant lacht bulderend.

619 – Interieur – Salon Gerard – Nacht

Het feest. Er ligt een plaat op met populaire schlagermuziek. De kommandant, Liesje en de twee meisjes van lichte zeden uit scène 539, zijn reeds goed dronken. De veldwachter tracht te doen alsof hij in de feestvreugde deelt,

Gerard, Hilda, de burgemeester en zijn vrouw zijn minder enthousiast. De kommandant zet de platendraaier af.

Kommandant Stilte!
(Roept) Kom maar!

De twee officieren, die eveneens aangeschoten zijn, komen binnen met een doos in cadeauverpakking. De kommandant leidt Edwin naar het geschenk.

Kommandant Voor onze held, de schrik van het internationaal communisme en de plaatselijke pastoors!
(Tot Edwin) Maak maar open, Edwin.

Edwin verwijdert zonder enthousiasme de grote strik en opent de doos. Er komt een niet meer zo jonge, schaars geklede vrouw uit, die verkleed is in Kozak.
De officieren, Liesje en de twee meisjes van lichte zeden slaken bewonderende kreten. De kommandant duwt de Kozakkenvrouw in Edwins armen.

Kommandant In Rusland knalt hij de mannen neer, hier mag hij zijn geweer richten op iets anders. Vanavond dames en heren, wordt Edwin een man!

Handgeklap en gejoel van de officieren en de meisjes. De burgemeester en zijn vrouw fluisteren elkaar iets toe en verlaten dan stilletjes, gedegouteerd, de kamer.

Kommandant Muziek!

Een meisje van lichte zeden zet de platendraaier hard aan. Edwin verwijdert zich droef van het Kozakkenmeisje dat hem verwonderd naloopt en een passant wil flirten met de veldwachter, die haar discreet van zich afduwt, terwijl de kommandant Liesje heeft vastgegrepen en danst met haar. De kommandant fluistert iets in Liesjes oor. Ze lacht vulgair. Edwin verlaat de kamer. Hilda merkt dit. De kommandant haalt dansend een paar nylonkousen uit zijn zakken en laat ze voor de neus van Liesje heen en weer zwaaien.

Liesje (Jubelend) Oh! Oh!

Liesje grijpt de nylons beet en lacht uitzinnig. Hilda verlaat de kamer.

620 – Interieur – Atelier Gerard – Nacht

Edwin zit triest op een krukje, om hem heen liggen, in dozen en op naaimachines armbanden met het hakenkruis op. Hilda komt bij hem staan en strijkt bezorgd over zijn haar.
Uit het salon weerklinken kreten en handgeklap. Het lawaai gaat crescendo.

Hilda (Luistert) Een schande.

621 – Interieur – Salon Gerard – Nacht

De kommandant wrijft de verf weg, waarmee Liesje zich een paar nylonkousen op de benen had geschilderd. Liesje springt op een tafel en trekt, op het ritme van de ophitsende muziek, een nylonkous aan. Er wordt gebeld, een Duitser gaat openen. De Duitsers en de meisjes van lichte zeden moedigen haar scanderend aan, terwijl ze in de handen klappen.

Liesje, die helemaal opgaat in haar omgekeerd stripteasenummer, houdt ineens op. Ze staart naar de deur. In de deuropening staat Frieda, die flessen wijn bijheeft. Stilte.

Frieda De wijn.

De veldwachter neemt de tas met de flessen wijn uit haar armen. Gerard gaat naar de hall. Frieda kijkt Liesje bekommerd aan. Liesje voelt zich betrappt, maar grijpt dan een fles wijn uit de handen van de kommandant, werpt Frieda een uitdagende blik toe, drinkt van de fles, neemt de tweede nylonkous en trekt haar rok hoog op. Een van de meisjes legt een nieuwe plaat op en de omstanders hernemen hun gejoel. Frieda gaat stilletjes weg.

622 – Interieur – Hal Gerard – Nacht

Gerard staat in hal. Frieda komt bij hem en fluistert hem iets in oor ("Poort beklad!"). Gerard gaat richting naar het zijdeurtje.

623 – Exterieur – Zijkant huis

Gerard opent de poort (Niets laten zien).

624 – Interieur – Atelier Gerard – Nacht

Edwin zit nog steeds op de kruk, Hilda naast hem. Ze luisteren naar het gejoel, dat wegsterft.

Hilda Zo 'n thuiskomst, je had beter verdiend, Edwin.

Edwin zit met een doffe blik voor zich uit te staren. Hilda neemt hem in haar armen.

Hilda Jongen toch. Ik heb zo met je ingezet. Die oorlog in Rusland, het moet iets vreselijks zijn.

Edwin Ja. En waarvoor allemaal?

Hilda (Voorzichtig) Toch... voor onze idealen?

Edwin De Duitsers spuwen op onze idealen. We zouden Vlaamse officieren hebben. Het zijn Duitse. De Commandotaal zou Vlaams zijn. Ze is Duits. We zouden bezettingstroepen zijn, we zitten in de eerste linie. Een aalmoezenier? Nooit gezien. Ze lappen hun laars aan Vlaanderen, aan de kerk. Ze gebruiken ons.

Hilda Ik... ik begrijp het jongen. Je hebt zoveel meegemaakt. Maar verlies de moed nu niet. Heb vertrouwen in onze leiders. Laatst hoorde ik Cyriel Verschaeve op de radio. Zijn geloof in de zaak is rotsvast. Een priester en een dichter. Zo 'n mensen weten wat ze doen.

Edwin (Mat) Ik hoop het.

Hilda Je... je denkt toch niet aan... deserteren?

Edwin Nee. Ik weet wat trouw is. Ik ben een soldaat.

Gerard komt gehaast binnen.

Gerard (In paniek) Hilda. Kom eens.

625 – Exterieur – Inrijpoort woning Gerard – Nacht

Gerard Daar!

Gerard, Hilda en Edwin bekijken de inrijpoort, waar een groot hakenkruis op geklad is.

Gerard (Klagerig) Het moest ervan komen. Het moest ervan komen.

Hilda Ga verf en borstels halen, vlug!

Edwin verdwijnt.

626 – Interieur – Salon Gerard – Voortzetting van het feest

627 – Exterieur – Inrijpoort woning Gerard – Nacht

Gerard, Hilda en Edwin zijn bezig met het overschilderen van het hakenkruis.

Gerard Zwijnerijen in ons salon, en nu dit. Het is gedaan met werken voor de Duitsers.

Hilda Niets van. We gaan door, ik ben geen lafaard.

De kommandant, die Liesje en een van de meisjes van lichte zeden aan zijn zij heeft, komt met een glas in de hand buiten gewaggeld.

Kommandant Hier zitten jullie! Geen dorst meer?

De kommandant ziet dat de swastika overschilderd wordt en schiet in een luide lach.

Kommandant Vlamingen! Helden! Helden met de verfkwast!
Vlamingen... een volk van schilders.

Lawaai van een massaal aantal overvliegende bommenwerpers.

Kommandant En daar zie! De gangsters van Chicago, de negers van New York. Santé! Santé!

De kommandant heft, bijna hysterisch lachend, het glas omhoog.

628 – Exterieur – Achterkant Arbeitsambt – Nacht

Lawaai van een massaal aantal overvliegende bommenwerpers. Louis, die evenals de vier leden uit zijn verzetsgroep, gekleed is in een blauwe overall, militaire koppelriem en rubberpantoffels, kijkt even omhoog en grijnst naar Raymond. In het steegje wachten ook Margriet, de banjospeler en Jozef en Antoine, in hun gewone kleding. Allen hebben een fiets en grote tassen bij. Louis opent met een breekijzer het poortje.

Louis Als er iets misloopt, verwittig de procureur des konings, die is te vertrouwen. Kerkstraat nummer tien.

De mannen begeven zich snel met hun fiets naar de binnenkoer van het Arbeitsambt. Raymond drukt Margriet nog even tegen zich aan. Margriet en de banjospeler gaan via het steegje naar de voorkant van het Arbeitsambt.

629 – Exterieur – Voorkant Arbeitsambt – Nacht

Margriet en de banjospeler.

630 – Interieur – Bureel Arbeitsambt – Nacht

Er hangt een groot portret van Hitler aan een wand. Raymond, Jozef, Antoine, Louis en drie leden van Louis' verzetsgroep vullen koortsachtig hun grote tassen met steekkaarten en paperassen. Jozef en een lid van de verzetsgroep van Louis willen, met hun volle tassen, het kantoor verlaten.

Louis Eén voor een, dat we niet opvallen.

Alleen Jozef verlaat de kamer.

631 – Exterieur – Vaart – Nacht

Eén van Louis' mensen ledigt zijn tassen in de vaart. Hij wipt op zijn fiets en rijdt weg, terwijl Jozef aangefietst komt. Jozef neemt zijn tas en begeeft zich er mee naar de vaart.

632 – Exterieur – Voorkant Arbeitsambt – Nacht

Een jonge politieman komt bij de oudere politieman staan bij de ingang van het Arbeitsambt. De jongere politieman passeert Margriet en de banjospeler. Hij kijkt hen onderzoekend aan.

Oudere politieman

(Plagerig) Ben je daar al.

De jonge politieman kijkt naar Margriet en de banjospeler, die er wat onzeker uitziet.

Jonge politieman

Er klopt iets niet met die twee. Een ouwe met zo 'n jonge. Ga een paar mannen halen.

Oudere politieman

Waarom?

Jonge politieman

Doe wat ik zeg.

De oudere politieman neemt zijn fiets die tegen de gevel van het Arbeitsambt staat en rijdt weg.

633 – Interieur – Bureel Arbeitsambt – Nacht

Louis en Raymond vullen nog een zak, terwijl Antoine met zijn volle tassen het kantoor verlaat. Louis inspecteert nog eens of alle laden en rekken goed leeggemaakt zijn, neemt een schrijfmachine op en plaatst ze in zijn tas. Hij neemt een inktpot en werpt inkt op het portret van Hitler. Ineens stormen vijf politieagenten het bureau binnen.

Raymond Louis!

Maar Louis en Raymond zijn al overmeesterd. De agenten nemen de revolvers uit hun zakken. Bij Louis vinden ze ook nog drie handgranaten.

Jonge agent Overuren aan het doen? We gaan je loonzakje gaan halen, kom.

634 – Interieur – Trap of uitgang Arbeitsambt

Antoine, die zich verborgen heeft in een portiek ziet hoe Raymond en Louis opgeleid worden door de agenten.

Agent Vooruit! Naar het commissariaat!

635 – Interieur – Bureau Commissaris – Nacht

Commissaris Non de Dieu, non de, non de, non de, non de Dieu! Waarom nu juist, nu ik van dienst ben!

De zweetdruppels parelen van het laffe gezicht van de commissaris van dienst. Op zijn bureau tijdschriften, de revolvers en handgranaten. Een agent heeft verslag uitgebracht.

Commissaris Alleen, laat ze één voor één binnen.

De agent gaat buiten.

636 – Interieur – Wachtruimte in commissariaat – Nacht

Allen zitten te wachten, bewaakt door agenten. Agent wenkt Louis, die binnengaat.

637 – Interieur – Bureau Commissaris – Nacht

Louis Commissaris, je laat ons direct vrij, of de kameraden staan hier seffens met wat anders dan drie simpele granaten.

Commissaris Non de Dieu, de Dieu, de Dieu!

De commissaris neemt zijn telefoonstel en belt op.

Louis Als je ons verklikt aan de Duitsers, ben je binnen de drie dagen een lijk.

Commissaris (Telefoneert) Allo, met burgemeester Van de Velde... Eeuh... excuseer dat ik nog zo laat bel, maar burgemeester, ik zit hier met witte brigade mannen! Gewapend, ja... Ze hebben het Arbeitsamt...

Stem Burgemeester

Geef ze cadeau aan de Duitsers, en laat me slapen, verdomme.

Er wordt ingehaakt door de burgemeester.

Commissaris Non de, non de, non de...

De telefoon belt.

Commissaris Mijnheer de procureur...

Stem procureur

Luister eens, commissaris... die mensen die aangehouden zijn... werden opgepakt wegens openbare dronkenschap! Verstaan?

Commissaris Ja mijnheer de pro...

De telefoon wordt ingehaakt.

638 – Interieur – Wachtkamer commissariaat – Nacht

Commissaris (Tegen agenten) Ingerukt.

De agenten verlaten het kantoor.

Commissaris (Tot Louis) Het is al na elven. Jullie blijven hier tot morgen vroeg. Jullie werden opgepakt wegens openbare dronkenschap! Verstaan!

De commissaris stopt een spel kaarten toe in de handen van de banjospeler.

Commissaris Laten we alleen hopen dat dat leeg Arbeitsamt niet teveel represailles uitlokt.

639 – Interieur – Café de Poezenhoek – Dag

Oscar staat achter de toog en schuift een klant een pint bier toe. In de kappershoek zeept Cyriel een man in. Aan een tafeltje is Nand een kaartje aan het leggen met een jonge kerel, de man van Maria en een vierde kaart.

Nand Ik wacht.

Jonge kerel Ik niet!

Kerel zet het op een lopen - omdat hij geluid hoort van een auto die bruusk remt, en toeslaande autodeuren. Met een blik ziet Oscar dat uit een auto voor zijn deur twee Feldgendarmen en vier leden van de Zivilfahndungsdienst - Dit zijn Vlaamse controleurs in burger - springen. Ze lopen elk een kant uit.

Oscar Nand!

Nand en de jonge kerel verdwijnen snel langs de koerdeur, terwijl de man van Maria hun pinten en kaarten verbergt op het rekje onder de kaarttafel. Een Feldgendarm en twee controleurs stormen het café binnen, Liliane komt uit de keuken kijken. De politie duwen haar opzij en gaan in de keuken.

640 – Exterieur – Koer café de Poezenhoek – Dag

Nand en de jonge kerel wippen nog over een muur.
Andere groep controleurs doen inval op koer.

641 – Interieur – Leerlooierij – Dag

Charly en Antoine hebben hun lederen voorschoten aan en werken aan de "blok", waar ze huiden ontvlezen. Nand en de jonge kerel komen binnengestormd.

Nand Ze zijn daar!

Antoine doet direct zijn voorschoot uit, terwijl Charly vlug zijn ontvleziingsmes weglegt.

642 – Exterieur – Binnenkoer woning Charly – Dag

De twee Feldgendarmen en de vier controleurs in burger lopen via de inrijpoort naar de binnenkoer.

Controleur Langs daar!

Een Feldgendarm en een controleur lopen naar het woonhuis, de anderen naar de leerlooierij.

643 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

De controleur stormt de kamer binnen, de revolver in de hand, gevolgd door de Feldgendarm. Margriet is wanten aan het naaien, Elsje "keert" genaaide wanten.

De controleur loopt ruw de kamer door, waarbij hij een stoel omver werpt. Margriet neemt Elsjes hoofd beschermend in haar armen.

644 – Interieur – Leerlooierij – Dag

Geblaf van Charly's hond buiten, terwijl Charly zijn schapevel verder ontvleest. De blok van Antoine is leeg. De controleurs en de Feldgendarm komen binnengestormd. Ze kijken snel rond, gaan in het washok kijken. De controleur en de Feldgendarm lopen buiten, terwijl Charly gewoon verder werkt.

645 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Dag

Maria en Jan snijden handschoenen uit schapevellen. Maria deinst angstig terug als de twee controleurs binnenstormen. Ze kijken onder de tafels en onder een stapel schapevellen.

Controleur Niemand! Verdomme!

646 – Exterieur – Leerlooierij – Dag

De controleurs en de Feldgendarmen komen teleurgesteld uit de leerlooierij, uit de richting van het woonhuis.

Andere controleur
Niets.

Charly komt uit de leerlooierij. De hond, die dicht bij de deur aan zijn ketting sleurt, blaft nog heviger nu.

Feldgendarm (Vriendelijk) Koest beestje, koest.

Charly Zocht u soms iets, heren?

Controleur Op een dag vangen we ze wel, kunnen ze gaan werken in Duitsland, de luijaards.

De controleur schopt naar de hond.

Feldgendarm Vlamingen, die naar Vlaamse honden schoppen...

De controleur gaat woedend naar de binnenkoer, zijn drie collega's en de Feldgendarmen volgen hem. Charly kijkt hem na.

Charly (Tot de hond) Koest nu. Koest.

De hond houdt op met blaffen.
Maria en Jan komen uit de leerlooierij, terwijl Margriet en Els van de binnenkoer komen.

Charly Zijn ze weg?

Margriet Ja.

Charly en Jan verplaatsen het hondehok. Het deksel van een oude pompput wordt zichtbaar. Charly heft het deksel op.

Charly (Roept in de pompput) Het zal voor een andere keer zijn, de verplichte tewerkstelling.

Nand, Antoine en de jonge kerel kruipen uit de put. Els valt in Antoine's armen. Jantje slaat hen op een afstand gade.

647 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Tegen elven. Jan zit kaart (Patience) te spelen, terwijl Antoine uit de hal komt met dekens. Charly geeuwt achter zijn krant. De werktafel staat verlaten.

Antoine (Teleurgesteld) Is Els al weg?

Jan (Spottend) Ja... Els is al weg... meegegaan met Margriet.

Antoine Ik ga slapen in 't vellekot.

Charly Ja, Nand zal er al zijn.

Allen Slaapwel.

Jantje Ik ga ook slapen.

Charly (Slaperig) Slaapwel.

Jan gaat naar de hal. Charly lijkt opeens klaarwakker. Hij gaat naar de deur, doet tweemaal teken met gordijn. Maria komt binnen. Hij sluit de deur.

Charly Sst. Jan is net naar boven... Ik ga een flesje wijn halen.

648 – Interieur – Stapelplaats – Nacht

Antoine sluit poort van binnen stevig af. Nand zit al geïnstalleerd.

Antoine Als er gevaar is kunnen we langs boven altijd weg.

Nand 'k Heb gehoord dat er zijn die kunnen vrijgesteld worden.

Antoine Ja... studenten o.a. Raymond gaat proberen ons aan een valse pas te helpen.

649 – Interieur – Woonkamer – Nacht

Charly neemt een fles wijn en twee glazen, slaat een arm om Maria's schouder en wil zich met haar naar de hal begeven. Er wordt hard op een ruit getikt. Charly kijkt ongerust op.

Charly Je man?

Maria Die heeft de nacht...

Er wordt nogmaals op de ruit getikt. Charly gaat naar de deur.

Charly (Bij de deur) Wie is daar?

Stem Marc Ik.

Charly doet verwonderd de deur open. Marc staat in de deuropening. Hij heeft een kitzak bij.

Charly Marc!

Marc komt energiek binnen. Charly volgt hem.

Marc Dag Maria! We zijn terug.
(Tot Charly) Is Margriet al naar bed?

Charly Nee. Ze... ze was nog even naar juffrouw Spanoghe... eh... een werkje.

Marc Oh. En het uitgaansverbod?

Maria Ik... ik ga haar wel halen.
'k Ging toch juist naar huis.

Marc kijkt Maria argwanend na.

650 – Interieur – Woonkamer juffrouw Spanoghe

Maria en juffrouw Spanoghe, die haar peignoir aanheeft, staan rechtover Raymond en Margriet, die aangekleed zijn. Raymond trekt nog een wollen vest aan.

Margriet Wat moet ik doen?

Juffrouw Spanoghe

Dat moet je zelf beslissen, Margriet.

Raymond Je kan hier vannacht niet blijven, dat gaat niet.

Margriet Ik weet het.

Margriet werpt zich in de armen van Raymond.

Maria (Zacht) Kom.

Margriet volgt Maria.

Raymond Margriet... wees voorzichtig.

651 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Marc kijkt benieuwd naar de naaimachine en de stapel genaaide handschoenen. Hij hoort dat de buitendeur in de keuken geopend wordt en verbergt zijn nervositeit achter een gemaakte brede glimlach. Margriet komt binnen.

Marc Dag, Margriet.

Margriet Marc...

Marc De andere helft van je trouwboek staat hier, Margriet.
Kan er geen omhelzing van af?

Margriet komt traag naar Marc. Koele kus.

Marc Verrassing, hé...! Ja, ja, meisje... Ik ben het, de werkman heeft genoeg van het buitenland en komt zich definitief thuis vestigen... bij zijn vrouwtje... Hij heeft genoeg marken verdiend.

Marc legt Duitse bankbiljetten op tafel. Margriet blijft verstart.

Marc En hoe gaat het hier?

Margriet Goed.

Marc Goed? Is dat alles?

Marc leidt Margriet naar de zetel. Hij gaat zitten en wil Margriet op zijn schoot trekken. Ze slaagt er in op de leuning van de zetel te gaan zitten.

Marc Vertel eens wat, jong... Over de bezetting, en het werk, want ik zie dat...
(Wijzend naar de naaimachine) hier gewerkt wordt!
Vooruit, pa. Bij een wijntje... die staat precies klaar voor de verloren zoon.

Margriet staat op.

Margriet Voor mij niet. Als je 't niet erg vindt, ik ga naar bed. Ik... ik voel me niet goed.

Margriet loopt naar de hal.

Marc (Hoogst verwonderd) Wat heeft ze?

Charly antwoordt niet.

Marc staat op en wil Margriet achternalopen naar de hal.

Charly Laat haar, Marc. We kraken die fles onder ons tweetjes.

Marc gaat naar de hal. Charly volgt hem.

652 – Interieur – Slaapkamer Margriet – Nacht

Marc komt binnen en doet het licht aan. Het is duidelijk dat de slaapkamer niet meer gebruikt wordt: een naakte matras op het bed, een lege toilettafel.

653 – Interieur – Overloop woning Charly – Nacht

Marc wil de deur van een andere kamer opendoen. De deur is op slot. Charly kijkt bovenaan de trap toe.

Marc Margriet!

Jan (Off uit slaapkamer) Ze is ziek. Ze wil slapen.

Marc Verdomme! Wat is hier gaande?

Charly Kom...

Marc Dat ga jij me nu eens vertellen, zie.

Marc volgt Charly naar de trap.

654 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Marc zit in de zetel.

Marc Wel?

Charly Rustig, rustig. Alles op zijn tijd.

Charly neemt de glazen en de fles wijn die voor Maria bestemd was.

Marc Zo een weerzien! IJskoud! Om er een longontsteking van op te doen! En onze slaapkamer, precies dat die niet meer gebruikt wordt...

Charly Ja... ze slaapt bij Jan, nu, je hebt het zelf gezien.

Charly reikt Marc een glas wijn aan. Marc drinkt.

Charly Op je terugkeer. Santé.

Marc Zo gemakkelijk ga je je er niet van afmaken. Ik wil weten wat er aan de hand is.

Charly Praat morgen met haar.

Marc Er zijn misschien wat probleempjes geweest, maar ze blijft mijn vrouw. Ik word niet graag afgewezen. Vrouwen, daar is altijd iets mee.

Charly Ja, vrouwen zitten iets subtieler in elkaar dan jij denkt, jongen. Jij denkt dat je zo maar kan wegblijven, al die tijd geen briefje, niets. Ineens ben je terug en je verwacht de grote liefde. Als je zo lang wegblijft, kan er van alles gebeuren...

Marc (Na een korte poos) Heeft ze iemand anders?

Charly Iemand anders? Dat moet jij juist vragen, jij met je... Duitse.

Marc Jij moet de pater niet uithangen. Die rol ligt je niet.

Charly (Luchtig) Ik weet het, jongen. Ik weet het. Hier. Je gaat dus niet meer terug?

Charly wil Marc bijschenken.

Marc Nee.

Marc zet zijn glas weg en staat op.

Charly Wat doe je?

Marc Ik ga slapen, in die lege slaapkamer... ik woon hier nog altijd... remember, Canadees... En verwittig haar maar, dit is de eerste en de laatste keer dat ik alleen slaap... tot morgen.

Marc gaat naar de hal.

655 – Exterieur – Leerlooierij – Dag

Antoine komt uit het stinkkot met kruiwagen (met schapevellen) en steekt koer over. Marc ziet hem en gaat erbij. Antoine even verrast door deze plotse aanwezigheid.

Marc Dag Antoine. Is Margriet hier ergens?

Antoine antwoordt niet direct.

656 – Interieur – Stapelplaats leerlooierij – Dag

Marc komt binnen. Margriet snijdt wanten, ze is erg onzeker, Marc probeert zich te beheersen. Marc kijkt verwonderd rond.

Marc Hier wordt écht gewerkt. Wanten en al. Je broer werkt hier ook al. Merkwaardig, toen ik het vroeg moest de leerlooierij sluiten, ik ben nog maar mijn rug gekeerd, of ze gaat weer draaien, op volle toeren.

Margriet aankijkend.

Marc Wat is er? Wil je niet meer met me spreken? Ik ben toch geen vreemde?

Margriet Nee... maar je bent zolang weggeweest, een mens zou van minder vervreemden.

Marc We kunnen alles weer goedmaken, Margriet.
(Poging om het luchtig te houden) Het Duits avontuur is voorbij. De wilde haren liggen in de Rijn.
(Ernstig) Hier is mijn thuis, bij jou.

Margriet En... je Duitse bakkerin?

Marc Ik ben terug, dat is het enige dat telt. Ik heb het moeilijk gehad, de laatste maanden. Ik was overgeplaatst en... de bombardementen van de Amerikanen... op een nacht, midden een bombardement, het was om gek te worden... dan dacht ik aan ons, aan vroeger. Onze eerste keer.

Marc lijkt wel sentimenteel te worden, hij kijkt naar de schapevellen, waarin hij ooit voor het eerst met Margriet vrijde.

Marc Weet je 't nog... Hier...!
Laten we opnieuw beginnen, Margriet!

Marc heeft Margriets handen vastgenomen, Margriet is in de war, en trekt voorzichtig haar handen weg.

Marc Wij bouwen deze zaak die marcheert verder uit... en...

Margriet Er zijn een paar dingen die jij niet weet, Marc.

Marc Wat voor dingen?

Margriet durft niet te antwoorden.

Marc (Dreigend) Er is iemand anders, hé...

Margriet deinst een stap terug.

Marc (Schreeuwt) Zeg het me, godverdomme, zeg het me. Wie is het? Wie?

Margriet Schreeuw niet tegen me.

Marc Ik zal godverdomme schreeuwen tot ik het weet. Wie is het?

Marc wil Margriet brutaal vastgrijpen, Margriet ontglipt en loopt naar buiten.
Marc werpt woedend een grote schaar op de grond.

657 – Interieur – Atelier Raymond – Dag

Margriet komt binnengelopen en werpt zich in Raymonds armen.

Margriet (Na een poos) Ik... ik ben bang, Raymond. Ik heb het niet durven zeggen... van ons. Hij is zo opvliedend.

Raymond Je moet het voorzichtig aanpakken... als de Canadees in de buurt is.

Margriet Ergens heb ik... medelijden met hem. Hij is zo... Het zal tot een scheiding moeten komen! En in mijn familie, is er niemand...

Raymond Ik wil je niet verliezen, Margriet.

Margriet Maar ik wil hem niet terug. Nooit meer!
(Ineens, beslist) Vanavond zeg ik het hem. Ik wil hem niet nodeloos doen afzien. Ik vertel hem de waarheid.

Juffrouw Spanoghe staat in de deuropening, er is een grote bezorgdheid in haar blik te lezen.

658 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

's Avonds. Marc zit in de zetel en drinkt bier, in zichzelf gekeerd. Hij is al lichtjes aangeschoten. Margriet loopt nerveus rond, ze staat op het punt hem haar verhouding met Raymond te bekennen.

Charly houdt beiden in het oog vanachter zijn krant. Margriet komt net achter Marcs zetel staan als er een auto wordt gehoord die binnenrijdt.

Charly kijkt verwonderd op en gaat naar de hal. Margriet verwijdert zich van de zetel waar Marc in zit.

659 – Exterieur – Terras woning Charly – Nacht

Charly doet de deur open. Madeleine komt binnen.

Charly Madeleine! Dat is eeuwen geleden.

Madeleine kijkt bezorgd naar buiten, waar haar auto staat, met draaiende motor.

Charly Is er iets?

Madeleine Ja, je moet me helpen, Charly.

Charly Natuurlijk. Kom binnen.

Madeleine Ik ben niet alleen.

Madeleine, Tony de zazou en een man van een jaar of vijftig, een deftige heer, stappen uit. Charly en Margriet gaan naar hen toe.

Madeleine (Gedempt sprekend) Charly, dit is mijn vriend. Zijn zoon heb je hier al gezien. Ze moeten dringend onderduiken.

Charly geeft de vriend van Madeleine en Tony een hand.

Charly Joden? Dan hebben we Raymond nodig. Ga jij hem halen, Margriet.

Margriet knikt en begeeft zich naar de inrijpoort.

Charly Kom mee, in de leerlooierij zijn we veiliger.

Marc loert geïntrigeerd naar het gebeuren op de binnenkoer. Hij ziet dat Charly en zijn gasten zich naar de leerlooierij begeven. Marc doet zijn vest aan en gaat tot aan de hoek van het huis.

660 – Exterieur – Stapelplaats – Nacht

Charly heeft geklopt. Men hoort de grendel wegschuiven.

Charly Er slapen er hier nog. Gewoon jongens, die moeten gaan werken naar Duitsland.

Deur gaat open en Antoine verschijnt.

Antoine Problemen?

661 – Exterieur – Ergens aan leerlooierij – Nacht

Marc sluipt naar de werkplaats. Hij loert, door een kier in het plankenbeschoot, naar binnen en hoort stemmen.

662 – Interieur – Stapelplaats leerlooierij – Nacht

Charly, Madeleine, de vriend van Madeleine en Tony staan onder een zwak lichtje in de verduisterde werkplaats. Nand zit op zijn plaats. Antoine staat bij groepje.

Vriend Madeleine

(Gedempt sprekend) De Joden verdwijnen één voor één. Vanmorgen zijn mijn broer en zijn familie opgepakt.

Madeleine Weet jij ergens waar ze kunnen onderduiken, Charly? Ik loop geen gevaar. Ik ga terug. Onze zaken.

Charly (Gedempt sprekend) Er komt direct een witte brigademan. Die weet wel iets. Als dat zo doorgaat moet seffens half België onderduiken voor ons Duitse vrienden.

663 – Exterieur – Ergens bij leerlooierij – Nacht

Marc, die nog steeds aan het loeren is, hoort iets. Hij verbergt zich snel in de looiplaats. Hij ziet dat Raymond en Margriet de werkplaats binnengaan. Marc komt terug en loert opnieuw naar binnen.

664 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Nacht

Raymond Voor twee man? Ik ken een boer, op dertig kilometer van hier. Als hij nog plaats heeft.

Vriend Madeleine
Geld is geen probleem.

Raymond (Tot Charly) Kunnen ze vannacht hier blijven?

Charly Ja.

Nand komt slaperig vanonder de tafel gekropen.

Charly Slaap maar verder jij. Smokkelaars hebben hun nachtrust nodig.

Nand kruipt terug tussen de schapevellen.

Raymond Morgen om acht uur.

Madeleine Bedankt.

Raymond en Margriet verlaten de werkplaats.

665 – Exterieur – Muur leerlooierij – Nacht

Marc loopt naar huis toe - verbergt zich half achter de hoek (toilet).
Raymond en Margriet komen buiten en naderen. Marc bespioneert hen.

Stem Raymond
Weet Marc het al?

Stem Margriet
Nee. Wat moet ik doen?

Stem Raymond
Ben je bang?

Stem Margriet

Ja.

Stem Raymond

Waar is hij nu?

Stem Margriet

In huis.

Ze gaan tot voorbij verborgen Marc - stoppen en kussen. Marc ziet de silhouetten in elkaar vervloeien. Marc doet ineens het licht aan en opent toiletdeur.

Marc Zo zit dat, hoereren met klootzakken van de witte brigade.

Raymond Doet dat licht uit! Wil je dat ze gesnapt worden?

Marc Een Jodenvriendje, hé.
"Geld is geen probleem". Hoeveel verdien je eraan?

Raymond Dat licht uit!

Marc Ik woon hier. Ik ontvang geen bevelen van je. En blijf met je poten van mijn vrouw!

Margriet gaat een stap in de richting van Marc.

Margriet Ik hou van hem, Marc. Het is uit tussen ons.

Marc Hoer! Hoer!

Marc springt naar haar toe en wil haar slaan, maar Charly staat achter hem en houdt zijn arm vast.

Marc Jij ook al. Laat me los!

Marc verkoopt zijn vader een stamp in de maag. Charly plooit ineen. Margriet loopt naar Charly.

Raymond komt dreigend naar Marc (die een ontvlezingmes vastgrijpt).
Raymond deinst terug.

Marc (Tot Charly) Je hebt het gezocht, ja. Altijd heb je partij gekozen voor de anderen, tegen je eigen kinderen. Je ziet me hier niet meer.

Marc loopt naar buiten.

666 – Exterieur – Café de Poezenhoek – Nacht

Marc wil naar binnen gaan, maar ziet door het raam dat Liliane alleen is met een jonge kerel, met wie ze staat te flirten.

Marc Hoeren, allemaal hoeren!

Marc loopt in de richting van het dorp.

667 – Interieur – Café De Hert – Nacht

Marc (Dronken) Hoeren, allemaal hoeren!

Frieda Bedankt!

Marc Die in Duitsland was al geen haar beter.

Marc staat aan de toog naast Michel Meersman en twee andere Vlaamse Wachters in uniform. Frieda staat achter de toog. Aan een tafeltje spelen René en twee bewoners van het dorp met de teerlingen.

Marc Maar ik zal hem vinden, die stoefer van de witte brigade.

Vlaams Wachter

Ah? Heb jij vriendjes bij de witte brigade?

Marc Mooie vriend! Van het soort dat getrouwde vrouwen bespringt.
(Smalend) Raymond!

Vlaams Wachter

Raymond? Welke Raymond?

Marc Die kladschilder, hij komt uit de stad, de chique meneer.

Vlaams Wachter

Hij woont in het Veld?

Marc Hij woont toch bij juffrouw Spanoghe. Hij is niet dom, hij weet waar het geld zit. Bij oude tantes en bij Joden.

Vlaams Wachter

Het huis van juffrouw Spanoghe.

Marc Dat zeg ik toch?

De twee Vlaamse Wachters kijken elkaar veelbetekenend aan.
Michel Meersmaan gaat weg.

668 – Interieur – Bureau Kommandantur – Dag

De Kommandant laat de twee Vlaamse Wachters uit de vorige scène uit.

Kommandant En nogmaals bedankt. Klein Londen! Zo klein gaan we het maken!

De Vlaamse Wachters verlaten het bureau. De kommandant gaat naar zijn telefoontoestel en belt op.

Kommandant Goeie morgen. Geef me de Gestapo.

669 – Interieur – Woonkamer juffrouw Spanoghe – Dag

Margriet en juffrouw Spanoghe drinken koffie.

Margriet Het schijnt dat hij in De Hert is blijven slapen omdat hij zo zat was. Hij is alleszins nog niet thuisgekomen.

Raymond komt binnen.

Margriet Alles goed verlopen?

Raymond Ze zitten daar veilig.

Margriet Ik blijf niet langer. Stel dat Marc thuiskomt en me hier komt zoeken. Ik wil geen moeilijkheden uitlokken.

Raymond Hij komt niet meer. Hij gaat bij Gerard logeren. Ik weet het van Jozef.

Margriet Je weet nooit met hem.

Juffrouw Spanoghe

Raymond...

Juffrouw Spanoghe kijkt door het raam. Raymond en Margriet gaan naast haar staan. Op de weg zien ze een auto staan en dan langzaam voorbijrijden. Twee mannen met deukhoeden bespieden het huis. De auto verdwijnt uit het zicht. Raymond en Margriet kijken elkaar ongerust aan.

670 – Interieur – Keuken woning Gerard – Nacht

Late avond. Gerard is in peignoir en drinkt een glas melk. Er wordt zachtjes op de deur geklopt. Gerard doet voorzichtig open. Michel Meersman, die in burger is, komt binnen.

Gerard Michel? Hoe kom jij hier?

Michel 'k Ben langs achter over de muur geklauterd... Ik... iets vertrouwelijk. Je vader... Misschien loopt hij gevaar.

Gerard Vader?

Michel Er is een razzia gepland. Bij juffrouw Spanoghe. Ze willen die Raymond. Witte brigade. Hij interesseert me niet, maar... ik ken de Canadees, misschien is hij bij de zaak betrokken.

Gerard Wanneer?

Michel Ik weet het niet. Maar de gestapo werkt snel.

Hilda (Off) Is daar iemand, Gerard?

Gerard Nee, nee.

Hilda (Off) Kom je nu slapen?

Gerard Ik kom. Bedankt, Michel.

 Michel gaat naar buiten.

671 – Interieur – Slaapkamer Gerard – Nacht

Gerard en Hilda liggen in bed. Gerard is rusteloos.

Gerard Ik zou hem moeten verwittigen.

Hilda Hij loopt geen gevaar. Ze willen die Raymond, niet je pa. Hij bij de witte brigade! Een grote mond maar voor de rest!

Gerard Hij is toch mijn vader.

Hilda Nu kan je toch de straat niet meer op. Slaap nu...

672 – Exterieur – Weg – Nacht

Een legercamion in volle vaart, met achterin een achttal Duitse soldaten in gevechtsgedij en twee leden van de Gestapo.

673 – Interieur – Woonkamer Charly – Nacht

Charly begeeft zich naar de hal. Margriet staat op van haar naaimachine.

Charly Ik ga slapen.

Margriet Ik zo dadelijk ook. Is Jan al naar bed?

Charly Ja, ja.

674 – Interieur – Stapelplaats leerlooierij – Nacht

Jan loert droevig door de kier in het plankenbeschoot naar de werkplaats, waar Els en Antoine in de schapevellen zitten. Ook Nand slaapt in de werkplaats.

675 – Exterieur – Weg woning juffrouw Spanoghe – Nacht

De Duitse legercamion stopt op een kleine afstand van de woning. De soldaten en de Gestapomannen springen uit het voertuig.

Gestapoman (Zacht) Langs hier! Jullie daar!

676 – Exterieur – Woning juffrouw Spanoghe – Nacht

Het huis wordt omsingeld. Een aantal soldaten lopen naar de achterkant van het huis, een Gestapoman bonkt hard op de voordeur.

Gestapo Openmaken! Gestapo!

677 – Interieur – Slaapkamer Raymond – Nacht

Raymond, die gekleed in bed ligt, hoort het gebonk en wipt uit zijn bed.

Juffrouw Spanoghe
(Off) Raymond! Langs het venster!

Raymond doet zijn schoenen aan, pakt zijn revolver en verdwijnt door het raam, terwijl er hard op de deur gebonkt wordt.

678 – Interieur – Hal woning juffrouw Spanoghe

Juffrouw Spanoghe is in peignoir en doet de voordeur open. De Gestapomannen en drie Duitse soldaten stormen naar binnen. Juffrouw Spanoghe wordt daarbij onzacht opzij geduwd.

679 – Exterieur – Achterkant woning juffrouw Spanoghe – Nacht

Raymond weet ongezien langs een dakgoot naar beneden te klauteren. Hij springt en verzwikt daarbij zijn voet. Hij verbergt zich hinkend tussen de struiken. Op een afstand van hem flitsen de lampen van de Duitsers.

Duitsers (Off) Forceer die deur. Snel!

Raymond ziet dat drie Duitse soldaten met hun geweerkolven een deur willen inbeuken. De kust is veilig en hij maakt zich hinkend uit de voeten.

680 – Exterieur- Struiken – Nacht

Raymond loopt in de richting van de woning van Charly.

Duits soldaat (Off) Daar. Tussen de struiken!

Er weerklinken geweerschoten. Raymond vlucht verder.

681 – Interieur – Slaapkamer Margriet – Nacht

Margriet schiet wakker. Ze hoort nog geweerschoten in de verte.

682 – Interieur – Werkplaats leerlooierij – Nacht

In de verte weerklinken gewerschoten. Antoine en Els springen op uit de schapevellen. Antoine loopt naar de deur en ziet Jan. Ook Nand zit rechtop.

Antoine Jan! Wat doe jij hier?

Jan Er wordt geschoten.

683 – Exterieur – Zijkant stinkkot Charly – Nacht

Raymond komt om hoek - loopt even terug in richting van struiken. Steekt koer over om Antoine te verwittigen, opent deur.

Raymond Razzia. Ze komen naar hier. Kom...

Antoine en Raymond lopen naar fiets. Els en Jan staan in deuropening stapelplaats.

Antoine vlucht mee met Raymond. Camera pant mee tot stapelhuis weer in beeld is en Nand loopt eveneens buiten.

Nand vertrekt eveneens per fiets, komt aan de hoek en ziet een Duitser naderen - stopt, laat fiets vallen (eerste schot) en loopt andere richting.

Els en Jan verbergen zich meer, doch zien nog gebeuren door kier. Bij vlucht van Nand: tweede schot en Nand valt gekwetst aan been. Uit weiderichting komt nog een Duitser - beide komen op Nand toegelopen, draaien hem om, laten hem liggen en lopen richting vlucht Raymond. Jan ziet Duitsers verdwijnen - hoort gekreun van Nand - loopt erheen en wil Nand naar de woning brengen. Els staat verschrikt tegen de muur. Aan de ingangspoort verschijnt een Duitser van achter hoek, ziet beweging en legt aan. Schiet.

684 – Interieur – Overloop woning Charly – Nacht

Gewerschoten weerklinken en erge gil van Els!

Er wordt over en weer geroepen in het Duits. Margriet komt uit haar kamer...

Charly staat ook reeds aan de trap te luisteren. Het wordt stil buiten. Margriet zoekt bescherming.

Charly luistert gespannen toe. Het blijft lang stil.

Plots lawaai: achterdeur die ingebeukt wordt. Dan stappen die de trap opkomen. Twee Duitse soldaten komen de overloop opgestormd.

Duits soldaat Naar beneden!

De Duitse soldaat leidt, onder de bedreiging van zijn geweer, Margriet en Charly naar beneden. Een andere soldaat loopt de trap op.

685 – Exterieur – Terras woning Charly – Nacht

Margriet en Charly komen met de Duitser achter zich aan, door de keuken - naar terras, waar Jan zwaar gekwetst op de vloer ligt. Een Gestapoman duwt de

gekwetste Nand in een hoek. Els staat er rillend van angst bij. Margriet werpt zich op Jan.

Margriet Jan! Jan!

Jan is stervend en kijkt naar Els. Margriet snikt het uit.

Jan El...

Jan kan nog zwakjes zijn hand bewegen in de richting van Els. Els knielt neer, neemt zijn hand vast en kust hem teder op de mond. Jan sterft in Margriets armen.

Klein Londen, Klein Berlijn

Aflevering 7

Rudy Geldhof

Zomer 1944

701 – Interieur kelder woning Charly – Dag

In de verte geluid van overvliegende bommenwerpers en inslaande bommen. De inrichting van de kelder wijst erop dat hij zeer dikwijls als schuilkamer deinst doet, de laatste tijd. Aanwezig zijn: Charly, Margriet, Els, vader, moeder en Pol Meersman, Oscar, Cyriel, Liliane, Maria, de man van Maria, Elza en mogelijk een paar kwajongens en andere Veldbewoners die ook schuilden in scène 208.

Els kijkt op het uurwerk van Margriet.

Els (Tot Margriet) Dat ze nu juist moeten bombarderen, we komen nooit op tijd.

Vader Meersman

Ze doen toch niets anders meer dan bombarderen. Alsof ze bommen teveel hebben. De Amerikanen binst de dag, de Engelsen 's nachts.

Charly Laat ze maar doen. Het zal niet lang meer duren, nu ze geland zijn in Normandië.

Vader Meersman

Dat zeg je nu al weken, Canadees. Maar Duitsers zijn fanatiek, die plooiën niet.

Charly Een kwestie van weken! Tegen de Amerikaan en de Canadees, daar is geen mof tegen bestand.

Oscar Ja, dat ze zich maar haasten, dan komt Nand vrij en gaan we de zwarten eens binnendraaien.

Er zijn een paar hevige inslagen van bommen hoorbaar.

Charly (Grinnikend) Er zal niet veel resten van het Duits vliegveld. Kaas met gaatjes.

Maria Als ze maar goed blijven mikken. De Amerikanen hebben nu al genoeg steden platgelegd. Seffens vermoorden ze meer burgers dan Duitsers.

Margriet gaat naar de deur. Charly volgt haar.

Charly Wat doe je?

Margriet (Fluisterend) Raymond. Ik heb eindelijk een afspraak met hem.

Charly Er vallen nog bommen.

Margriet Het is te lang geleden. Ik wil hem niet missen, deze keer.

Charly In veertig was je ook al zo. Als iets in je kop zit...

Els komt ook bij de deur staan.

Els We moeten door, Margriet. Het is een heel eind.

Charly Jij blijft hier, Els. Het is echt te gevaarlijk.

Els (Beslist, eveneens fluisterend) Ik wil mijn vader terugzien, en Antoine.

702 – Interieur – Woonkamer Boerderij – Dag

Aan tafel wordt het avondmaal genuttigd door de boer, de boerin, hun dochter, de vriend van Madeleine, de zizou en twee vrouwen met Joods uiterlijk. Van op het erf weerklinkt het geblaf van de waakhond. De Joden kijken angstig op, de boerin kijkt door het raam.

Boerin Het is niets.
(Tot de boer) Omer.

De boer verlaat de kamer.

703 – Exterieur – Erf boerderij – Dag

De boer gaat naar Margriet en Els die van hun fietsen stappen.

Margriet Het is voor Raymond.

Boer Raymond, die is al weg, met Antoine.

Margriet Weg?

Boer De banjospeler is hem komen halen... Een dringende actie of zoiets.

Margriet en Els kijken elkaar vertwijfeld aan.

Margriet Heeft Raymond geen bericht gelaten?

Boer Dat Louis alles regelt. Maar die ga je niet vinden, zei hij. Je moet contact nemen met Jozef.

Margriet zucht teleurgesteld.

704 – Exterieur – Inrijpoort woning Gerard – Dag

18 u. Een achttal naaisters komen te voet of per fiets uit de inrijpoort, die netjes herschilderd is. Ook Jozef komt naar buiten, gevolgd door Gerard.

Naaisters Goedenavond. Tot morgen.

Gerard Goeie avond, Jozef.

Jozef Tot morgen, mijnheer Gerard.

Gerard sluit de poort. Jozef begeeft zich over het dorpsplein. Ineens staat Margriet voor hem, die vanachter een boom te voorschijn komt.

Jozef Margriet!

Margriet Ik wil Raymond zien, Jozef.

Jozef Raymond? Alleen Louis weet waar die...

Er lopen twee gearmde vrouwen langs. Jozef en Margriet zwijgen even.

Margriet Dan wil ik Louis zien.

Jozef Louis...!

Margriet Louis, ja! Mijn geduld is op. Morgen wil ik nieuws.

Margriet verwijdert zich kwaad.

705 – Exterieur – Spoorweg – Dag

Een spoorweg middenin de velden en een bosje. Louis, die het uniform van spoorwegbeambte aanheeft, loopt op de berm, tot hij aan een paaltje komt, waarop staat "110 A". Louis staat stil, kijkt rond, bemerkt niemand, kijkt nog eens naar het paaltje, waarop staat "110 A" en kijkt verveeld op zijn uurwerk.

Stem Margriet

110 A. Je bent op tijd, Louis.

Louis ziet Margriet tevoorschijn komen uit het bosje.
Louis gaat naar het bosje.

Louis En?

Margriet Ik wil nu eindelijk Raymond 'ns zien.

Louis Is het alleen daarvoor dat je...

Margriet ... dat ik je kostbare tijd steel?

Ja! Ik heb dat recht, Louis. Toen je gekwetst was, heb ik je verzorgd. In ons huis zitten voortdurend onderduikers. Mijn broer en de man van wie ik hou zijn op de vlucht en... Jan is gestorven.

Louis Ik weet het, Margriet. Een beetje geduld. Raymond is onmisbaar geworden voor ons en hij loopt groot gevaar. Kijk.

Louis neemt een affiche uit zijn binnenzak en plooit ze open. Op de affiche staat de foto van Raymond, als gezocht terrorist.

Margriet Ik ken dat. Kan je me niet inschakelen bij het verzet, als koerierster tussen jou en hem bijvoorbeeld. Dan zie ik hem af en toe.

Louis Dat moeten we gescheiden houden, Margriet. Geen nodeloos gevaar voor Raymond. Nu de geallieerden naderen, sturen de Duitsers massa's troepen op hen af. Het is onze opdracht om die Duitse transporten te saboteren.

Margriet Jij vertrouwt me niet, omdat Marc geklikt heeft en hij nog altijd mijn wettige man is, hé.

Louis Maar nee!

Margriet Organiseer dan een afspraak met Raymond. Jij kan dat. Ik ben geen kind, ik kan voorzichtig zijn.

Louis Het is niet volgens mijn regels...

Margriet Ik heb lak aan je communistische kadaverdiscipline. Heb jij een vrouw, Louis?

Louis Nee.

Margriet Raymond heeft wel een vrouw. Mij!

Louis Goed... goed. Ik organiseer wel iets.

Margriet En Antoine wil ik ook zien.

Louis Antoine ook!

Margriet Ja.

Louis Goed...
(Ineens) Donderdag ga jij boeken kopen.

Margriet Boeken?

Louis Liefdesromans, Margriet. Liefdesromans.

Louis slaat lachend zijn arm om Margriets schouders.

707 – Exterieur – Straat met boekhandel – Dag

Een boekhandel in een smal straatje in een stad. Er lopen wat mensen op het voetpad. De jongen met de alpinopet staat voor het winkeltje. Margriet en Els komen in beeld en blijven voor het uitstalraam kijken. De jongen kijkt naar binnen en keert zich tot Margriet en Els.

Jongen Alles is veilig. "De Vlasschaard" van Streuvels dus.

De jongen gaat weg, Margriet en Els gaan binnen de boekhandel.

708 – Interieur – Boekhandel – Dag

Margriet en Els stappen de boekhandel binnen. Margriet kijkt omzichtig rond. De stokoude boekhandelaar, die een lorgnet draagt is twee dames aan het bedienen in een hoek van de winkel. Margriet en Els wachten aan de toonbank. De dames verlaten de winkel.

Boekhandelaar

(Minzaam) Volgende week zijn de andere zeker binnen, dames.

De boekhandelaar gaat achter zijn toonbank staan.

Boekhandelaar

En waarmee kan ik u van dienst zijn, dames?

Margriet "De Vlasschaard": Stijn Streuvels.

Boekhandelaar

(Heel gewoon) Oh. Jazeker, dames. Volgt u me maar.

Margriet en Els volgen de boekhandelaar in de richting van een smalle deur achter in de winkel. De bel van de voordeur gaat. De boekhandelaar ziet dat twee SS'ers de winkel binnenkomen.

Boekhandelaar

(Rustig, naast een stapel boeken) Kijkt u hier maar eens rustig, dames. Ondertussen bedien ik de heren.

De boekhandelaar gaat achter zijn toonbank staan.

SS'er Hebt u ook Duitse boeken?

Boekhandelaar
(Minzaam) Spijtig genoeg niet. Alleen Vlaamse en Franse. Maar op de Marktplaats is er een boekhandel, waar ze u zeker kunnen helpen.

SS'er De Marktplaats. Bedankt.

Boekhandelaar
Zonder dank.

De SS'ers verlaten de winkel. De boekhandelaar gaat naar Margriet en Els.

Boekhandelaar
"De Vlasschaard" dus.

De boekhandelaar neemt hen mee naar een smalle deur en opent ze.

Boekhandelaar
Op de tweede verdieping. Daar vindt u zeker wat u zoekt. En binnen een drie kwartier sluit de winkel.

Margriet (Toch iets onzeker) Bedankt.

Margriet en Els begeven zich door de smalle deur.

709 – Interieur – Overloop tweede verdieping boekhandel – Dag

Margriet en Els komen de trap op, bij een deur. Margriet doet teken naar Els dat ze moet wachten. Margriet doet langzaam, geluidloos de deur open.

710 – Interieur – Overloop tweede verdieping boekhandel – Dag

Margriet kijkt voorzichtig naar binnen. Het is nogal donker in de rommelige, verduisterde kamer, die vol staat met rekken met oude, stoffige boeken. Tussen twee rekken staan een versleten zitbank.

Margriet schrikt even als ze de rug ziet van twee heren met deukhoed en regenjassen, die door de gordijnen naar buiten loeren. Het lijken wel twee mannen van de Gestapo. Dan draaien de heren zich om. Het zijn Raymond en Antoine, die nauwelijks herkenbaar zijn: beiden dragen een bril. Antoine heeft nu een snorretje en Raymond een baard.

Raymond Margriet!

Margriet Raymond!

Margriet werpt zich in Raymonds armen. Els komt binnen. Raymond neemt ook Els in zijn armen.

Raymond Els!

Els Papa!

 Margriet neemt Antoine in haar armen.

Margriet Antoine!

 Antoine neemt Els in zijn armen.
Raymond en Antoine nemen hun hoeden af. Hun haar is anders gekapt.

Raymond Wat vind je ervan? Lucas Steenland, voyageur in verven en Jacques Piers.

Antoine (Lachend) ... voyageur in stoffen.

 Antoine wijst op de grote valiezen die ze bij hebben.
Maar Els blijft de hele tijd stilletjes wenen.
Margriet werpt zich opnieuw in Raymonds armen.

Margriet Raymond! Eindelijk!

 Antoine trekt aan zijn snorretje.

Antoine (Tot Els) Hij is echt hoor. Trek er maar 'ns aan.

 Els lacht triest.

Raymond En hoe is het thuis?

Margriet Het huis is leeg. Jullie weg... Jantje dood... Ik zit daar alleen met de Canadees.

Raymond Nog last van de Duitsers?

Margriet Nu niet meer. Ze laten ons gerust.

Raymond (Tot Els) En tante?

 Els weent zachtjes in Antoines armen.

Margriet Goed. Ze zit met je in, natuurlijk.

Raymond Nieuws over Nand?

Margriet Die zit in Breendonk. Sommigen beweren dat hij al in Büchenwald zit.

Raymond Ik zou in zijn plaats niet willen zijn. Ze denken natuurlijk dat hij bij de witte brigade is, als ze hem martelen, kan hij niet eens namen noemen, hij weet van niets.

 Antoine gaat met het snikkende Elsje naar buiten.

Raymond Els is zo stil...

Margriet Ze... vindt haar draai niet meer, sedert Jan...

711 – Interieur – Trap naar zolder boekhandel – Dag

Antoine en Els zitten op de trap. Antoine laat Els uithuilen in zijn armen.

712 – Interieur – Kamer tweede verdieping boekhandel – Dag

Raymond En Marc?

Margriet Hij heeft een tijd op kamers gewoond in De Hert. Hij deed niets dan drinken. Nu woont hij bij Gerard. Niemand ziet hem nog. Hij durft zich niet meer vertonen.
En jij? Je wordt zwaar gezocht.

Raymond Ja, ik ben portrettist, maar nu stellen ze mijn eigen portret tentoon.

Margriet voelt de revolver in Raymonds binnenzak.

Margriet Een revolver.

Raymond Zo gaat dat in een oorlog. Je begint met wat schetsjes en je eindigt al schietend. Dat er maar rap een eind aan komt. Ik ben een man om een penseel vast te houden, geen revolver.

Raymond legt zijn revolver op de zitbank.

Margriet Er mag je niets overkomen, Raymond! Ik heb je zo nodig.

Raymond Ik jou ook, Margriet.

Margriet Drie kwartier, zei de boekhandelaar.

Margriet trekt Raymond ineens naar zich toe op de zitbank.

713 – Interieur – Trap naar zolder boekhandel – Dag

Antoine zit nog steeds op de trap met de wenende Els naast zich.

Antoine (Onwennig) Els, wat scheelt er toch? Vertel het me.

Els ... Jan!!! Het is onze schuld dat hij dood is.

Antoine Maar Els!

Els Ja! We hebben hem verraden. Wij! Door te beginnen vrijen. Dat heeft de vriendschap verbroken.

Els werpt zich in Antoinnes armen.

Antoine Els... Els...

714 – Interieur – Kamer tweede verdieping boekhandel – Dag

Margriet en Raymond bedrijven de liefde op de zitbank, bijna wanhopig, alsof het hun laatste keer is.

Margriet Raymond... Raymond...

715 – Interieur – Leerlooierij Charly – Dag

Elza en Maria zijn schapevellen aan het wassen. Margriet brengt warm water aan. Charly hijst door middel van een zware stok schapevellen uit een looiput en legt ze op het houten rek boven de looiput, om uit te sijpelen. De hond blaft en ineens staan burgemeester Van Eeghem en de veldwachter in de deuropening.

Charly Ha! Hoge gasten. Klein Berlijn op bezoek in Klein Londen.

Veldwachter Kom eens, Canadees.

Charly gaat naar buiten. De vrouwen houden verwonderd op met werken.

716 – Exterieur – Leerlooierij Charly – Dag

Charly staat tussen van Eeghem en de veldwachter, die zich duidelijk niet op hun gemak voelen.

Veldwachter Het is geen plezierig nieuws, Canadees.

Van Eeghem Je hebt er niet direct mee te maken - wij ook niet! - maar we vonden...

Charly (Ongeduldig) Wat is er?

Van Eeghem Nand is gestorven. In Breendonk.

Charly Nand? Gestorven noem jij dat! Vermoord, doodgemarteld, ja! En hoe weten jullie dat, heb je daar vriendjes?

Van Eeghem Ik... dat speelt geen rol. Maar ik vond het mijn plicht om... Oscar heeft het recht te weten wat er... Wil jij het hem voorzichtig melden, Canadees?

Charly Waarom ik?

Van Eeghem Jij hebt... gezag in 't Veld, en...

Charly Je durft 't hem niet zelf vertellen.

Van Eeghem Wij zijn niet verondersteld het te weten. Eigenlijk gaan wij ons boekje te buiten, maar we dachten...

Charly Je bent je kazak aan 't keren. Dat is het, de Amerikanen naderen, hé.

Veldwachter Wij zijn niets aan 't keren.

Van Eeghem Ga jij het hem vertellen? Voorzichtig...

Charly (Na een korte poos, met een geringschattende blik) Ja...

717 – Interieur – Keuken Poezenhoek – Dag

Charly, die niet meer in werkkledij is, kijkt bezorgd naar Oscar.

Oscar (Na een poos) Nand? Dood?
(Na een poos) Dood.

Na een korte poos loopt Oscar naar het raam en kijkt naar buiten.

Oscar (Verbeten) Ik ken er die daar voor gaan boeten, als de oorlog voorbij is. En jij kent ze ook.

Charly (Verzoenend) Oscar...

Oscar Onder andere één die teveel gebabbeld heeft in De Hert, verleden jaar.

Charly Marc...

Oscar En je mag zijn vader zijn en tien keer "Canadees", hij zal moeten kunnen lopen, als de Duitse boel hier opgekuist wordt.

Charly Als het zover komt, zal jij het gerecht zijn beloop laten, Oscar.

Oscar Bedankt voor de raad, Canadees.

Oscar doet de buitendeur open voor Charly. Charly legt een hand op Oscars schouder.

Charly Oscar...

Oscar Ik heb gezegd, bedankt. Ik heb geen medelijden nodig.

Charly aarzelt nog, maar gaat tenslotte naar buiten. Oscar blijft een moment onbeweeglijk staan, en gaat dan ineens naar de deur, die naar het café leidt.

718 – Interieur – Café de Poezenhoek – Dag

Zes klanten, waaronder de twee opzichtig geklede smokkelaars en hun vrouwen uit scène 430 en vier kaarters bevinden zich in het café. In de

kappershoek zeept Cyriel een klant in. Liliane staat achter de toog. De keukendeur wordt met een ruk geopend, de grimmige kop van Oscar verschijnt.

Oscar (Bevelend) Smessaert! Blomme! Kom eens hier!

Cyriel en Liliane kijken verwonderd op.
De twee smokkelaars verwijderen zich lachend van hun vrouwen.

719 – Interieur – Keuken Poezenhoek – Dag

Oscar doet de deur dicht achter de smokkelaars.

Oscar Kunnen jullie voor revolvers zorgen?

Smessaert (Lachend) Hoeveel dozijn had je er gewild?

Oscar (Grimmig) Eén! Eén is genoeg.

Smessaert (Geschrokken door Oscars verbeterheid) Je gaat toch geen onnozelheden uithalen?

Oscar Niet direct, nee. Wel, heb je er?

Blomme Rustig, rustig, Oscar.

Blomme doet teken naar Smessaert, die een Lüger uit zijn laars haalt.

Smessaert (Blufferig) Zoiet?

Oscar haalt zijn portefeuille uit zijn zak en legt een pakje geld op tafel.

Oscar Genoeg?

Smessaert Als vriendendienst? Ja.

Smessaert stopt het geld in zijn zakken. Oscar neemt de revolver even in zijn handen en legt hem terug op tafel.

Smessaert Als het is om de zwarte boel te helpen opkuisen als de Duitsers hier weg zijn, wij doen mee, hé Blomme. Wij zijn goeie smokkelaars en nog betere patriotten.

Oscar knikt, maar half luisterend, en leidt de smokkelaars naar het café.

Oscar (In de deuropening) Cyriel, Liliane!

Oscar gaat terug naar de keuken en bekijkt de revolver.
Cyriel en Liliane komen snel binnen.

Liliane (Angstig) Wat is er?

Oscar Nand is dood.

Liliane Oh!

Cyriel Daar zullen ze voor boeten. Nand!

Cyriel ziet de revolver.

Cyriel Is die van ons?

Oscar Ja. Daar gaan we er ooit een mee te slapen leggen, maar nu nog niet. Eerst gaan we zijn bedje opmaken, jij en ik, vanavond.

720 – Exterieur – Binnenkoer de Poezenhoek – Nacht

Avond. Oscar wacht op Cyriel, die uit het hok komt met een verfpot en borstel, die hij in zijn fietstas plaatst, waarin ook twee planken en de steel van een soldatenschap zichtbaar zijn.

Oscar Klaar?

Oscar en Cyriel wippen op hun fiets en rijden de straat op.

721 – Exterieur – Veldweg – Nacht

Valavond. Cyriel en Oscar rijden in de richting van het dorp. In de verte komt een fietser in hun richting. Als de fietser hen passeert, herkennen ze Michel Meersman, in uniform.

Oscar en Cyriel kijken elkaar ongerust aan en rijden nog wat door. Dan kijkt Cyriel om. Hij ziet dat Michel Meersman van zijn fiets stapt en in hun richting kijkt.

Cyriel (Zacht) Pa.

Cyriel en Oscar stoppen. Michel Meersman en Oscar en Cyriel loeren elkaar bang aan. Tenslotte verdwijnt een hand van Michel Meersman langzaam in zijn binnenzak. Oscar doet hetzelfde. Zo blijven ze elkaar een tijdje lang beloeren. Na geruime tijd verdwijnt de hand van Michel Meersman langzaam uit zijn binnenzak. Oscar doet hetzelfde. Michel rijdt weg. Oscar en Cyriel doen hetzelfde.

722 – Exterieur – Kerkhof – Nacht

Oscar en Cyriel komen naar de kerkhofmuur en nemen hun fietsen.

Oscar Voilà!

723 – Interieur – Slaapkamer Marc woning Gerard – Dag

Marc ligt in bed, hij slaapt. Ineens worden de gordijnen bruusk opengetrokken.

Stem Liesje Opstaan luilak!

Marc wordt wakker en knippert met de ogen door het felle zonlicht. Liesje die een glas champagne in de hand heeft, trekt de rest van de gordijnen open. Liesje ziet er allesbehalve gezond uit, ze is bleek, heeft zakken onder haar ogen, maar heeft de overdreven energie van iemand die leeft op pillen en drank.

Marc Laat me slapen, godv...

Liesje Niets van. Weet jij hoe laat het is?
Middag. Tijd voor het aperitief. Bij de Kommandant.

Marc Gordijnen dicht!

Liesje Nee. Aperitief. Bevel van de Kommandant.

Marc (Met rauwe stem) ... vannacht genoeg gezopen. Gekken, dat zijn jullie.
De dag begint pas en het gezuip herbegint.

Liesje Ik ben fris man.

Marc Ik niet. Ik kan er niet tegen.

Liesje Ik ook niet. Neem twee van deze.

Liesje heeft een doosje met pillen bij, ze stopt twee pillen in de hand van Marc, die de pillen wegwerpt.

Marc Ik blijf liggen! Ga weg!

Liesje trekt de deken weg. Marc is naakt. Hij draait zich snel op zijn buik.

Marc Verdomde slet.

Liesje Is het kleine jongetje beschaamd? Ik heb al beters gezien dan dat.

Marc (Naar een laken grijpend) Ja, de speklagen van jouw Pruisische vetzak.

Liesje Speklagen? Ja! Maar met stevig allaam.

Liesje drinkt van haar glas.

Liesje Eens proeven.

Marc Hoe jij dat volhoudt!

Liesje (Citeert de kommandant) "Drank, medicijn voor alle ziekten" zegt de Kommandant.

Marc Alle ziekten!
Je gaat kapot aan de drank, Liesje, en je Kommandant ook.

Liesje Een mens moet van iets kapot!
Vooruit! De Kommandant wacht niet.

Liesje verlaat hoonlachend de kamer.

724 – Interieur – Bureau Kommandant – Dag

Liesje zit in een uitdagende houding op het bureau van de kommandant, die naast haar staat.

Beiden hebben een vol glas champagne in de hand. Op het bureau ligt de revolver van de kommandant.

Marc zit op een stoel, bijna met zijn neus op de wulpse knieën van Liesje. Hij heeft een vol glas champagne in de hand en zit er verveeld bij.

Kommandant Gezondheid!

Marc (Mat) Gezondheid.

Kommandant Wat heb jij? Met het verkeerde been uit het bed gestapt?

Marc haalt moe de schouders op.

Kommandant Echte Franse champagne! Gezondheid!

Marc nipt met tegenzin van zijn glas.

Kommandant Is dat drinken? Het is geen koeiepis!
(Gespeelde woede) Drink! Kijk!

De kommandant drinkt zijn glas in een teug leeg. Liesje volgt zijn voorbeeld.
Marc nipt opnieuw met tegenzin van zijn glas.

Liesje We gaan hem wat moeten helpen.

Liesje neemt speels de revolver vast, richt hem op Marc, maar de kommandant neemt het wapen rustig uit haar handen.

Marc Pardon. Ik... ik voel me niet goed. Ik wordt verwacht bij Hilda... het eten...

Kommandant Hilda! Gerard! Je bent een even grote droogstoppel als die twee. Ga eten, broekschijter, ga!

Marc zet zijn glas weg en verlaat de kamer, terwijl de kommandant Liesje lachend bijschenkt.

725 – Interieur – Eetkamer Gerard – Dag

Er is een lekkere warme maaltijd opgediend, voor drie. Gerard en Hilda laten het zich smaken, Marc krijgt nauwelijks een hap door zijn keel. Gespannen sfeer.

Hilda (Na een poos, tot Marc) Smaakt het niet?

Marc Nee.

Marc staat op.

Marc Ik ga op mijn bed liggen. Ik voel me niet goed.

Marc verlaat de kamer.

Hilda Het smaakt mijnheer niet. Mijnheer gaat weer slapen. Dit kan zo niet langer, Gerard. Drinken, slapen, hij sluit zich hele dagen op in zijn kamer.

Gerard Hij heeft het moeilijk.

Hilda Dat onevenwichtig, nerveus gedoe!

Gerard Je zou van minder nerveus worden.

Hilda Ah?

Gerard Met zijn kapot huwelijk! En iedereen weet dat hij die Raymond verklikt heeft. Word jij niet nerveus, de geallieerden naderen, terwijl het hier al hakenkruis is wat de klok slaat.

Hilda (Smalend lachje) Jullie zijn alle twee dezelfden. Lafaards. Mijn zoon Edwin is van een ander soort hout gesneden.

Hilda neemt een brief van de schouw.

Hilda Opgejaagd door de communistische barbaren, maar hij laat zijn oren niet hangen. Lees maar!

Gerard staat op.

Hilda Waar ga je?

Gerard Luchtje scheppen.

Hilda Niets van. Jij gaat nu naar Marc. En je spelt hem eens goed de les. Hij zal zich hier nuttig maken, of hij vliegt buiten.

Gerard (Verzoenend) Hilda...

Hilda Je hebt me verstaan! Dit is mijn huis!

Gerard verlaat de kamer.

726 – Interieur – Slaapkamer Marc – Dag

Marc ligt aangekleed op zijn bed. Gerard komt binnen.

Gerard Marc...

Marc (Agressief) Laat me met rust.

Gerard Marc, je moet je herpakken, jongen. Je kan niet...

Marc Wat kan ik niet?

Gerard Je moet begrijpen, het is ook moeilijk voor ons. Wij...

Marc Wij! Hilda bedoel je. Zij heeft je gestuurd... waarom?

Gerard (Voorzichtig) Luister...

Marc Loop ik in haar weg? In jouw weg?
Goed! Je zal voor de rest van de dag geen last van me hebben.

Marc springt uit zijn bed en verlaat de kamer, de deur hard achter zich dichtslaand.

727 – Interieur – Café De Hert – Dag

Frieda staat achter de toog. Verzameld rond de toog zijn René, de Vlaamse Wachter, de aannemer en drie bewoners van het dorp.

Vlaamse Wachter
(Fluisterend, opgewonden) Echt waar. Ik heb het zelf gezien.

Aannemer Wie zou dat gedaan hebben?

René Eén of andere zot uit klein Londen zeker.

Vlaamse Wachter
Ze durven hoe langer hoe meer.

Marc komt binnen, zijn haar in de war zoals hij in scène 726 uit zijn bed gestapt is. Het gesprek rond de toog valt stil.

Marc Een limonade, Frieda. Of nee, toch maar een jenever.

Marc ziet dat alle ogen op hem gericht zijn.

Marc Wat is er?

Vlaamse Wachter
Wat ga je ertegen doen?

Marc Tegen wat?

Vlaamse Wachter
Weet jij van niets?

Marc Van wat?

Aannemer Op het kerkhof.

Marc drinkt de jenever in een slok leeg.

Marc Het kerkhof?

728 – Exterieur – Kerkhof – Dag

Marc loopt vol ingehouden woede langs rijen grafstenen. Hij kijkt zoekend rond. Hij blijft ineens staan. Hij schrikt op, als hij een kuil ziet met een houten kruis, waarop staat: "Marc Sierens, 1917-1944, met de groeten van de witte brigade".
Schrik staat in zijn ogen te lezen, woede welt in hem op.

Marc 1944? 1944?

Marc ziet een verfpot en borstel liggen, een paar meter van de kuil. Hij gaat die halen en verandert 1944 koortsachtig in 1994. "witte brigade" verandert hij in "lafaards".

Marc 1994! Je hebt me nog niet, smeerlappen!

Marc werpt woedend de verfpot en de borstel in de kuil en loopt weg van de grafkuil. Plots staat hij stil, als hij verderop Margriet bemerkt, tussen de graven. Hij loopt voorzichtig naar haar toe. Margriet staat bij het graf van Jantje, waar ze bloemen schikt.

Marc (Achter haar, bijna klagerig) Margriet...

Margriet deinst geschrokken een stap terug. Marc loopt langzaam naar haar toe.

Marc Margriet. Het... het is zo lang geleden dat... Wees niet bang.

Margriet Blijf waar je bent, Marc.

Marc (Reeds een toon van agressiviteit) Ik heb de pest niet. Ok... wij moeten toch eens spreken, Margriet.

Margriet (Met een blik op Jantjes graf) Alles is gezegd, Marc.

Marc Ik heb dit niet gewild. Jan... Ik zit ermee Margriet. Moest je weten hoe ik nu leef. Op mijn kamertje bij Gerard. Ik behoor niet bij de witten, niet de zwarten, niet de grijzen. Ik heb geen vrouw meer...

Margriet Zelfbeklag pakt bij mij niet meer. Ga weg.

Marc (Uitbarstend) Maar kunnen er geen vijf minuten vanaf! Jij bent godverdomme nog altijd mijn vrouw.

Margriet Ik laat jou met rust. Laat jij mij met rust.

Marc Maar ze laten me niet met rust. Kom 'ns mee, kom 'ns. Ze hebben mijn graf al klaar. Daar!

Marc wil Margriet bij de bovenarm grijpen.

Margriet Blijf van me af!
Ik help geen mensen in het graf.

Marc (Klagerig) Ik ook niet. Het was niet mijn schuld. Margriet!

Marc doet een wanhopige poging om Margriet vast te grijpen, Margriet ontsnapt en vlucht weg.

Marc (Haar agressief naroevend) Ja, loop naar je witte brigade man, de lafaard! Hij durft zijn kop niet meer tonen hé nu! Marc Sierens, dood in 1944! Zeg hem maar dat het niet voor vandaag is!

Marc schopt woedend in het rond. Hij schopt daarbij een van Margriets bloempotten naast het graf van Jantje stuk. Marc houdt zich nu toch in, geschrokken van zichzelf. Margriet loopt verder naar de uitgang van het kerkhof. De pastoor staat tussen de graven, hij heeft blijkbaar alles zien gebeuren.

729 – Exterieur – Woning juffrouw Spanoghe – Dag

De banjospeler komt in volle vaart aangereden, plaatst opgewonden zijn fiets tegen de gevel van het huis en belt langdurig aan. Juffrouw Spanoghe en Els doen open.

Juffrouw Spanoghe

Wat is er, August? Iets gebeurd?

Banjospeler (Opgewonden) Het schijnt dat ze aan de Belgische grens staan. De geallieerden!

Juffrouw Spanoghe trekt Els dolgelukkig tegen zich aan.

Juffrouw Spanoghe

Kom binnen August, een druppelke...

Banjospeler Nee, nee, ze moeten 't allemaal weten...

De banjospeler is al op zijn fiets gesprongen.

730 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Charly staat met Margriet en de banjospeler voor zijn landenkaart met vlaggetjes.

Charly Haha! Weg aan dat alvast veranderen, zie!

Charly rukt de zwarte vlaggetjes weg, die op België geprikt zijn en reikt de banjospeler en Margriet een glas wijn aan.

Charly Santé. Ik ken er die slecht zullen beginnen slapen.

731 – Interieur – Slaapkamer Gerard – Dag

Vroege ochtend. Hilda wordt wakker, merkt dat Gerard niet naast haar ligt, ziet op de wekker dat het tien voor vier is, stapt verwonderd uit bed en trekt haar peignoir aan.

732 – Interieur – Overloop atelier Gerard – Dag

Hilda wil naar beneden gaan maar hoort een zacht lawaai achter de deur naar het atelier. Ze wil de deur opendoen, maar die is op slot.

Hilda (Gedempt) Gerard? Gerard?

Gerard (Off, in atelier) Hilda?

Hilda (Gedempt) Wat gebeurt er? Doe open!

De deur wordt geopend.

733 – Interieur – Overloop atelier Gerard – Dag

De kamer is nog verduisterd. Hilda ziet Jozef, die onder een lamp aan een naaimachine Belgische vlaggen zit te stikken.

Hilda Wat is dat!

Hilda doet snel de grendel op de deur.

Hilda Ben jij gek, Gerard.
Belgische vlaggen! Er woont een Duits kommandant in dit huis! Doe dat weg,
direct!

Gerard Welke kleuren gaan seffens in de mode zijn, denk je? Dit, of dit?

Gerard wijst naar de armbanden met hakenkruisen en de Belgische vlaggen.

Hilda Jullie zijn al de hele nacht hiermee bezig...
Die Belgische dweilen moet uit mijn huis. Verstaan! Ruim dat op, Jozef.
(Tot Gerard) En jij komt naar bed... held.

Hilda verlaat mompelend het atelier.

Hilda Belgische vlaggen! Alsof die ons gaan redden!

Gerard gaat achter Hilda, maar wordt weerhouden door de tekst van Jozef.

Jozef Meneer Gerard, er zijn andere dingen, die u kunnen redden.

Gerard Ah?

Jozef (Nadert en sluit deur weer af) Er zijn mensen van de... witte brigade, die
bepaalde documenten nodig hebben.

Gerard Documenten? Welke documenten?

Jozef In de kast in het bureau van de Kommandant. Een rode farde.

Gerard Hoe weet jij dat allemaal?

Jozef ... horen zeggen.

Gerard Jij hebt relaties met de witte brigade!

Jozef Ik? Speelt geen rol. Maar moesten die mensen die farde in handen krijgen, dan
kunnen ze een woordje voor u doen, na de oorlog.

Gerard Wel, wel. Wie had dat gedacht. Jozef!

Jozef legt twee sleutels op een naaimachine.

Jozef Van het bureau en van de kast.

Gerard Hoe kom jij daaraan?

Jozef (Na korte stilte) Zijn me in handen gestopt.

Gerard Waarom doe je 't zelf niet?

Jozef (Gerard voor het eerst in de ogen kijkend) Ik ben niet gek, Gerard Sierens.
Daarbij... ik moet me niet wit wassen.
(Even stilte) Morgennacht, ten laatste.

734 – Interieur – Hal woning Gerard – Nacht

De lachende stemmen van de kommandant en Liesje zijn vaag hoorbaar boven. Gerard draait voor het kantoor van de kommandant, de sleutels in de hand. Het angstzweet parelt op zijn voorhoofd. Hij durft maar niet binnen te breken. Hij hoort Liesjes stem luider, een deur klapt dicht boven, Liesje daalt blijkbaar de trap af. Gerard gaat zich verdekt opstellen. Liesje komt de trap af en bemerkt Gerard.
Liesje kijkt verrast op.

Liesje (Halfdronken, geamuseerd) Wat is er met jou? Ziek? Ik ga drank halen in de Hert. Drink er seffens eentje mee met ons, ben je direct genezen.

Gerard Liesje, kom eens... even maar.

735 – Salon Gerard – Nacht

Gerard (Erg ongemakkelijk) Ga zitten, Liesje. Luister. Binnen een paar dagen zijn de Duitsers hier waarschijnlijk weg. Je zal last krijgen, dan.

Liesje (Hoogmoedig) Last!

Gerard Ik kan zorgen dat je vrijuit gaat.

Liesje Jij!?

Gerard Er zijn mensen die iets nodig hebben uit de kast van de Kommandant. Als jij daarvoor zorgt, ga je vrijuit, na de oorlog.

Liesje schiet in een daverende lach.

Liesje Vrijuit!
(Indringend) Luister eens goed Gerard. Als er afgerekend wordt na de oorlog, zal ik betalen.
Zoals jij en de rest. Los je zaakjes zelf op. Ik ga drank halen!

Liesje verlaat het salon.

736 – Interieur – Slaapkamer Marc – Nacht

Gerard probeert, badend in het angstzweet, Marc wakker te maken. Het lukt niet. Gerard ziet een flesje met slaappillen op Marcs nachtkastje staan en geeft het op. Hilda, in nachtjapon, staat ineens in de deuropening.

Hilda Kom eens hier, jij.
En vertel eens wat je allemaal uitspookt vannacht.

Gerard, die de spanning niet langer kan verdragen, gaat gedwee naar Hilda.

737 – Interieur – Slaapkamer Gerard – Nacht

De twee sleutels liggen op het bed tussen Gerard en Hilda, die op de rand van het bed zitten.

Hilda Een rode farde dus.

Gerard knikt laf. Hilda staat energiek op van het bed en kleedt zich aan.

738 – Interieur – Atelier Gerard – Nacht

De rode map wordt door Hilda op een tafel gesmeten. Naast Hilda staat Gerard. Jozef neemt de map van de tafel en verbergt ze onder zijn jas. Hilda legt een grote som geld op de tafel.

Hilda Voor de witte brigade.

Jozef knikt en stopt het geld weg. Jozef wil weggaan.

Hilda Moment. Ik wil dit op papier.

Jozef Natuurlijk.

Hilda plaatst een blad en schrijfgerief op de tafel.

Hilda Ga zitten.

Jozef gaat zitten.

Hilda Noteer.

739 – Exterieur – Dorpsplein – Dag

Achter hun gordijnen loeren de bewoners van de plaats naar het dorpsplein: de bakker en zijn vrouw in hun bakkerij, René en Frieda in De Hert, Gerard in zijn woning en nog een paar andere bewoners in hun huizen. De pastoor staat open en bloot, met opgegeven hoofd, in zijn kerkportaal.

Allen kijken naar de wegtrekkende Duitse troepen, waartussen ook wat burgers vluchten. De aftocht is zielig: een vrachtwagen waarop oudere gezette Duitse soldaten tussen meubels zitten, soldaten op paard en kar, Duitsers met beenwindels in plaats van laarzen, soldaten per fiets, te paard en te voet. Een soldaat, die twee paarden aan de teugel houdt, passeert langs de pastoor, naast wie ondertussen een eenvoudige man en vrouw staan.

Soldaat Mijnheer pastoor. Een paard. Vijftig frank.

Pastoor Later misschien. Ik heb net gegeten.

Soldaat (Tot de man en de vrouw) Paard. Vijftig frank.

Man Vijftig frank? Echt? Vrouw!

De vrouw neemt haar portefeuille te voorschijn en geeft de soldaat vijftig frank.

Soldaat Tot ziens.

Pastoor Tot ziens? Als je mijn klokken terugbrengt, zeker.

De man en de vrouw verwijderen zich met het paard.

Man Paardenbeefsteaken vrouw! Paardenbeefsteaken!

Een Duits soldaat rijdt een stafwagen de poort van Gerard binnen.

740 – Exterieur – Binnenkoer woning Gerard – Dag

De stafwagen houdt halt. Soldaten zijn een berg paperassen aan het verbranden. De twee officieren kijken toe.

Officier Eindelijk!
(Tot de soldaat) Ga de Kommandant halen.

De soldaat begeeft zich in de woning.

741 – Interieur – Atelier Gerard – Dag

Hilda stopt allerlei bezwarend materiaal, zoals facturen en armbanden met het hakenkruis in de heet gloeiende kachel. Gerard komt haar helpen.

742 – Interieur – Overloop kamer Kommandant – Dag

De soldaat klopt aan.

Kommandant (Off, in de kamer) Wat is er?

Soldaat U kunt vertrekken, Kommandant.

Kommandant (Off, in de kamer) Moment! Ik neem afscheid.

743 – Interieur – Kamer Kommandant – Dag

De lippen van de kommandant drukken een hoofse handdruk op de hand van Liesje. De handkus gaat over in een wild gezoen van alle bereikbare sensuele onderdelen van het schaars geklede Liesje, die luidop, bijna hysterisch kirt. De kommandant, die aangekleed is, drukt Liesje tegen een wand. Een ruw gevrij volgt.

744 – Exterieur – Binnenkoer woning Gerard – Dag

De stafwagen is er nog steeds.

De soldaten zijn nog steeds bezig met het uitdovend vuur. Gerard en Marc zijn gekleed om op reis te gaan, ze hebben koffers bij.

Hilda is bij hen.

Gerard Eindelijk... daar is hij!

Delcourt komt via de poort met wagen binnengereden.

Delcourt Bonjour, madame Hilda. Pas de panique. Gerard duikt een poosje onder, tot de gemoederen wat bedaard zijn. Wees gerust, de hele Belgische economie heeft samengewerkt met de Duitsers. Het zal allemaal wel meevallen.

Hilda Ik ben niet bang, mijnheer Delcourt.

Delcourt ziet dat ook Marc klaarstaat om mee te reizen.

Delcourt Moet die ook mee?

Gerard Mijn broer.

Delcourt Pas de question! De vrienden waar ik beroep op doe, daar kunnen alleen mijn zakenrelaties terecht.

Gerard kijkt Marc hulpeloos aan.

Delcourt Pas de question!

Hilda (Tot Marc) Misschien... kan jij niet een eind mee op een Duitse vrachtwagen?

Marc Duitse vrachtwagen! Bedankt. En jij ook, Gerard, bedankt.

Marc gaat naar de inrijpoort.

Gerard Marc!

Maar Marc gaat woest verder.

De kommandant komt uit de woning. Hij doet lomp wat knopen dicht.

Kommandant Voilà!

(Tot Gerard en Hilda) Ik moet helaas afscheid nemen. Maar niet getreurd, binnen een paar dagen zit een Engelsman in uw salon. U kijkt zo treurig, Frau Hilda?

Hilda U hebt één fout begaan, kommandant.

Kommandant Oh ja?

Hilda U hebt de oorlog verloren.

Kommandant Verloren? We hebben nieuwe wapens! We komen terug!

Bulderend lachend springt de kommandant in de koets, naast zijn twee officieren. De koets vertrekt in volle vaart. Gerard drukt Hilda tegen zich aan, neemt zijn valies, en begeeft zich met Delcourt naar de inrijpoort.

745 – Huis Meersman – Dag

Michel in burger, Poltje en moeder Meersman komen uit hun woning, Michel valt in de armen van zijn moeder en loopt weg. Beeld blijft even op moeder en Poltje.

746 – Interieur + Exterieur – Café de Poezenhoek – Dag

Oscar, Cyriel, Liliane en de smokkelaars Smessaert en Blomme kijken door het raam naar groepjes Duitse vluchtelingen die van het dorp komen. Ze zien Michel aankomen. Hij wipt op een Duitse vrachtwagen. Beeld van Meersman in de verte.

Smessaert (Loopt naar de deur en roept achter Michel) We krijgen je wel, smeerlap.

747 – Exterieur – Woning Charly – Dag

Duitse vluchtelingen rijden per fiets voorbij. De koets met de Duitse kommandant en de officieren, die alle drie omzichtig om zich heen kijken en hun revolvers in de hand houden, rijdt in volle vaart voorbij. De auto van Delcourt komt eraan en vermindert vaart aan Charly's woning.

748 – Exterieur – Binnenkoer woning Charly – Dag

De auto van Delcourt stopt voor de ingangspoort. Gerard stapt uit.

Gerard (Tot Delcourt) Vijf minuutjes maar.

Delcourt knikt.

749 – Interieur – Garage woning Charly – Dag

Charly en Margriet zijn de wielen onder zijn auto aan het bevestigen. Gerard komt binnen.

Gerard (Niet op zijn gemak) Dag pa, Margriet.

Charly Je gaat lopen?

Gerard Ja, eh... Het spijt me, ik...

Charly Laat maar... Je komt afscheid nemen en daarmee uit.

Gerard Nee... Afscheid? Ik... kom eigenlijk voor Marc. Ik weet niet of hij gevlucht is. Misschien blijft hij in het dorp, of komt hij naar hier. Hij doet zo raar. Wil jij een oogje op hem houden?

Charly Ja.

Gerard (Beschaamd) Wel, dat was het...

Charly Jongen toch...

Charly neemt Gerard krachtig in zijn armen. Gerard is erg ontroerd.

Charly Ga nu maar.

750 – Exterieur – Inrijpoort Charly – Dag

Charly en Margriet kijken de weggijdende auto van Delcourt na. Achter Charly en Margriet lopen twee Duitse soldaten snel in de richting van de schuilkelder, terwijl de hond blaft.

Margriet Canadees! Daar liepen Duitsers.

Charly Hier?

751 – Interieur – Schuilkelder Charly – Dag

Charly doet de deur van de schuilkelder open. Er zitten vijf Duitse soldaten in gevechtskledij, in verborgen.

Charly Wat is dat hier?

Duitser Alstublieft, laat ons hier. We willen ons overgeven aan de Engelsen. Morgen moeten wij de laatste brug verdedigen. We willen niet sterven.

Charly Wel, richt u maar in. Daar is de Venetiaanse suite, daar de badkamer en daar de biljartzaal. Als je maar stil bent.

Charly doet de deur dicht.

752 – Interieur – Overloop woning Gerard – Nacht

Hilda staat aan de deur van de slaapkamer van de kommandant.

Hilda Liesje! Doe open! Je kan hier niet blijven! Liesje!

Liesje (Off) Ga weg, of ik schiet!

Hilda Liesje, alstublieft!

Er weerklinkt een schot. Hilda roept: "Liesje!", even stil, dan schrille lach van Liesje. Hilda loopt snel naar beneden.

753 – Exterieur – Café De Hert – Nacht

Aan cafédeur.

Hilda Liesje heeft zich opgesloten Frieda... met een revolver... Misschien luistert ze naar jou. Jullie hebben mekaar altijd goed verstaan...

Frieda Ik wil het proberen...

754 – Interieur – Overloop woning Gerard – Nacht

Frieda staat naast de deur van de slaapkamer van de kommandant. Hilda staat naast haar.

Frieda Liesje, ik ben het, Frieda.
Doe eens open, Liesje.

Liesje (Off, spottend) Frieda, die op alles raad weet.
Mijn boezemvriendin Frieda!

Er is gestommel hoorbaar binnen. Een sleutel wordt omgedraaid. Frieda aarzelt een moment en gaat dan naar binnen.

755 – Interieur – Slaapkamer kommandant woning Gerard – nacht

Totale wanorde in de kamer. Op het bed zit Liesje, gedrapeerd in een grote vlag met het hakenkruis, ze heeft een Duitse kepie op en om haar heen liggen flessen drank en een revolver.

Liesje Welkom in mijn Derde Rijk!

Frieda Liesje... zet die fles weg en luister. Ik ben toch je vriendin. Liesje, je moet hier weg, je moet vluchten.

Liesje (Beneveld, maar toch voldoende lucide) Vluchten? Waarom vlucht jij niet, Frieda?

Frieda Ik?

Liesje Jij hebt pinten geschonken aan de Duitsers.

Frieda Ik zal er schenken aan de Engelsen ook.

Liesje En je man, vlucht hij?

Frieda Waarom zou hij?

Liesje Ik weet veel over hem. In verband met Engelse piloten en zo.

Frieda (Eerlijk) Ik weet van niets.

Liesje Ik wel.

Frieda Kom Liesje. Wie weet wat je te wachten staat als je hier blijft.

Liesje (Dronken) Ik blijf tot het bittere einde. De laatsten zullen de eersten zijn.

 Liesje lacht uitzinnig en richt haar revolver op Frieda.

Liesje Vlucht jij liever met je verrader!
Weg! Weg!

 Frieda loopt snel de kamer uit.

Liesje Jij ook, Hilda.

756 – Exterieur – Binnenkoer Charly – Dag

Charly rijdt zijn auto de binnenkoer op. Madeleine, haar man en de zizou stappen uit. Margriet en de banjospeler komen uit het huis. Charly staat tevreden op de bumper van zijn auto.

Charly Fantastic! Dat rijdt gelijk een nieuwe. Zou je zo van New York naar Los Angeles kunnen mee bollen. Cars! Symbool van vrijheid, August!

Banjospeler Als de Duitsers maar wegblijven. Ik voel me al vrij te voet, met mijn banjo.

Charly Gelijk heb je. Jij jouw Vlaamse vrijheid. Ik mijn Amerikaanse! Naar binnen, kom!

 Het gezelschap wil Charly naar binnen volgen, maar Elsje komt aangelopen.

Els Ze zijn daar, ze zijn daar!

 Allen lopen naar buiten.

Madeleine Toch de Duitsers niet weer!

757 – Straat en binnenkoer Charly – Dag

In de verte zien we een groepje aankomen.
Na een korte poos verschijnen de eerste Canadezen in een tank of scoutscars, om de hoek, voorafgegaan door een motor met twee verzetsmannen.
Er volgt nog een motor met een verzetsman.

Charly De Canadezen, de Canadezen!

De voertuigen houden halt. De verzetslui doen hun stofbrillen af. Het zijn Raymond, Jozef en Antoine. Margriet, Madeleine, de man van Madeleine en de zazou komen toegelopen.

Margriet Raymond!

Margriet valt in Raymonds armen. Els bij Antoine. Charly omhelst de Canadezen. De veldbewoners komen toegestroomd: Maria, Elza, Oscar, Cyriel, Liliane, en anderen, omhelzen de Canadezen, uitzinnig van vreugde.

Bewoners Veld

Welcome! Welcome!
(Zingend) It's a long way to Tipperary.

Er worden bloemen en papiersnippers geworpen naar de Canadezen, die lachend kauwgum en chesterkaas uitdelen. Kinderen klimmen op de voertuigen. Vooral Liliane overstelpt de Canadezen met kussen. De man van Maria komt zijn huis uitgerend met een reuzesalami. Hij snijdt stukken af en deelt ze uit.

Maria Wat doe je? Ons rantsoen!

Man Maria Gedaan met de rantsoenering. We eten alles op.

Maria Ja. De verduistering weg! 's Nachts op straat lopen! Eten! Drinken! We gaan vieren! Vieren!

Juffrouw Spanoghe komt ook delen in de vreugde. Antoine sluit Els in zijn armen. Juffrouw Spanoghe sluit Raymond in haar armen.

Charly (Tot Canadees soldaat) I lived in Canada. Where are you from?

Canadees soldaat
Manitoba.

Charly Really? I worked there.

Canadees soldaat
Yeah?

Charly Please enter. Let's celebrate.

Canadees soldaat
No, no! We have to go on. No more Germans here around?

Charly Yes. There. Prisoners.

758 – Straat en binnenkoer Charly – Dag

Oscar drijft de vijf Duitse deserteurs brutaal voor zich uit, hij heeft een Duits geweer in de handen.

Canadees soldaat

Easy! Easy!

Raymond Sluit ze terug op. Een camion komt ze seffens ophalen.

Oscar drijft de Duitsers terug naar de binnenkoer van Charly's woning. Een Canadees soldaat volgt hen.

759 – Straat en binnenkoer Charly – Dag

Raymond en een Canadese onderofficier staan over een stafkaart gebogen.

Raymond Let's go.

Charly Ik ga mee. Ik ken de streek.

Raymond Wij ook.

Charly Maar ik ben een Canadees op de koop toe.

Charly neemt plaats op een van de Canadese voertuigen, die zich in beweging zetten.

Margriet Raymond, wanneer kom je terug?

Raymond Vanavond, denk ik.

Margriet Voorzichtig!

De Canadezen en de verzetslui rijden weg.
De bewoners van het Veld wuiven hen na.

760 – Exterieur woning Gerard – Dag

Enkele verzetslieden breken het bord "Kommandantur" af en halen de Duitse vlag van de gevel.

761 – Interieur – Café de Poezenhoek – Dag

Oscar, wiens revolver manhaftig tussen zijn broeksriem steekt, inspecteert met Cyriel twee Duitse geweren. Dan doen ze elk een witte armband aan. Liliane kijkt toe. Cyriel kijkt door het raam als hij een auto gierend hoort remmen.

Cyriel Ah! Ze zijn daar!

Oscar en Cyriel grijpen grimmig hun wapens beet.

762 – Exterieur – Café de Poezenhoek – Dag

Oscar en Cyriel komen uit het café. De auto van Frieda staat voor de deur. Van de spatborden, waarop witte sterren geschilderd zijn, springen twee gewapende verzetslui van het laatste uur. Uit de auto komen Smessaert en Blomme, gewapend en genietend van hun macht.

Ook de vrachtwagen van de aannemer, houdt halt.

Achter het stuur zit een verzetsman, op de laadbak drie andere, die gewapend de gevangen aannemer, de twee hoertjes van de Kommandantur, twee andere vrouwen en René en Frieda onder bedwang houden.

Smessaert De auto van "De Hert"!
Wat zeg je ervan! Ze waren hun Duitse opschriften al aan het veranderen in Engelse. Swinging! Jazz! Beer! We gaan ze leren swingen. Haha!

Blomme Pak je scheermes, Cyriel!
We gaan een paar Duitse kiekens pluimen!

Cyriel haalt triomfantelijk het scheermes uit zijn zak.

Smessaert Waar beginnen we?

Oscar Ja - eerst bij de Meersmans, Michel heeft mijn Cyriel erin gelapt.

Blomme Die is gevlucht.

Oscar Kan me niet schelen.

763 – Exterieur – Woning familie Meersman – Dag

De meubels worden door het raam gesmeten en in brand gestoken. Vader en moeder Meersman worden, bleek van angst, naar de vrachtwagen geleid door Oscar en compagnie.

Oscar We houden jullie vast, tot Michel, die zwartzak zich komt aangeven.

Elza, Maria, de man van Maria en een aantal bewoners van het Veld, kijken toe.

Margriet komt toegelopen.

Margriet Oscar! Ben je gek! Die mensen hebben niets misdaan.

Oscar Hou jij je maar kalm. Jouw man vinden we ook wel, de verrader!
Smessaert duwt Margriet opzij. De verzetslui vertrekken met de auto van Frieda en de vrachtwagen. Margriet bemerkt Poltje, die achter een haag staat te bibberen van de schrik. Ze gaat naar hem toe.

Margriet Pol...

Pol lijkt wel getraumatiseerd, hij weet geen woord uit te brengen.

Margriet Kom...

Margriet gaat met Pol naar de woning van Charly.

764 – Exterieur – Dorpsplein aan de kiosk – Dag

De auto van Frieda. Op de vrachtwagen met de gevangenen nu ook Dinaso en de Vlaamse Wachter. Oscar en Smessaert leiden de veldwachter, die in uniform is, op.

Oscar ontwapent de veldwachter.

Veldwachter Je hebt het recht niet. Ik ben in functie.

Oscar (Wijzend op zijn armband) Ik ben nu in functie, gatlikker.

De veldwachter wordt brutaal op de vrachtwagen geduwd. Twee verzetslui duwen twee bewoners van de plaats op de vrachtwagen. Een verzetsman vernietigt een Duitse wegwijzer. Jongens hangen een Hitlerspop aan een galg en dansen er joelend omheen. Cyriel is een van de hoertjes kaal aan het scheren. Een verzetsman stopt gras in haar mond.

Verzetsman Hier, Duitse koe...

Oscar (Roept) Komaan jongens. Het hoofdkwartier nog.

Oscar loopt naar het huis van Gerard.

Smessaert, Blomme, Cyriel en twee andere verzetslui volgen hem.

765 – Exterieur – Woning Gerard – Dag

Voor de deur branden vlag en paneel "Kommandantur". Oscar bonkt hard op de deur en wil met zijn geweer de voordeur beginnen inbeuken, maar die wordt geopend door Hilda.

Hilda (Waardig, haar angst verbergend) Wat wensen de heren?

Oscar U en uw man en Marc. Al het zwart gespuis dat hier samenhoekt.

Hilda Mijn man en zijn broer zijn hier niet. En kijk eens hier!

Hilda toont het document van Jozef aan de verzetslui.

Oscar (Leest) Hulp aan het verzet... geldelijke steun... spionage...

Hilda Ja, zijn de heren nu voldaan?

Oscar Je hoort nog van ons. Dit zal onderzocht worden.

Smessaert De hoer van de Kommandant! Wij willen de hoer van het zwijn!
Liesje Meersman!

766 – Interieur – Hal Gerard – Dag

De mannen willen naar boven, maar Liesje verschijnt op de trap.
Smessaert duwt Hilda opzij. Ze heeft zich uitgedost als een luxe hoer, heeft een chique sjaal om het hoofd en schrijdt waardig de trapjes af.
De verzetslui blijven een moment verbaasd staan, dan werpt Liesje haar bontmantel open en een weelderige jurk met onzedelijk diep decolleté wordt zichtbaar.
Dan neemt ze met een koninklijk gebaar de sjaal van haar hoofd. De verzetslui deinzen in stomme verbazing een stap terug, als ze merken dat Liesje zelf haar hoofd heeft kaalgeschoren.
Uitbarstend in een hysterische lach begeeft Liesje zich tussen de verzetslui, die haar van alle kanten vastgrijpen. Hilda sluit de deur, blijft er even tegenaan staan en gaat naar het salon, schijnbaar rustig.

767 – Interieur – Salon Gerard – Dag

Hilda komt rustig de kamer binnen, ze gaat zitten en barst opeens onbedaarlijk in snikken uit.
Op de tafel ligt een brief waarin het overlijden van Edwin is meegedeeld.

768 – Interieur – Schoollokaal – Dag

De gevangenen liggen op stro en worden bewaakt door Oscar, Blomme en hun trawanten. Liliane staat er ook bij. Burgemeester Van Eeghem wordt nu binnengebracht door Smessaert.

Smessaert Nog een prijsstier.

Van Eeghem Ik protesteer!

Smessaert (De Dinaso's aanwijzend) Jij en jij. Meekomen.

769 – Exterieur – Speelplaats school – Dag

Een paar verzetsmannen staan te roken.
Smessaert komt uit het klaslokaal met de twee Dinaso's.

Smessaert (Tot een verzetsman) Sluit ze daar op.

Smessaert wijst naar een ander klaslokaal en lost dan twee schoten in de lucht.

770 – Interieur – Schoollokaal – Dag

De gevangenen kijken elkaar angstig aan. De bewakers grinniken.

René Zouden ze...?

Oscar Zwijgen!

771 – Interieur – Woonkamer Charly – Dag

Margriet stopt de wezenloos voor zich uitstarende Pol een kop koffie in de handen.

Margriet Ik ga je ouders zoeken. Als de Canadees komt of Raymond, stuur ze naar de school. Ik wed dat ze daar zitten.

Pol knikt.

772 – Interieur – Schoollokaal – Dag

Marc wordt ruw binnengebracht door Smessaert.

Oscar Ah!!! Eindelijk! Marc Sierens!
Daar droom ik al nachten van.

Oscar geeft Marc een slag met de kolf van zijn geweer, recht in zijn oog.

Oscar En zo kan ik het ook.

Oscar geeft Marc een vuistslag op het andere oog. Marc krimpt ineen. Smessaert trekt Oscar van Marc weg.

Oscar (Sissend) Ik wil zijn vel, Smessaert.

Smessaert Niet zo, Oscar.

Liliane spuwt naar Marc.

Smessaert Liliane, ga drank en eten halen voor ons.
Oscar, kom eens.

773 – Exterieur – Speelplaats school – Dag

Liliane begeeft zich naar de schoolpoort. Smessaert en Oscar komen uit het klaslokaal.

Oscar Ik wil hem kapot. Smessaert.

Smessaert Ja, ja... Kijk.

Smessaert neemt zijn revolver en laat de kogels er uit vallen.

Smessaert Die laat ik straks wat rondslingeren, binnen zijn bereik, jij staat klaar met je geweer. Verstaan?

Oscar knikt.

774 – Exterieur – Straat school – Dag

Margriet fietst in de richting van de school, ze komt Liliane tegen, die eveneens per fiets is.

Margriet Liliane!

Liliane houdt halt.

Margriet Zitten ze in de school?

Liliane Ja. En je schone Marc hebben ze ook. Hij ziet er nog schoner uit dan vroeger. Twee blauwe ogen... Om te beginnen, zegt mijn pa.

Liliane rijdt verder. Margriet rijdt snel door en wordt ingehaald door een auto.

Stem Raymond

Margriet!

Margriet stopt en ziet Charly en Raymond in Charly's auto.

Margriet Naar de school, vlug!

Margriet stapt rap in de auto.

775 – Interieur – Schoollokaal – Dag

De revolver van Smessaert ligt zo goed als binnen handbereik van Marc, die het geschikte moment afwacht om de revolver te grijpen. Smessaert staat met zijn rug naar Marc en steekt een sigaret op.

Frieda (Zachtjes) Doe het niet Marc. Gebruik je verstand. Voor één keer!

Marc twijfelt en grijpt, na een lange poos, ineens naar het wapen. Hij wordt direct neergeknald door Oscar, die in de deuropening verschijnt. Marc is op slag dood. Gehuil van de gevangenen.

Margriet, Charly en Raymond komen binnengelopen. Margriet ziet Marc liggen en slaat de handen voor haar gezicht. Charly buigt zich over Marc.

Charly Mijn jongen... zo jong...

Raymond rukt het geweer uit de handen van Oscar.

Raymond Naar buiten, jij.
(Tot Smessaert) En jij ook.

Smessaert Ja, maar.

Raymond Buiten!

Oscar, Smessaert en de andere verzetslui gaan naar buiten.
Raymond helpt vader en moeder Meersman opstaan.

Raymond Kom.

776 – Interieur – hal Charly – dag

Majoor komt naar beneden, jas dichtknopend.

777 – Interieur – Salon Charly – Dag

Charly en twee Engelse officieren zitten aan de rijk gedekte ontbijttafel.
Margriet schenkt thee in.
De majoor komt binnen.
Algemene begroeting.

Majoor (Zeer opgewekt) Goeie morgen!

Engelse officieren
Goeie morgen Jim!!

Charly Major...

Majoor Ah! Thee! Mag ik nog eens om een van je heerlijke eggs en bacon vragen, dear Margret.

Margriet, wiens hoofd sedert de dood van Marc niet op plezier maken staat, glimlacht toch gecharmeerd en gaat naar de keuken.

Majoor Zelfs mijn vrouw in Londen maakt ze niet beter.

De majoor gaat zitten.

Majoor Heerlijk is het hier! Hoelang zijn we hier nu al Charly? Vier dagen?

Officier Vijf!

Majoor Vijf dagen! Dan wordt het hoog tijd dat klein Londen eens verbreedert met groot Londen.

De majoor kijkt naar buiten.

Majoor Is die wei van jou, Charly?

Charly Ja, ja!!

Majoor Wel, volgende zondag geven wij daar een groot bal!

778 – Exterieur – Hovingen Charly – Dag

Het bal. Grote ambiance. Swingende muziek. Engelse soldaten dansen met de plaatselijke jonge vrouwen. Aanwezig zijn ondermeer de oom en tante van Margriet, vader en moeder Meersman, Poltje, Oscar, Cyriel, Liliane, de banjospeler, Maria, de man van Maria, Elza, juffrouw Spanoghe, Jozef, Madeleine, de man van Madeleine, de zazou, de pastoor, Louis, de jongen met de alpinopet, de twee smokkelaars en hun vrouwen.

Madeleine (Midden de feestvreugde) Waar is Charly toch?

779 – Exterieur – Kerkhof – Dag

Charly staat aan het graf van Marc.
